

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
Development of Bachelor of Education Curriculum
Based on Buddhist Educational Philosophy

โดย

ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

พระมหาชุตีภัก อภินนุโท

ผศ.ดร.อธิพงษ์ เพชรสุทธิ์

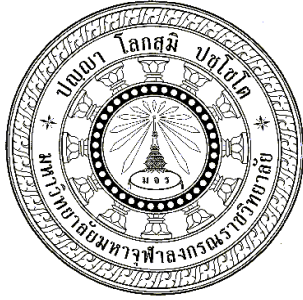
คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2558

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610758108

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
Development of Bachelor of Education Curriculum
Based on Buddhist Educational Philosophy

โดย

ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

พระมหาชุตีภัก อภินนโท

ผศ.ดร.อธิพงษ์ เพชรสุทธิ

คณะครุศาสตร์

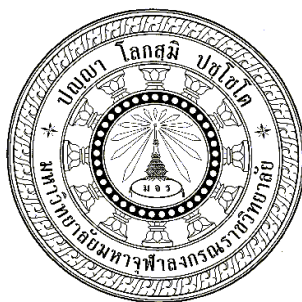
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2558

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610758108

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Development of Bachelor of Education Curriculum Based on Buddhist Educational Philosophy

By

Dr. Pimolpun Phetsombat
Phramaha Chutipak Aphinanto (Haemtong)
Asst.Prof. Atiphong Phetsut
Faculty of Education
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
B.E. 2558

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610758108

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
ผู้วิจัย:	ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง) และ ผศ.ดร.อิทธิพงษ์ เพชรสุทธิ
ส่วนงาน:	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ:	๒๕๕๘
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อ ๑) ประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ๒) พัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา และ ๓) เสนอหลักสูตรตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยทำการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ คน นิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๑๐ คน บัณฑิตผู้จบการศึกษา ๑๐ คน และผู้ใช้บัณฑิต ๑๐ คน การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพกระทำโดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)

๒. ผลการพัฒนาหลักสูตรได้แก่แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ๑) หลักไตรสิกขา ๒) อริยสัจ ๔ ๓) การศึกษาตามลำดับปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ ๔) หลักคันถธุระ วิปัสสนาธุระ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรายวิชาและผู้เรียน

๓. การนำเสนอหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ได้หลักสูตรใน ๕ สาขาวิชา คือ ๑) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ๒) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ๓) หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา ๔) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และ ๕) หลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

คำสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

Research Title:	Development of Bachelor of Education Curriculum Based on Buddhist Educational Philosophy
Researchers:	Dr. Pimolpun Phetsombat Phramaha Chutipak Aphinanto (Haemtong) Asst.Prof. Atiphong Phetsut
Department:	Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Fiscal Year:	2558/2015
Research Scholarship Sponsor:	Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

The purpose of this research are 1) to evaluate the context, input, process, output, and impact of Mahachulalongkornrajavidyalaya University's Bachelor of Education curriculum (B.E. 2550); 2) to develop the Bachelor of Education curriculum based on Buddhist educational philosophy; and 3) to present the Bachelor of Education curriculum based on Buddhist educational philosophy. The research is conducted in both quantitative and quantitative methods from the sample groups of 15 lecturers from the curriculum, 210 students who are currently studying in the Faculty, 10 students who have graduated from the curriculum, and 10 people who employ the graduates. The quantitative analysis is done with statistics of frequency, percent, mean, and standard deviation while the qualitative analysis is done with the method of content analysis. The results of data analysis are as followed:

1. The result of evaluation of the bachelor of education curriculum releases that entire performance is in the high level ($\bar{X} = 4.03$).

2. Education management based on Buddhist Educational Philosophy can be done through learning process with four Buddhist philosophy; namely 1) Threefold Studies 2) four Noble Truths 3) the Three Steps of Learn, Do, and Success 4) study of Buddhist scriptures and meditation. Nevertheless, the Faculty needs to be aware of the possibility and suitability in introducing the said philosophy into the subjects.

3. In addition, the research also finds five curriculums of education management as followed: 1) Bachelor of Arts Program in Social Studies, 2) Bachelor of Arts Program in Thai Language Teaching, 3) Bachelor of Education Program in English

Teaching, 4) Bachelor of Arts Program in Social Studies, and 5) Bachelor of Arts Program in Buddhism Teaching.

Keywords Curriculum Development, Buddhist Educational Philosophy

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยคามอนุเคราะห์และความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะขอนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณที่ปรึกษาโครงการ และคณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ข้อคิด และคำแนะนำอย่างดียิ่ง ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการวิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต นิสิตชั้นปีที่ ๑-๕ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร

สุดท้ายนี้ ด้วยการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้โอกาสในการศึกษา ทำให้มีโครงการวิจัยครั้งนี้ขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๓ คำถามการวิจัย.....	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย.....	๕
๑.๕ คำนียามศัพท์.....	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๗
บทที่ ๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร.....	๘
๒.๒ แนวคิดการประเมินแบบ CIPP MODEL (+).....	๑๖
๒.๓ แนวคิดการศึกษาตามหลักปรัชญาทางพระพุทธศาสนา.....	๒๐
๒.๔ หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย.....	๓๑
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๒
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๑๑๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๑๑๒
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๑๑๒
๓.๒ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	๑๑๒
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๑๕
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๑๗
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๑๘
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๒๐
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนิติต.....	๑๒๐
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต.....	๑๒๖
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ.....	๑๓๒
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์.....	๑๓๔

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๕	สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๔๑
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๔๑
	๕.๒ การอภิปรายผล.....	๑๔๙
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๕๓
บรรณานุกรม.....		๑๕๕
ภาคผนวก.....		๑๖๐
	ผนวก ก บทความวิจัย.....	๑๖๑
	ผนวก ข การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๑๗๐
	ผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรม และผลการดำเนินโครงการ...	๑๗๓
	ผนวก ง เครื่องมือการวิจัย.....	๑๗๖
	ผนวก จ หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย....	๒๐๘
	ผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย.....	๒๖๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	๑๒๐
๔.๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลัก ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เป็นรายด้าน.....	๑๒๑
๔.๓ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลัก ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านบริบท เป็นรายข้อ.....	๑๒๒
๔.๔ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลัก ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นรายข้อ.....	๑๒๓
๔.๕ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลัก ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านกระบวนการ เป็นราย ข้อ.....	๑๒๓
๔.๖ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลัก ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านผลผลิต เป็นรายข้อ.....	๑๒๕
๔.๗ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลัก ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านผลกระทบ เป็นรายข้อ.....	๑๒๕
๔.๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	๑๒๖
๔.๙ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิต เป็นรายด้าน.....	๑๒๗
๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นรายข้อ....	๑๒๗
๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ เป็นรายข้อ	๑๒๘
๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิต ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นรายข้อ.....	๑๒๙
๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิต ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นราย ข้อ.....	๑๓๐
๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นราย ข้อ.....	๑๓๑
๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ.....	๑๓๒

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
๒.๑ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์.....	๑๓
๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๑๑๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมต่างๆ ส่งผลให้เกิดสิ่งตามมาทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น เกิดความวิตกกังวลทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศที่ล่าช้า เกิดความผันผวนทางการเมือง ความเสื่อมทางวัฒนธรรมและศีลธรรม เกิดความพ่ายแพ้ในสนามที่ต้องแข่งขัน ที่ต้องวัดกันด้วยสมรรถภาพและคุณภาพ ประเทศที่มีคุณภาพและสมรรถภาพที่สูงกว่าก็จะได้เปรียบหรือเป็นฝ่ายชนะในเวทีการแข่งขัน โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น การที่แต่ละประเทศจะสามารถอยู่ร่วมกับอารยประเทศในโลกได้อย่างไม่เสียเปรียบใครก็จะต้องมีความสามารถในด้านต่างๆ ที่มีคุณภาพเท่าเทียมหรือทันกับอารยประเทศเหล่านั้น และการที่ประเทศจะเจริญได้นั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับคนในประเทศที่ต้องมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของยุค ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้น^๑

การศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และการพัฒนาคนจะไม่เกิดขึ้นได้อย่างมีคุณภาพเลยถ้าขาดหลักสูตรที่ดี เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทที่เกิดขึ้น อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรหนึ่งหลักสูตรใดจะเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพที่สุดในสภาวะการณ์ที่เหมาะสมในช่วงเวลาหนึ่งสถานที่หนึ่งไม่เหมือนกัน เพราะหลักสูตรแต่ละหลักสูตรมีความดีความเหมาะสมกับสภาพชุมชนและสังคมที่ต่างกัน ดังนั้น การที่จะจัดหลักสูตรให้มีคุณภาพได้จะต้องมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคม ชุมชน และประเทศชาติเป็นหลัก หลักสูตรแต่ละหลักสูตรมีลักษณะที่เฉพาะที่แตกต่างกันไป ไม่สามารถบอกได้ว่าหลักสูตรใดที่ดีที่สุด ทั้งนี้เพราะหลักสูตรประเภทหนึ่งอาจมีความเหมาะสมกับสังคมหนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะสมกับอีกสังคมหนึ่ง ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและความต้องการของสังคมรอบข้าง การจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรจึงควรดำเนินการในลักษณะของการผสมผสานโดยเลือกข้อดีของหลักสูตรแต่ละประเภทมาใช้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้^๒

^๑ เบลูจพร ชนะกุล, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙”, รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, (นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช), ๒๕๕๓, หน้า ๑.

^๒ ประยงค์ เนาวบุตร, การประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕).

การจัดการศึกษาโดยทั่วไปไม่ว่าในระดับใดก็ตาม หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาก็คือ หลักสูตร ซึ่งถือว่าหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพราะเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถและทักษะไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะฉะนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษามาก เนื่องจากหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาประเทศ เพราะฉะนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงต้องวางแผนและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและความสามารถที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแนวทางที่พึงปรารถนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการซึ่งเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพได้ และมีสถานภาพเป็นวิชาชีพชั้นสูง ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านศาสตร์จะต้องใช้เวลาในการศึกษาวิชาการ และฝึกฝนจนมีความชำนาญเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงมีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพด้วย เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อพัฒนาการทางการศึกษาความต้องการของสังคม^๓

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๗ มาตรา ๕๒ ระบุไว้ว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันทำหน้าที่ผลิตครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง”^๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนาขึ้น โดยมีพระราชปณิธานให้เป็นสถานที่ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ ภายใต้ปรัชญาการศึกษาที่ว่า จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม โดยมีวิสัยทัศน์และพันธกิจ ดังนี้

- วิสัยทัศน์

๑. ผลิตคนดีและเก่ง อย่างมีสมรรถภาพ

ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำจิตใจและปัญญา มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา และพัฒนาสังคม

๒. จัดการศึกษาและวิจัยตัวอย่างมีคุณภาพ

จัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยบูรณาการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผ่านกระบวนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และการประกัน

^๓ เบลูจพร ชนะกุล, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙”, หน้า ๓.

^๔ กระทรวงศึกษาธิการ, “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕”, (กรุงเทพฯ: ศุภสภา, ๒๕๔๖).

คุณภาพการศึกษา เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนา มนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล และสันติสุข

๓. บริการวิชาการอย่างมีคุณภาพ

มุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้ง ส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติ และนานาชาติ เพื่ออํารง รักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม อันเนื่องด้วย

๔. บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

มุ่งพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม จริยธรรม ความสำนึกรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และความคุ้มค่า รวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของ บุคลากรเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงพระพุทธศาสนา

- พันธกิจ

๑. ผลิตบัณฑิต

ผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๙ ประการ คือ มีปฏิปทาน่า เลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อ พระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์ กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม

๒. วิจัยและพัฒนา

การวิจัยและค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการ พัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้ แก้ปัญหา ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนา คุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

๓. ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม

ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้วยการปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ประสานสอดคล้อง เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ ประชาชน จัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนา ให้มี ศักยภาพในการอํารงรักษา เผยแพร่หลักคำสอน และเป็นแกนหลักในการพัฒนาจิตใจในวงกว้าง

๔. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้เอื้อต่อ การศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่น มาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพ^๕

ในส่วนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดสอนหลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิตใน ๕ สาขาวิชาดังนี้

๑. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตร ๕ ปี)
๒. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ (หลักสูตร ๕ ปี)

^๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, “เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย: สุภาพจิต ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ”, <<http://www.mcu.ac.th/site/philosophy.php>>, กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕.

๓. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (หลักสูตร ๕ ปี)
๔. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา (หลักสูตร ๕ ปี)
๕. หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว (หลักสูตร ๕ ปี)

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะด้านวิชาชีพครู รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของสถาบันการศึกษาไทย และพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ตระหนักในบทบาทและภารกิจที่รับผิดชอบการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมและมวลประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อถ่ายทอดและพัฒนานิสิตให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ ตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร และเน้นย้ำถึงการนำหลักปรัชญาทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมองค์ความรู้ คุณธรรม และเทคนิควิธีการสอนตามแนวทางพุทธให้เกิดแก่นิสิตที่ศึกษาตามในหลักสูตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมกับความเป็นสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำหลักสูตรที่ได้ไปใช้ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ
๒. เพื่อพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อเสนอหลักสูตรตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๑.๓ คำถามการวิจัย

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไร และผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จมากหรือน้อยอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ได้ทำการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model^๖ (+ I) โดยมุ่งเน้นการประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

- ๑) ด้านบริบท (Context)
- ๒) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
- ๓) ด้านกระบวนการ (Process)
- ๔) ด้านผลผลิต (Product)
- ๕) ด้านผลกระทบ (Impact)

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และนิสิตปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑-๕ จำนวน ๔๘๖ คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จำนวน ๑๕ คน บัณฑิตที่จบจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ คน และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตจำนวน ๑๐ คน กำหนดขนาดโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง นอกจากนี้ยังมีนิสิตที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดขนาดโดยเทียบจากตารางเครจซี่และมอร์แกน^๗ ได้จำนวน ๒๑๐ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านแนวคิด/ทฤษฎี

๑. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
๒. แนวคิดการประเมินแบบ CIPP MODEL (+I)
๓. ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
๔. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๖. กรอบแนวคิดการวิจัย

^๖ Stufflebeam, Daneil L. and others, *Education Evaluation and Decision Making*, 5th ed., (Mini OS: Peacock Publishers, 1971), p.7.

^๗ Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W., *Determining Sample Size for Research Activities*, (Educational and Psychological Measurement 30, 1970).

๑.๕ คำนิยามศัพท์

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และต่อเติมให้หลักสูตร การศึกษามีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หรือการศึกษาใน ภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรขึ้นอยู่กับความจำเป็น ความต้องการ และความสะดวก ของผู้ใช้หลักสูตรนั้นๆ

ครุศาสตร์บัณฑิต หมายถึง หลักสูตรการศึกษาเพื่ออบรมและพัฒนาบุคคลให้สำเร็จ การศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพครูตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร มุ่งเน้นการให้ศึกษาด้านจิตวิทยาความเป็นครู วิชาชีพครู วิชาชีพทั่วไป และวิชาเฉพาะสาขา เพื่อให้ บัณฑิตมีความรอบรู้และจิตวิญญาณความเป็นครูควบคู่กัน และประสบความสำเร็จในการประกอบ วิชาชีพในฐานะครูก่อนอาชีพ

ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และปรัชญาการศึกษาอื่นๆ ที่มีการนำมาประยุกต์ใช้ เป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจความจริง เข้าใจ ความหมายของชีวิต ทั้งดำรงชีวิตให้สอดคล้องสัมพันธ์กับความจริง

CIPP MoDEL (+) หมายถึง รูปแบบการประเมินโดยสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, ๑๙๗๑) โดยมุ่งเน้นการประเมินใน ๔ ด้าน คือ Context, Input, Process, Product และอีกหนึ่ง ด้านที่ผู้วิจัยได้ทำการประเมินเพิ่มเติม คือ Compact

๑. ด้านบริบท (Context) หมายถึง การประเมินสภาวะแวดล้อม เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง จำนวนหน่วยกิต ปรัชญา วิสัยทัศน์ ที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรในด้านการสร้างความเข้าใจ แก่ผู้ใช้หลักสูตรและนิสิตที่ศึกษา เพื่อประกอบการตัดสินใจว่าหลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมในการ จัดการเรียนการสอนจริง

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง การประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของ หลักสูตร ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

๓. ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรเพื่อหา ข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วง ต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา บุคลากร การมีส่วนร่วม การ ประเมินกระบวนการนี้จะเป็นการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของการใช้หลักสูตร ซึ่งไม่สามารถศึกษาได้หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

๔. ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง การประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับ วัตถุประสงค์ ความต้องการ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนแนวทางและกระบวนการของหลักสูตร เป็นการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ของการใช้หลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินคุณลักษณะ ทักษะ ความรู้ ความสามารถในการ ปฏิบัติงานของบัณฑิตที่ศึกษาจบหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ๕ ปี จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ด้านผลกระทบ (Impact) หมายถึง การประเมินเพื่อพิจารณาผลของการใช้หลักสูตรที่ได้รับจากการดำเนินการว่า มีต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงานอยู่ทั้งโดยรวมและส่วนย่อย ซึ่งสามารถนำผลในด้านนี้มาใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องและกำหนดแนวทางการพัฒนาได้ตรงจุด เพื่อให้มีความสมบูรณ์ในด้านผลผลิตมากยิ่งขึ้น

อาจารย์ หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับนิสิตในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๑-๕

บัณฑิต หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง บุคคลผู้รับบัณฑิตที่จบจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เข้าทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรที่ตนปกครอง บริหาร หรือปฏิบัติงานอยู่

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อใช้ประกอบการวางแผนและเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมาย

๓. เป็นแนวทางให้ผู้สนใจค้นคว้าและวิจัยได้นำข้อมูลไปทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
๒. แนวคิดการประเมินแบบ CIPP MODEL (+)
๓. ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
๔. หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๖. กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

๒.๑.๑ ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่เดินทาง เพราะเป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ให้บรรลุผลตาม เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นความพยายามที่สถาบันการศึกษาในการที่จะก่อให้เกิดผลการเรียนที่พึงปรารถนา ทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน^๘ หลักสูตรคือมวลประสบการณ์ต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับผู้เรียนไปตามลักษณะที่ตั้งไว้ การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี^๙

หลักสูตรจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการของผู้เรียน หลักสูตรที่ดีจึงมีความสอดคล้องกับสภาพของสังคมตรงตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการศึกษา เป็นหลักหรือแนวทางในการวางแผนวิชาการการจัดการและการบริหารการศึกษา เป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องมือบ่งชี้ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และระบบหลักสูตรจะกำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหา และแนวทางการจัดกิจกรรม ประสบการณ์การเรียนรู้^{๑๐}

^๘ Saylor J.G. and Alexander W.M., *Planning Curriculum for Schools*, (Holt: Rinehart and Winston, 1974), p.3.

^๙ Taba, Hilda, *Curriculum Development : Theory and Practice*, (New York: Harcourt Brace and World, 1962), p.9.

^{๑๐} วิชัย วงศ์ใหญ่, *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร*, กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๗), หน้า ๔๗.

โดยสรุปหลักสูตรหมายถึง แผนกำหนดทางการเรียนรู้หรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถาบันการศึกษา จัดให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การวัดผลประเมินผลและการบริหารหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ตามจุดมุ่งหมายการศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๒.๑.๒ องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบหลักสูตรหมายถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่จะเป็นเครื่องชี้นำแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร ให้ประสบความสำเร็จบรรลุตาม เจตนารมณ์และจุดมุ่งหมาย ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ ด้วยเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา การเรียนรู้การบริหารหลักสูตร และการประเมินผล พอสรุปได้ว่า หลักสูตรจะประกอบด้วย ๑) เป้าหมายและนโยบายการศึกษา ๒) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ๓) โครงสร้างหลักสูตร ๔) จุดประสงค์ของวิชา ๕) เนื้อหา^{๑๑, ๑๒} ตลอดจนรูปแบบการประเมินผล ระเบียบวิธีการประเมินผล^{๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖}

สรุป องค์ประกอบหลักสูตร หมายถึงส่วนประกอบที่สำคัญๆ ที่จะเป็นเครื่องชี้นำทางการดำเนินการของหลักสูตร โดยปกติประกอบด้วย ๔ ส่วน แต่ละส่วนจะมีบทบาทในการกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร คือการศึกษาทั่วไป การศึกษาวิชาเฉพาะ การศึกษาเลือกตามความสนใจ และการศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอื่น ทั้ง ๔ ส่วนจะมีบางส่วนซ้อนกันอยู่ในลักษณะของวิชาหรือเนื้อหาวิชา และมีบางส่วนแยกเป็นอิสระจากกัน รวมไปถึงจุดมุ่งหมาย ในการจัดการศึกษา ขอบข่ายสาระวิชา หรือมวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน แผนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และแนวการประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรเป็นแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จึงต้องมีการกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่เป้าหมายและขอบเขต โดยเฉพาะขอบเขตที่สำคัญใน ๔ ด้าน คือด้านการพัฒนาการส่วนบุคคล (Personal development) สมรรถภาพทางสังคม (Social competence) ทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Cantering leaning akilla) และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (speceligatiae)^{๑๗}

และเมื่อกำหนดเป้าหมายแล้วจึงออกแบบหลักสูตร (Curriculum design) ที่นำมาพัฒนา ต้องออกแบบ จัดเนื้อหาสาระ และมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ แล้วจึงนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) การนำไปสู่การปฏิบัติ

^{๑๑} อังรอง บัวศรี, **ทฤษฎีหลักสูตรและการออกแบบพัฒนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒), หน้า ๘.

^{๑๒} Beauchamp, G.A., **The Curriculum of the Elementary Schools**, (Boston: Allyn and Bason, 1964), p.107.

^{๑๓} Saylor J.G. and Alexander, W.M. **Planning Curriculum for Schools**, p.100.

^{๑๔} Tyler, Ralph W., **Basic Principles of Curriculum and Instruction**, (Chicago: University of Chicag Press, 1970), p.1.

^{๑๕} Taba, Hilda, **Curriculum Development : Theory and Practice**, p.432.

^{๑๖} สุมิตร คุณากร, **หลักสูตรและการสอน**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๒๕), หน้า ๙.

^{๑๗} Saylor J.G. and Alexander, W.M. **Planning Curriculum for Schools**, p. 28-29.

โดยผู้สอนต้องกำหนดแผนการสอน สื่อ อุปกรณ์ ให้สอดคล้องเพื่อให้บังเกิดผลตามหลักสูตร ในขั้นสุดท้ายคือการประเมินหลักสูตร (Curriculum evaluation) การพัฒนาละผู้สอนต้องกำหนดวิธีการประเมิน เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรอาจดำเนินการได้ทั้งประเมินระหว่างการดำเนินการและประเมินผลรวมเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป

อย่างไรก็ตามมีนักวิชาการได้ให้คำอธิบายความหมายการพัฒนาหลักสูตรว่ามีความหมาย ๒ ประการ คือ ทำหลักสูตรก็คือนำอยู่แล้วให้ดีขึ้น เป็นการปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และความหมายประการที่สอง คือ จัดทำขึ้นมาใหม่โดยไม่มีของเก่า

๒.๑.๓ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดลักษณะระเบียบวิธีการที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยมิติการวางแผน มิติการใช้ และมิติการประเมินผล ขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรมี ๖ ขั้นตอน^{๑๘} คือ

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
๒. การสร้างหลักสูตรพิมพ์ร่าง
๓. การตรวจสอบหลักสูตรพิมพ์ร่าง
๔. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้
๕. การประเมินผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้
๖. การปรับปรุงแก้ไข เพื่อปรับแก้หลักสูตร

อย่างไรก็ดี ทาบ่า ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้^{๑๙}

๑. สำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของสังคม
๒. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา
๓. คัดเลือกเนื้อหา วิชา ความรู้ ที่จะนำมาสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงตาม

วัตถุประสงค์ที่กำหนด

๔. จัดลำดับขั้นตอน แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระที่เลือก

๕. คัดเลือกประสบการณ์เพื่อเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งนำมาเสริมเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนให้สมบูรณ์ สอดคล้องวัตถุประสงค์

๖. จัดระเบียบ จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไขประสบการณ์ต่างๆ

๗. กำหนดเนื้อหาสาระ หรือประสบการณ์ที่ต้องการประเมิน เกิดการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่

เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเป็นเสมือนพิมพ์เขียวที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วจึงมีแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรหลากหลายแนวทาง

^{๑๘} นิคม ชมพูนุทลง, วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและวิธีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา, (กรุงเทพฯ: ธารอักษร, ๒๕๔๕), หน้า ๕๓.

^{๑๙} Taba, Hilda, Curriculum Development : Theory and Practice, p. 67.

วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรไว้ ๓ ระบบ กล่าวคือ^{๒๐}

๑. ระบบการร่างหลักสูตร เป็นการพิจารณากำหนดหลักสูตร ให้สอดคล้องกับเนื้อหา สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง เพื่อกำหนดรูปแบบหลักสูตร ได้แก่ การกำหนดหลักการโครงสร้างองค์ประกอบหลักสูตร วัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การประเมินผลแล้วตรวจสอบคุณภาพ หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

๒. ระบบการใช้หลักสูตรเป็นการขออนุมัติหลักสูตรจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมความพร้อมบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์

๓. ระบบการประเมินผล เป็นการวางแผนประเมินผลการใช้หลักสูตร ประเมินระบบหลักสูตร ระบบการบริหารและผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

กระบวนการหรือขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนด เนื้อหาสาระและประสบการณ์ แล้วกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ นำหลักสูตรไปใช้และการเฝ้า ปรับปรุง แก้ไขหลักสูตร^{๒๑, ๒๒}

๒.๑.๔ การประเมินหลักสูตร

๒.๑.๔.๑ ความหมายของการประเมิน

ความหมายการประเมิน หมายถึงการตรวจสอบ คัดวิเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล หรือการจัดการวิจัยประยุกต์ การตรวจสอบความสอดคล้อง เป็นกระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตร ที่วัดได้กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง^{๒๓, ๒๔, ๒๕}

สมคิด พรหมจ้อย กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิด สารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้า และสัมฤทธิ์ผลของโครงการ^{๒๖}

สรุปการประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการตรวจสอบ ความสอดคล้องด้วยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตร กับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

^{๒๐} วิชัย วงษ์ใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร, หน้า ๔๗.

^{๒๑} อ่างแก้ว, ทฤษฎีหลักสูตรและการออกแบบพัฒนา, หน้า ๑๕๒.

^{๒๒} วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์, การพัฒนาหลักสูตรสานต่อท้องถิ่น, (กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์รี่, ๒๕๕๒), หน้า ๘๘.

^{๒๓} Taba, Hilda, Curriculum Development : Theory and Practice, p.312.

^{๒๔} Worthen, BR., and Sanders, J.R., Educational Evaluation: Theory and Practice, (California: Wadsworth Publishing, 1973), p. 129.

^{๒๕} อ่างแก้ว, การพัฒนาหลักสูตรสานต่อท้องถิ่น, หน้า ๑๐๖.

^{๒๖} สมคิด พรหมจ้อย, เทคนิคการประเมินโครงการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, ๒๕๕๕), หน้า ๒๙.

๒.๑.๔.๒ แนวคิดการประเมินหลักสูตร

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเริ่มขึ้นอย่างเป็นระบบในสมัยของไทเลอร์ซึ่งให้ความหมายของการประเมินว่า การประเมินคือการใช้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นเกณฑ์โดยมีการศึกษาเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ๓ อย่าง คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์กระบวนการนี้ถือว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นการตรวจสอบว่า ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

ตามแนวคิดดังกล่าวนี้ พื้นฐานของการจัดหลักสูตรก็คือ ผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องสามารถวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมอย่างไรบทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่แนวคิดของไทเลอร์ ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรของ ไทเลอร์ ถือว่าการประเมินผลหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์^{๒๗} ได้เสนอขั้นตอนการเรียนการสอนและเป็นการประเมินผลดังนี้

๑. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ โดยการวิเคราะห์ทรัพยากรของจุดมุ่งหมาย (Goal - Sources) คือ นักเรียน สังคมและเนื้อหาสาระ และขอบเขตของจุดมุ่งหมายคือ จิตวิทยาการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษา

๒. กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน เฉพาะเจาะจงเป็นพฤติกรรมที่ต้องวัดในภายหลัง

๓. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

๔. เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม ก็จะทำให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

๕. ประเมินผลโดยการตัดสินใจจากการวัดผลทางการศึกษา หรือการทดสอบสัมฤทธิ์ผลในการเรียน

๖. ถ้าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุตามจุดมุ่งหมายก็อาจจะใช้ผลสะท้อนกลับ (Feedback) ของหลักสูตรนั้นเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณค่าของหลักสูตร

ไทเลอร์ มีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่มีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และถือว่าการประเมินโครงการ (หลักสูตร) เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนลำดับขั้นของการประเมินการเรียนการสอนมีดังนี้

๑. กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วยข้อความที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง

^{๒๗} Tyler, Ralph W., *Basic Principles of Curriculum and Instruction*, pp. 110-125.

๒. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ทางการศึกษาที่ต้องการให้บรรลุตาม จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

๓. เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม

๔. เมื่อจบบทเรียนจึงประเมินผลโครงการ (หลักสูตร) โดยการทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเปรียบเทียบผลการทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้แนวคิดของไทเลอร์มาใช้ในการประเมินโครงการ ประเมินเกี่ยวกับการเรียนการสอน ควรดำเนินการดังนี้

๑. กำหนดจุดมุ่งหมายที่แท้จริงทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน โดยเขียนในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

๒. จัดเนื้อหาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

๓. ทดสอบผู้เรียนก่อนทำการเรียนการสอน

๔. เลือกวิธีการสอนให้เหมาะสม

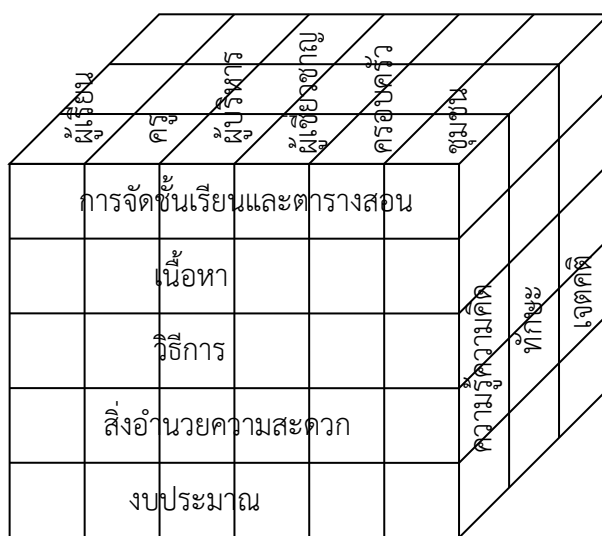
๕. ทดสอบผู้เรียนเมื่อจบการเรียนการสอนแล้ว

๖. ประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วยการเปรียบเทียบคะแนนก่อน เรียนและหลังเรียนว่าแตกต่างกันอย่างไร และมีนักเรียนร้อยละเท่าไรที่ผ่านเกณฑ์

๗. นำผลการเปรียบเทียบมาศึกษาจุดบกพร่องในการเรียนการสอนเพื่อ ปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนต่อไป

หลังจากแนวคิดของไทเลอร์ได้มีผู้เสนอแนวคิดในรูปของโมเดลประเมินอีก หลากหลาย แนวคิดที่เกี่ยวข้องและนำมา เป็นฐานในการประเมินครั้งนี้คือ รูปแบบการประเมินของ แฮมมอนด์ ซึ่งมุ่งประเมินหลักสูตรรวมสามมิติโดยมีรายละเอียดดังภาพที่ ๑

มิติที่ ๒ ด้านสถาบัน

มิติที่ ๑

มิติที่ ๓

ด้านการเรียนการสอน

ด้านพฤติกรรม

ภาพที่ ๒.๑ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์

แฮมมอนด์^{๒๘} มีจุดมุ่งหมายของการประเมินคือ

มิตินี้ ๑ ด้านการเรียนการสอน สิ่งที่มีมุ่งประเมินได้แก่ การจัดชั้นเรียนและตารางสอนเนื้อหาวิชาวิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่าย

มิตินี้ ๒ ด้านสถาบัน สิ่งที่มีมุ่งประเมินได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ครอบครัวยุติ ผู้เชี่ยวชาญและชุมชน

มิตินี้ ๓ ด้านพฤติกรรม สิ่งที่มีมุ่งประเมิน ได้แก่ ความรู้ ความจำ เจตคติ และทักษะ

แฮมมอนด์เสนอรูปแบบการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักคล้าย ไทเลอร์ แต่แฮมมอนด์ได้เสนอแนวคิดที่แตกต่างจากไทเลอร์ โดยกล่าวว่าการประเมินผลควรจะต้องประเมินองค์ประกอบต่างๆ ในรูปของปฏิสัมพันธ์ของมิติต่างๆ ที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วย ๓ มิติใหญ่ๆ แต่ละมิติจะประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญๆ อีกหลายตัวแปรความสำเร็จของโครงการขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในมิติต่างๆ เหล่านี้ แนวคิดของแฮมมอนด์เริ่มด้วยการประเมินโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การตัดสินใจแล้วจึงเริ่มโครงการมีดังนี้

๑. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ควรเริ่มต้นที่วิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และจำกัดระดับชั้นเรียน

๒. กำหนดตัวแปรในมิติการสอน และมิติสถาบันให้ชัดเจน

๓. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุถึงพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่าประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนด เงื่อนไขของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและเกณฑ์ของพฤติกรรมจริงที่บอกให้รู้ว่ามีนักเรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด

๔. ประเมินพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวกำหนดพิจารณา โครงการที่ดำเนินการใช้อยู่ เพื่อตัดสินใจรวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการ

๕. วิเคราะห์ผลภายหลังเมื่อองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แท้จริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นผลสะท้อนกลับไปสู่พฤติกรรมที่ตั้งจุดประสงค์ไว้และเป็นการตัดสินใจว่าโครงการนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด

๖. พิจารณาส่งที่ควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแนวคิดในการประเมินโครงการของแฮมมอนด์ใช้แนวคิดของไทเลอร์เป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและการใช้ข้อมูลจากการประเมินผลในการปรับปรุงจุดประสงค์ของโครงการนั้น แต่แฮมมอนด์ให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ตัวแปรของมิติด้านการสอนและมิติด้านสถาบันซึ่งอาจมีผลต่อความสำเร็จของโครงการนั้น

^{๒๘} Hammond R., "Content Evaluation of Instruction in Local School Districts.", in *Educational Technology*, (1969), pp. 1-17.

การบริหารหลักสูตรมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของประเด็นประเมินในมิติทั้ง ๒ มิติ คือ การประชาสัมพันธ์ การเตรียมงบประมาณ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร วัสดุหลักสูตร บริการสนับสนุนและอาคารสถานที่ ระบบบริหารของสถานศึกษา การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการประเมินผลการติดตามการใช้หลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้^{๒๔}

๑. การนำหลักสูตรมาใช้จริง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ว่าเป็นศาสตร์นั้น หมายถึงการวางแผนการใช้อย่างเป็นระบบและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยเสริม ส่วนที่ว่าเป็นศิลป์นั้นหมายถึงผู้ใช้ในที่นี้รวมทั้งผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนจะมีบทบาทในการที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ดังนั้นคำกล่าวที่ว่า หลักสูตรแม้จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตาม ถ้าผู้สอนไม่สนใจไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนหลักสูตรใหม่นั้นก็จะไม่มีความหมาย และไม่ได้ผลตามสิ่งที่หลักสูตรคาดหวัง การบริหารจัดการหลักสูตรที่นำมาพิจารณาในการประเมินหลักสูตรมีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ

๒. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องกระทำเป็นอันดับแรก การเลือกใช้สื่อและวิธีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรใหม่ให้คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นๆ จะต้องศึกษากลุ่มเป้าหมายต่างๆ ระยะเวลาที่จะนำเสนอซึ่งสามารถทำได้หลายแบบเช่น การประชุม การสัมมนา การใช้สื่อสารมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การออกเอกสาร แผ่นพิมพ์ เป็นต้น การเลือกวิธีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรจะใช้แบบใดจำนวนครั้งที่จะใช้ขึ้นอยู่กับลักษณะกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณที่ใช้

๓. การเตรียมความพร้อม ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความพร้อมทางการสอนของคณาจารย์ต่อหลักสูตรใหม่จะต้องทำการสำรวจให้ชัดเจนคณาจารย์ที่มีความพร้อมทางการสอนหลักสูตรใหม่มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ส่วนที่ไม่พร้อมจะจัดการฝึกอบรมอย่างไร การศึกษาความจำเป็นในการฝึกอบรมการวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบเพื่อจัดการฝึกอบรมได้ตรงตามเป้าหมายต่างๆ ที่ได้ผลนั้นสำหรับผู้สอนแล้ว จะต้องใช้วิธีประชุมปฏิบัติการและผู้เกี่ยวข้องอาจจะใช้วิธีการประชุม และการสัมมนาชี้แจงเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรก็เพียงพอ

๔. งบประมาณ เป็นตัวบ่งชี้ที่จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดเพราะงบประมาณจะช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนาวัสดุหลักสูตรคู่มือเอกสารอ่านเสริมอุปกรณ์การสอน วิทยากร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือ บริการสนับสนุนการสอนที่ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แล้วอาคารสถานที่จะช่วยสร้างเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ

๕. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ หรือการบริหารหลักสูตรนั้น จะต้องศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับผู้สอนในด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและความสามารถในการสอน ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาได้แก่ ความสัมพันธ์ของอาจารย์ภายในสถาบัน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติและ

^{๒๔} วิชัย วงศ์ใหญ่, พัฒนาการหลักสูตรและการสอนมิติใหม่, (กรุงเทพฯ: ธเนศวรการพิมพ์, ๒๕๓๓).

ระบบการบริหาร ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับตัวหลักสูตรได้แก่ ความซับซ้อนของหลักสูตรการช่วยเหลือสนับสนุนจากฝ่ายบริหารและประสบการณ์การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของผู้สอนอย่างกว้างและลึกเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการสอน ส่วนปัจจัยสุดท้ายคือผู้สอนได้แก่จำนวนของผู้เรียน ความรู้ความสามารถและรวมทั้งความสนใจต่อวิชาที่เรียน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรว่าประสบความสำเร็จมากน้อยด้วย

๒.๒ แนวคิดการประเมินแบบ CIPP MODEL (+I)

การประเมินโครงการเป็นขั้นตอนหนึ่งของการประเมินโครงการ ในการดำเนินงานโครงการต่างๆ จะต้องมีการวางแผนโครงการ ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมต่างๆ เพื่อการดำเนินการและมีการทำแผนงานโครงการ ลงสู่การปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการ ที่กำหนด สุดท้ายก็เป็นการประเมินผลโครงการ เป็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายและหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ว่าบรรลุผลเพียงใด

CIPP MODEL เป็นรูปแบบจำลองการประเมินโดยสต๊อฟเฟิลบีม ซึ่งได้เขียนแนวทางการประเมินจนเป็นที่ยอมรับเพราะเป็นแนวคิด วิธีการวัด และการประเมินผลเป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เรียกว่า CIPP MODEL ซึ่งใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการเพื่อให้ได้สารสนเทศมาเพื่อการตัดสินใจโดยมุ่งเน้นการประเมินใน ๔ ด้าน คือ Context, Input, Process, Product^{๓๐}

สต๊อฟเฟิลบีม^{๓๑} ให้ความหมายการประเมินเป็นกระบวนการการเก็บวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจโดยในการประเมิน

๑. การประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศ มาตัดสินใจในการเลือก/ปรับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ความเป็นไปได้ ตรวจสอบโครงการนั้นสนองตอบปัญหาหรือความต้องการหรือไม่ วัตถุประสงค์โครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบาย ปรัชญา หรือไม่ และมีความเป็นไปได้ในแง่โอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ หรือไม่

๒. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่างๆ ของโครงการ ในด้านความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ หรืออุปกรณ์ต่างๆ

๓. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างกรดำเนินการ เพื่อศึกษาข้อดี ข้อบกพร่องของการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ เพื่อการพัฒนาและหรือปรับปรุงการดำเนินงาน เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนหรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไร และแก้ปัญหาเหล่านั้นๆอย่างไร

^{๓๐} เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี, การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๕๘-๖๐.

^{๓๑} Stufflebeam, Daneil L. and others, Education Evaluation and Decision Making.

๔. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ผลที่เกิดขึ้นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มาน้อยเพียงใด ตลอดจนต้องการข้อมูล ด้านคุณภาพ ผลลัพธ์เป็นอย่างไรเกิดผลกระทบอื่นใดบ้าง

รพินทร์ โพธิ์ศรี ได้อธิบายการนำรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model มาใช้ในการประเมินหลักสูตรดังนี้

การประเมินบริบท คือ การประเมินเพื่อตอบคำถามการประเมิน ๒ ลักษณะ คือ

๑. สภาพการณ์ที่จะนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรเป็นอย่างไร มีปัญหา/ความต้องการ จำเป็นอย่างไร? ควรกำหนดจุดหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร

เกณฑ์ปัญหา/ความต้องการจำเป็น ซึ่งอาจกำหนดโดยใช้ร้อยละ ๗๐ ของผู้มีส่วนได้เสีย เห็นว่า สภาพการณ์นั้นเป็นปัญหา/ความต้องการจำเป็น ก็ให้ถือว่าเป็นปัญหาและความต้องการจำเป็น

๒. ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเมื่อปี พ.ศ. มีปัญหา/ความต้องการจำเป็นอะไรบ้าง? นำมากำหนดจุดหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างไร? จุดหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ยังใช้ได้หรือไม่? ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง?

เกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร กรณีนี้ ใช้เกณฑ์ความสอดคล้องระหว่างเหตุการณ์ ในอดีต และปัจจุบัน

ในการประเมินบริบทของหลักสูตรนั้น ผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้คำถามข้อ ๑ หรือ ๒ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ประเมินก่อนจัดทำหลักสูตร ให้ใช้คำถามที่ ๑ ถ้าประเมินเมื่อหลังจากได้ใช้มาแล้วให้ใช้คำถามที่ ๒

การประเมินปัจจัยนำเข้า คือการประเมิน เพื่อเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ว่า มีคน (man) งบประมาณ (money) อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ (material) และวิธีบริหารจัดการ (management) เหมาะสมและเพียงพอสำหรับ การนำหลักสูตรไปใช้เพียงใด คำถามปัจจัยนำเข้ามี ๔ คำถามใหญ่ๆ ดังนี้

๑. ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้นั้น ต้องมีฝ่ายบริหารกี่คน มีครูผู้สอน มีเจ้าหน้าที่ และนักการภารโรงกี่คน แต่ละคนควรมีคุณวุฒิและประสบการณ์อย่างไร? แต่ละปีมีนักเรียนเข้ามาเรียนกี่คน? มีนักเรียนทั้งหมดกี่คน?

เกณฑ์ในการประเมินกรณีนี้ คือ เกณฑ์ ความเหมาะสมและความพอเพียง เกณฑ์เหมาะสมเป็นเกณฑ์พิจารณา คุณวุฒิและประสบการณ์ของบุคลากร ว่ามีเท่าไร จึงจะพอเพียง

๒. คำถามการประเมินงบประมาณโรงเรียน ได้รับงบประมาณอะไรบ้าง เท่าไร พอเพียงกับค่าใช้จ่ายหรือไม่อย่างไร

เกณฑ์ในการประเมินกรณีนี้ คือ เกณฑ์ความพอเพียง

๓. คำถามการประเมิน อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ โรงเรียนมีพื้นที่เท่าไร จัดแบ่งอย่างไร มีอาคารกี่หลัง ห้องเรียนกี่ห้อง ห้องปฏิบัติการกี่ห้อง มีหนังสือในห้องสมุดกี่เล่ม ฯลฯ

เกณฑ์การประเมินครั้งนี้คือ เกณฑ์ การพอเพียงสำหรับพิจารณาว่า อาคาร สถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ มีเพียงพอหรือไม่ และเกณฑ์ความเหมาะสม สำหรับพิจารณาว่า อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ ที่มีอยู่เหมาะสมหรือไม่ ยังใช้การได้หรือไม่

๔. คำถามการประเมินบริหารจัดการ โรงเรียนมีแผนบริหารบุคลากรและวิชาการอย่างไร เหมาะสมหรือไม่

เกณฑ์ การประเมินกรณีนี้คือ เกณฑ์ความเหมาะสมของแผนการบริหารจัดการ

การประเมินกระบวนการ คือ การประเมิน งานและกิจกรรมต่างๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้ โดยมีวิธีการประเมินและคำถามการประเมินดังนี้ กรณีที่ไม่มีการประเมินปัจจัยนำเข้ามาก่อน ผู้ประเมินจะต้องทบทวนแผนการดำเนินงาน ในการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนว่ามีแผนหรือ ขั้นตอนอย่างไรก่อน หลังจากนั้นจึงทำการประเมิน โดยมีคำถามการประเมินดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้

- ๑) ห้องสมุดของโรงเรียนเป็นอย่างไร? มีปัญหาการใช้หรือไม่?
- ๒) ห้องปฏิบัติการฯ เป็นอย่างไร? มีปัญหาอย่างไรบ้าง?
- ๓) โรงเรียนจัดหาแบบเรียนให้หรือไม่? แบบเรียนเป็นอย่างไร?
- ๔) มีการพานักเรียนออกไปนอกสถานที่หรือไม่? มีปัญหาอย่างไรบ้าง? ฯลฯ

ด้านการจัดการสอน

- ๑) มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือไม่? ชัดเจนหรือไม่?
- ๒) แผนการเรียนเป็นอย่างไร? มีปัญหาอย่างไรบ้าง?
- ๓) แผนการสอนเป็นอย่างไร? มีปัญหาอย่างไรบ้าง?
- ๔) การจัดผู้สอนเป็นอย่างไร? มีปัญหาอย่างไรบ้าง?
- ๕) การดำเนินการสอนเป็นอย่างไร? มีปัญหาอย่างไรบ้าง?
- ๖) การวัดผลและประเมินผลเป็นอย่างไร? มีปัญหาอย่างไรบ้าง? ฯลฯ

ด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน

- ๑) มีแผนการจัดกิจกรรมหรือไม่? มีปัญหาอย่างไรบ้าง?
- ๒) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีปัญหาอย่างไรบ้าง? ฯลฯ

เกณฑ์การประเมิน งานและกิจกรรมด้าน การจัดการเรียนรู้ การจัดการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ใช้เกณฑ์ตามเหมาะสมและเกณฑ์ระดับปัญหา

การประเมินผลลัพธ์ผลกระทบ การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบ สามารถดำเนินการได้ ลักษณะเดียวกับตัวแบบการประเมิน แบบยึด วัตถุประสงค์และอิสระจากวัตถุประสงค์^{๓๒}

ในการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๕๖ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบเป็นอย่างละส่วน ดังนั้น จึงมีการประเมินด้านผลกระทบ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดนิยามและขอบเขตการประเมินดังนี้

๕. การประเมินผลกระทบ (Compact Evaluation) เป็นการประเมินสิ่งที่จะตามมา หลังจากการนำผลผลิตไปใช้ ว่าส่งผลต่อสิ่งอื่นในลักษณะใด หลังจากได้มีการนำหลักสูตรไปใช้จนเสร็จสิ้นแล้ว การประเมินผลกระทบของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อดูว่าเกิดผลกระทบอะไรบ้างมาจากหลักสูตร โดยพิจารณาทั้งในด้านบวกและด้านลบ เช่น ดูว่าผู้เรียนที่จบจากหลักสูตร

^{๓๒} ระพีพันธ์ โปธิ์ศรี, “การประเมินหลักสูตร”, วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์-กรกฎาคม ๒๕๕๕): หน้า ๒๑-๒๒.

สามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้มากน้อยเพียงใด และมีผลการเรียนเป็นอย่างไร หรือดูว่าบัณฑิตที่จบสามารถสร้างสรรค์ผลงาน หรือมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคมมากน้อยเพียงใด^{๓๓}

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๕๖ ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้แนวทางการประเมินแบบ CIPP Model + I เพื่อให้ได้ผลการประเมินหลักสูตรที่ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญทั้งหมด เพื่อเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

๒.๓ ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา (พุทธปรัชญาการศึกษา)

๒.๓.๑ ความหมายของการศึกษาในทางพระพุทธศาสนา

สนิท ศรีสำแดง กล่าวว่า การศึกษาตามแนวพุทธศาสนานั้น เมื่อสำรวจคัมภีร์ในทางพระพุทธศาสนาแล้วจะพบคำสอนที่เกี่ยวกับการศึกษา ๒ ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกันคือ ๑) ประเภทที่เป็นโลกียะ เช่น ฐานะในทางพระพุทธศาสนามี ๒ ประเภท หรือ ๒ ประการ คือ คันถฐานะ กับวิปัสสนาฐานะ คันถฐานะ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวปริยัติธรรม อันหมายถึงหลักธรรมคำสอน ที่เป็นส่วนของภาคทฤษฎี วิปัสสนาฐานะ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติ ที่เป็นส่วนของภาคปฏิบัติ และยังหมายรวมถึงผลของการปฏิบัติด้วย ตามที่แยกการศึกษาออกเป็นสี่ธรรม ๓ ประเภท คือ ๑) ปริยัติสี่ธรรม ๒) ปฏิบัติสี่ธรรม ๓) ปฏิเวธสี่ธรรม

คำว่า “การศึกษา” ในภาษาสันสกฤตใช้คำว่า “ศิกษา” ส่วนภาษาบาลีใช้คำว่า “สิกขา” แปลว่า ทำให้แห้ง หมายถึงการทำกิเลส หรือสิ่งชั่วร้ายให้หายไป ตามรูปศัพท์แล้ว อาจแยกออกพิจารณาตามแนวพระพุทธศาสนาได้ ๒ ความหมายคือ

๑. หมายถึง เครื่องมือให้มองเห็นตัวเอง (สยัม เตตน อิกขตตีติ สิกขา : Self evidence) คือการเข้าใจคุณภาพของตนเอง รู้ว่าตัวเองมีพลัง มีศักยภาพแต่ไหนเพียงไร มีความสามารถอย่างไร และควรใช้อย่างไร เป็นต้น ซึ่งก็คือ การรู้ตนเองในทุกๆ ด้าน เช่น ในการประกอบอาชีพ ต้องรู้ว่าตัวเองมีความรู้ ความถนัด ความสามารถในด้านใดก็ประกอบอาชีพในด้านนั้น เป็นต้น การมองเห็นตัวเองนี้ จะทำให้มนุษย์รู้จักตัวเอง และสามารถนำตัวเองเข้าไปสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม หน้าที่ของการศึกษาตามความหมายนี้ คือ การช่วยให้ค้นพบตัวเอง

๒. หมายถึง เครื่องมือทำให้มองเห็นความจริง (สจจัม เตตน อิกขตตีติ สิกขา : Self realization) คือ มีความเข้าใจในสภาพของตนเองและสิ่งต่างๆ อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน หรือการมองเห็นความจริงตามความเป็นจริง^{๓๔}

สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน) ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า สิกขานั้นก็คือศึกษา เป็นคำเดียวกัน ศิกษามาจากศึกษาที่เป็นภาษาสันสกฤต สิกขาเป็นภาษามคธหรือภาษาบาลี มีความหมายถึงทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ ภาคปริยัตินั้นก็หมายถึงเล่าเรียนด้วยวิธีฟังด้วยวิธีอ่านทรงจำพิจารณาให้มีความรู้ความเข้าใจ ภาคปฏิบัตินั้นก็หมายถึงว่านำมาปฏิบัติทางกายทางวาจาทางใจ^{๓๕}

^{๓๓} วสันต ทองไทย, “การประเมินหลักสูตรจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ”, หน้า ๔, เอกสารไม่ตีพิมพ์.

^{๓๔} สนิท ศรีสำแดง, พุทธศาสนากับหลักการการศึกษา, (กรุงเทพฯ: นีลนาราการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๕๓.

^{๓๕} สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน), ลักษณะพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๒.

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า คำว่า “การศึกษา” นี้ เรายังมีความเข้าใจผิดกันอยู่มาก ส่วนมากก็มักจะหมายถึงการเรียนหนังสืออะไรๆ รวมอยู่ในการเรียนหนังสือเป็นการศึกษา เรียนในโรงเรียนหรือในสถานที่เรียนด้วยตำราเรียน แล้วก็จำได้ แล้วก็พอจะคิดเป็นบ้างจากแนวที่ได้เรียนมาแล้ว แล้วก็เรียกว่าการศึกษา และยังมีจุดมุ่งหมายที่ไม่ถูกต้องตามที่มนุษยศาสตร์จะมี คำว่า “การศึกษา” นี้ ในภาษาศาสตร์ หมายถึง การประพจน์ หรือการปฏิบัติ หรือการกระทำ ไม่ได้หมายถึง การเล่าเรียนโดยส่วนเดียว คำว่า “ปริยัติ” นี้ก็เป็นการศึกษา แต่ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ คำว่า “ปฏิบัติ” นั้นเป็นคำที่ถูกต้องและสมบูรณ์^{๓๖}

พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษามาจากภาษาบาลีว่า สิกฺขา คำว่า สิกฺขา มีรากศัพท์ว่า สิกฺข หมายถึง วิชฺโชปาทาน แปลว่า การแสวงหาวิชา ส่วนคำว่า วิชชา หมายถึง ความรู้สภาวะแท้จริงของสิ่งทั้งหลาย ดังนั้น สิกฺขาหรือศึกษา จึงหมายถึง การแสวงหาวิชาหรือความรู้แจ้งซึ่งก็คือปัญญานั้นเอง นั่นคือ การศึกษาเป็นกระบวนการแสวงหาปัญญาและกำจัดอวิชชาไปพร้อมกัน^{๓๗}

สาโรช บัวศรี ให้ความหมายของการศึกษาว่า การศึกษา คือ การพัฒนาขั้น ๕ เพื่อว่า โลกะ โทสะ โมหะ จะได้ลดน้อยถอยไปหรือว่าหมดไปในที่สุด และได้บรรลุชีวิตที่ดี^{๓๘}

สรุปว่า การศึกษาตามหลักปรัชญาทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การเรียนรู้และพัฒนาตนเองในเพื่อความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจ ซึ่งมีภาคทฤษฎี (ปริยัติ) ภาคปฏิบัติ (ปฏิบัติ) และภาคเข้าถึงความจริง (ปฏิบัติ) การศึกษาในทางพระพุทธศาสนาจึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่การเรียนรู้จากห้องเรียนและสอบไล่เพื่อรับวุฒิการศึกษาเท่านั้น แต่หมายถึงการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่นำความรู้มาประยุกต์ใช้โดยอยู่ในกรอบของศีลธรรมเพื่อการดำรงชีวิตในฐานะมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีการพัฒนาต่อยอดไปสู่การเข้าถึงธรรมะขั้นสูงเพื่อความหลุดพ้นจากความทุกข์ เข้าสู่สภาวะที่พ้นที่เป็นความสงบสุขที่แท้จริงต่อไป

๒.๓.๒ แนวคิดการศึกษาตามหลักปรัชญาทางพระพุทธศาสนา

พุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ป.: ๑) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่า ต้องเป็นไปตามหลักไตรสิกขา ซึ่งสิ่งที่ได้คือการสิ้น ราคะ โทสะ โมหะ เป็นการรับปริญญา พัฒนาฝึกอบรมผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักตนเอง^{๓๙} และได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่าควรยึดหลัก ๔ ประการ คือ

^{๓๖} พุทธทาสภิกขุ, *คู่มือการศึกษาพระพุทธศาสนา*, (กรุงเทพฯ:ธรรมสภา, ๒๕๔๔), หน้า ๔-๖.

^{๓๗} พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *ขอบฟ้าแห่งความรู้*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

^{๓๘} สาโรช บัวศรี, “ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์”, *การศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์เพื่อสันติภาพและการพัฒนา เล่ม ๑*, รวบรวมโดย ชม ภูมิภาค, (กรุงเทพฯ: ศิลปสนองการพิมพ์, ๒๕๓๑), หน้า ๓๘๘.

^{๓๙} พุทธทาสภิกขุ, *การศึกษาและการรับปริญญาในพระพุทธศาสนา*, (กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า ๑.

๑. พุทธศึกษา ต้องให้มีความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสำคัญที่สุดของชีวิต คือ ผู้เรียนควรรู้ว่า เราเกิดมาทำไม เกิดมาเพื่ออะไร สิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้คืออะไร อยู่ที่ไหน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการสั่งสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล

๒. จริยศึกษา ผู้เรียนสามารถบังคับตนเองให้ถูกต้อง มีระเบียบวินัย ทำลายความเห็นแก่ตัวและพวกพ้อง และมีความสามัคคีธรรม

๓. พลศึกษา ผู้เรียนต้องประกอบด้วยกำลังฝ่ายกาย และกำลังฝ่ายจิต เมื่อพลศึกษา คือ การศึกษาเพื่อใช้กำลังจึงต้องมีกำลังชนิดนี้ (กำลังฝ่ายจิต) ด้วย ไม่ควรมีแต่กำลังกล้ามเนื้อสำหรับชกต่อย

๔. หัตถศึกษา ผู้เรียนต้องประกอบด้วยวิชาเทคนิคต่างๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการประกอบสัมมาชีพ สร้างความก้าวหน้าทางวัตถุ^{๕๐}

สาโรช บัวศรี ได้เสนอแนวคิดทางการศึกษาในพระพุทธศาสนา โดยเรียกว่า แผนนโยบายหลักหรือมรรคของการศึกษา แยกออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑. แผนนโยบายหลักของการศึกษาในระดับผู้ไม่ครองเรือน จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับสูง (ระดับผู้ไม่ครองเรือน) ได้แก่ นิพพาน แนวทางการปฏิบัติหรือแผนนโยบายของการศึกษาเพื่อบรรลุนิพพานนั้น ก็คือมรรคมีองค์ ๘ (อริยสัจธรรม) ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ ซึ่งมรรคมีองค์ ๘ ประการนี้ สรุปเป็น ๓ ประการคือ ศีล สมาธิ และปัญญา ผู้ศึกษาในระดับนี้จะต้องเล่าเรียนและปฏิบัติตามแผนนโยบายอันมีองค์ ๘ ประการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด อันเป็นแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงกำหนดไว้ เพื่อสนองความมุ่งหมายให้ระงับหรือแก้ปัญหอันสูงสุดของชีวิต ได้แก่ ปัญหาที่เรียกว่า อกุศลมูล เมื่อสามารถแก้ปัญหานี้สำเร็จ ก็จะสามารถดับอนสมุทัยที่สุด หรือที่เรียกว่า นิพพาน

๒. แผนนโยบายหลักของการศึกษาในระดับผู้ครองเรือน โดยพื้นฐาน แผนนโยบายหลักของการศึกษาในระดับผู้ครองเรือน (ฆราวาส) จะต้องประยุกต์ตามทางที่เรียกว่า มรรคมีองค์ ๘ หรือศีล สมาธิ ปัญญา เท่าที่สามารถจะทำให้เหมาะสมกับผู้ครองเรือน ซึ่งหมายความว่า เป็นแนวทางที่จะต้องแก้ปัญหเช่นกัน แม้จะไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหที่สูงสุดในชีวิต แต่เป็นปัญหาที่สับสนและยุ่งเหยิงแนวทางหรือแผนนโยบายหลักของการศึกษาในระดับฆราวาสนี้ เรียกว่า แผนนโยบายทั้ง ๓ ของการศึกษา ได้แก่

๑) ศึกษาให้รู้จักตนเอง อันประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๒ ข้อคือ การศึกษาชั้น ๕ และการศึกษาวิชาความรู้หลายแขนงอย่างกว้างขวาง

๒) ศึกษาให้รู้จักสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รู้จักว่าสังคมที่ตนอาศัยอยู่นั้น ประกอบด้วยโครงสร้างอะไรบ้างและมีปัญหาสำคัญอะไรบ้าง

๓) ศึกษาเรื่องจริยธรรม ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติเรื่องคุณธรรม ศีลธรรมอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อจะได้ลดการเบียดเบียนกันและทุจริตต่อกันลงไป รู้จักละอายต่อความชั่ว รู้จักประกอบความดี อันจะก่อให้เกิดสันติสุขและความร่มเย็นทั้งแก่ตนเองและสังคม^{๕๑}

^{๕๐} พุทธศาสนิกฯ, อ้างถึงใน ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, พื้นฐานปรัชญาการศึกษา : ภูมิปัญญาของ ตะวันออกและตะวันตก, (กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๕๕), หน้า ๘๘.

และได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามแนวพุทธปรัชญาว่ามี ๔ ประการดังนี้ คือ

๑. ความมุ่งหมายเกี่ยวกับตัวผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนมีร่างกายมีความรู้สึกรู้สีกมีความจำ มีลักษณะอื่นๆของจิตใจ และมีความรู้อยู่บ้างแล้ว แต่ยังมีโลก โกรธ หลงอยู่ ดังนั้นการศึกษา จะต้องไม่มุ่งพัฒนาโลก โกรธ หลง ให้ลดลง

๒. ความมุ่งหมายที่เกี่ยวกับสังคม สังคมไทยเป็นสังคมที่ผู้คนเคารพนับถือกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และนิยมการใช้ปัญญาเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ พุทธปรัชญาได้กล่าวถึงเรื่องเหล่านี้ เราก็คงจะเข้าใจสังคมได้ดีขึ้นมีความรัก ความเคารพ และไม่ตกใจไปกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม แต่สามารถควบคุมดูแลให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นประโยชน์

๓. ความมุ่งหมายเกี่ยวกับลักษณะของการเรียนรู้ การศึกษาต้องพัฒนาวิธีคิดและการใช้เหตุผลในตัวผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างผู้มีปัญญา

๔. ความมุ่งหมายเกี่ยวกับความร่มเย็นของชีวิตมนุษย์ทุกๆ ไป การศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมและมีศีลธรรม เพื่อให้เกิดความร่มเย็นแก่ชีวิตในสังคม^{๕๖}

ประเวศ วะสี ได้เสนอแนวคิดทางการศึกษาไว้ว่า ความรู้ที่จำเป็นมี ๔ ประเภทใหญ่ เรียกว่า ปัญญา ๔ หรือ จตุรปัญญา คือ ความรู้ธรรมชาติที่เป็นวัตถุ (วิทยาศาสตร์กายภาพ) ความรู้ทางสังคม (วิทยาศาสตร์สังคม) ความรู้ทางศาสนา (วิทยาศาสตร์ข้างใน) และความรู้เรื่องการจัดการ ซึ่งปัญหาที่เกิดจากความรู้ชนิดใดชนิดหนึ่งไม่เป็นการเพียงที่จะทำให้เกิดดุลยภาพในสังคม เราจำเป็นต้องมีปัญญาอย่างบูรณาการการศึกษาและการวิจัยจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญญาทุกด้าน มิใช่ให้เรียนรู้เป็นส่วนๆ เพราะความรู้แบบแยกส่วน จะนำไปสู่การกระทำแบบแยกส่วน ทำให้เกิดการเสียดุลยภาพและเกิดวิกฤติการณ์ขึ้น การศึกษาเรียนรู้ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเชื่อมโยง เนื่องจากในโลกแห่งความเป็นจริงนั้นเป็นโลกแห่งการเชื่อมโยงเป็นองค์รวม การจัดการเรียนรู้ ควรจะไปให้ถึง ๓ ระดับ ได้แก่

๑. ระดับที่เกิดความรู้ หมายถึง การรู้ความจริง การที่บุคคลจะทำอะไรให้สำเร็จได้ บุคคลนั้นต้องรู้และใช้ความจริง ความรู้ต้องเป็นความจริง เพราะการใช้ความจริงทำให้ทำได้ถูกต้อง การให้ผู้เรียนสัมผัสความจริงเท่ากับเป็นการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ระดับเบื้องต้น

๒. ระดับที่เกิดปัญญา เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถบูรณาการหรือเชื่อมโยงความรู้ใน ๔ ด้านดังกล่าวข้างต้น และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๓. ระดับที่เกิดจิตสำนึก คือเกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และเข้าใจตัวเองว่าสัมพันธ์กับสรรพสิ่งอย่างไร^{๕๗}

^{๕๖} สาโรช บัวศรี, อ่างใน ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, **พื้นฐานปรัชญาการศึกษา : ภูมิปัญญาของตะวันออก และตะวันตก**, หน้า ๕๕-๕๖.

^{๕๗} สาโรช บัวศรี, **การศึกษาและจริยธรรม**, (กรุงเทพฯ: กริดส์ ดีไซน์ แอนด์ คอมมูนิเคชั่น, ๒๕๔๙), หน้า ๖.

สุมน อมรวิวัฒน์ ได้เสนอแนวคิดการจัดการศึกษาไทย โดยเรียกว่า สมบัติทิพย์ ๓ ประการ คือ

๑. วัฒนธรรม คือ วิถีดำรงชีวิตของคนไทย คุณค่าแท้ของวัฒนธรรมไทย ได้แก่ วิถีชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้อันประมาณมิได้ วัฒนธรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ความคิดและความเชื่อ ตลอดจนประเพณี ศิลปะในท้องถิ่น

๒. ปัญญาธรรม คือ ความรู้ ความคิด และความสามารถในวิทยาการต่างๆ ทุกสาขา เช่น การแพทย์ งานประดิษฐ์ งานช่าง ดนตรี นาฏศิลป์ วรรณคดี การรบ การเมือง การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนวิธีการสั่งสอนฝึกฝนกุลบุตรธิดา ซึ่งครูไทยได้ฝากผลงานและฝีมือไว้สืบต่อถึงชนรุ่นหลัง นอกจากนี้ การรู้จักนำกระบวนการพัฒนาปัญญา ซึ่งได้มีวิธีการชัดเจนตามหลักของพระพุทธศาสนามาใช้ ย่อมทำให้การจัดการศึกษาในอนาคต สามารถสืบสายปรัชญาญาณจากอดีตและปัจจุบันได้ต่อเนื่อง

๓. เมตตาธรรม นั้นเป็นจุดเริ่มของกระบวนการศึกษา แสดงถึงบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ เมื่อการสอนเริ่มต้นด้วยความเมตตา การเรียนเริ่มต้นด้วยการศรัทธา การศึกษาย่อมเป็นกระบวนการของความรักความเข้าใจ ความร่วมมือ และการเสียสละ^{๔๔}

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ กล่าวถึงแนวคิดทางการศึกษาว่า การศึกษา อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ด้าน คือ การศึกษาในทางโลก และ การศึกษาในทางธรรม แต่ในการจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกของสังคมแล้ว การศึกษาทั้ง ๒ ด้านนี้ย่อมจะต้องประกอบกันตามที่กล่าวกันว่า “ความรู้คู่คุณธรรม” ซึ่งยอมรับว่าเป็นนโยบายสำคัญของการศึกษา สิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงในเรื่องของการศึกษา ๓ ประการ คือ ๑) การศึกษาต้องประกอบด้วย ครู นักเรียน และวิชาความรู้ที่ครูจะอบรมสั่งสอนนักเรียน ๒) การศึกษาจะต้องคำนึงถึงภารกิจที่ประกอบกันทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะมองข้ามสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปมิได้ ๓) การศึกษามีทั้งในด้านทางโลก และในทางด้านทางธรรม ซึ่งประกอบเป็นสิ่งที่เดียวกันที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้^{๔๕}

วิชัย ตันศิริ ได้เสนอแนวคิดทางการศึกษาไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ทุกระดับ การศึกษา คือ หัวใจของการพัฒนาคน หากเราไม่สามารถสร้างความเป็นคนในความหมายของพระพุทธศาสนา ระบบการศึกษาของเราก็คงจะล้มเหลว การสร้างคนในความหมายที่แท้จริง คือ การสร้างให้บุคคลเป็นผู้มีจิตใจสูง ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ทุกระดับจึงต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนามนุษย์ทั้งกาย ใจ และปัญญา โดยเฉพาะปัญญานั้น สัมพันธ์กับใจ หรือใจสัมพันธ์กับปัญญา จิตใจที่สะอาดมีสมาธิจะนำไปสู่ปัญญา ปัญญาที่ฝึกไว้ดีแล้วจะนำไปสู่จิตที่สูงส่ง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การฝึกให้

^{๔๓} ประเวศ วะสี, *พุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ*, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิปัญญาร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๐-๑๗.

^{๔๔} สุมน อมรวิวัฒน์, *สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย*, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๔๐๘-๔๐๙.

^{๔๕} วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, *ปฏิรูปการศึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ*, (กรุงเทพฯ: วชิระ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐-๑๓.

นักเรียนได้หัดคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เข้าใจหลักการมหภาค และเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหลักแนวคิดมหภาคกับข้อเท็จจริงระดับจุลภาค^{๔๖}

จะเห็นได้ว่า มีนักวิชาการได้ให้ทัศนะหรือแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักพระพุทธศาสนาแตกต่างกันในลักษณะต่างๆ ทั้งนี้การศึกษาที่เนื่องด้วยหลักทางพระพุทธศาสนาต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจ เพื่อให้เกิดปัญญาที่แท้จริง เข้าถึงความจริงของชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ไม่สร้างความเดือดร้อนทางกาย วาจา และใจแก่ตนเองและผู้อื่น เป็นการศึกษาเพื่อลดความวุ่นวายและความทุกข์จากภายนอกเพื่อพบความสุขภายในตนเอง หลักการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้วิชาการทางโลกควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมควบคู่กัน หรือที่เรียกว่า การพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม

๒.๓.๓ การจัดการศึกษาตามแนวทางของพุทธปรัชญาการศึกษา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวถึงแนวคิดการจัดการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาว่า การศึกษาในฐานะที่เป็นการพัฒนามนุษย์ให้เข้าถึงชีวิตที่ดีงาม พร้อมกับให้เครื่องมือในการดำเนินชีวิตแก่เขานั้น จะครอบคลุมการพัฒนา ๓ ด้านของชีวิตคนอย่างเป็นองค์รวม และมีดุลยภาพ ได้แก่ ด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา (ปัญญา)

ด้านพฤติกรรมมีสาระและกิจกรรมสำคัญที่ควรในนี้ คือ ส่วนแรกเป็นพฤติกรรมในความสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือโลกแห่งวัตถุ ได้แก่ การใช้อินทรีย์ทั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ในการรับรู้โดยไม่เกิดโทษ แต่เป็นผลดี ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การบริโภคปัจจัย ๔ และเทคโนโลยีด้วยปัญญาที่รู้เข้าใจ มุ่งคุณค่าที่แท้จริง ส่วนที่สองเป็นพฤติกรรมในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและโลกแห่งชีวิต ได้แก่ การอยู่ร่วมสังคมโดยไม่เบียดเบียนแต่มีความสัมพันธ์ที่ดี เกื้อกูลต่อมนุษย์ สัตว์ พืชอื่นๆ รักษากติกาสังคม กฎเกณฑ์ กฎหมาย ระเบียบแบบแผนต่างๆ และส่วนสุดท้าย เป็นพฤติกรรมในด้านอาชีพ ได้แก่ การมีความรู้ทางด้านวิชาการ วิชาชีพที่ฝึกอย่างดี มีความชำนาญในการปฏิบัติและเป็นไปเพื่อแก้ปัญหาชีวิตหรือสังคมโดยไม่ทำลายคุณค่าความเป็นมนุษย์หรือก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น

ด้านจิตใจมีสาระและกิจกรรมที่ควรเน้นอยู่ ๓ ด้าน ได้แก่ คุณภาพจิต เช่น สร้างเสริมจิตใจให้ดีงาม มีคุณธรรม สมรรถภาพจิตหรือความสามารถเข้มแข็ง มั่นคงของจิต เช่น มีฉันทะ มีความเพียร ขยัน อดทน มีสมาธิ จิตใจแน่วแน่ มีสัจจะ มีความหนักแน่นเข้มแข็งมั่นคงของจิตที่จะทำงานให้ได้ผลสมบูรณ์ และด้านสุดท้าย สุขภาพจิตคือมีจิตที่มีสุขภาพดี ปราศจากความขุ่นมัวเศร้าหมอง มีความสดชื่น เิบอิมใจ ร่าเริง เบิกบาน ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพกาย และทำให้พฤติกรรมที่ดีงามมีความมั่นคง สอดคล้องกลมกลืนกัน

ด้านปัญญา มีสาระและกิจกรรมที่พึงพัฒนาหลายด้าน หลายระดับ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่ ได้ฟัง หรือรับการถ่ายทอดมาอย่างมีประสิทธิภาพ รับรู้ประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริงไม่บิดเบือนด้วยอคติ รู้จักคิดพิจารณา วินิจฉัยอย่างมี

^{๔๖} วิชัย ต้นศิริ, โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒๓.

วิจารณ์ญาณ รู้จักวิเคราะห์สืบสาวหาเหตุปัจจัยที่จะให้เข้าถึงความจริง มีความสามารถ แสวงหาและจัดประมวลความรู้และคิดได้ชัดเจน สามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ๆ เพื่อได้แก้ปัญหาและสร้างสรรค์ได้ และในระดับสูงสุดก็คือรู้แจ้งความจริงของโลกและชีวิตหรือรู้เท่าทันธรรมชาติของสิ่งทั้งหลาย^{๔๗}

ในเรื่องเกี่ยวกับความรู้นี้ พระธรรมปิฎกได้แยกแยะให้เห็นความแตกต่างของความรู้เป็น ๒ ความหมาย ความหมายแรกที่มีมักจะใช้กันหมายถึง ข้อมูลที่ถูกรับรู้หรือเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ซึ่งท่าน เรียกว่า “ข้อรู้” ส่วนความรู้ในอีกความหมายหนึ่งนั้น หมายถึง ความสามารถในจิตใจของคนที่เข้าใจหยั่งถึง หรือเข้าถึงความจริงของเรื่องราวหรือสิ่งนั้นๆ ความรู้ประเภทนี้ ท่านเรียกว่าเป็น “ความรู้” ซึ่งเป็นตัวปัญญา ในสังคมยุคสารสนเทศปัจจุบัน คนมักจะมี “ข้อรู้” มากกว่า “ความรู้” คนที่สะสมข้อรู้ได้มาก ติดตามข้อรู้ได้เก่งนั้น ไม่ได้หมายความว่าผู้นั้นมีความรู้หรือปัญญาเสมอไป ข้อรู้นั้นอาจทำให้คนหลงงมงายมากขึ้นก็ได้ การศึกษาที่ถูกต้องจึงควรเป็นการศึกษาที่จะทำให้คนปฏิบัติต่อข้อรู้หรือข่าวสารได้ถูกต้อง เพื่อจะได้เกิดความรู้ที่แท้ เป็นปัญญา^{๔๘}

สาระและกิจกรรมของการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทั้งหมดนี้ อาจสรุปได้เป็นความรู้ ๓ ประเภทที่การศึกษาจะต้องทอเป็นองค์ประกอบอย่างมีดุลยภาพได้แก่

ประเภทแรก คือ พุทธิศึกษาและจริยศึกษา ได้แก่ ความรู้แจ้ง รู้จัก เข้าใจสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงที่แท้จริง (พุทธิศึกษา) เมื่อรู้ความจริงแล้วก็ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องมีคุณธรรม (จริยศึกษา) ดังนั้นพุทธิศึกษากับจริยศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กันไม่แยกออกจากกัน ความรู้ประเภทแรกนี้ถือได้ว่าเป็นการศึกษาที่แท้จริง

ประเภทที่สองคือ สุตศิลป์ศึกษา ได้แก่ ความรู้ ทางด้านวิชาการ การประกอบอาชีพ ความรู้ทักษะในงานฝีมือต่างๆ จัดว่าเป็นอุปกรณ์สำหรับการดำเนิน ชีวิตที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

ประเภทที่สามคือ พลศึกษา ได้แก่ การฝึก ความแข็งแรงทางด้านร่างกายและความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ จึงเป็นเครื่องช่วยในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาของมนุษย์ให้ดีขึ้น

ความหมายของความรู้แต่ละประเภทไม่ว่าจะเป็น พุทธิศึกษา จริยศึกษา หรือพลศึกษาที่พระธรรมปิฎกอธิบายไว้นี้แตกต่างจากความหมายที่ได้และเข้าใจกันอยู่ในวงการการศึกษาของเราปัจจุบัน ทั้งท่านยังได้จัดความรู้ทางด้านวิชาการซึ่งการศึกษาสมัยใหม่มักเรียกว่าพุทธิศึกษา กับความรู้ทางด้านอาชีพและความรู้ทักษะในงานฝีมือต่างๆ ซึ่งการศึกษาสมัยใหม่ เรียกว่าอาชีพศึกษาและหัตถศึกษาไว้ในความรู้ประเภทที่ท่านเรียกว่า สุตศิลป์ศึกษา ซึ่งถึงแม้จะมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์แต่ก็ไม่ได้มี ความสำคัญที่ชัดเจนกลายเป็นจุดเน้นเกือบจะอย่างเดียวเช่นที่เป็นอยู่ในการศึกษาสมัยใหม่

กระบวนการพัฒนาบุคคลแยกออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นนำสู่สิกขา (ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการพัฒนา) และขั้นไตรสิกขา (ขั้นตอนในกระบวนการพัฒนา) ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

^{๔๗} พระธรรมปิฎก, การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒๐-๑๒๔.

^{๔๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘-๒๙.

ขั้นนำสู่ศึกษา เป็นขั้นที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ คือความเห็นชอบซึ่งเป็นปัญหาในระดับหนึ่งปัญหา ในขั้นเป็นความเชื่อและความเข้าใจในหลักการที่ว่าไป โดยเฉพาะความเชื่อว่าสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยซึ่งเป็นความเชื่อที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ คนมีการพัฒนาต่อไปได้ สัมมาทิฐิจะเกิดขึ้นได้จากปัจจัย ๒ ประการคือ ปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆชะ) ได้แก่การได้รับการถ่ายทอดหรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อน สื่อมวลชน หนังสือ และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้องซัดงูไปในทางที่ติงาม อยู่ในแนวทางของเหตุผลประการที่สอง ปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) ได้แก่ การรู้จักคิด รู้จักพิจารณาด้วยตนเอง ตามปกติคนส่วนใหญ่มักจะเข้าสู่กระแสของการพัฒนาด้วยปัจจัยภายนอก แต่ปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นบุคคลที่ดี ชี้แนะ แนวทางที่ถูกต้องซึ่งเรียกว่ากัลยาณมิตรนั้น ก็จะต้องช่วยสร้างปัจจัยภายในให้เกิดขึ้นในตัวของผู้ศึกษาด้วย เพื่อให้เขามีอิสรภาพ พึ่งตนเองได้ ดังนั้นจุด เน้นของขั้นตอนนี้จึงอยู่ที่ปัจจัยภายใน

ขั้นไตรสิกขา เป็นกระบวนการพัฒนาให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างดุลยภาพ มีหลักการสำคัญอยู่ ๓ ประการที่เป็นปัจจัยส่งทอดต่อกัน อาศัยซึ่งกันและกันและประสานกัน คือ ศิล สมาธิ ปัญญา

หลักการประการแรกคือ ศิล เป็นเรื่องการฝึกในด้านพฤติกรรมโดยใช้วินัยเป็นเครื่องมือในการฝึก ในรูปของการฝึกพฤติกรรมเคยชินที่ดี และการจัดสภาพแวดล้อมที่จะป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ดี และเอื้อต่อการมีพฤติกรรมที่ดีงาม ตลอดจนการจัดระเบียบทางสังคมให้เอื้อหนุนต่อการเกิดพฤติกรรมที่ดีงาม

หลักการประการที่สองคือ สมาธิ หรือความแน่วแน่มั่นคงหนักแน่นของจิตใจ ซึ่งสามารถฝึกได้หลายวิธี เช่น ให้คนอยู่กับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่มีโอกาสเกี่ยวข้องกับความชั่ว ฝึกให้คุ้นอยู่กับสิ่งที่ดีงามจนมีคุณธรรมเป็นภูมิด้านทาน ผู้มีจิตใจไว้กับสิ่งที่ดีงามบางอย่างที่เรียกว่า อุดมคติ เป็นต้น

หลักการประการที่สามคือ ปัญญา เป็นเรื่องของการฝึกเพื่อพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง ตรวจสอบ คิดสร้างสรรค์ รู้ตรงตามความเป็นจริง รู้แจ้งความจริง ที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง จนถึงขั้นรู้เท่าทันธรรมดาของโลกและชีวิต

ในกระบวนการของการศึกษาทั้งหมดนี้ พระธรรมปิฎกได้ชี้ให้เห็นว่า ปรโตโฆชะ (การถ่ายทอดจากปัจจัยภายนอก) เป็นแหล่งโดยตรงของการถ่ายทอดศิลปวิทยา ความรู้วิชาการ วิชาชีพ^{๔๔} ดังนั้น การศึกษาในปัจจุบันที่เน้นความรู้ประเภทนี้และสอนกันด้วยการถ่ายทอดยังอยู่ในขั้นตอนของการนำสู่ศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องเป็นการถ่ายทอดที่ซัดงูไปในทางที่ติงามด้วย ยังไม่ถึงขั้นของศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาที่แท้จริง

^{๔๔} พระเทพเวที, การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย, (กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๖๗.

พระธรรมปิฎก ได้ให้ทัศนะว่า ชั้นไตรสิกขานั้นเป็นการศึกษาระดับสูงสุด คือ การศึกษาต้องพัฒนาคนแบบองค์รวมที่บูรณาการทั้ง ๓ ด้านแห่งชีวิตในระบบความ สัมพันธ์ที่ส่งผลเสริมซึ่งกันและกัน เป็นแกนกลางของการพัฒนาทั้งชีวิตของบุคคลและอารยธรรมของสังคมคือ^{๕๐}

๑. ด้านพฤติกรรม (ศีล) คือ

ก. พฤติกรรมในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือโลกแห่งวัตถุ (กายภavana)

- การใช้อินทรีย์คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ในการรับรู้โดยไม่เกิดโทษก่อผลเสียหาย แต่ได้ผล ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการฝึกอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพในการใช้งาน ให้ดูเป็นฟังเป็น (หลักอินทรีย์สังวร)

- การเสพ บริโภคปัจจัย ๔ และใช้ประโยชน์จากวัตถุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยีด้วยปัญญาที่รู้เข้าใจมุ่งคุณค่าที่แท้จริง ให้ได้คุณภาพชีวิตและส่งเสริมการพัฒนาชีวิตไม่หลงถูกหลอกไปด้วยคุณค่าเทียมตามค่านิยม ฟุ้งเฟ้อ โก่งโก้ ที่ทำให้บริโภคมาก แต่เสียคุณภาพชีวิต เรียกว่า ง่ายกว่า กินเป็น บริโภคเป็น ใช้เป็น เริ่มด้วยการกินพอดี

ข. พฤติกรรมในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและโลกแห่งชีวิต (ศีลภavana)

- การอยู่ร่วมสังคม โดยไม่เบียดเบียนก่อความเดือดร้อน หรือเวรภัย แต่รู้จักมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมนุษย์อย่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อย่างน้อยดำรงตนอยู่ในขอบเขตของศีล ๕

- รักษากติกาสังคม กฎเกณฑ์ หรือกฎหมาย ระเบียบแบบแผน คือ วินัยแม่บทแห่งชุมชนหรือสังคมของตนและวัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งที่เรียกว่าจรรยาบรรณต่างๆ

- ทาน คือ การให้ การให้ การเผื่อแผ่แบ่งปัน ช่วยเหลือปลดเปลื้องความทุกข์ของเพื่อนมนุษย์ ให้ความสุข และส่งเสริมการสร้างสรรค์สิ่งดีงาม

- การประพฤติเกื้อกูลแก่ชีวิตอื่นๆ ทั้งสัตว์ มนุษย์ และพืชพรรณ เช่น การร่วมสร้างรักษา เขตอภัยทาน การปลูกสวน ปลูกป่า และสร้างแหล่งน้ำ เป็นต้น

ค. พฤติกรรมในด้านอาชีพ คือ การทำมาหากินเลี้ยงชีพ โดยมีศิลปวิทยาวิชาชีพที่ฝึกไว้อย่างดี มีความชำนาญที่ปฏิบัติให้ได้ผลเป็นสัมมาชีพ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ

- ไม่เป็นไปเพื่อความเบียดเบียน ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือก่อผลเสียหายต่อสังคม

- เป็นเครื่องแก้ปัญหาชีวิตหรือสังคม เป็นไปเพื่อสร้างสรรค์ทำให้เกิดประโยชน์เกื้อกูล

- เอื้อต่อการพัฒนาชีวิตของตนไม่ทำชีวิตให้ตกต่ำ หรือทำลายคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือทำให้เสื่อมจากคุณความดี

^{๕๐} พระธรรมปิฎก, การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน, หน้า ๑๒๐-๑๒๔.

๒. ด้านจิตใจ (สมาธิ) ซึ่งแยกออกได้ ดังนี้

ก. คุณภาพจิต ได้แก่ คุณธรรมความดีงามต่างๆ เช่น เมตตา, กรุณา, กตัญญู กตเวทิตา, การละ หิริโอตตปปะ ฯลฯ ซึ่งหล่อเลี้ยงจิตใจให้งอกงามและเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่ดีงาม

ข. สมรรถภาพจิต ได้แก่ ความสามารถเข้มแข็ง มั่นคง มีประสิทธิภาพของจิต เช่น ฉันทะ (ความใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่ทำ) ความเพียร (วิริยะ), ความขยัน (อุตสาหะ) ความอดทน (ขันติ) ความระลึก นึกทัน ตื่นตัว ควบคุมตนได้ (สติ) ความตั้งมั่น แน่วแน่ ใส สงบ อยู่ตัวของจิต (สมาธิ) รวมทั้งความไม่ประมาท เป็นต้น ที่ทำให้ก้าวหน้านั่นคงในพฤติกรรมที่ดีงาม และพร้อมที่จะใช้ปัญญา

ค. สุขภาพจิต ได้แก่ สภาพจิตที่ปราศจากความขุ่นมัว เศร้าหมอง เรา่ร้อน สดชื่น เอิบอิ่ม ร่าเริง เบิกบาน ผ่อนคลาย ผ่องใส เป็นสุข ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกาย และทำให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม มีความมั่นคง สอดคล้องกลมกลืน

๓. ด้านปัญญา ซึ่งมีการพัฒนาหลายด้านหลายระดับ เช่น

- ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่สับตรับฟัง หรือเล่าเรียน และรับถ่ายทอดศิลปวิทยาการ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

- การรับรู้ประสบการณ์ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือน หรือเอนเอียง ด้วยความชอบชั่งหรืออคติทั้งหลาย

- การคิดพิจารณาวินิจฉัยอย่างมีวิจารณ์ญาณ ด้วยการใช้ปัญญาบริสุทธิ์ ไม่ถูกกิเลส เช่น ความอยากได้ผลประโยชน์ และความเกลียดชัง เป็นต้น ครอบงำ บัญชา

- การรู้จักคิดจัดการ ดำเนินการ ทำกิจให้สำเร็จ ฉลาดในวิธีการที่จะไปสู่จุดหมาย

- ความสามารถแสวงหา เลือกคัดจัดประมวลความรู้ คิดได้ชัดเจนและสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ความคิดใหม่ๆ เพื่อใช้แก้ปัญหาและสร้างสรรค์

- ความรู้แจ้งความจริงของโลกและชีวิต หรือรู้เท่าทันธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายที่ทำให้วางใจถูกต้องต่อทุกๆ สิ่ง ทุกๆ อย่าง สามารถแก้ปัญหาชีวิต ขจัดความทุกข์ในจิตใจของตนได้ หลุดพ้นจากความยึดติดถือมั่นในสิ่งทั้งหลาย จิตไม่ถูกบีบคั้นครอบงำกระทบกระทั่งด้วยความผันผวนปรวนแปรของสิ่งต่างๆ หลุดพ้นเป็นอิสระอยู่เหนือกระแสโลก สว่างโล่งโปร่งผ่องใส ไร้พรมแดน ซึ่งทำให้ปฏิบัติต่อสิ่งต่างๆ และดำเนินชีวิตด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ หลักไตรสิกขายังถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ้าคนจะมีชีวิตที่ดีก็ต้องพยายามเป็นอยู่ให้ดี คือต้องศึกษา การศึกษาจึงเป็นเรื่องตลอดชีวิตและตลอดเวลา ไม่ใช่ว่าจะมีต่อเมื่อเข้าโรงเรียน เมื่อเราพยายามเป็นอยู่หรือทำชีวิตให้ดี เราก็ต้องปฏิบัติต่อสถานการณ์ต่างๆ ให้ได้ผลดีที่สุด ใครที่สามารถปฏิบัติต่อประสบการณ์ หรือปฏิบัติต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องได้ผลดีที่สุด ก็เจริญพัฒนา เรียกว่ามีการศึกษาที่ดี นี่เป็นเรื่องที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการศึกษา ไปๆ มาๆ การศึกษากับการมีชีวิตที่ดีก็เป็นเรื่องเดียวกัน และการศึกษาก็เป็นกิจกรรมของชีวิตนั่นเอง^{๕๑}

^{๕๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), รู้หลักก่อนแล้วศึกษาและสอนให้ได้ผล, (กรุงเทพฯ: ธรรมสภา, ๒๕๕๑), หน้า ๗๙.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงวิถีชีวิตแห่งการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักไตรสิกขาว่า เราจัดย่อเข้ามาเป็นระบบการศึกษาหรือฝึกฝนพัฒนาคน เพื่อให้ดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง เรียกว่า ไตรสิกขา คือ สิกขา ๓ ประการ หรือการศึกษา ๓ อย่าง ตกลงว่า วิถีชีวิตในพุทธศาสนานั้น ก็คือการศึกษา เพราะวิถีชีวิต เรียกว่ามรรค และการพัฒนาชีวิตนั้นเป็นสิกขา คือเป็นการศึกษา เพราะฉะนั้น วิถีชีวิตในพระพุทธศาสนาจึงเป็นวิถีชีวิตแห่งการศึกษา ปัจจุบันนี้เรามีคำว่า Lifelong Education แปลว่า การศึกษาตลอดชีวิต พระพุทธศาสนานั้นถือมาแต่ไหนแต่ไรว่า การศึกษานั้นคือชีวิต ชีวิตนั้นคือการศึกษา แต่ไม่ใช่ชีวิตเฉยๆ ต้องเป็นชีวิตที่ดำเนินอย่างถูกต้อง มีการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาจึงจะเป็นการศึกษา ถ้าจะบอกว่า ชีวิตคือการศึกษา โดยวินิจฉัยตามหลักพระพุทธศาสนาก็ยังไม่ใช่ ชีวิตที่มีการเรียนรู้และฝึกฝนพัฒนาให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง จึงจะเป็นการศึกษา แต่ถ้าจะพูดให้เต็มความก็ต้องว่า การศึกษา คือ การฝึกฝนพัฒนาให้ชีวิตดำเนินไปอย่างถูกต้อง การศึกษา คือ การพัฒนาชีวิตที่ดำเนินไปตลอด จนกระทั่งบรรลุเป้าหมาย คือ อิสราภาพและสันติสุข^{๕๒} トラบใดที่ยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์ก็ต้องอยู่ในการศึกษาทุกคนตลอดชีวิต เพราะฉะนั้น บุคคลที่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาก้าวหน้าไป จนกระทั่งเป็นพระโสดาบัน พระสกทาคามี และพระอนาคามี ที่เรานิยมเรียกว่า อริยบุคคลนั้น จึงมีศัพท์เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เสกขะ” หรือ “เสขะ” ซึ่งมาจากคำว่า “สิกขา” แปลว่า ผู้ยังต้องศึกษา แม้แต่เป็นพระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี ก็ยังต้องศึกษา จนกระทั่งเป็นพระอรหันต์ จึงเรียกว่า “อเสกขะ” หรือ “อเสขะ” แปลว่า ผู้ไม่ต้องศึกษาอีก นั่นคือสำเร็จการศึกษา บรรลุจุดหมายของชีวิตมนุษย์ หรือจบการประพฤติปฏิบัติ หรือการฝึกฝนอบรมในหมู่มนุษย์แล้ว เป็นอันว่าชีวิตตามหลักพุทธศาสนาเป็นชีวิตแห่งการศึกษาทั้งสิ้น^{๕๓}

๒.๓.๔ กระบวนการของการศึกษาตามหลักปรัชญาทางพระพุทธศาสนา

กระบวนการของการศึกษามองเห็นได้จากธรรมชาติของชีวิตนั่นเอง ลักษณะของชีวิตตามธรรมชาติแสดงให้เห็นอยู่แล้วถึงภาวะที่ดิ้นรนเพื่อความหลุดพ้นจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่บีบคั้นขัดขวางและแสวงหาความเป็นอิสระเพื่อจะเสวยผลแห่งความมีชีวิตของตนอย่างปลอดโปร่งโล่งเบา แม้ว่าชีวิตจะไม่ตระหนักถึงจุดหมายของตนเอง แต่จุดหมายนั้นก็สอดซัดอยู่แล้วโดยภาวะแห่งการดิ้นรนนั่นเอง จุดเริ่มต้นแห่งการดิ้นรนนั้น ก็คือภาวะที่ถูกบีบคั้นขัดข้อง เรียกว่า ปัญหา หรือ ทุกข์ กระบวนการของชีวิตและการดำเนินชีวิตแต่ละขณะก็คือ การเผชิญปัญหาและพยายามแก้ปัญหา หรือ การเผชิญทุกข์และหาทางออกจากทุกข์นั่นเอง^{๕๔}

ชีวิตนี้เป็นปัญหา การพัฒนาตนนั้นเป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ในการดับทุกข์ ในการบรรลุถึงอิสรภาพ การที่จะทำได้ก็คือ เมื่อมีความเชื่อในศักยภาพของตนเป็น

^{๕๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมกับการศึกษาของไทย**, (กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, ๒๕๓๘), หน้า ๔๔-๔๕.

^{๕๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, ๒๕๔๒), หน้า ๑๔.

^{๕๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ปรัชญาการศึกษาของไทย ภาคพุทธธรรม : แขนงนำการศึกษา (ภาคต้นของหนังสือ ปรัชญาการศึกษาของไทย)**, (กรุงเทพฯ : ผลิติมม์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๘.

พื้นฐานแล้ว ก็มาปฏิบัติตามวิธีการแก้ปัญหา เพราะการพัฒนาตนก็คือพัฒนาปัญญาให้มีความรู้ที่เข้าใจ ในเหตุปัจจัยของกระบวนการแห่งเหตุผลที่มีในธรรมชาติ แล้วเอาความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ การนำเอา ความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ เป็นระบบการแก้ปัญหาตามแนวทางของปัญญา การแก้ปัญหาตามระบบวิธี เหตุผลนี้ เราเรียกว่าเป็นหลักอริยสัจ ๔ เป็นวิธีการแห่งปัญญาในระบบการแก้ปัญหาตามเหตุผล คนที่ เชื่อในหลักถกาคตโปธิศรัทธา มีศรัทธาในพระรัตนตรัยแล้ว ถ้าเชื่อถูกต้องตามแนวทางจริงแล้ว ก็ จะก้าวมาสู่การแก้ปัญหาตามหลักของอริยสัจ^{๕๕}

หลักการของพระพุทธศาสนาเน้นมากในเรื่องความสุข คนมักเข้าใจผิดว่าพุทธศาสนา สอนแต่เรื่องทุกข์ ซึ่งเป็นจุดพลาดอย่างมหันต์ ความเข้าใจผิดนั้น เกิดจากการมองหลักธรรมอย่างผ่าน เฝิน ไม่ได้ดูให้ชัดเต็มความหมาย และไม่รู้จักแยกแยะ ขอพูดสั้นๆ ว่า ท่านสอน อริยสัจ ๔ โดยสอน หน้าที่ต่ออริยสัจไว้ด้วย คู่กันไปในแต่ละข้อ (เรียกว่า กิจต่ออริยสัจ) เริ่มด้วยบอกว่าทุกข์นั้นมีอยู่ และ หน้าที่ที่เราจะทำกับมัน คือรู้ทัน (เราไม่มีหน้าที่เป็นทุกข์ แต่ให้เอาปัญญามาเจอมัน) ขอให้ดูหลักการนี้ คือ

๑. ทุกข์ สภาวะของทุกข์ - กิจต่อทุกข์ คือ ปริยญา (รู้เท่าทัน)
๒. สมุทัย เหตุแห่งทุกข์ - กิจต่อสมุทัย คือ ปหานะ (ละ, กำจัด, แก้ไข)
๓. นิโรธ ภาวะไร้ทุกข์ - กิจต่อนิโรธ คือ สัจฉิกิริยา (ประจักษ์แจ้ง, ทำให้สำเร็จ, บรรลุ)

๔. มรรค ทางดับทุกข์ - กิจต่อมรรค คือ ภาวนา (ลงมือทำ)

มองตามหลักกิจต่ออริยสัจนี้ ใครเรียนเรื่องทุกข์ หรือพูดถึงทุกข์แล้ว มีทุกข์ เป็นทุกข์ หรือแม้แต่ใจไม่สบาย ก็แสดงว่าผิด ท่านสอนเรื่องทุกข์เพื่อให้รู้จักแล้วจะได้ก้าวไปแก้ไข ให้พ้นไปจาก ทุกข์ไปสู่จุดหมายที่ไม่มีทุกข์ ทีนี้ ในระหว่างที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ทุกข์หมดสิ้นไปนั้น ก็จะมี ความสุขพัฒนาเพิ่มขึ้นมาๆ^{๕๖}

๒.๓.๕ การวัดผลการศึกษาตามแนวทางแห่งปรัชญาทางพระพุทธศาสนา

เมื่อการศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ การวัดผลการศึกษาจึงเป็นการตรวจสอบ คุณสมบัติของบุคคลว่าได้รับการพัฒนาในทุกด้านครบถ้วนหรือไม่ คือ

ประการแรก ภาวิตกาย มีกายที่พัฒนาแล้ว คือ มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทาง ภายนอกในทางที่เกื้อกูลและได้ผลดี ได้แก่ กินเป็น ใช้เป็น บริโภคเป็น ดูเป็น ฟังเป็น ฯลฯ

ประการที่สอง ภาวิตศีล มีศีลที่พัฒนาแล้ว คือมีพฤติกรรมทางสังคมที่เกื้อกูล สร้างสรรค์และส่งเสริมสันติสุข มีอาชีพสุจริต (เสวนา-คบหาเป็นสังคมเป็น พุดเป็น สื่อสารเป็น ทำ เป็น)

^{๕๕} พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), หลักการศึกษาในพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๒๔.

^{๕๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), การเสริมสร้างคุณลักษณะเด็กไทย, (กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อและ สิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔), หน้า ๒๙-๓๐.

ประการที่สาม ภาวิตจิต มีจิตที่พัฒนาแล้วคือ มีจิตใจที่ฝึกอบรมดีแล้วสมบูรณ์ด้วย คุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต (ตั้งจิตเป็น วางใจเป็น ทำใจเป็น)

ประการที่สี่ ภาวิตปัญญา มีปัญญาที่พัฒนาแล้ว คือ รู้จักคิดพิจารณาแก้ปัญหาและ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยปัญญา เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงหรือตามที่มันเป็น เป็นอิสระจาก การครอบงำของกิเลส (คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ดับทุกข์เป็น)

บุคคลที่พัฒนาแล้วก็จะต้องทำการบูรณาการ และพัฒนาการระบบองค์รวมใหญ่คือ มนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ที่มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น เครื่องชี้วัดการพัฒนาที่แท้จริง จึงได้แก่ การมีความสามารถมากยิ่งขึ้นๆ ในการทำให้ความเป็นอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ ทั้งหลายเกื้อกูลเอื้อประโยชน์แก่กันมากขึ้น เบียดเบียนกันน้อยลง และทำให้โลกอุดมสมบูรณ์งดงาม เหมาะแก่การอยู่อาศัย อย่างผาสุกมากยิ่งขึ้น^{๕๗}

๒.๔ หลักสูตรการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ ที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนา ขึ้น โดยมีพระราชปณิธานให้เป็นสถานที่ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ ภายใต้ปรัชญาการศึกษาที่ว่า จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัย ใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม โดยมีวิสัยทัศน์และพันธกิจ ดังนี้

วิสัยทัศน์

๑. ผลิตคนดีและเก่ง อย่างมีสมรรถภาพ

ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำจิตใจ และปัญญา มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา และพัฒนาสังคม

๒. จัดการศึกษาและวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ

จัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยบูรณาการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผ่านกระบวนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และการประกัน คุณภาพการศึกษา เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนา มนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล และสันติสุข

๓. บริการวิชาการอย่างมีคุณภาพ

มุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้ง ส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติ และนานาชาติ เพื่ออํารง รักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม อันเนื่องด้วย

^{๕๗} พระธรรมปิฎก, การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๙), หน้า ๑๘๓.

๔. บริหารตัวอย่างมีประสิทธิภาพ

มุ่งพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม จริยธรรม ความสำนึกรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และความคุ้มค่า รวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงพระพุทธศาสนา

พันธกิจ

๑. ผลิตบัณฑิต

ผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๙ ประการ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์ กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม

๒. วิจัยและพัฒนา

การวิจัยและค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนา คุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

๓. ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม

ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้วยการปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ประสานสอดคล้อง เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน จัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนา ให้มีศักยภาพในการธำรงรักษา เผยแผ่หลักคำสอน และเป็นแกนหลักในการพัฒนาจิตใจในวงกว้าง

๔. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้เอื้อต่อการศึกษ เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพ^{๕๘}

หลักสูตรคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มี ๙ สาขาวิชา คือ ๑) การบริหารการศึกษา ๒) การศึกษานอกโรงเรียน ๓) สังคมศึกษา ๔) การสอนภาษาไทย ๕) การสอนภาษาอังกฤษ ๖) คณิตศาสตร์ ๗) จริยศึกษา ๘) จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว และ ๙) การสอนพระพุทธศาสนา

อย่างไรก็ตาม หลักสูตรที่เปิดสอนในคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๕ และมีบัณฑิตจบการศึกษาตามหลักสูตร มีเพียง ๕ สาขาวิชา ได้แก่

๑. สาขาวิชาสังคมศึกษา (บัณฑิตรุ่นที่ ๕๘-๖๒)

๒. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (บัณฑิตรุ่นที่ ๕๘-๖๒)

^{๕๘} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, “เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย: สุภาชิต ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ”.

๓. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ (บัณฑิตรุ่นที่ ๕๘-๖๒)
๔. สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว (บัณฑิตรุ่นที่ ๕๘-๖๒ ยกเว้นรุ่นที่ ๕๙)
๕. สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา (บัณฑิตรุ่นที่ ๕๙-๖๒)

๒.๔.๑ สาขาวิชาสังคมศึกษาหลักสูตร ๕ ปี ภาควิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Program in Social Studies (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

ภาษาไทย: พุทธศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา)

: พธ.บ. (สังคมศึกษา)

ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts (Social Studies)

: B.A. (Social Studies)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการเรียนรู้สังคมศึกษา

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถความรู้ ทางพุทธศาสตร์และสังคมศึกษามาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา^{๕๙}

^{๕๙} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, (กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖๕.

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชามนุษย์ศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต

ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพรู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

นิสิตทุกคณะต้องศึกษาจำนวน ๓๐ หน่วยกิต จากกลุ่มวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๑ มนุษย์กับสังคม ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๒ กฎหมายทั่วไป ๒(๒-๐-๔)

ข. วิชาเลือก ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๓ การเมืองกับการปกครองของไทย ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๔ เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๐๕ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๐๖ เหตุการณ์โลกปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)

๒) กลุ่มวิชามนุษย์ศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ ๖ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๗ เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา (๒)(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๘ ปรัชญาเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๙ ศาสนาทั่วไป ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๑๐ ตรรกศาสตร์เบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

หมายเหตุ: รายวิชา ๐๐๐ ๑๐๗ เป็นวิชาบังคับโดยไม่นับหน่วยกิต

ข. วิชาเลือก ๒ หน่วยกิต

๐๐๐ ๒๑๑ วัฒนธรรมไทย ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๑๒ มนุษย์กับอารยธรรม ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๑๓	ชีวิตกับจิตวิทยา	๒(๒-๐-๔)
๓) กลุ่มวิชาภาษา ๔ หน่วยกิต		
ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต		
๐๐๐ ๑๑๔	ภาษากับการสื่อสาร	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๕	ภาษาศาสตร์เบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
ข. วิชาเลือก ๘ หน่วยกิต ให้เลือกเรียน ๘ ภาษา		
๐๐๐ ๑๑๖	ภาษาอังกฤษเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๗	ภาษาอังกฤษขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๘	ภาษาสันสกฤตเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๙	ภาษาสันสกฤตขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๐	ภาษาเวียดนามเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๑	ภาษาเวียดนามขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๒	ภาษาพม่าเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๓	ภาษาพม่าขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๔	ภาษามาลาย์เบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๕	ภาษามาลาย์ขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๖	ภาษาลาวเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๗	ภาษาลาวขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๘	ภาษาจีนเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๙	ภาษาจีนขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๐	ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๑	ภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๒	ภาษาเขมรเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๓	ภาษาเขมรขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๔	ภาษาฮินดูเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๕	ภาษาฮินดูขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๖	ภาษาเกาหลีเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๗	ภาษาเกาหลีขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๔) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต		
ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต		
๐๐๐ ๒๓๘	สถิติเบื้องต้นและการวิจัย	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๓๙	คณิตศาสตร์เบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
ข. วิชาเลือก ๒ หน่วยกิต		
๐๐๐ ๑๔๐	โลกกับสิ่งแวดล้อม	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๑	วิทยาศาสตร์กายภาพและประยุกต์วิทยา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๒	คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๔๓ สาธารณสุขมูลฐาน

๒(๒-๐-๔)^{๖๐}**๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต**

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครูครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐ -๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒(๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๒ หมากล้อมสำหรับครู	๒(๒-๒-๒) ^{๖๑}

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต**๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต**

ให้นิสิตศึกษาวิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต ประกอบด้วย กลุ่มวิชาภาษาบาลี ๖ หน่วยกิต และกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา ๒๔ หน่วยกิต ดังนี้

^{๖๐} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๕๕-๕๗.

^{๖๑} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๑๖๖-๑๖๗.

ก. กลุ่มวิชาภาษาบาลี ๖ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๔๔	แต่งแปลบาลี	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๕	วรรณคดีบาลี	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๖	บาลีไวยากรณ์ชั้นสูง	๒(๒-๐-๔)

ข. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา ๒๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๔๗	พระไตรปิฎกศึกษา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๘	พระวินัยปิฎก	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๙	พระสุตตันตปิฎก	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๕๐	พระอภิธรรมปิฎก	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๕๑	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๑๕๒	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๒๕๓	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๒๕๔	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๓๕๕	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๕	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๓๕๖	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๖	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๔๕๗	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๑๕๘	ประวัติพระพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๕๙	เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๐	การปกครองคณะสงฆ์ไทย	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๑	ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๒	ธรรมนิเทศ	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๓	งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๔) ^{๖๒}

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียด

ดังนี้

๒๐๐ ๑๒๒	พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓	พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔	พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕	พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖	หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการสังคมศึกษา ให้นิสิตเรียนรายวิชาในวิชาเฉพาะสาขา จำนวน ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิตวิชาบังคับเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียด ดังนี้

^{๖๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗-๕๘.

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๓ ๓๐๑	ภูมิศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๒	ประวัติศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๓	รัฐศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๔	เศรษฐศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๕	สังคมวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๖	รัฐประศาสนศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๗	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๘	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๙	วิจัยทางสังคมศึกษาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๑๐	การสอนสังคมศึกษา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๓ ๔๑๑	สัมมนาสังคมศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๑๒	เหตุการณ์ปัจจุบัน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๓	การปลูกฝังทางวัฒนธรรม	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๔	การปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๕	ประชากรศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๖	วิทยาการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๗	พุทธธรรมาภิบาล	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๘	เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๑๙	ศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๒๐	การเรียนรู้หน้าที่พลเมือง	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๑	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๒	การปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๓	พระพุทธศาสนากับสังคม	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๔	การแปลความหมาย แผนที่ และภาพถ่าย	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๒๕	การศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๒๖	สารสนเทศและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๗	ศึกษาอิสระทางสังคมศึกษา	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาโท ต้องศึกษาวิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๓ ๓๐๑ ภูมิศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๒ ประวัติศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๓ เศรษฐศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๑๐ การสอนสังคมศึกษา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาสังคมศึกษา ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา**๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป****๑) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์****ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต**

๐๐๐ ๑๐๑ มนุษย์กับสังคม (Man and Society)	๒ (๒-๐-๔)
---	-----------

ศึกษาความหมายและความเป็นมาเกี่ยวกับมนุษย์และสังคมตามหลักการทางสังคมศาสตร์และพุทธศาสตร์ พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม สถาบันสังคม ประชาสังคม หลักธรรมาภิบาลและสันติภาพ กระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม การวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน รวมทั้งแนวทางแก้ปัญหาแบบสันติวิธี

๐๐๐ ๑๐๒ กฎหมายทั่วไป (General Law)	๒(๒-๐-๔)
---------------------------------------	----------

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป ที่มาของระบบกฎหมาย ลักษณะทั่วไป และประเภทของกฎหมาย กฎหมายมหาชน กฎหมายเอกชนที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ กฎหมายที่พระสงฆ์ควรรู้เป็นการเฉพาะ และกฎหมายที่เกี่ยวกับมุสลิม

ข. วิชาเลือก

๐๐๐ ๑๐๓ การเมืองกับการปกครองของไทย (Thai Politics and Government)	๒(๒-๐-๔)
--	----------

ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง พัฒนาการการเมือง การปกครองของไทย สถาบันทางการเมืองและการปกครองของไทย กระบวนการทางการเมืองของไทย การจัดระเบียบการปกครองของไทย และพระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองของไทย

๐๐๐ ๑๐๔ เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Economics in Daily Life)	๒(๒-๐-๔)
---	----------

ศึกษาหลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาการณทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รูปแบบต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจ การทำงานของกลไกราคาในตลาด บทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจ เงินตราและสถาบันการเงิน เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลประกอบการศึกษา และศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ

๐๐๐ ๒๐๕ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม **๒(๒-๐-๔)**
(Man and Environment)

ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับมนุษย์ แนวคิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

๐๐๐ ๒๐๖ เหตุการณ์โลกปัจจุบัน **๒(๒-๐-๔)**
(Current World Affairs)

ศึกษาเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในโลก ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ความร่วมมือ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ประเทศไทยกับเหตุการณ์สำคัญของโลก ความร่วมมือของชาวพุทธในเวทีโลก บทบาทของพระพุทธศาสนากับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในโลกปัจจุบัน

๒) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์

ก. วิชาบังคับ

๐๐๐ ๑๐๗ เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา **(๒)(๒-๐-๔)**
(Technique of Higher Learning)

ศึกษาเทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้ห้องสมุด การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต วิธีแสวงหาความรู้ การเรียนเป็นกลุ่ม การเรียนด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมทางวิชาการ การเขียนรายงานและภาคินิพนธ์

๐๐๐ ๑๐๘ ปรัชญาเบื้องต้น **๒(๒-๐-๔)**
(Introduction to Philosophy)

ศึกษาความหมายและขอบเขตของปรัชญา ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา ศาสนา และวิทยาศาสตร์สาขาปรัชญา และสาระสำคัญของปรัชญาสาขาต่างๆ พัฒนาการของปรัชญาตะวันออกและปรัชญาตะวันตก

๐๐๐ ๑๐๙ ศาสนาทั่วไป **๒(๒-๐-๔)**
(Religions)

ศึกษาความหมาย ลักษณะ ความสำคัญ คุณค่าของศาสนา ประวัติ พัฒนาการ หลักในการศึกษาศาสนา หลักคำสอน พิธีกรรมและจุดมุ่งหมายของศาสนาต่างๆ วิเคราะห์ลักษณะที่เป็นสากลร่วมกันและต่างกันของศาสนาปัจจุบัน อิทธิพลของศาสนาต่อสังคมโลก วิธีการเผยแผ่ศาสนา ความร่วมมือระหว่างศาสนา และทำที่ของศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย

๐๐๐ ๒๑๐ ตรรกศาสตร์เบื้องต้น **๒(๒-๑-๔)**
(Introduction to Logic)

ศึกษานิमित คำที่ปฏิเสธต่อกัน วิชาค การนิยามความหมาย ญัตติประพจน์ ในแบบต่างๆ การแบ่งญัตติ ความเป็นปฏิปักษ์แห่งญัตติ ญัตติผลม การให้เหตุผล ปรัตถานูมานและปฤจฉาวาที่แบบต่างๆ ศึกษาหลักการและวิธีการให้เหตุผลจากบทสนทนาของพระพุทธเจ้า ในอนัตตลักษณะสูตรหรือในสูตรอื่นๆ บทสนทนาในคัมภีร์กถาวัตถุ ญาณวิทยาของนิกายสรวาสตีวาทีน วิชาวิธี

ของนาการชุน เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างตรรกศาสตร์ตะวันตกกับตรรกศาสตร์ตะวันออก โดยเฉพาะหลักการเชิงตรรกในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ข. วิชาเลือก

๐๐๐ ๒๑๑ วัฒนธรรมไทย ๒(๒-๐-๔)
(Thai Culture)

ศึกษาความหมายและเนื้อหาของวัฒนธรรม พัฒนาการของวัฒนธรรมไทย ประเภทของวัฒนธรรม พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรม การอนุรักษ์ การเผยแพร่และสร้างสรรค์ วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมไทยกับการพัฒนา ผลกระทบของวัฒนธรรมต่างชาติต่อวัฒนธรรมไทย

๐๐๐ ๒๑๒ มนุษย์กับอารยธรรม ๒(๒-๐-๔)
(Man and Civilization)

ศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยปัจจุบัน ความหมายของอารยธรรม บ่อเกิดและพัฒนาการของอารยธรรมตะวันออกและตะวันตกในยุคต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของสังคมตะวันออกและตะวันตก ที่ก่อให้เกิดผลกระทบและความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ การแลกเปลี่ยนกันระหว่างอารยธรรมตะวันออกกับอารยธรรมตะวันตก และอิทธิพลของอารยธรรมทั้งสองที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๐๐๐ ๒๑๓ ชีวิตกับจิตวิทยา ๒(๒-๐-๔)
(Life and Psychology)

ศึกษาพัฒนาการและองค์ประกอบของชีวิต ความสัมพันธ์ของจิตวิทยากับการดำรงชีวิต วิเคราะห์คุณสมบัติของจิตใจในลักษณะต่างๆ ผลของสุขภาพจิตที่มีต่อพฤติกรรมและการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมและสิ่งแวดล้อม

๓) กลุ่มวิชาภาษา

ก. วิชาบังคับ

๐๐๐ ๑๑๔ ภาษากับการสื่อสาร ๒(๒-๐-๔)
(Language and Communication)

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสาร การอ่าน เขียน พูด และฟัง ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การอ่านคำร้อยแก้ว คำร้อยกรอง อ่านประกาศ แถลงการณ์ การเขียนจดหมาย ย่อความ เรียงความ โวหารต่างๆ การพูด การสนทนา บรรยาย อภิปราย มารยาทในการพูด การฟัง การจับสาระของเรื่อง มารยาทในการฟัง และศึกษาระเบียบงานสารบรรณ

๐๐๐ ๑๑๕ ภาษาศาสตร์เบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Introduction to Linguistics)

ศึกษาความหมายของภาษาและภาษาศาสตร์ สาขาของวิชาภาษาศาสตร์ ลักษณะทั่วไปของภาษา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสัทศาสตร์ (Phonetics) สรศาสตร์ (Phonemics) สัทอักษรสากล สัทอักษรไทย และหลักการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์

ข. วิชาเลือก**๐๐๐ ๑๑๖ ภาษาอังกฤษเบื้องต้น****๒(๒-๐-๔)****(Basic English)**

ศึกษากฎเกณฑ์และการใช้ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านาม (Article) การใช้กาล (Tense) การสร้างประโยค (Sentence) การใช้บุรพบท (Preposition) สันธาน (Conjunction) ฝึกทักษะเบื้องต้นในการฟัง พูด อ่าน และเขียนในลักษณะที่สัมพันธ์กัน เน้นด้านการอ่านและความเข้าใจภาษาอังกฤษซึ่งมีรูปประโยคและคำศัพท์ต่างๆ

๐๐๐ ๑๑๗ ภาษาอังกฤษขั้นสูง**๒(๒-๐-๔)****(Advanced English)**

ศึกษาโครงสร้างประโยคตามหลักไวยากรณ์และฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน เน้นการอ่าน การเขียนและความเข้าใจข้อความภาษาอังกฤษซึ่งมีคำศัพท์และโครงสร้างประโยคสัมพันธ์กับเอกสารที่ใช้ศึกษา

๐๐๐ ๑๑๘ ภาษาสันสกฤตเบื้องต้น**๒(๒-๐-๔)****(Basic Sanskrit)**

ศึกษาโครงสร้างของภาษาสันสกฤต อักษร เครื่องหมาย ระบบเสียง การเปลี่ยนอักษรและเสียง การเขียน การอ่านคำศัพท์ ส่วนประกอบของนามศัพท์ การแจกรูปนามศัพท์ สรรการันต์ สรรสนธิ บุรุษ สรรพนาม นิยมสรรพนาม ปุจฉาสรรพนาม สัมพันธสรรพนาม กริยาศัพท์ ส่วนประกอบของกริยาอาขยาต การประกอบรูปเป็นอาขยาตกรรตุวจากจกจกจก การแจกรูปกริยา แปลและแต่งประโยคสันสกฤต เหมาะสมกับไวยากรณ์ที่ได้ศึกษา

๐๐๐ ๑๑๙ ภาษาสันสกฤตขั้นสูง**๒(๒-๐-๔)****(Advanced Sanskrit)**

ศึกษานามศัพท์ การแจกรูปนามศัพท์ พยัญชนะการันต์ พยัญชนะสนธิ สังขยาศัพท์ อัพยศัพท์ กริยาศัพท์ การประกอบรูปเป็นอาขยาตกรรตุวจากจกจกจก กริยาอาขยาต กรรมวาก ภาววาก ฌินันตกรรตุวจาก ฌินันตกรรมวาก การสลับเปลี่ยนประโยคกรรตุวจากเป็น กรรมวาก ประโยคคำถาม ประโยคปฏิเสธ แปลและแต่งประโยคภาษาสันสกฤตที่เหมาะสมกับไวยากรณ์ที่ได้ศึกษา

๐๐๐ ๑๒๐ ภาษาเวียดนามเบื้องต้น**๒(๒-๐-๔)****(Basic Vietnamese)**

ศึกษาโครงสร้างของภาษาเวียดนามในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค ฝึกการอ่าน เขียน ภาษาเวียดนาม และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน

๐๐๐ ๑๒๑ ภาษาเวียดนามขั้นสูง**๒(๒-๐-๔)****(Advanced Vietnamese)**

ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาเวียดนาม เน้นการสนทนาโดยอาศัย ข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน

- ๐๐๐ ๑๒๒ ภาษาพม่าเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Basic Burmese)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาพม่าในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบ
 ประโยค ฝึกอ่าน เขียน ภาษาพม่า และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๒๓ ภาษาพม่าขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Burmese)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาพม่า เน้นการสนทนาโดยอาศัย
 ข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๒๔ ภาษามลายูเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Basic Malay)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษามลายู ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำและระบบ
 ประโยค ฝึกการอ่าน การเขียนภาษามลายู และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๒๕ ภาษามลายูขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Malay)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษามลายู เน้นการสนทนาโดย
 อาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๒๖ ภาษาลาวเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Basic Lao)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาลาวในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบ
 ประโยค ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนอักษรลาวปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๒๗ ภาษาลาวขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Lao)
 ฝึกเขียนอักษรที่ใช้จารึกภาษาลาวแบบต่างๆ ศึกษาความแตกต่างระหว่าง
 ภาษาถิ่นที่สำคัญของลาว และอ่านเอกสารหรือตำราที่กำหนดจากประวัติศาสตร์ วรรณคดี และ
 กฎหมาย
- ๐๐๐ ๑๒๘ ภาษาจีนเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Basic Chinese)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาจีน ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบ
 ประโยค ฝึกการอ่าน และเขียนภาษาจีน และการฝึกสนทนา โดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๒๙ ภาษาจีนขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Chinese)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาจีน เน้นการฝึกสนทนาโดย
 อาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน

- ๐๐๐ ๑๓๐ ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Basic Japanese)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาญี่ปุ่น ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบ
 ประโยค ฝึกการอ่าน เขียนภาษาญี่ปุ่น และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๑ ภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Japanese)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาญี่ปุ่น เน้นการสนทนาโดย
 อาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๒ ภาษาเขมรเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Basic Khmer)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาเขมร ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบ
 ประโยค ฝึกการอ่าน เขียนภาษาเขมร และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๓ ภาษาเขมรขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Khmer)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาเขมร เน้นการสนทนาโดยอาศัย
 ข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๔ ภาษาฮินดีเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
(Basic Hindi)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาฮินดี ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบ
 ประโยค ฝึกการอ่าน เขียนภาษาฮินดี และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๕ ภาษาฮินดีขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Hindi)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาฮินดี เน้นการสนทนาโดยอาศัย
 ข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๖ ภาษาเกาหลีเบื้องต้น ๒(๒-๑-๔)
(Basic Korean)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาเกาหลี ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบ
 ประโยค ฝึกทักษะในการ ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาเกาหลี และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลสถานการณ์
 ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๗ ภาษาเกาหลีขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
(Advanced Korean)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาเกาหลี เน้นการสนทนาโดย
 อาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน

๔) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ก. วิชาบังคับ

๐๐๐ ๒๓๘ สถิติเบื้องต้นและการวิจัย ๒(๒-๐-๔)

(Basic Statistics and Research)

ศึกษานิยามพื้นฐานของสถิติ การแจกแจงความถี่ การวัดและแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การกระจายความเบ้และความโค้ง เปอร์เซ็นไทล์ เดซิส์ ควอร์ไทล์ ทฤษฎีความน่าจะเป็นเบื้องต้น และการสุ่มตัวอย่าง การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ขั้นตอนของการวิจัย ลักษณะและประเภทของการวิจัย รูปแบบและกระบวนการของการวิจัย และการเขียนรายงานผลงานการวิจัย

๐๐๐ ๑๓๙ คณิตศาสตร์เบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

(Basic Mathematics)

ศึกษาหลักพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วยนิยาม ประพจน์ การใช้สัญลักษณ์ แสดงกฎเกณฑ์ การอ้างเหตุผลทางตรรกศาสตร์ เรื่องเซตและพีชคณิตของเซต เรื่องระบบจำนวนและคุณสมบัติที่สำคัญ ของจำนวนชนิดต่างๆ การแก้สมการและอสมการ ทฤษฎีเมตริกซ์ และดีเทอร์มิแนนต์ ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน

ข. วิชาเลือก

๐๐๐ ๐๔๐ โลกกับสิ่งแวดล้อม ๒(๒-๐-๔)

(World and Environment)

ศึกษาความหมายของวิทยาศาสตร์และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ภาวะอุณหภูมิพื้นโลก ที่สูงขึ้น ฝนกรดและหมอกควันดำ สภาวะเรือนกระจก ภาวะมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ การตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาขยะล้นโลกและสารพิษใต้ดิน การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย การพิทักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจและสังคม การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเสริมสร้างบทบาทของพระสงฆ์และของกลุ่มหลักในสังคมด้านสิ่งแวดล้อมและความเที่ยง

๐๐๐ ๒๔๑ วิทยาศาสตร์กายภาพและประยุกต์วิทยา ๒(๒-๐-๔)

(Physical Science and Technology)

ศึกษาประวัติและผลงานของนักวิทยาศาสตร์ในยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเอกภาพและระบบสุริยะ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตทางการเกษตร วัชพืช วิธีการป้องกันและกำจัดโรคพืช การขนส่งและการสื่อสาร อุปกรณ์ด้านเครื่องเสียงและภาพ นวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และประยุกต์วิทยา

๐๐๐ ๒๔๒ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

(Introduction to Computer and Information Technology)

ศึกษาวิทยาการคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งทางด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบเลขฐาน ภาษาคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ

๐๐๐ ๒๔๓ สาธารณสุขมูลฐาน**๒(๒-๑-๔)****(Primary Health Care)**

ศึกษาประวัติความเป็นมาของสมุนไพร ประเภทยาสามัญประจำบ้าน ยาปฏิชีวนะ สารเสพติด การปฐมพยาบาล การออกกำลังกาย การเลือกบริโภคอาหารตามวัยและการพักผ่อน การแพทย์ทางเลือก และสุขภาวะองค์กรรวม^{๖๓}

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

นิสิตต้องศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู**๓(๓-๐-๖)****(Teachership)**

ศึกษาความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาท หน้าที่ ภาระงานของครู พัฒนาการของวิชาชีพครู คุณลักษณะของครูที่ดี คุณธรรม จริยธรรมของความเป็นครู การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครู

๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู**๓(๓-๐-๖)****(Psychology for Teachers)**

ศึกษาจิตวิทยาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมนุษย์ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ การแนะแนวและการให้คำปรึกษา ธรรมชาติของผู้เรียน การส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิต ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร**๓(๓-๐-๖)****(Curriculum Development)**

ศึกษาปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีการศึกษา ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย ทฤษฎีหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู**๓(๒-๒-๕)****(Language usage and Technology for Teachers)**

ศึกษาหลักการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ เพื่อการสื่อสาร การใช้ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อนำไปใช้พัฒนาสมรรถภาพครูในการสื่อความหมาย ฝึกการใช้งานคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

^{๖๓} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๖๑-๖๘.

๒๐๐ ๓๐๕ การจัดการเรียนรู้

๓(๓-๐-๖)

(Learning Management)

ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้ การใช้และการผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัย การประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๐ ๓๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน

๓(๓-๐-๖)

(Classroom Administration)

ศึกษาทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำทางการศึกษา การคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร การติดต่อสื่อสารในองค์กร การบริหารจัดการชั้นเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา การทำงานเป็นทีม การจัดทำโครงการทางวิชาการ การจัดโครงการฝึกอาชีพ การจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนา การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ และการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา

๓(๒-๒-๕)

(Educational Innovation and Information Technology)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ การออกแบบ การสร้าง การนำไปใช้ การประเมินและการปรับปรุงนวัตกรรม

๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการศึกษา

๓(๓-๐-๖)

(Educational Measurement and Evaluation)

ศึกษาหลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา การสร้างและการใช้เครื่องมือ การวัดและประเมินผลการศึกษา การประเมินตามสภาพจริง การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การประเมิน ภาคปฏิบัติ การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม การประเมินตามหลักไตรสิกขา การประเมินตามหลักอริยวัตร การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และหลักสูตรการใช้สถิติเพื่อการวัดและประเมินผลการศึกษา

๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา

๓(๒-๒-๕)

(Educational Research)

ศึกษาทฤษฎีการวิจัย รูปแบบการวิจัย การออกแบบการวิจัย กระบวนการวิจัยทางการศึกษา สถิติเพื่อการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติการวิจัยและการนำเสนอผลงานวิจัย การค้นคว้าศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา การเสนอโครงการเพื่อทำวิจัย

๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน **๓(๑-๕-๓)**
(Professional Experience)

ฝึกพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิค รูปแบบและวิธีสอนแบบต่างๆ ฝึกปฏิบัติด้านทักษะการสอนตามรูปแบบวิธีสอนที่พัฒนาขึ้น สังเกตการปฏิบัติงานครูและการฝึกทดลองปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และศึกษาเกี่ยวกับภารกิจต่างๆ ของสถานศึกษา

๒๐๐ ๕๑๑ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา **๑๐(๐-๓๐-๐)**
(Instructional Practice in School)

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและภารกิจต่างๆ ของครูอย่างครบถ้วน ทั้งงานสอน งานวิชาการ งานเตรียมและดำเนินการสอน การผลิตและใช้สื่อการสอน การประเมินผลในชั้นเรียน ตลอดจนทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ฝึกปฏิบัติงานด้านบุคลากรทางการศึกษา การช่วยงานแนะแนว งานธุรการ และกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน โดยได้รับการนิเทศและการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษา การสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสอน ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตลอด ๑ ปีการศึกษา และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการสอน

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา **๒(๒-๒-๒)**
(Seminar on Education)

สัมมนาวิเคราะห์สภาพการศึกษาไทย พระราชบัญญัติการศึกษากับการจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหารทางการศึกษา หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษา การถ่ายโอนการศึกษา การปฏิรูปการศึกษากับการศึกษาของคณะสงฆ์ ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา นวัตกรรมทางการศึกษา ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคต

๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา **๒(๒-๐-๔)**
(Educational Laws)

ศึกษาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยสิทธิหน้าที่ แนวนโยบายแห่งรัฐ และนโยบายส่งเสริมพัฒนาการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทบาทของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามกฎหมายการศึกษา

๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการเรียนรู้ **๒(๒-๒-๒)**
(Teaching Aids Production)

ศึกษาความสำคัญและพัฒนาการของสื่อการสอน ระบบและกระบวนการสื่อการเรียนรู้ ฝึกการสร้างสื่อการสอน งานกราฟิก ชุดการสอน การผลิตสื่อจากวัสดุธรรมชาติ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสารมวลชนกับการสอน ประสิทธิภาพการใช้สื่อการสอน

๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน **๒(๒-๐-๔)**
(Pedagogy Science)

ศึกษาวิวัฒนาการของศาสตร์ทางการสอน บริบททางการสอน ปรัชญาการศึกษากับการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้กับการสอน หลักการจัดการเรียนการสอนร่วมสมัย ระบบการ

เรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอนแบบต่างๆ เทคนิคและทักษะการสอน นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน **๒(๒-๒-๒)**

(Classroom Research)

ศึกษาพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน นวัตกรรมทางการศึกษา การออกแบบการวิจัยในชั้นเรียน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนโครงร่างการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน การเผยแพร่และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

๒๐๐ ๔๑๓ การศึกษาพิเศษ **๒(๒-๐-๔)**

(Special Education)

ศึกษาแนวคิด ประวัติ และขอบข่ายของการศึกษาพิเศษ เหตุผลและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษในสถานการณ์ปัจจุบัน รูปแบบและลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ หลักการจัดการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาการเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ อุปกรณ์การสอน และนวัตกรรมสำหรับเด็กพิเศษ แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เด็กพิเศษ

๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน **๒ (๒-๐-๔)**

(Education for Community Development)

ศึกษาความหมายการพัฒนาชุมชน สาระสำคัญของการศึกษาเพื่อชุมชน แนวคิดและหลักการศึกษาในการพัฒนาชุมชน ศึกษาโครงสร้างลักษณะของชุมชน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ลักษณะของชุมชนโรงเรียนชนบท การสำรวจและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย และบทบาทของการศึกษาต่อการพัฒนาชุมชน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย **๒ (๒-๐-๔)**

(Thai Folklore)

ศึกษาลักษณะวัฒนธรรมและโครงสร้างสังคมไทย ค่านิยม บุคลิกภาพ วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรม การปกครอง การดำรงรักษาและการพัฒนามรดกไทย

๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย **๒(๒-๒-๒)**

(Computer for Research)

ศึกษาหลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ ภาษาที่ใช้วิเคราะห์และสร้างโปรแกรมพื้นฐานสำหรับคอมพิวเตอร์ แหล่งโปรแกรมสำเร็จรูป ฝึกการปฏิบัติการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย

๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู **๒(๒-๒-๒)**

(English for Teachers)

ศึกษาและฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ศัพท์ทางการศึกษา การอ่านและเขียนเอกสารทางวิชาการ ตลอดจนข่าวสารภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการศึกษา

๒๐๐ ๔๒๒ หมากล้อมสำหรับครู**๒(๒-๒-๒)****(Go for Teachers)**

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหมากล้อม กฎ กติกา มารยาท เทคนิคในการเล่นหมากล้อมแบบต่างๆ การใช้ความคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อ แก้ปัญหาระหว่างเกม คุณค่าของหมากล้อมและการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนทักษะการคิด สร้างสรรค์และการวางแผนในชีวิตประจำวันสำหรับครู^{๒๔}

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน**๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา****ก. กลุ่มวิชาภาษาบาลี****๐๐๐ ๑๔๔ แต่งแปลบาลี****๒(๒-๐-๔)****(Pali Composition and Translation)**

ศึกษาการแต่งบาลี การแปลบาลี ทั้งโดยอรรถและโดยพยัญชนะให้ถูกต้อง ตามหลักภาษา การแต่งและการแปลประโยคพิเศษและสำนวนที่ควรทราบ การแปลบาลีเป็นไทยและ แปลไทยเป็นบาลีจากหนังสือที่กำหนด

๐๐๐ ๑๔๕ วรรณคดีบาลี**๒(๒-๐-๔)****(Pali Literature)**

ศึกษาประวัติ ความหมาย ประเภท และพัฒนาการของคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา อนุฎีกา โยชนา และปกรณ์วิเสส วรรณกรรมบาลีในประเทศไทย และคุณค่าของวรรณกรรม บาลีต่อสังคมไทย

๐๐๐ ๒๔๖ บาลีไวยากรณ์ขั้นสูง**๒(๒-๐-๔)****(Advanced Pali Grammar)**

ศึกษาไวยากรณ์บาลี โดยอาศัยสูตรต่างๆ ในคัมภีร์กัจจายนะ โมคคัลลานะ สัททณฺฑีปกรณ์ และปทฺฐปฺลิตฺธิปกรณ์

ข. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา**๐๐๐ ๑๔๗ พระไตรปิฎกศึกษา****๒(๒-๐-๔)****(Tipitaka Studies)**

ศึกษากำเนิด ความเป็นมา และพัฒนาการของคัมภีร์พระไตรปิฎก การ จำแนกโครงสร้างและเนื้อหาสาระพระไตรปิฎก คำอธิบายโดยย่อของพระอรรถกถาจารย์ การรักษาสืบ ทอดโดยมุขปาฐะและลายลักษณ์อักษร ลำดับคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ความเป็นมาของ พระไตรปิฎก ในประเทศไทย และประโยชน์ ที่ได้รับจากการศึกษาพระไตรปิฎก

^{๒๔} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๑๖๙-๑๗๓.

๐๐๐ ๑๔๘ พระวินัยปิฎก ๒(๒-๐-๔)

(Vinaya Pitaka)

ศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความหมาย โครงสร้างของพระวินัยปิฎก เลือกรศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่สำคัญในคำภีร์มหาวิงค์ ภิกขุณีวิงค์ มหาวรรค จุลวรรค และปริวาร โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกา ประกอบ และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาพระวินัยปิฎก

๐๐๐ ๑๔๙ พระสุตตันตปิฎก ๒(๒-๐-๔)

(Suttanta Pitaka)

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย โครงสร้างของพระสุตตันตปิฎก เลือกรศึกษาวิเคราะห์พระสูตรที่สำคัญ คือ พรหมชาลสูตร มหาปรินิพพานสูตร อัคคัณณสูตร รวมทั้งประเด็นที่น่าสนใจจากนิกาย ทั้ง ๔ นิกาย คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยอาศัยอรรถกถา และฎีกาประกอบ

๐๐๐ ๒๕๐ พระอภิธรรมปิฎก ๒(๒-๐-๔)

(Abhidhamma Pitaka)

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย โครงสร้างของพระอภิธรรมปิฎก เนื้อหาสาระ ประเด็นที่น่าสนใจในพระอภิธรรมปิฎกทั้ง ๓ คำภีร์ โดยเป็นให้เข้าใจหลักปรมัตถธรรม คือ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๐๐๐ ๑๕๑ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑ (๒)(๑-๒-๔)

(Buddhist Meditation I)

ศึกษาความเป็นมา ความหมาย หลักการ วิธีการ และประโยชน์ของการปฏิบัติกรรมฐาน อารมณฺ์ ของสมถกรรมฐาน ๔๐ วิปัสสนาญฺ์ ๖ สติปัฏฐาน ๔ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ ภาวนา ๓ นิमित ๓ สมาธิ ๓ รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ วสี ๕ นีวรณฺ์ ๕ อุปกิเลส ๑๑ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติและนำไปใช้ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ ระยะ นิ่งกำหนด ๑ ระยะ หรือ ๒ ระยะ

๐๐๐ ๑๕๒ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒ ๑(๑-๒-๔)

(Buddhist Meditation II)

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติกายานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร และอานาปานสติสูตร วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทั้งแบบสมถยานิกะและวิปัสสนายานิกะ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ สิกขา ๓ วิชชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นิ่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๒๕๓ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓ (๒)(๑-๒-๔)

(Buddhist Meditation III)

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ วิปลาส ๓ อภิญญา ๖ วิสุทธี ๗ วิชชา ๘ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยการเดินจงกรม ๓ ระยะ นิ่งกำหนด ๓ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๒๕๔ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔

๑(๑-๒-๔)

(Buddhist Meditation IV)

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร กระบวนการเกิดของไตรสิกขาและไตรลักษณ์ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ วิปัสสนาญาณ ๑๖ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๓๕๕ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๕

(๒)(๑-๒-๔)

(Buddhist Meditation V)

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร กระบวนการเกิดดับของรูปนามตามแนวปฏิจางมุปบาท หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ โภธิปักขิยธรรม ๗ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๕ ระยะ นั่งกำหนด ๕ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๓๕๖ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๖

๑(๑-๒-๔)

(Buddhist Meditation VI)

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพระสูตรที่เชื่อมโยงกับมหาสติปัฏฐานสูตร เช่น อปฺปนณกสูตร สติสูตร อาการบรรลุมรรคผลและคุณธรรมของพระอริยบุคคล ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๖ ระยะ นั่งกำหนด ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๔๕๗ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗

๑(๑-๒-๔)

(Buddhist Meditation VII)

ศึกษาวิธีการปฏิบัติกรรมฐาน สภาวะธรรมที่เกิดดับในขณะที่ปฏิบัติ วิธีการแก้สภาวะธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมในสมัยปัจจุบันเปรียบเทียบกับมหาสติปัฏฐานสูตร ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยการเดินจงกรมและนั่งกำหนดส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๑๕๘ ประวัติพระพุทธศาสนา

๒(๒-๐-๔)

(History of Buddhism)

ศึกษาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญและลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา การแยกนิกายของพระพุทธศาสนา การขยายตัวของพระพุทธศาสนาเข้าไปในนานาประเทศ และอิทธิพลของพระพุทธศาสนาต่อวัฒนธรรมในประเทศนั้นๆ รวมทั้งศึกษาขบวนการและองค์กรใหม่ๆ ในวงการพระพุทธศาสนายุคปัจจุบันและอนาคต

๐๐๐ ๒๕๙ เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา

๒(๒-๐-๔)

(Buddhist Festival and Traditions)

ศึกษาเทศกาลและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ความหมาย คุณค่าของเทศกาลและ พิธีกรรมนั้นๆ ให้สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

๐๐๐ ๒๖๐ การปกครองคณะสงฆ์ไทย

๒(๒-๐-๔)

(Thai Sangha Administration)

ศึกษาพัฒนาการของระบบการปกครองคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับต่างๆ กฎ ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่สำคัญของคณะสงฆ์

๐๐๐ ๒๖๑ ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ **๒(๒-๐-๔)**
(Dhamma in English)

ศึกษาศัพท์ธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้เป็นภาษาอังกฤษ

๐๐๐ ๒๖๒ ธรรมนิเทศ **๒(๒-๐-๔)**
(Dhamma Communications)

ศึกษาหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ศิลปะการเขียนบทความ การพูดในที่ชุมชน การพัฒนาบุคลิกภาพเกี่ยวกับการพูด การเทศนา การแสดงปาฐกถาธรรม การอภิปราย และการใช้สื่อประกอบการบรรยาย

๐๐๐ ๒๖๓ งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา **๒(๒-๐-๔)**
(Research and Literary Works on Buddhism)

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา ศึกษางานวิจัย และวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่น่าสนใจ เช่น เตภูมิกถาของพญาลิไท มังคลัตถปิณีของพระสิริมังคลาจารย์ กาพย์มหาชาติของพระเจ้าทรงธรรม สังคีตยวงศ์ของสมเด็จพระวันรัต (แก้ว) วัดพระเชตุพนฯ พระมงคลวิเสสกาของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส แก่นพุทธศาสนของพุทธศาสนิกขุกรรมที่ปิณีของพระพรหมโมลี (วิลาส ญาณวโร) พุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) พุทธวิทยาของนายพร รัตนสุวรรณ และงานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย^{๖๕}

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา **๒(๒-๐-๔)**
(Buddhism and Education)

ศึกษาระบบการศึกษาในพระพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยพุทธกาลถึงยุคเสื่อมของพระพุทธศาสนาในอินเดีย ศึกษาพระธรรมวินัยโดยระบบมุขปาฐะถึงยุคจาริกเป็นตวัอักษร การเกิดขึ้น และพัฒนาการของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการศึกษาในประเทศไทย และในภูมิภาคเอเชียตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

๒๐๐ ๑๒๓ พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ **๒ (๒-๐-๔)**
(Educational Development of the Sangha)

ศึกษาโครงสร้างและระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ สภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ กระบวนการพัฒนาและการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการศึกษาของคณะสงฆ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาของคณะสงฆ์ แนวโน้มในการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์

^{๖๕} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๖๘-๗๑.

๒๐๐ ๒๒๔ พุทธปรัชญาการศึกษา**๒ (๒-๐-๔)****(Buddhist Philosophy of Education)**

ศึกษาคุณลักษณะของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาในฐานะปรัชญา หลักคำสอนพื้นฐานใน พุทธปรัชญา การศึกษาในทัศนะของนักปรัชญาการศึกษา กระบวนการศึกษา ตามหลักพระพุทธศาสนา ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ การศึกษาในทัศนะของนักวิชาการ ทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับพุทธปรัชญากับการกำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการ แนวทางการจัดการ การศึกษา หลักการจัดการศึกษา สารระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

๒๐๐ ๒๒๕ พุทธวิธีการสอน**๒ (๒-๐-๔)****(Buddha's Teaching Methods)**

ศึกษาวิเคราะห์หลักและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า การวิเคราะห์ธรรมชาติ ของผู้เรียน คุณสมบัติของผู้สอน วัตถุประสงค์ในการสอน กระบวนการออกแบบการสอนตามหลัก ไตรสิกขา อริยสัจจ์ อนุปฎิพัตถา นวังกส์ตฤศาสน์ โยนิโสมนสิการ และการพัฒนาจิตและเจริญปัญญา

๒๐๐ ๒๒๖ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา**๒ (๒-๐-๔)****(Curriculum and Content of Buddhism)**

ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) วิชาเฉพาะสาขา**๒๐๓ ๓๐๑ ภูมิศาสตร์สำหรับครู****๓(๓-๐-๖)****(Geography for Teachers)**

ศึกษาความสำคัญของสภาพทางธรรมชาติของโลกและความสัมพันธ์ของ ภูมิภาค ลักษณะภูมิศาสตร์ของแต่ละประเทศและทวีป ความสัมพันธ์ของภูมิศาสตร์กับเกษตรกรรม อุตสาหกรรมวัฒนธรรม และการเมือง ศึกษาภูมิศาสตร์ของไทย ลักษณะภูมิศาสตร์กับเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของไทย ตลอดจนศึกษา ภูมิศาสตร์ชมพูทวีปยุคพุทธกาล ผลกระทบการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อระบบนิเวศของโลก ความคิด รวบรวมและค่านิยมทางภูมิศาสตร์สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๒ ประวัติศาสตร์สำหรับครู**๓(๓-๐-๖)****(History for Teachers)**

ศึกษาบ่อเกิดอารยธรรมตะวันออก ประวัติศาสตร์ไทย กลุ่มประเทศเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออกไกล เอเชียตะวันออกไกล และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บ่อเกิด อารยธรรมตะวันตก ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยโบราณ สมัยกลางและสมัยใหม่ ประวัติศาสตร์และอารย ธรรมอเมริกา บ่อเกิดอารยธรรมในแอฟริกา การค้นพบออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ การวิเคราะห์ สภาพการณ์ของโลกและปัญหาปัจจุบัน ความคิดรวบยอดและค่านิยมทางประวัติศาสตร์สำหรับการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๓ รัฐศาสตร์สำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Political Science for Teachers)

ศึกษาความหมาย ขอบข่ายและปรัชญาของรัฐศาสตร์ ทฤษฎี แนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ทฤษฎีความขัดแย้ง ระบบและลัทธิทางการเมือง อานาจทางการเมือง รูปแบบการปกครอง อุดมการณ์ทางการเมืองของไทย พรรคการเมืองไทย สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยการเมืองระดับท้องถิ่น ความคิดรวบยอดและค่านิยมทางรัฐศาสตร์สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๔ เศรษฐศาสตร์สำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Economics for Teachers)

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน เศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาค การบริโภค การผลิต การตลาด การออมและการลงทุนของภาครัฐและเอกชน วิเคราะห์กลไกทางเศรษฐกิจในระบบปิดและระบบเปิด วิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจ ข้อตกลงเสรีทางการค้า (FTA) ทุนข้ามชาติ การค้าต่างตอบแทน ตลาดทุน สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ความคิดรวบยอดและ ค่านิยมทางเศรษฐศาสตร์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๕ สังคมวิทยาศาสนาสำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Religious Sociology for Teachers)

ศึกษากำเนิดและพัฒนาการของศาสนาต่างๆ ในแง่สังคมวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคม ศาสนากับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและศาสนากับการพัฒนา

๒๐๓ ๓๐๖ รัฐประศาสนศาสตร์สำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Public Administration for Teachers)

ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี วิทยาการในการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ หลักรัฐประศาสนศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ การปลุกฝังค่านิยมการบริหารบ้านเมืองที่ดีด้วยกระบวนการเรียนรู้ แนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

๒๐๓ ๓๐๗ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาสำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Sociology and Anthropology for Teachers)

ศึกษาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โครงสร้างและการจัดระเบียบทางสังคม การพบปะสังสรรค์ กระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม การจัดลำดับขั้นทางสังคม สถาบันทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สถาบันและบทบาทพฤติกรรมร่วมสังคมแบบต่างๆ ประชากรการศึกษา กฎหมาย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แนวคิดรวบยอดสำคัญและจำเป็นทางสังคมวิทยา และมานุษยวิทยาสำหรับการจัดการเรียนการสอน

๒๐๓ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา

๓(๓-๐-๖)

(Social Study Measurement and Evaluation)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ความหมายการวัดและประเมินผล การพัฒนารูปแบบการวัดและการประเมินผลทางสังคมศึกษา การประเมินผลการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา

วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลกรณีศึกษาทางสังคมศึกษา การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้

๒๐๓ ๓๐๙ การวิจัยทางสังคมศึกษาสำหรับครู ๓(๒-๒-๕)

(Social Study Research for Teachers)

ศึกษาแนวทาง วิธีการการวิจัยทางการเรียนการสอนสังคมศึกษา ฝึกการออกแบบงานวิจัยที่เหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา และแก้ไขปัญหาสังคมโดยใช้กระบวนการวิจัย

๒๐๓ ๓๑๐ การสอนสังคมศึกษา ๓(๒-๒-๕)

(Social Study Teaching)

ศึกษาความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา พัฒนาการของวิชาสังคมศึกษา การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษา การพัฒนาสื่อการสอนสังคมศึกษา การวัดผลและการประเมินผล การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๓ ๔๑๑ สัมมนาสังคมศึกษา ๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Social Study)

ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้านสังคมศาสตร์ หลักสูตรสาระการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีทางสังคมศึกษา ปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาสังคม ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อนำมาเป็นหัวข้อสัมมนา ตลอดจนศึกษาทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่นำมาใช้ในการอธิบายปัญหาสังคมการศึกษานอกสถานที่ เป็นกรณีศึกษา

๒๐๓ ๔๑๒ เหตุการณ์ปัจจุบัน ๓(๓-๐-๖)

(Current Affairs)

ศึกษาหลักการวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และองค์กรระหว่างประเทศ แหล่งที่มาของข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูลที่สอดคล้องกัน การติดตามข่าวสารจากเอกสารหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ วิวิจารณ์ เสนอเป็นรายงาน เน้นส่วนที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย วิจัยและฝึกทำแบบสำรวจความคิดเห็นต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่สำคัญและสนใจของสังคม

๒๐๓ ๔๑๓ การปลูกฝังทางวัฒนธรรม ๓(๓-๐-๖)

(Cultural Cultivation)

ศึกษาความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม ประวัตติความเป็นมา ลักษณะ ประเภท ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังทางวัฒนธรรม กฎระเบียบ กติกาสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ

๒๐๓ ๔๑๔ การปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม ๓(๓-๐-๖)
(Value and Ethic Cultivation)

ศึกษาความหมาย ลักษณะ ขอบข่ายที่มา ความสำคัญของค่านิยมและจริยธรรมองค์ประกอบของค่านิยม และหลักจริยธรรม รูปแบบและวิธีการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณและฝึกปฏิบัติ วิธีการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมและจริยธรรม

๒๐๓ ๔๑๕ ประชากรศึกษา ๓(๓-๐-๖)
(Population Study)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี โครงสร้าง มาตรฐานองค์ประกอบทางประชากรศาสตร์ ผลกระทบของการเพิ่มและการลดปริมาณของประชากรโลก ภาวะการเจริญพันธุ์ การย้ายถิ่นฐานของประชากร สำนโนประชากรของไทย นโยบายประชากรของไทย สถิติประชากร ศึกษาหลักสูตรและการสอนประชากรศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การออกแบบกิจกรรม พัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอนประชากรศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ

๒๐๓ ๔๑๖ วิทยาการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน ๓(๓-๐-๖)
(Environmental Study for School and Community)

ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม บทบาทความรับผิดชอบต่อแนวทางอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อมวิทยาการการป้องกันภัยธรรมชาติ กรณีศึกษาจากเหตุการณ์สึนามิ โคลนถล่ม พายุไต้ฝุ่น พายุหิมะ ภูเขา น้ำแข็งละลาย แผ่นดินไหว

๒๐๓ ๔๑๗ พุทธธรรมาภิบาล ๓(๓-๐-๖)
(Buddhist Governance)

ศึกษาหลักธรรมาภิบาลในพระไตรปิฎก หลักธรรมาภิบาลสากล วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลตามแนวตะวันออกกับหลักธรรมาภิบาลตามแนวตะวันตก การบริหารตามหลักพุทธธรรมาภิบาล การศึกษานอกสถานที่ กรณีศึกษาองค์กรที่บริหารจัดการโดยหลักพุทธธรรมาภิบาลและธรรมาภิบาลสากล

๒๐๓ ๔๑๘ เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา ๓(๒-๒-๕)
(Sufficiency Economics and Education)

ศึกษาความหมาย ความเป็นมา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฝึกการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การศึกษานอกสถานที่ กรณีตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

๒๐๓ ๔๑๙ ศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)
(Buddhist Arts in Buddhism)

ศึกษาสิ่งที่มีคุณค่าด้านนวัตรกรรม ศิลปกรรม ในด้านศิลปะ ประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ วรรณศิลป์ พุทธศิลป์ และวิถีชีวิตของไทยที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา การศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับโบราณสถาน ศาสนสถาน เพื่อให้เกิดความตระหนัก

ถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสุนทรียภาพ ศิลปหัตถกรรม สถาปัตยกรรม และแนวทางอนุรักษ์เพื่อการจัดการเรียนการสอน

๒๐๓ ๔๒๐ การเรียนรู้หน้าที่พลเมือง (Civic Study) ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาระบบการเมือง การปกครองของไทย กฎหมายทั่วไป สิทธิมนุษยชน บทบาท สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของพลเมืองดีของสังคมและประเทศ การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย บุคคลสำคัญ และสัญลักษณ์ของชาติ ตลอดจนการสร้างค่านิยมความรักชาติ และการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศ

๒๐๓ ๔๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (The Constitution of the Kingdom of Thailand) ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาขอบเขต ที่มา และความหมายของกฎหมายรัฐธรรมนูญ วิเคราะห์พัฒนาการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน

๒๐๓ ๔๒๒ การปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับครู (Local Administration for Teachers) ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นการกระจายอำนาจ การปกครองโครงสร้าง และรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล ระบบการบริหารของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคในการปกครองส่วนท้องถิ่น การถ่ายโอนการศึกษากับการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒๐๓ ๔๒๓ พระพุทธศาสนากับสังคม (Buddhism and Society) ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาบทบาท หน้าที่ของพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม พุทธวิธีในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง

๒๐๓ ๔๒๔ การแปลความหมายแผนที่และภาพถ่าย (Map and Photography Interpretation) ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาความหมาย ประเภท หลักการอ่าน การวิเคราะห์ การตีความ การแปลความหมาย และวิธีการในแผนที่ที่สามารถนำแผนที่ไปใช้เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การใช้แผนที่เพื่อการสืบค้น การศึกษานอกสถานที่

๒๐๓ ๔๒๕ การศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์ (Qausi Study of Local History) ๓(๒-๒-๕)

ศึกษาความหมาย และความสำคัญของการศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์ ประเภทและแหล่งข้อมูลของท้องถิ่น วิธีการศึกษาและขั้นตอนการศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์ การนำเสนอองค์ความรู้ และการประยุกต์วิธีการศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษา การศึกษานอกสถานที่ กรณีศึกษาภาคสนามในแต่ละท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๒๐๓ ๔๒๖ สารสนเทศและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา ๓(๓-๐-๖)
(Information and Innovation in Social Study)

ศึกษาประเภทและแหล่งข้อมูลสารสนเทศทางสังคมศึกษา การเลือก การออกแบบ การพัฒนา และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อบูรณาการกับการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๔๒๗ การศึกษาอิสระทางสังคมศึกษา ๓(๐-๖-๖)
(Independent Study on Social Study)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางสังคมศึกษาหรือเรื่องอื่นโดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา^{๖๖}

**๒.๔.๒ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย หลักสูตร ๕ ปี ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
 หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๐**

๑. ชื่อหลักสูตร

๑.๑ ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

๑.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Program in Thai Language Teaching (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

๒.๑ ภาษาไทย: พุทธศาสตรบัณฑิต (การสอนภาษาไทย)

: พธ.บ. (การสอนภาษาไทย)

๒.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts (Thai Language Teaching)

: B. A. (Thai Language Teaching)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรม นำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจในภาษาไทย

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการสอนภาษาไทย

^{๖๖} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๑๗๓-๑๗๘.

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถนำความรู้ทางพุทธศาสตร์และภาษาไทยมาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

๔.๒.๔ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้นำที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต

ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพรู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพรู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพรู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพรูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู ๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู ๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร ๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้ ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน ๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา ๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน ๓ (๑-๕-๓)

๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา ๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐ -๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๒ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต**๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต**

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียด

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓ พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔ พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕ พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย ให้นิสิตเรียนรายวิชาในวิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๔ ๓๐๑ หลักภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๓- ๐ -๖)
๒๐๔ ๓๐๒ การใช้ภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๓๐๓ การพัฒนาทักษะการอ่าน	๓ (๓- ๐ -๖)
๒๐๔ ๓๐๔ การพัฒนาทักษะการเขียน	๓ (๓- ๐ -๖)
๒๐๔ ๓๐๕ ร้อยกรองไทย	๓ (๓- ๐ -๖)
๒๐๔ ๓๐๖ วรรณคดีสำหรับครู	๓ (๓- ๐ -๖)
๒๐๔ ๓๐๗ คติชนวิทยากับกระบวนการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย	๓ (๓- ๐ -๖)
๒๐๔ ๓๐๙ การวิจัยการเรียนการสอนภาษาไทย	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๓๑๐ การสอนภาษาไทย	๓ (๒-๒-๕)

ดังนี้

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๔ ๔๑๑ สัมมนาการสอนภาษาและวรรณคดีไทย	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๔๑๒ สัมมนางานเขียนร้อยแก้วร้อยกรอง	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๔๑๓ วรรณคดีวิจารณ์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๔ ภาษาถิ่นสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๕ ภาษาศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๖ วิวัฒนาการของภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๗ วิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๘ การเขียนเชิงสร้างสรรค์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๙ ภาษาบาลีและสันสกฤตที่เกี่ยวกับภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๐ ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๑ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๒ การสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๓ วรรณคดีพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๔ วรรณคดีประวัติศาสตร์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๕ วรรณคดีเปรียบเทียบ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๖ วรรณกรรมปัจจุบัน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๗ วรรณกรรมการเมือง	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๘ ตรรกศาสตร์ทางภาษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๙ ศึกษาศาสตร์ทางการสอนภาษาไทย	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็น วิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาการพระพุทธศาสนา เป็นวิชาโท ต้องศึกษารายวิชาบังคับไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๔ ๓๐๑ หลักภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๒ การใช้ภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๓๐๖ วรรณคดีสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๑๐ การสอนภาษาไทย	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๔ ๓๐๑ หลักภาษาไทยสำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Foundation of Thai Language for Teachers)

ศึกษาหลักและลักษณะสำคัญของภาษาไทย ระบบเสียง อักษรวิธี คำและโครงสร้างของคำ การสร้างคำ การจำแนกคำ ขนาดและโครงสร้างของวลีและประโยคและการใช้ถ้อยคำ วิเคราะห์หลักภาษาไทย เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน การวิเคราะห์การใช้หลักภาษาทางวิชาการสำหรับครู

๒๐๔ ๓๐๒ การใช้ภาษาไทยสำหรับครู

๓(๒-๒-๕)

(Thai Language Usage for Teachers)

ศึกษาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เน้นทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการดู กระบวนการและการแก้ปัญหาในการใช้ภาษา ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ เน้นการแก้ไขข้อบกพร่อง การใช้ทักษะทางภาษาของผู้เรียน การใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะในองค์กร การใช้ภาษาตามลำดับชั้นในสังคม การวิเคราะห์การใช้ภาษาในสังคม การใช้ภาษาวิชาการทางการศึกษา

๒๐๔ ๓๐๓ การพัฒนาทักษะการอ่าน

๓(๓-๐-๖)

(Reading Skill Development)

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน พัฒนาทักษะการอ่าน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การอ่านวรรณกรรมประเภทต่างๆ การอ่านข้อมูลข่าวสารและสื่อร่วมสมัย หลักการเลือกหนังสือ การใช้ทรัพยากรเพื่อการสอนอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินการทักษะการอ่าน

๒๑๔ ๓๐๔ การพัฒนาทักษะการเขียน

๓(๓-๐-๖)

(Writing Skill Development)

ศึกษาการเลือกใช้คำให้เหมาะสม การสร้างประโยค การเรียบเรียงข้อความ การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาล โอกาส และบุคคล การใช้สำนวนโวหาร รูปแบบและกลวิธีการเขียน โดยศึกษาและเขียนงานเขียนแต่ละประเภท

๒๐๔ ๓๐๕ ร้อยกรองไทย

๓ (๓-๐-๖)

(Thai Poetry)

ศึกษาวิวัฒนาการร้อยกรองไทยประเภทต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
ลักษณะเนื้อหา ลีลา รูปแบบคำประพันธ์ และวรรณศิลป์ในแต่ละสมัย

๒๐๔ ๓๐๖ วรรณคดีสำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Literature for Teachers)

ศึกษาภูมิหลังวรรณคดี ลักษณะของวรรณคดี ประเภทของวรรณคดี
พัฒนาการของวรรณคดีไทย ในด้านรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด กลวิธีการประพันธ์ อิทธิพลต่างประเทศที่
มีต่อวรรณคดีไทย วิเคราะห์วรรณคดีที่สำคัญประเภทต่างๆ คุณค่าวรรณคดีทั้งด้านสารัตถะและ
สุนทรภาพ หลักและวิธีการสอนวรรณคดี

๒๐๔ ๓๐๗ คติชนวิทยากับกระบวนการเรียนรู้

๓(๒-๒-๕)

(Folklore and Learning Process)

ศึกษาความรู้พื้นฐานทั่วไป ระเบียบและวิธีการศึกษาของคติชนวิทยา
บทบาทของคติชนในบริบทของสังคมไทย โดยเน้นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภาษา คติชนในวรรณคดีไทยโดย
เฉพาะที่ปรากฏในหนังสือเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างคติชนวิทยากับศาสตร์สาขาอื่น การนำคติชนมา
ใช้ในการเรียนการสอน ฝึกการศึกษา ค้นคว้าตามระเบียบวิธีและนำเสนอผลงาน

๒๐๔ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

๓(๓-๐-๖)

(Thai Learning Measurement and Evaluation)

ศึกษาหลักการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชา
ภาษาไทย ธรรมชาติของการวัดผล ความเที่ยงตรงของข้อสอบ การสร้างข้อสอบ การสร้างข้อสอบใน
ชั้นเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์ตามหลักการเรียนรู้ภาษา หลักการประเมินในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ การ
วางแผนและวิธีการเก็บข้อมูล การรายงานผลการประเมิน

๒๐๔ ๓๐๙ การวิจัยการเรียนการสอนภาษาไทย

๓(๒-๒-๕)

(Thai Learning and Teaching Research)

ศึกษาแนวทาง วิธีการการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาไทย ฝึกการ
ออกแบบงานวิจัยเพื่อศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้กระบวนการวิจัย
ทางการศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียน

๒๐๔ ๓๑๐ การสอนภาษาไทย

๓(๒-๒-๕)

(Thai Language Teaching)

ศึกษาหลักสูตรภาษาไทย ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนร่วมสมัย วิธีสอน
เทคนิคและทักษะที่นำมาใช้ในการสอนภาษาไทย การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทย การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๔ ๔๑๑ สัมมนาการสอนภาษาและวรรณคดีไทย

๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Thai Language and Literature Teaching)

การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลปัญหาจากการเรียนการสอนภาษา
และวรรณคดีไทย ซึ่งเกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีการสื่อสารภาษาไทยและเนื้อหาวรรณคดีไทย การนำเสนอ

และอภิปรายเกี่ยวกับภาษาและวรรณคดีไทย แนวทางแก้ไขปัญหาคือประเด็นสำคัญของการเรียนการสอนภาษาและวรรณคดีไทย การศึกษาเป็นกรณีศึกษา

๒๐๔ ๔๑๒ สัมมนาเขียนร้อยแก้วและร้อยกรอง ๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Thai Prose and Thai Poetry)

เลือกศึกษาค้นคว้างานเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองของนักเขียนและกวีไทยสมัยต่างๆ ในด้านสารัตถะและสุนทรียภาพ พัฒนาการแนวคิดและวิธีการเขียน เพื่อนำมาเป็นประเด็นสัมมนา

๒๐๔ ๔๑๓ วรรณคดีวิจารณ์ ๓(๓-๐-๖)

(Literature Critique)

ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวการวิจารณ์วรรณคดี ฝึกวิจารณ์วรรณคดีประเภทต่างๆ ทั้งวรรณคดีต่างสมัยและวรรณกรรมปัจจุบัน

๒๐๔ ๔๑๔ ภาษาถิ่นสำหรับครู ๓(๓-๐-๖)

(Dialects for Teachers)

ศึกษาหน่วยเสียง หน่วยคำ การสร้างประโยค ที่มาของคำที่ใช้ในถิ่นนั้นๆ ความหมายของภาษา แต่ละท้องถิ่นของไทย การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของการใช้ภาษาในแต่ละภูมิภาค และเปรียบเทียบกับภาษาราชการไทย

๒๐๔ ๔๑๕ ภาษาศาสตร์สำหรับครู ๓(๓-๐-๖)

(Linguistics for Teachers)

ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเกี่ยวกับวิชาภาษาศาสตร์ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ ระบบเสียง ระบบคำ และระบบความสัมพันธ์ของคำในประโยคภาษาไทย การวิเคราะห์เสียงและการเกิดของเสียงคำและการสร้างคำ รูปลักษณ์ของประโยคโดยอาศัยทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ การนำความรู้ทางภาษาศาสตร์ไปใช้ในการสอนภาษาไทย

๒๐๔ ๔๑๖ วิวัฒนาการของภาษาไทย ๓(๓-๐-๖)

(Thai Language Evolution)

ศึกษาประวัติและความเป็นมาของภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทย ด้านเสียง ตัวอักษร อักษรวิธี และสำนวนภาษาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน การรับอิทธิพลภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย

๒๐๔ ๔๑๗ วิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย ๓(๓-๐-๖)

(Thai Textbooks Analysis)

ศึกษาความเป็นมาของหนังสือเรียนภาษาไทยนับตั้งแต่หนังสือจินตามณีจนถึงหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตามหลักสูตรปัจจุบัน โดยวิเคราะห์วัตถุประสงค์ เนื้อหา การใช้ภาษา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลหนังสือเรียนในระดับต่างๆ การใช้หนังสือเรียนเพื่อการเรียนการสอน การเปรียบเทียบการจัดหนังสือเรียนภาษาไทยของแต่ละหลักสูตร

- ๒๐๔ ๔๑๘ การเขียนเชิงสร้างสรรค์** ๓(๓-๐-๖)
(Creative Writing)
 ศึกษาหลักและศิลปะการเขียน ฝึกการเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองชนิดต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ๒๐๔ ๔๑๙ ภาษาบาลีและสันสกฤตที่เกี่ยวกับภาษาไทย** ๓(๓-๐-๖)
(Pali and Sanskrit Related Thai Language)
 ศึกษาประวัติภาษาบาลี สันสกฤต การยืมคำมาใช้ในภาษาไทย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ประกอบด้วยเสียง ความหมาย และไวยากรณ์
- ๒๐๔ ๔๒๐ ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับภาษาไทย** ๓(๓-๐-๖)
(Khmer Related to Thai Language)
 ศึกษาประวัติความเป็นมาของภาษาเขมรในภาษาไทย อักษร เสียง และอักษรวิธี ลักษณะการสร้าง คำในภาษาเขมร ลักษณะวลี และสร้างประโยคในภาษาเขมร คำภาษาเขมรที่มีใช้ในภาษาไทย และคำในภาษาไทยที่ใช้วิธีสร้างคำแบบเขมรและคำที่ใช้ร่วมกัน
- ๒๐๔ ๔๒๑ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย** ๓(๓-๐-๖)
(Foreign Language Related Thai Language)
 ศึกษาภาษาต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในภาษาไทย โดยศึกษาที่มา รากศัพท์ การกลายรูปคำ การกลายเสียง การกลายความหมาย ลักษณะสำคัญที่แตกต่างกันของภาษานั้นๆ
- ๒๐๔ ๔๒๒ การสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศ** ๓(๓-๐-๖)
(Teaching Thai Language to Foreigners)
 ศึกษาเทคนิควิธีการสอนภาษาไทย การออกแบบวิธีสอนโดยเน้นสัมพันธทักษะกระบวนการ และการนำไปใช้เพื่อการสื่อสาร การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในการใช้ภาษา การใช้ทักษะทางภาษาเกี่ยวกับการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาตามสภาพจริง
- ๒๐๔ ๔๒๓ วรรณคดีพระพุทธศาสนา** ๓(๓-๐-๖)
(Literatures in Buddhism)
 ศึกษาลักษณะ ประเภท วัตถุประสงค์ ปรัชญา คุณค่า และอิทธิพลของวรรณคดีพระพุทธศาสนา ตลอดจนวรรณคดีชาดก และเลือกศึกษาวรรณคดีพระพุทธศาสนาที่สำคัญโดยละเอียด
- ๒๐๔ ๔๒๔ วรรณคดีประวัติศาสตร์** ๓(๓-๐-๖)
(Literature History)
 ศึกษาลักษณะ วัตถุประสงค์ ประเภทและคุณค่าของวรรณคดี เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์เปรียบเทียบในวรรณคดี และเลือกศึกษาวรรณคดีบางเรื่องโดยละเอียด

๒๐๔ ๔๒๕ วรรณคดีเปรียบเทียบ

๓(๓-๐-๖)

(Comparative Literatures)

ศึกษาแนวคิดและหลักวรรณคดีเปรียบเทียบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีไทยต่างถิ่นหรือต่างสมัย และวรรณคดีไทยกับวรรณคดีต่างประเทศบางเรื่อง เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในด้านต่างๆ ของวรรณคดี

๒๐๔ ๔๒๖ วรรณกรรมปัจจุบัน

๓(๓-๐-๖)

(Contemporary Literatures)

ศึกษาพัฒนาการประเภทและองค์ประกอบของวรรณกรรมปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรม ปัจจุบันกับสังคม วิเคราะห์และประเมินค่าวรรณกรรมปัจจุบัน ประเภทต่างๆ

๒๐๔ ๔๒๗ วรรณกรรมการเมือง

๓(๓-๐-๖)

(Political Literatures)

ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทางการเมืองในวรรณกรรม อิทธิพลระหว่างสภาพทางการเมือง สภาพสังคม และวรรณกรรมที่มีต่อกัน เลือกศึกษาวรรณกรรมการเมืองบางเรื่องโดยละเอียด

๒๐๔ ๔๒๘ ตรรกศาสตร์ทางภาษา

๓(๓-๐-๖)

(Language Logic)

ศึกษาความหมายของการคิด ภาษากับการแสดงความคิด ระเบียบวิธีคิด การนิยาม การคิดเพื่อแก้ปัญหา การเกิดของเหตุผลในความคิด การแสดงเหตุผลตามระเบียบตรรกวิทยา ลักษณะของการพิสูจน์แบบอุปนัยและนิรนัย คุณค่าของการพิสูจน์ในการค้นหาความจริง ฝึกฝนความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล โดยเน้นบทบาทของภาษาในการพัฒนาความคิด อุปสรรคและการแก้ปัญหาของการคิด

๒๐๔ ๔๒๙ การศึกษาอิสระทางการสอนภาษาไทย

๓(๐-๖-๖)

(Independent Study on Thai Teaching)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางการสอนภาษาไทยหรือเรื่องอื่น โดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา^{๖๗}

**๒.๔.๓ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตร ๕ ปี ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๐**

๑. ชื่อหลักสูตร

๑.๑ ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

๑.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Education Program in English Teaching (๕ years program)

^{๖๗} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๑๗๙-๑๘๒.

๒. ชื่อปริญญา

๒.๑ ภาษาไทย: พุทธศาสตรบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ)

: พธ.บ. (การสอนภาษาอังกฤษ)

๒.๒ ภาษาอังกฤษ

: Bachelor of Arts (English Teaching)

: B. A. (English Teaching)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต

ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐ -๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๒ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียด

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
---------------------------------	-----------

ดังนี้

๒๐๐ ๑๒๓	พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔	พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕	พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖	หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ให้นิสิตเรียนรายวิชาเฉพาะสาขาวิชา ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๕ ๓๐๑	การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๒	ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๓๐๓	สัทศาสตร์ในการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๓๐๔	การเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๕	การสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๖	การสอนหลักการแปล	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๗	เทคนิคการสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๘	เทคนิคการสอนฟังและพูดภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๙	การวัดและประเมินผลการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๓๑๐	การวิจัยการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๕ ๔๑๑	สัมมนาการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๔๑๒	วรรณคดีอังกฤษเบื้องต้น	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๓	การพัฒนาวรรณกรรมภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๔	การพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๕	อินเทอร์เน็ตสำหรับครูภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๖	กิจกรรมสำหรับการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๗	ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๘	การใช้ภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากรสำนักงาน	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๔๑๙	การอ่านและการเขียนวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๔๒๐	การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๑	ภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๒	ภาษาอังกฤษสำหรับสื่อมวลชน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๓	การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๔	ศึกษาอิสระทางการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในหลักวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็น วิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาโท ต้องศึกษา วิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิตมีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๕ ๓๐๕ การสอนภาษาอังกฤษ ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๕ ๓๐๖ การสอนหลักการแปล ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๕ ๓๐๗ เทคนิคการสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๕ ๓๐๘ เทคนิคการสอนฟังและพูดภาษาอังกฤษ ๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิตโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา**๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป**

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน**๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา**

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๔ ๓๐๑ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๓(๒-๒-๕)

(English for Communication)

ศึกษาโครงสร้างและไวยากรณ์ การใช้ศัพท์ ฝึกทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อการสื่อสาร การฟังคำบรรยาย การอภิปราย การสรุปเนื้อหาเรื่องที่ฟัง การอ่านและเขียนตอบคำถาม สรุปเรื่องที่อ่านด้วยไวยากรณ์และเรียบเรียงภาษาได้ถูกต้อง นำสิ่งที่ได้จากการฟังและอ่านมาพูดอภิปราย เขียนโครงร่างและเรียบเรียงเป็นความเรียงได้ชัดเจน

๒๐๔ ๓๐๒ ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสำหรับครู ๓(๓-๐-๖)
(English Grammar for Teachers)

ศึกษาประเภทต่างๆ ของคำและความหมาย กฎการสร้างคำ คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ การวิเคราะห์ระบบคำ วิธีการสร้างคำใหม่ ลักษณะสำคัญของโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎี ไวยากรณ์แบบต่างๆ ที่สัมพันธ์กับแบบเรียนเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับที่สูงขึ้นไป

๒๐๔ ๓๐๓ สัทศาสตร์ในการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(Phonetics in English Teaching)

ศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียงเน้นสรีรศาสตร์ การออกเสียงสระ พยัญชนะ เสียงควบกล้ำ เสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบา การถ่ายทอดเสียงเป็นสัญลักษณ์ทางสัทศาสตร์ การศึกษาปัญหาและการแก้ปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียน

๒๐๔ ๓๐๔ การเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น ๓(๒-๒-๕)
(Basic English Writing)

ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างของประโยค ฝึกทักษะในการเขียน โครงสร้างประโยคต่างๆ การเขียนประโยคโดยใช้กลุ่มนาม วลี กริยาวลี และคุณศัพท์วลี การเขียนเรียงความเบื้องต้น การเขียนย่อหน้าแบบต่างๆ

๒๐๔ ๓๐๔ การสอนภาษาอังกฤษ ๓(๒-๒-๕)
(English Language Teaching)

ศึกษาหลักและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ การสอนแบบค้นคว้า สรุปรตามวัตถุประสงค์การสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารตามธรรมชาติ การสอนแบบกิจกรรมเสริมทักษะ การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง การสอนแบบ CBI (Content Based Instruction) การเรียนรู้ด้วยกระบวนการหมวก ๓ ใบ (CAPS) การสอนแบบ MFS (Minutes For Student) การสอนแบบบูรณาการทักษะ การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๕ ๓๐๖ การสอนหลักการแปล ๓(๒-๒-๕)
(Teaching of Translation Principles)

ศึกษาหลักและกลวิธีการแปล การวิเคราะห์หลักภาษาไทย การใช้ภาษาและสำนวนภาษาไทย การเปรียบเทียบโครงสร้างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ ฝึกแปลข้อความที่นำมาจากหนังสือภาษาไทยประเภทเอกสารทางวิชาการ บทความสารคดีและบันเทิงคดี การวิเคราะห์หลักภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาและสำนวนภาษาอังกฤษ ฝึกแปลข้อความที่นำมาจากหนังสือภาษาอังกฤษประเภทเอกสารวิชาการ บทความ สารคดีและบันเทิงคดี

๒๐๕ ๓๐๗ เทคนิคการสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ ๓(๒-๒-๕)

(Academic English Reading and Writing Teaching Techniques)

ศึกษาหลักการอ่านและการเขียนตามโครงสร้างประโยค การอ่านออกเสียง อักษรระ การอ่านสนธิระหว่างศัพท์ การอ่านประโยคซับซ้อน การอ่านสรุปความ การฝึกทักษะการอ่าน บทความทางวิชาการ การอ่านตำรา การเขียนจดหมาย บันทึก โครงการงานวิชาการ การศึกษางานเขียนทางวิชาการ การเรียบเรียงถ้อยคำ การผูกประโยค การใช้ศัพท์และประโยคทางวิชาการ การฝึกทักษะการเขียนบทความทางวิชาการ การประเมินการอ่านและการเขียน

**๒๐๕ ๓๐๘ เทคนิคการสอนฟังและพูดภาษาอังกฤษ ๓(๒-๒-๕)
(Teaching Techniques on Listening and speaking English)**

ศึกษาหลักการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เทคนิคการสอนการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ การฝึกสนทนาเป็นรายบุคคล เป็นคู่ และเป็นกลุ่ม ฝึกทักษะการฟังจากเครื่องบันทึกเสียง การฟังข่าวภาคภาษาอังกฤษ การชมภาพยนตร์ภาคภาษาอังกฤษ การพูดสรุปเรื่องต่างๆ การพูดในชีวิตประจำวัน การพูดเรื่องสั้น การเล่านิทาน การบรรยายทั่วไป และการอภิปรายเชิงวิชาการ การประเมินการฟังและการพูด

**๒๐๕ ๓๐๙ การวัดและประเมินผลการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(English Teaching Measurement and Evaluation)**

ศึกษาหลักการวัดผลทางภาษาเบื้องต้น รูปแบบการวัดผลภาษาแบบต่างๆ ธรรมชาติของการวัดผล ความเที่ยงตรงของข้อสอบ การสร้างข้อสอบในชั้นเรียน ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษา ข้อสอบวัดทัศนคติ ความสามารถทางภาษา การวัดผลตามสภาพจริงเกี่ยวกับทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน การนำผลการวัดไปปรับปรุงการเรียนการสอน

**๒๐๕ ๓๑๐ การวิจัยการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๒-๒-๕)
(English Learning and Teaching Research)**

ศึกษาแนวทาง วิธีการ การวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ฝึกการออกแบบงานวิจัยเพื่อศึกษาค้นคว้า และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้กระบวนการวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียน

**๒๐๕ ๔๑๑ สัมมนาการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๒-๒-๕)
(Seminar on English Teaching)**

วิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษา การใช้สื่อการประเมินผล สัมมนาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษาเป็นกรณีศึกษา

**๒๐๕ ๔๑๒ วรรณคดีอังกฤษเบื้องต้น ๓(๓-๐-๖)
(Introduction to Basic English Literature)**

ศึกษาพื้นฐานและประวัติวรรณคดีอังกฤษและอเมริกัน เรื่องสั้น นวนิยาย บทกวี บทละคร และศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี ฝึกอ่านวรรณกรรมต่างๆ เพื่อความเข้าใจและซาบซึ้งในสาระและสุนทรียภาพ

**๒๐๕ ๔๑๓ การพัฒนาวรรณกรรมภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก ๓(๓-๐-๑)
(English Literature Development for Children)**

ศึกษาแนวทางการพัฒนาวรรณกรรมสำหรับเด็ก และหนังสือสำหรับเด็กของชาติต่างๆ ที่เป็นต้นแบบภาษาอังกฤษ หลักการเขียนเรื่องเชิงจินตนาการ การวิเคราะห์ วิจัยวรรณกรรมสำหรับเด็ก

๒๐๕ ๔๑๔ การพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(Teaching aids Development for English Teaching)

ศึกษาหลักวิธีการคัดเลือกการออกแบบและการพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ การศึกษาโครงสร้าง สาระ มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย เพื่อสร้างและพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ หลักการคัดเลือกและสร้างสื่อเสริมภาษาอังกฤษ การประเมินสื่อและหลักการนำสื่อไปใช้

๒๐๕ ๔๑๕ อินเทอร์เน็ตสำหรับครูภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(Internet for English Teachers)

ศึกษาแหล่งข้อมูลต่างๆ จากเว็บไซต์ต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต ที่ครูสอนภาษาอังกฤษสามารถสืบค้น นำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน

๒๐๕ ๔๑๖ กิจกรรมสำหรับการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(Activity for Teaching English)

ศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบต่างๆ ศัพท์ สำนวน และโครงสร้างของภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์โดยเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม

๒๐๕ ๔๑๗ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ๓(๓-๐-๖)
(English for Tourism)

ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยว ข้อมูลแหล่งการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในฐานะผู้ให้บริการและการแนะนำฝึกอบรมและการนำเที่ยวในสถานที่จริง

๒๐๕ ๔๐๘ การใช้ภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากรสำนักงาน ๓(๒-๒-๕)
(English for Personnel)

ศึกษาและฝึกใช้ภาษาอังกฤษเป็นการเขียนหนังสือโต้ตอบ การพูดโทรศัพท์ การสนทนาที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับเลขานุการ และบุคลากรอื่นๆ ในสำนักงาน

๒๐๕ ๔๐๙ การอ่านและการเขียนวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)
(Buddhist Literature Reading and Writing)

ฝึกอ่านและการเขียนวรรณกรรมภาษาอังกฤษประเภทต่างๆ ประกอบด้วย นิทานชาดก บทความ บทละคร งานวิจัยที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาตลอดถึงพระไตรปิฎก ทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายาน

๒๐๕ ๔๒๐ การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(English Textbook Analysis)

ศึกษาหลักการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาแบบเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบเรียนเสริมทักษะภาษาอังกฤษ

๒๐๕ ๔๒๐ ภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๓(๓-๐-๖)
(English for Content Learning)

ศึกษาหลักการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ทฤษฎีการสอนแบบ เป็นเนื้อหา ศัพท์และโครงสร้างภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ การใช้ทักษะทางภาษาใน บริบทต่างๆ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๕ ๔๒๒ ภาษาอังกฤษสำหรับสื่อมวลชน ๓(๓-๐-๖)
(English for Mass Media)

ศึกษาภาษาอังกฤษที่ใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ เข้าใจใน ความหมายและจุดประสงค์ของสื่อต่างๆ พร้อมทั้งเขียนบทความ และสามารถผลิตสื่อตามที่กำหนด

๒๐๕ ๔๒๓ การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์ ๓(๓-๐-๖)
(Critical English Reading and Writing)

ศึกษาหลักวิธีการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์ การใช้ภาษาใน การโน้มน้าวความคิด และเกณฑ์ในการประเมินผลข้อเขียนบทความทางวิชาการและสารคดีต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องทางการศึกษา

๒๐๕ ๔๒๔ การศึกษาอิสระทางการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๐-๖-๖)
(Independent Study on English Teaching)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางการสอนภาษาอังกฤษหรือเรื่องอื่นโดยความ เห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา^{๖๘}

๒.๔.๔ สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว หลักสูตร ๕ ปี ภาควิชา ปริญญาตรีและจรรยาบรรณ หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Program in Social Studies (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

ภาษาไทย: พุทธศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา)

: พธ.บ. (สังคมศึกษา)

ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts (Social Studies)

: B.A. (Social Studies)

^{๖๘} อ้างแล้ว, คู่มือบัณฑิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๑๙๓-๒๐๕.

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตร์บัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการเรียนรู้สังคมศึกษา

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถความรู้ ทางพุทธศาสตร์และสังคมศึกษามาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้นำที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

- ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต
- ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต
- ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต
- ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

- ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต
- ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต
- ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑	ความเป็นครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๑๐๒	จิตวิทยาสำหรับครูครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๓	การพัฒนาหลักสูตร	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๔	การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕	การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๘	การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗	นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘	การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙	การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐	การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑	การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒	สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓	กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐ -๔)
๒๐๐ ๔๑๔	การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕	ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖	การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗	การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘	การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙	วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐	คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑	ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๒	หมากล้อมสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียด

๒๐๐ ๑๒๒	พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓	พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔	พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕	พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖	หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

ดังนี้

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ให้นิสิตเรียนรายวิชา
ในวิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วย
กิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๘ ๓๐๑	พื้นฐานจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓ (๓-๐-๖)	
๒๐๘ ๓๐๒	จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวเชิงพุทธ ๓ (๓-๐-๖)	
๒๐๘ ๓๐๓	ศิลปะการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ๓ (๓-๐-๖)	
๒๐๘ ๓๐๔	การบริหารงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนวใน สถานศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๕	การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศการให้คำปรึกษาและการแนะ แนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๖	การให้คำปรึกษาและการแนะแนวกับการพัฒนาชุมชน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๗	ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาเพื่อการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๘	การประเมินผลงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๙	การวิจัยทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๘ ๓๑๐	ประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะ แนว	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๘ ๔๑๑	สัมมนาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๘ ๔๑๒	การจัดกิจกรรมการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๓	แบบทดสอบสำหรับแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๔	การศึกษาเป็นกรณีในการแนะแนว	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๘ ๔๑๕	กระบวนการเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๖	กระบวนการเรียนรู้ความคิดรวบยอดและทักษะ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๗	จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวเด็กและวัยรุ่น	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๘	จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ	๓ (๓-๐-๖)

๒๐๘ ๔๑๙ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวงานกิจการนิสิต	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๐ จิตวิทยาโรงเรียนและสุขภาพจิตโรงเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๑ ระบบและโครงสร้างชีวิต	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๒ กระบวนการพัฒนาตน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๓ ระบบงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๔ สื่อเพื่อพัฒนาชีวิตและอาชีพ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๕ การศึกษาอิสระทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว เป็นวิชาโท ต้องศึกษาวิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๘ ๓๐๑ พื้นฐานจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๓ ศิลปะการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๕ การจัดระบบสารสนเทศทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๑๐ ประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๘ ๓๐๑ พื้นฐานจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๓(๓-๐-๖)

(Foundation of Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย และประเภทของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ปรัชญา หลักการ สาเหตุ และประโยชน์ของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ประวัติการให้คำปรึกษาและการแนะแนวในประเทศไทยและประเทศต่างๆ แนวความคิด ทฤษฎีของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและการแนะแนว จิตวิทยาสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาและการแนะแนว รูปแบบและบริการที่สำคัญของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๒๐๘ ๓๐๒ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวเชิงพุทธ

๓(๓-๐-๖)

(Buddhist Counseling and Guidance)

ศึกษาหลักกัลยาณมิตรของผู้ให้การให้คำปรึกษาและการแนะแนว การให้คำปรึกษาและการแนะแนวตามหลักจริต ๖ การพัฒนาพฤติกรรมตามหลักภาวนา ๔ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทยตามหลักพระพุทธศาสนา การให้คำปรึกษาและการแนะแนว อัตลักษณ์และจิตลักษณะทางสังคมและทางเพศ หลักการควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก สืบเนื่องจากวิญญานคือความรอบรู้ความเข้าใจ จากการสัมผัสจากสิ่งเร้า การพิจารณาถึงความจริงของสภาวะธรรมทั้งหลายตามสามัญลักษณ์ และการดำรงชีวิตตามหลักอริยมรรค

๒๐๘ ๓๐๓ ศิลปะการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

๓(๓-๐-๖)

(Arts of Educational and Occupational Guidance)

ศึกษาจุดมุ่งหมาย วิธีการและประโยชน์ของการแนะแนวการศึกษา การจัดกิจกรรมในการแนะแนวการศึกษา ข้อควนคำนึงในการศึกษาต่อ ความหมายและวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการแนะแนวทางอาชีพ ประวัติการแนะแนวและทฤษฎีการเลือกอาชีพ คุณสมบัติและหน้าที่ของผู้ให้การแนะแนวอาชีพ ขั้นตอนการดำเนินงานและเทคนิคการแนะแนวอาชีพ แหล่งบริการและข้อมูลสารสนเทศทางอาชีพ

๒๐๘ ๓๐๔ การบริหารงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนวในสถานศึกษา

๓(๓-๐-๖)

(Counseling and Guidance Administration in School)

ศึกษาการจัดสายงานและหลักสูตรการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ขั้นตอนการดำเนินงานและความร่วมมือระหว่างบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวทางการจัดโครงการและการประเมินผลการจัดโครงการการให้คำปรึกษาและการแนะแนว บุคคลที่เกี่ยวข้อง และบริการจัดวางตัวบุคคลในงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

**๒๐๘ ๓๐๕ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศทางการให้คำปรึกษาและการ
แนะแนว**

๓(๓-๐-๖)

**(Management of Data and Information System in Counseling
and Guidance)**

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบริการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน วิธีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน การจัดระบบข้อมูลและการนำไปใช้ แนวคิดเกี่ยวกับบริการสารสนเทศ การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การบริการให้ข้อมูลสารสนเทศ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดบริการข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ

๒๐๘ ๓๐๖ การให้คำปรึกษาและการแนะแนวกับการพัฒนาชุมชน

๓(๓-๐-๖)

(Counseling and Guidance and Community Development)

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้คำปรึกษาและการแนะแนวกับชุมชน ระบบงานในสถานศึกษากับชุมชน แหล่งทรัพยากรและวิธีใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการให้คำปรึกษาและการแนะแนว เทคนิคการศึกษาสภาพชุมชน การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน การทำงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนวร่วมกับชุมชน สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวโน้มการให้คำปรึกษาและการแนะแนวในสถานศึกษาและในชุมชน

๒๐๘ ๓๐๗ ทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษาเพื่อการแนะแนว

๓(๓-๐-๖)

(Theories and Techniques of Counseling for Guidance)

ศึกษาทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาที่เน้นความคิดและเหตุผล ทฤษฎีและเทคนิคการให้บริการ ให้คำปรึกษาที่เน้นอารมณ์และความรู้สึก ทฤษฎีและเทคนิคการให้บริการให้คำปรึกษาที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กระบวนการและเทคนิคการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม ทักษะการให้บริการให้คำปรึกษาแบบต่างๆ กรณีตัวอย่างการให้บริการให้คำปรึกษา ระดับต่างๆ

๒๐๘ ๓๐๘ การประเมินผลงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๓(๓-๐-๖)

(Counseling and Guidance Evaluation)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ประเภทของการบริการติดตามและประเมินผลและเกณฑ์การประเมินงานการให้คำปรึกษาและงานแนะแนว ศึกษาบุคคลที่เกี่ยวข้อง แนวทางการติดตามและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล และการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ในงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว การติดตามและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล

๒๐๘ ๓๐๙ การวิจัยทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว**๓(๒-๒-๕)****(Counseling and Guidance Psychology Research)**

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และประเภทของการวิจัยทางการให้คำปรึกษาและการแนะแนว บทบาทของครูในการเลือกหัวข้อและการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการวิจัย การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ฝึกการออกแบบและวิธีดำเนินการวิจัย การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลการวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะบทบาทของครูแนะแนวในการใช้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดระบบงาน กลวิธีให้บริการ และวิเคราะห์ผู้รับบริการการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๒๐๘ ๓๑๐ ประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว**๓(๒-๒-๕)****(Professional Experience in Counseling and Guidance Psychology)**

ความสำคัญของการฝึกประสบการณ์การให้คำปรึกษาและการแนะแนว การแนะแนวด้านการอาชีพ และการปรับตัว การแนะแนวเป็นรายบุคคล หลักธรรมส่งเสริมการให้คำปรึกษาและแนะแนวฝึกปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการแนะแนวภาคสนาม

๒๐๘ ๔๑๑ สัมมนาทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว**๓(๒-๒-๕)****(Seminar on Counseling and Guidance Psychology)**

การประมวลปัญหา การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ วิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว เป็นประเด็นสัมมนาเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข

๒๐๘ ๔๑๒ การจัดกิจกรรมการแนะแนว**๓(๓-๐-๖)****(Guidance Activity Management)**

ศึกษาความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของกิจกรรมการแนะแนว หลักการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามระดับช่วงชั้นของหลักสูตร ตัวอย่างการจัดกิจกรรม การประเมินผลการจัดกิจกรรม การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงกิจกรรม

๒๐๘ ๔๑๓ แบบทดสอบสำหรับการแนะแนว**๓(๓-๐-๖)****(Testing for Guidance)**

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแบบทดสอบและแบบสำรวจสำหรับการแนะแนว แบบทดสอบมาตรฐานและแหล่งให้บริการในประเทศไทย แบบทดสอบเชาว์และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบความถนัดและแบบสำรวจความสนใจ แบบสำรวจบุคลิกภาพ การนำแบบทดสอบไปใช้ การพัฒนาแบบทดสอบตามระดับการศึกษา

๒๐๘ ๔๑๔ การศึกษาเป็นรายกรณีในการแนะแนว ๓(๒-๒-๕)
(Case Study in Guidance)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ และหลักการของการศึกษาเป็นรายกรณี การประชุมปรึกษาหารือรายกรณี ขั้นตอนการศึกษาและแนวทางช่วยเหลือเป็นรายกรณี กรณีศึกษาปัญหา นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน ปัญหา นักเรียนที่ปรับตัวไม่เหมาะสม ปัญหา นักเรียนที่มีปมด้อยแยกตัวจากสังคม ปัญหา นักเรียนที่มีความวิตกกังวล ปัญหา นักเรียนติดการเล่นเกมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

๒๐๘ ๔๑๕ กระบวนการเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์ ๓(๓-๐-๖)
(Creative Thinking Learning Process)

ศึกษาความหมายและลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ บทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พื้นฐานการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา วิเคราะห์แนวทางการจัดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้

๒๐๘ ๔๑๖ กระบวนการเรียนรู้ความคิดรวบยอดและทักษะ ๓(๓-๐-๖)
(Conceptual Skill Learning Process)

ศึกษาความหมาย ลักษณะ และประเภทของความคิดรวบยอด กระบวนการเกิดความคิดรวบยอด แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ความคิดรวบยอด ความหมาย ลักษณะ และประเภทของทักษะ กระบวนการเกิดทักษะ แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดทักษะ บทบาทของครูในการส่งเสริม และพัฒนาความคิดรวบยอดและทักษะ การประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๘ ๔๑๗ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนววัยเด็กและวัยรุ่น ๓(๓-๐-๖)

(Child and Adolescent Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาพื้นฐานจิตวิทยาสำหรับเด็ก พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ความรู้ความเข้าใจในวัยเด็ก การพัฒนาการเรียนรู้และทักษะสำหรับเด็ก การสร้างลักษณะนิสัยให้แก่เด็ก การปลูกฝังหลักคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก พัฒนาการด้านต่างๆ ของวัยรุ่น การปรับตัว ความสนใจ ความต้องการและปัญหาของวัยรุ่น การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและวัยรุ่น

๒๐๘ ๔๑๘ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ๓(๓-๐-๖)

(Adult and Elder Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาพื้นฐานจิตวิทยาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ การให้คำปรึกษาและการแนะแนว การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการอาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การพัฒนาตนและครอบครัวตามหลักพุทธธรรม การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ การปรับ

พฤติกรรม ทักษะ ค่านิยม และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงในยุคข้อมูลข่าวสาร โลกาภิวัตน์ การประเมินตนเองและสังคม

๒๐๔ ๔๑๙ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวงานกิจการนิสิต

๓(๓-๐-๖)

(Student Affairs Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการงานกิจการนิสิต กระบวนการทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต การมีระเบียบวินัยในตนเอง การปรับตัวด้านวิชาการและสังคม การเป็นผู้นำ และการบริหารงานกิจการนิสิตด้านอื่นๆ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม หลักการทำงานร่วมกับผู้อื่น

๒๐๔ ๔๒๐ จิตวิทยาโรงเรียนและสุขภาพจิตโรงเรียน

๓(๓-๐-๖)

(School Psychology and School Mental Health)

ศึกษาบทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาของนักเรียน การวินิจฉัยและกลยุทธ์ในการช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาการของนักเรียนวัยต่างๆ (ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม) ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพจิตในโรงเรียน การปรับตัวให้เหมาะสมกับวัยและสภาวะการณ์ การส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียน การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาโรงเรียนและสุขภาพจิตโรงเรียน

๒๐๔ ๔๒๑ ระบบและโครงสร้างของชีวิต

๓(๓-๐-๖)

(System and Structure of Life)

ศึกษาความหมาย ระบบ และโครงสร้างกายวิภาคศาสตร์ ระบบชีวิตเชิงพุทธศาสตร์ แรงจูงใจ อารมณ์ การเรียนรู้ การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตในสังคม

๒๐๔ ๔๒๒ กระบวนการพัฒนาตน

๓(๓-๐-๖)

(Self Development Process)

ศึกษาหลักการ วิธีการ และกระบวนการพัฒนาตน จิตวิทยาตะวันตกและหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาตน บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ การรู้จักสังเกตและวิเคราะห์ตนเอง ความรับผิดชอบในตนเองและสังคม การทำงานเป็นทีมและการปรับตัว หลักพุทธธรรมสำหรับพัฒนาตน

๒๐๔ ๔๒๓ ระบบงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓(๓-๐-๖)

(Professional System for Quality of Life Development)

ศึกษาความหมาย ระบบงาน ทฤษฎี การพัฒนาบุคลิกภาพ องค์ประกอบของงาน อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในองค์กรที่มีผลต่อการทำงาน ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ พฤติกรรมของการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ การนำหลักพุทธธรรมมาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต

๒๐๔ ๔๒๔ สื่อเพื่อการพัฒนาชีวิตและอาชีพ

๓(๓-๐-๖)

(Media for Life and Career Development)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ บทบาทของสื่อ ระบบข้อมูลของสื่อต่างๆ การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชีวิตและอาชีพ งานแนะ

แนวเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจตนเอง หลักธรรมในการพัฒนาชีวิตและอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพในการดำเนินชีวิต

๒๐๘ ๔๒๔ การศึกษาอิสระทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว
๓(๐-๖-๖)
 (Independent Study on Counseling and Guidance Psychology)
 ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว หรือเรื่องอื่นโดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา^{๖๔}

๒.๔.๕ สาขาวิชาพระพุทธศาสนาหลักสูตร ๕ ปี ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยศึกษา
หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. ชื่อหลักสูตร

๑.๑ ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๑.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Programme in Buddhism Teaching

(๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

๒.๑ ภาษาไทย: พุทธศาสตรบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

: พธ.บ. (พระพุทธศาสนา)

๒.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts (Buddhism Teaching)

: B.A. (Buddhism Teaching)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรม นำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการสอนพระพุทธศาสนา

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถพัฒนารูปแบบการสอนสื่อการสอนพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถนำที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

^{๖๔} อ้างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๒๓๑-๒๔๔.

๕.๑ จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

- ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต
- ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต
- ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต
- ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

- ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต
- ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต
- ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)

๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒(๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๒ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียด

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓ พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔ พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕ พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา ให้นิสิตเรียนรายวิชาในวิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๙ ๓๐๑ จิตวิทยาความเป็นครูสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๒ การบริหารจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๓ กิจกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๔ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๕ เทคนิคและวิธีการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๖ การสอนแบบโยนิโสมนสิการ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๗ การสอนแบบบริหารจิตและเจริญปัญญา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๘ การบูรณาการการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๙ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๑๐ การวิจัยและพัฒนการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๙ ๔๑๑ สัมมนาการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๔๑๒ แนวโน้มการศึกษาพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๓ การสอนพุทธประวัติเชิงวิเคราะห์	๓ (๓-๐-๖)

ดังนี้

๒๐๙ ๔๑๔ พุทธศิลป์กับการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๕ การสอนธรรมวิทยา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๖ การสอนพระวินัย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๗ การสอบบาลีศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๘ การสอนชาดกศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๙ การสอนศาสนพิธี	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๒๐ ธรรมโฆษณ์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๒๑ ฉันทลักษณ์บาลีศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๒๒ การศึกษาอิสระทางการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์ จะศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย เป็นวิชาโท ต้องศึกษารายวิชาบังคับไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๙ ๓๐๕ เทคนิคและวิธีการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๖ การสอนแบบโยนีโสมนศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๗ การสอนแบบบริหารจิตและเจริญปัญญา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๘ การบูรณาการการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๙ ๓๐๑ จิตวิทยาความเป็นครูสอนพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖) (Buddhism Teaching Psychology)

ศึกษารุ่นจรรยาแห่งการศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา การอภิปรายปัญหาจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lowsesse Kohlberg) ยุทธวิธีการสอนเมื่อใช้การคิดและความรู้สึกของวิลเลียมอี (Frank E. Williams)

๒๐๙ ๓๐๒ การบริหารจัดการการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖) (Buddhism Learning Administration)

ศึกษาแนวคิด หลักการและรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ปัจจัยและตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงาน

๒๐๙ ๓๐๓ กิจกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕) (Buddhism Learning Activity)

ศึกษาการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมต่อพระรัตนตรัย การออกแบบกิจกรรม การฝึกปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องในเทศกาลและพิธีกรรมต่างๆ การจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา โครงการค่ายพุทธธรรมหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น การบรรพชาภาคฤดูร้อน การประเมินและติดตามผลโครงการ

๒๐๙ ๓๐๔ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Innovation and Information Technology)

ศึกษาการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา การเลือกใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดการเรียนการสอนทางไกล การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๒๐๙ ๓๐๕ เทคนิคและวิธีการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕) (Technique and Method of Buddhism Teaching)

ศึกษาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การสอนแบบเน้นตัวผู้เรียน แบบเน้นความรัก ความสามารถ แบบเน้นประสบการณ์ แบบเน้นปัญหา แบบเน้นทักษะ กระบวนการ กระบวนการสืบสวน กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการค้นคว้าตามจุดประสงค์ กระบวนการเพื่อสร้างสรรค์ปัญญา กระบวนการเผชิญสถานการณ์และตัดสินใจแก้ปัญหา การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิธีวิจัย การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๙ ๓๐๖ การสอนแบบโยนิโสมนสิการ ๓(๓-๐-๖)

(Critical Reflectory Teaching Method)

ศึกษาหลักและวิธีการสอนแบบโยนิโสมนสิการ การออกแบบการสอน การจัดการกระบวนการ การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิด การกำหนดแผนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี การประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๓๐๗ การสอนการบริหารจิตและเจริญปัญญา ๓(๒-๒-๕)

(Spiritual and Intellectual Development Teaching)

ศึกษาองค์ธรรมแห่งสมณะและวิปัสสนา การฝึกสวดมนต์และแผ่เมตตา การฝึกสมาธิในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การฝึกอิริยาบถทั้งสี่อย่างมีสติ การฝึกกำหนดรู้ อารมณ์ การฝึกบริหารจิต และเจริญปัญญาตามหลักสติปัญญา การพัฒนาความคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ

๒๐๙ ๓๐๘ การบูรณาการการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Integration Teaching)

ศึกษาความหมายการบูรณาการ กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม การบูรณาการระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน การบูรณาการภายในวิชา การบูรณาการแบบสหวิชา การเรียนการสอนโดยผู้เรียน ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒๐๙ ๓๐๙ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Learning Measurement and Evaluation)

ศึกษากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามระบบ ไตรสิกขา การประเมินตามสภาพจริง ตามหลักอริยวัฑฒิ ๕ หลักการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ การนำผลการวิเคราะห์ไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

๒๐๙ ๓๑๐ การวิจัยและพัฒนาการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)

(Research and Development of Teaching Buddhism)

ศึกษากระบวนการและฝึกการออกแบบการวิจัยการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้และรูปแบบวิธีการสอน กระบวนการวิจัยพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ การนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน

๒๐๙ ๔๑๑ สัมมนาการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Buddhism Teaching)

สัมมนาปัญหาการสอนพระพุทธศาสนาในประเด็นต่างๆ กรณีศึกษาภาคสนาม (Field case Studies) เสนอผลการวิเคราะห์และแนวทางการแก้ปัญหาประกอบการสัมมนา

๒๐๙ ๔๑๒ แนวโน้มการศึกษาพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)
(The Trend of Buddhism Study)

ศึกษาสภาพปัญหาที่มีผลกระทบต่อการศึกษาพระพุทธศาสนา อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาพระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจพอเพียงและบทบาทของพระพุทธศาสนากับสังคมในอนาคต

๒๐๙ ๔๑๓ การสอนพุทธประวัติเชิงวิเคราะห์ ๓(๓-๐-๖)
(Analytical Study of the Buddha's Biography Teaching)

ศึกษาประวัติของพระพุทธเจ้าเชิงวิเคราะห์ในด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครอง และการประกาศพระศาสนา การออกแบบการสอน การสร้างนวัตกรรม การสอน การกำหนดวัตถุประสงค์กับกลุ่มเป้าหมาย การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๔ พุทธศิลป์กับการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)
(Buddhist Arts and Buddhism Teaching)

ศึกษาพัฒนาการของพุทธศิลป์ในอินเดีย คลื่นพระพุทธศาสนาที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ความสัมพันธ์กับสกุลศิลปะสมัยต่างๆ ทั้งด้านประติมากรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ปรัชญาธรรมทางวัตถุ ความงดงามของพระพุทธศาสนาในสมัยต่างๆ ในประเทศไทย

๒๐๙ ๔๑๕ การสอนธรรมวิทยา ๓(๓-๐-๖)
(Dhammology Teaching)

การสอนหลักธรรมตามหลักพุทธธรรม การจัดหมวดหมู่ของหลักธรรม การออกแบบการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดแผนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยสอนและวิธีการสอน การสอนแบบบูรณาการ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๖ การสอนพระวินัยศึกษา ๓(๓-๐-๖)
(Vinaya Study Teaching)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของพระวินัยบัญญัติที่เกี่ยวกับพุทธบัญญัติและอนุบัญญัติ ทั้งที่เป็นอาทิพรหมจรรย์ที่มาในพระปาฏิโมกข์ และอภิสมาจารที่มาในชั้นธกะ การออกแบบการสอน การสร้างนวัตกรรม การใช้สื่อและเทคโนโลยีการสอน การสอนแบบมีส่วนร่วม การสอนตามเทศกาลและพิธีกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๗ การสอนบาลีศึกษา ๓(๓-๐-๖)
(Pali Study Teaching)

ศึกษาหลักภาษาบาลี หลักการสอน การอ่าน การเขียน หลักไวยากรณ์ หลักการสัมพันธ์ หลักการแปลและแต่งบาลีไวยากรณ์เบื้องต้น การสนทนาภาษาบาลี การออกแบบการสอน การจัดทำแผนการสอนตามกลุ่มเป้าหมาย การสร้างนวัตกรรมในการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๘ การสอนชาดกศึกษา ๓(๓-๐-๖)
(Jataka Study Teaching)

ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของชาดก ความสำคัญ คุณค่าทางจริยธรรมของชาดก การสอนชาดกจากพระไตรปิฎก การสอนแบบบุคคลาธิษฐาน การแสดงบทบาทสมมติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาในชาดก

๒๐๙ ๔๑๙ การสอนศาสนพิธี ๓(๓-๐-๖)
(Religious Ceremony Teaching)

ศึกษาหลักการจัดศาสนพิธีตามเทศกาลและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของพิธีกรรมนั้นๆ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การให้ปฏิบัติจริง การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในการสอน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

๒๐๙ ๔๒๐ ธรรมโฆษณ ๓(๓-๐-๖)
(Propagation of Dhamma)

ศึกษาหลักการและวิธีการพูดแบบต่างๆ โวหารและสำนวน สุภาษิตและคำพังเพย การคัดเลือกเนื้อหาธรรมและพุทธสุภาษิต รูปแบบของการแสดงธรรม องค์แห่งธรรมกถึก การแสดงธรรมตามหลักอนุப்புพิภกา การใช้สื่อธรรมชาติ การประเมินผู้พูดและผู้ฟัง

๒๐๙ ๔๒๑ ฉันทลักษณ์บาลีศึกษา ๓(๓-๐-๖)
(Pali Prosody Study)

ศึกษาหลักเกณฑ์และประเภทของฉันทตามนัยคัมภีร์รูดโตทัย โดยใช้คัมภีร์สุโฆลาถึงการประกอบการแต่งฉันท ๖ ชนิด ปฐยาวัตร อินทรวีเชียร อุเปนทรวีเชียร อินทวงศ์ ว่างัญฐะและวสันตติลก

๒๐๙ ๔๒๒ การศึกษาอิสระทางการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๐-๖-๖)
(Independent Study on Buddhism Teaching)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางการสอนพระพุทธศาสนาหรือเรื่องอื่นโดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา^{๗๐}

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยภายในประเทศ

เบญจพร ชนะกุล ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙ เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙ ในด้านหลักสูตร ปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร และด้านผลผลิตของหลักสูตร ได้ผลการวิจัยดังนี้ การประเมินด้านหลักสูตร พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ การนำไปใช้ในการสอน ($\bar{x} = 4.48$) ความน่าสนใจของเนื้อหา

^{๗๐} อ่างแล้ว, คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒, หน้า ๒๔๕-๒๕๗.

($\bar{x} = 4.43$) ความเหมาะสมของเนื้อหา กับจำนวนหน่วยกิต ($\bar{x} = 4.37$) การนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ ($\bar{x} = 4.33$) ความทันสมัยของเนื้อหา ($\bar{x} = 4.29$) การนำไปใช้ประกอบอาชีพอื่น นอกเหนืออาชีพครู ($\bar{x} = 4.29$) การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.26$) ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ($\bar{x} = 4.25$) และเนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตร รายวิชาบังคับ รายวิชาเลือก รายวิชาเลือก เสรีและรายวิชาชีพครู ($\bar{x} = 4.22$) ด้านปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านผู้สอน ($\bar{x} = 4.44$) ด้านผู้เรียน ($\bar{x} = 4.37$) ด้านสื่อ การเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.24$) ด้านสถานที่เรียน ($\bar{x} = 4.12$) และด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์การศึกษา ($\bar{x} = 3.89$) ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.32$) ด้านการบริหารหลักสูตร ($\bar{x} = 4.31$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.27$) ด้านผลผลิตของหลักสูตร พบว่าการบรรลุตามจุดประสงค์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.39$)^{๗๑}

อัจฉรา เทียนทอง ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขา การพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อประเมินด้าน ปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) ของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลควบคุม การติดเชื้อ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี ๒) เพื่อประเมินด้านกระบวนการ (process evaluation) ของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ โรงเรียนพยาบาล รามาธิบดี และ ๓) เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านผลผลิต (product evaluation) ของหลักสูตร การพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ โรงเรียนพยาบาล รามาธิบดี ผล การศึกษาพบว่า ๑) ด้านปัจจัยเบื้องต้น มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ด้านอุปกรณ์การ เรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๒) ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การบริหาร หลักสูตร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๓) ด้านของผลผลิต เป็นการประเมินความ เหมาะสมของคุณลักษณะของผู้สำเร็จการอบรม ในด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม โดย ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก^{๗๒}

ธรรมสันต์ สุวรรณโรจน์ ได้ศึกษาเรื่องการประเมินการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิทยาศา สตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โดยใช้รูปแบบซิพพ์ เพื่อประเมินการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยใช้รูปแบบซิพพ์ ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาในการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี

^{๗๑} เบญจพร ชนะกุล, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙”, บทคัดย่อ.

^{๗๒} อัจฉรา เทียนทอง, “การประเมินหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลควบคุมการ ติดเชื้อ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี”, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

คอมพิวเตอร์ โดยใช้รูปแบบซิปฟ์อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นของอาจารย์ในการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยใช้รูปแบบซิปฟ์อยู่ในระดับมาก^{๗๓}

ฉันทนา ปล้องเจริญ ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๔๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๔๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปฟ์ (CIPP Model) ศึกษาองค์ประกอบ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านบริบท ๒) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ๓) ด้านกระบวนการ และ ๔) ด้านผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า ๑) ด้านบริบท ผู้ใช้หลักสูตรและบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๒) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้ใช้หลักสูตรมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของอาจารย์และคุณลักษณะของนักศึกษา สื่อการเรียนการสอน สถานที่เรียนและงบประมาณมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผู้ใช้หลักสูตรมีการพัฒนาการสอนและบัณฑิตมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของอาจารย์ คุณลักษณะของนักศึกษา สื่อการเรียนการสอน สถานที่เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๓) ด้านกระบวนการ ผู้ใช้หลักสูตรและบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๔) ด้านผลผลิต ผู้ใช้หลักสูตร บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตรงตามเกณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๕) ผลกระทบที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรมีการพัฒนาการสอนและการทำงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีการปรับปรุงพัฒนางาน^{๗๔}

ฐิติวิมล สุขป้อม ได้ศึกษาการประเมินและหารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา (ศึกษาเฉพาะในรายวิชาจริยธรรมทางจิตวิทยา) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและหารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา (ศึกษาเฉพาะรายวิชาจริยธรรมทางจิตวิทยา) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) โดยประเมินใน ๔ ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาและบัณฑิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาจริยธรรม ทางจิตวิทยาอยู่ในระดับดีมาก ทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต แต่มีข้อเสนอแนะใน

^{๗๓} ธรรมสันต์ สุวรรณโรจน์, “การประเมินการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โดยใช้รูปแบบซิปฟ์”, คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๗๔} ฉันทนา ปล้องเจริญ, “การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๔๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี”, (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

รายวิชานี้ในเรื่องของสื่อ อุปกรณ์การสอนต้องทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และหาโครงการกิจกรรม พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง^{๗๕}

กุสุมา ใจสบาย ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการประเมินสมรรถนะนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) สร้างรูปแบบการประเมินสมรรถนะนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และ ๒) ประเมินรูปแบบการประเมินสมรรถนะนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ๑) รูปแบบการประเมินสมรรถนะนักศึกษาประกอบด้วย องค์ประกอบสมรรถนะ ๕ ด้าน รวม ๑๗ ตัวชี้วัดสมรรถนะ คือ สมรรถนะหลัก ๓ สมรรถนะ คือ (๑) ด้านจิตวิญญาณครู ๓ ตัวชี้วัด (๒) ด้านทักษะทางสังคม ๔ ตัวชี้วัด และ (๓) ด้านการเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ๒ ตัวชี้วัด และสมรรถนะวิชาชีพ ๒ สมรรถนะ คือ (๑) ด้านความรู้ ๓ ตัวชี้วัด และ (๒) ด้านทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ๕ ตัวชี้วัด ๒) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะ ประกอบด้วย แบบประเมินสมรรถนะ ตามรายการตัวชี้วัดสมรรถนะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ๓ ระดับ แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบ และแบบทดสอบ ผู้ประเมินคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง อาจารย์ นิเทศก์ของคณะครุศาสตร์ นักศึกษาประเมินตนเอง และนักเรียน ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากทุกด้าน และ ๓) ผลการทดลองใช้รูปแบบในการประเมินสมรรถนะนักศึกษาซึ่งกำลังฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมากทุกด้าน^{๗๖}

สถาพร เจริญสุขโชคกุล ได้ศึกษาเรื่องการกำหนดและประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จ การศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล และเพื่อประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล ผลการวิจัยพบว่า ๑) สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล ประกอบด้วย ๑ ความมุ่งหมายหลัก ๒ บทบาทหลัก ๖ หน้าที่หลัก ๒๕ หน่วยสมรรถนะ และ ๔๒๓ สมรรถนะย่อย ๒) ค่าความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายหลักกับบทบาทหลัก, บทบาทหลักกับหน้าที่หลัก และหน้าที่หลักกับหน่วยสมรรถนะมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ย $(\bar{x}) = 1.00$ และค่าความสอดคล้องระหว่างหน่วยสมรรถนะกับสมรรถนะย่อย มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ย $(\bar{x}) = 0.97$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.04 ๓) จากการทดสอบด้วยค่าที่ (t-test) ระหว่างผู้เชี่ยวชาญภายนอกและผู้เชี่ยวชาญภายใน พบว่าค่าความสอดคล้องระหว่างหน้าที่หลัก ได้แก่ บริหารจัดการงานการเรียนการสอน ปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทางด้านกลศาสตร์พื้นฐาน และ กลศาสตร์ประยุกต์ ปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทางด้านพลศาสตร์และการควบคุมอัตโนมัติกับ

^{๗๕} ฐิติวิสต์ สุขป้อม, “การประเมินและหารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา (ศึกษาเฉพาะในรายวิชาจริยธรรมทางจิตวิทยา)”, (สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๗๖} กุสุมา ใจสบาย, “การพัฒนา รูปแบบการประเมินสมรรถนะนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบน”, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

สมรรถนะย่อย มีความสอดคล้องไม่แตกต่างกัน และระหว่างหน้าที่หลัก ได้แก่ บริหารจัดการงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรม ปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทางด้านความร้อนและของไหล ปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทางด้านเทคโนโลยียานยนต์กับสมรรถนะย่อย ค่าความสอดคล้องมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๔) ผลจากการประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาโดยใช้แบบประเมินภาคความรู้ พบว่า สมรรถนะด้านการสอนประยุกต์ทางเครื่องกลมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 75.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 3.92 จากคะแนนเต็ม ๑๒๐ คะแนนคิดเป็นร้อยละ ๖๓.๑๒ สมรรถนะด้านกลศาสตร์พื้นฐานมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 39.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 3.04 จากคะแนนเต็ม ๖๐ คะแนนคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๓๙ สมรรถนะด้านกลศาสตร์ประยุกต์มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 40.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.47 จากคะแนนเต็ม ๖๕ คะแนนคิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๙ สมรรถนะด้านเทคโนโลยียานยนต์มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 60.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 4.99 จากคะแนนเต็ม ๑๒๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๐๗ และจากการทดสอบค่าเอฟ (F-test) พบว่าผู้เข้ารับการทดสอบทั้ง ๔ ด้านสมรรถนะ มีสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕^{๗๗}

วไลพร อาจารย์วัฒนา ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๒) ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต และ ๓) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP ตามความคิดเห็นของประชากรทั้ง ๔ กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต โดยภาพรวม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านบริบท ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้า ๒) ผลการศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงมีความเหมาะสมในระดับมาก และคุณลักษณะที่คาดหวัง มีความคาดหวัง อยู่ในระดับมากเช่นกัน ๓) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

^{๗๗} สถาพร เจริญศุภโชคกุล, “การกำหนดและประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล”, (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทั่วไป และด้านคุณลักษณะของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๗๘}

ธนพรรณ ชุลจันทร์ และ ปราณี วงศ์จำรัส ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนปรัชญา วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิต สารสนเทศศึกษาและผู้ใช้บัณฑิต รวมอาจารย์ผู้สอน และบุคลากรในสาขาวิชาฯ ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๘ และเพื่อแสวงหาและนำเสนอเนื้อหา ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักศึกษาได้ใช้ความรู้จากการศึกษาในหลักสูตรในระดับมาก โดยกระบวนการวิชาที่เห็นว่าเป็นประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ กระบวนการบริการสารสนเทศ รองลงมาคือ กระบวนการจัดการสารสนเทศและความรู้ และกระบวนการวิเคราะห์เปรียบเทียบวิจัยทางสารสนเทศ ส่วนความรู้ที่นักศึกษายังขาดมาก ได้แก่ กระบวนการบังคับ คือ กระบวนการจัดการระเบียบสารสนเทศ กระบวนการวิเคราะห์เปรียบเทียบวิจัยทางสารสนเทศศึกษา กระบวนการจัดการสารสนเทศและความรู้ และการค้นคว้าแบบอิสระ ส่วนกระบวนการเลือก ได้แก่ กระบวนการระบบซอฟต์แวร์สำหรับห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ กระบวนการจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ กระบวนการจัดการฐานข้อมูลสำหรับห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ๒) มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานเป็นบรรณารักษ์ในหน่วยงานราชการ มีความพอใจในงานที่ทำและไม่คิดจะเปลี่ยนงาน และได้ใช้ความรู้จากการศึกษาในการทำงานในระดับมากโดยเห็นว่า กระบวนการที่เป็นประโยชน์มากที่สุด กระบวนการบังคับ ได้แก่ กระบวนการเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศสำหรับการจัดการสารสนเทศ กระบวนการบริการสารสนเทศ กระบวนการจัดการระบบสารสนเทศ กระบวนการวิเคราะห์เปรียบเทียบวิจัยทางสารสนเทศศึกษา การค้นคว้าแบบอิสระและวิทยานิพนธ์ กระบวนการเลือก ได้แก่ กระบวนการจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ กระบวนการสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์และการสืบค้นออนไลน์ กระบวนการจัดการฐานข้อมูลสำหรับห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ กระบวนการบริการห้องสมุดสำหรับเด็กและเยาวชน ๓) ความคิดเห็นต่อการปรับหลักสูตร นักศึกษาและมหาบัณฑิตเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับความต้องการ และสามารถเป็นจริงในชีวิตประจำวันในระดับมาก และให้ความสำคัญกับความสามารถในการบูรณาการสารสนเทศศึกษา กับสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศอีกด้วย สำหรับความคิดเห็นต่อกระบวนการต่างๆ นักศึกษามี

^{๗๘} วไลพร อาจารย์วัฒนา, “การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง”, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

ความเห็นในระดับมากที่สุด คือ ควรมีการฝึกปฏิบัติในกระบวนวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้น ส่วนมหาบัณฑิตเห็นว่าควรมีกระบวนวิชาเลือกให้มากขึ้น มีการฝึกปฏิบัติในกระบวนวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้น และเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกกระบวนวิชาเลือกให้มากขึ้น และลดกระบวนวิชาบังคับลง ๔) นักศึกษาเห็นว่ากระบวนวิชาบังคับที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในในระดับมากที่สุด คือ กระบวนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสารสนเทศศึกษา ในขณะที่มหาบัณฑิตเห็นว่าวิทยานิพนธ์มีประโยชน์ในการนำไปใช้มากที่สุด ส่วนปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร นักศึกษาและมหาบัณฑิตเห็นว่ามีคุณภาพ และการบริการในระดับมาก ยกเว้นห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ ๕) สำหรับผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อความรู้และทักษะของมหาบัณฑิตในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ฐานข้อมูล เว็บไซต์เครือข่าย ด้านการจัดระบบข้อมูล ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิจัยและผลงานทางวิชาการ ส่วนคุณลักษณะของมหาบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน ได้แก่ ความรับผิดชอบในการทำงาน ความมีน้ำใจ ปฏิบัติต่อผู้ใช้อย่างเสมอภาค รักษาเกียรติภูมิของอาชีพ ไม่หาผลประโยชน์ส่วนตน และเคารพความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ๖) อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหากระบวนวิชามีความเหมาะสม ไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทั้งหมด แต่ควรเพิ่มเติมเนื้อหาที่ทันสมัย ควรมีการตรวจสอบเรื่องความซ้ำซ้อนของเนื้อหา กระบวนวิชา และควรให้นักศึกษาได้เห็นของจริง รวมถึงควรเชิญวิทยากรบรรยายพิเศษในกระบวนวิชาต่างๆ สำหรับจำนวนหน่วยกิตของกระบวนวิชาควรปรับเป็น ๓ หน่วยกิต ทุกกระบวนวิชา และควรเปลี่ยนจากการให้อักษร S หรือ U เป็นให้อักษรลำดับชั้น ๗) การบริหารจัดการหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการจัดการให้ชัดเจน เช่น การเปิดสอนกระบวนวิชาเลือก การกำหนดวงเงินสำหรับการจัดทำเอกสารประกอบการสอน การเชิญอาจารย์พิเศษหรือวิทยากร ความคิดเห็นเรื่องห้องเรียนและห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมแล้ว^{๗๙}

ชุมพร ศรีเทพย์ ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา โปรแกรมวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยประเมินแบบ CIPP Model ๔ ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ๑) อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต เห็นว่าด้านบริบทโดยรวมและจำแนกตามด้านย่อย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะว่าควรสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป และควรจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การวิจัยเบื้องต้น และการใช้คอมพิวเตอร์สำนักงาน ๒) อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต เห็นว่าด้านปัจจัยเบื้องต้นโดยรวมและจำแนกตามด้านย่อย ได้แก่ คุณลักษณะผู้เรียน คุณลักษณะของ

^{๗๙} ธนพรรณ ชุลจันทร์ และ ปราณิ วงศ์จำรัส, “การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

คณาจารย์ และวัสดุการศึกษา สื่อ ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาเพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูลให้เพียงพอ และควรเพิ่มอุปกรณ์พลศึกษาที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ๓) อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต เห็นว่าด้านกระบวนการโดยรวมและจำแนก ตามด้านย่อย ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และการบริหาร จัดการหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะว่าควรวางแผนเพิ่มอัตรากำลังอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอับภาระงาน เพื่อให้อาจารย์รับผิดชอบเฉพาะงานสอน เพียงอย่างเดียว ๔) บัณฑิต ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต และเพื่อนร่วมงานของบัณฑิต เห็นว่าด้านผลผลิต โดยรวมและจำแนกตามด้านย่อย ได้แก่ คุณภาพการปฏิบัติงานทั่วไป ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ และคุณภาพการปฏิบัติงานด้านพลศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะว่าบัณฑิตควรศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ และทันสมัยเพิ่มเติมเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และเป็นการพัฒนาตนเอง โดยสรุป หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงสมควรใช้หลักสูตรนี้ต่อไป แต่ควรหาแนวทางพัฒนาให้หลักสูตรมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นเพื่อความเป็นเลิศด้านพลศึกษาต่อไป^{๕๐}

นิสากร ชูชาติ ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Evaluation Model) ตามแนวคิดในการประเมินหลักสูตร ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ผลการวิจัยพบว่า ๑) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรักและดำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนนานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๒) โครงสร้างหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเรื่องความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนโดยเฉลี่ยต่อเทอมบั้นยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสม ๓) เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๔) คุณลักษณะของครูผู้สอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๕) คุณลักษณะของผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนการผ่านโครงการอบรมธรรมทายาทและผ่านการอบรมพระนวกะนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๖) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๗) สถานที่เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๘) กระบวนการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีการเปิดโอกาสให้พระนิสิตมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการเปิดโอกาสให้พระนิสิตมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดและประเมินผลด้วย ๙) การบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

^{๕๐} ชุมพร ศรีเทพย์, “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

มีการจัดกิจกรรมพัฒนา และประเมินคุณภาพครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง ควรปรับปรุงและเพิ่มกิจกรรมการพัฒนาและประเมินคุณภาพ ทางสถาบันควรสนับสนุนงบประมาณให้พระอาจารย์และอาจารย์ได้ฝึกอบรมเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้หรือให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วงปิดเทอมในด้านเทคนิคการสอนหรือรูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษา ควรศึกษาในเชิงลึกที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ๑๐) คุณลักษณะและสมรรถนะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลสรุปการประเมินความเหมาะสมรายด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต โดยผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร พระอาจารย์ อาจารย์ พระนิสิตชั้นปีที่ ๔ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๘๑}

พัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตร วิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไประดับปริญญาตรีปี พ.ศ.๒๕๔๗ และหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๒ ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP Model) ประเมินใน ๔ ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ๑) ด้านบริบท อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับนโยบายการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ๒) ด้านปัจจัยเบื้องต้น อาจารย์ผู้สอนมีคุณลักษณะ/ความสามารถเหมาะสมในระดับมาก นักศึกษามีคุณลักษณะ/ความสามารถในระดับปานกลาง และอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอน ตำรา อาคารและสถานที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ๓) ด้านกระบวนการ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล และการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ๔) ด้านผลผลิต ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะของบัณฑิตด้านความรู้ ความสามารถพื้นฐาน และความรู้ความสามารถทางวิชาการในระดับพอใจ และมีความพึงพอใจ คุณลักษณะบัณฑิตด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพในระดับพอใจมาก^{๘๒}

สมชาย วงศ์เกษม จำเนียร พลหาญ และ ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการใช้หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและการศึกษา ความต้องการในการเข้าศึกษาต่อในทศวรรษหน้า พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลจุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุง หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๒) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อศึกษาความต้องการการใช้หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในทศวรรษหน้า พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔ และเพื่อปรับปรุง หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ให้เป็นฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕ คณะ

^{๘๑} นิสากกร ชูชาติ, “การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จังหวัดปทุมธานี”, (คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๘๒} พัชรา บุญมานำ และ สมควร ทรัพย์บำรุง, “การประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๒ มีจุดเด่นคือการให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการศึกษาท้องถิ่น การสร้างผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร การเปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขาเข้าศึกษาหลักสูตรนี้ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม คณาจารย์มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์การบริหารจัดการการศึกษา ส่วนที่ควรปรับปรุงคือการเพิ่มสาระการเรียนรู้อาเซียนศึกษา การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกปฏิบัติการบริหาร การศึกษาสำหรับผู้ที่ไม่ได้มีประสบการณ์ ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานวิชาชีพขององค์กรวิชาชีพ ความต้องการเข้าศึกษาต่อหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในทศวรรษหน้า ประกอบด้วยหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี การจัดทำวิทยานิพนธ์ ๑๒ หน่วยกิต จัดบูรณาการกลุ่มงานของสถานศึกษาเป็นรายวิชาเดียวกัน จัดคณาจารย์และหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเป็นสาขาวิชาเดียวกัน และควร กำหนดมาตรฐานการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ต้องสำเร็จการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา^{๘๓}

มานี แสงหิรัญ ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ใน ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน ๒) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดการเรียน การสอน การวัดผลประเมินผล การปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ๓) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะของนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา และบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ด้านปัจจัยเบื้องต้น วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งมี ๓๐ หน่วยกิต และกลุ่มวิชาภาษาและสื่อสาร ๑๒ หน่วยกิต อาจารย์ร้อยละ ๙๐.๙ (n = 22) เห็นว่าเหมาะสมไม่ต้องปรับปรุง ส่วนกลุ่มคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่นักศึกษาต้องเรียนไม่น้อยกว่า ๓ หน่วยกิต/และกลุ่มวิชาเลือกในหมวดการศึกษาทั่วไป อาจารย์เห็นว่า ควรปรับปรุงถึงร้อยละ ๓๑.๘ สำหรับกลุ่มวิชาอื่นๆ และหมวดวิชาอื่นๆ คณาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสม ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ ๗๗ สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนในภาพรวมทั้งสามด้าน คือ ด้านความเพียงพอ ด้านคุณภาพ และด้านความสะดวกในการรับบริการ นักศึกษาเห็นว่า อยู่ระดับปานกลาง ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อการเรียนการสอน ระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ เรื่องเจ้าหน้าที่บริการ ๒) ด้านกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกเรื่อง พบว่า ดำเนินการเป็นส่วนมาก แต่

^{๘๓} สมชาย วงศ์เกษม จำเนียร พลหาญ และ ชีระวัฒน์ เยี่ยมแสง, “การประเมินผลการใช้หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและการศึกษาความต้องการในการเข้าศึกษาต่อในทศวรรษหน้า พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”, (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

เรื่องที่มีระดับคะแนนน้อยที่สุดคือ การสอนแบบวิธีการตั้งปัญหา แล้วให้ไปค้นคว้า และการแจ้งผลการตรวจงานแก่นักศึกษาทุกครั้ง สำหรับการวัดและประเมินผล เรื่องที่มีระดับคะแนนน้อยที่สุดคือ เรื่อง การประเมินผลมีความยุติธรรม และการแจ้งผลการสอบให้นักศึกษาทราบทุกครั้ง ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เรื่องที่นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่ในระดับปานกลางสองเรื่อง คือ การให้คำแนะนำและดูแลการเลือกลงทะเบียน และการให้คำปรึกษาในเรื่องการปรับตัว ๓) ด้านผลผลิต ความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ (วิชาเอก) วิชาชีพ ครุ คุณธรรมจริยธรรม และบุคลิกภาพ ความเป็นครูของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน พบว่าอยู่ในระดับมาก และเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู พบว่า อยู่ระดับมากที่สุด^{๘๔}

สมทรง อัสวกุล และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๔๘ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ.๒๕๔๘ ในด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านผลการใช้หลักสูตร และเพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา พ.ศ.๒๕๔๘ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

๑.๑ ความเหมาะสมของกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๐) เห็นว่า กลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสม

๑.๒ ความเหมาะสมของสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๙.๖) เห็นว่าสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสม

๑.๓ ความเหมาะสมของจำนวนรายวิชาบังคับและวิชาเลือกของแต่ละกลุ่มวิชา อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๔.๓) เห็นว่า จำนวนรายวิชาบังคับและวิชาเลือกของแต่ละกลุ่มวิชามีความเหมาะสม

๑.๔ ความเพียงพอของรายวิชาเลือกของแต่ละกลุ่มวิชา อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๙.๖) เห็นว่าจำนวนรายวิชาเลือกของแต่ละกลุ่มวิชาไม่เพียงพอต่อการพัฒนานักศึกษา

๑.๕ ความหลากหลายของรายวิชาเลือกในแต่ละกลุ่มวิชา อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๐.๘) เห็นว่ารายวิชาเลือกในแต่ละกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความหลากหลาย

๑.๖ ความทันสมัยของรายวิชา อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๒.๕) เห็นว่า รายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความทันสมัย

^{๘๔} มานี แสงหิรัญ, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์”, วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ - กรกฎาคม ๒๕๕๔), หน้า ๓๘-๓๙.

๑.๗ การมีรายวิชาที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๑.๔) เห็นว่าไม่มีรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย มีเพียงร้อยละ ๑๗ ที่เห็นว่ามีรายวิชาที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย และที่ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ อีกร้อยละ ๒๑.๖

๑.๘ การบูรณาการเนื้อหาสาระของรายวิชา อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๐.๒) เห็นว่า ลักษณะการบูรณาการเนื้อหาสาระของรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรคงไว้

๑.๙ ความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชา อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๘.๔) เห็นว่าจำนวนหน่วยกิต ๓ หน่วยกิตของแต่ละรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสม

๑.๑๐ ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระของรายวิชากับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๖) เห็นว่า เนื้อหาสาระของรายวิชามีความครอบคลุมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา

ทั้งนี้ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเห็นว่าประเด็นต่างๆ ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสมแล้ว แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรพร้อมเหตุผลประกอบทุกประเด็น

๒. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

๒.๑ การจัดการเรียนตลอดหลักสูตร ประธานโปรแกรมวิชามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชาของหลักสูตร และการจัดแผนการเรียนในระดับมาก สำหรับแผนการเรียนตลอดหลักสูตรที่ใช้กับนักศึกษาปัจจุบัน ประธานโปรแกรมวิชามีความเห็นว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงสร้าง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในระดับมาก และประธานโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าแผนการเรียนนี้ ได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ลำดับรายวิชา จำนวนรายวิชา และการกระจายรายวิชาต่อภาคเรียนในระดับมาก

๒.๒ การจัดตารางเรียนตารางสอบ ประธานโปรแกรมวิชาเห็นว่าความเหมาะสมของการจัดชั่วโมงเรียนต่อหน่วยกิตในแต่ละรายวิชา กับลักษณะรายวิชา ความเหมาะสมของช่วงเวลาของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา ความเหมาะสมของการกระจายวิชาในตารางเรียนตลอดสัปดาห์ และความเหมาะสมของช่วงเวลาของการจัดสอบประจำภาคการศึกษาอยู่ในระดับมาก สำหรับความเหมาะสมในการจัดตารางเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมคุณลักษณะของนักศึกษา ประธานโปรแกรมวิชาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษามีความเห็นในระดับมาก

๒.๓ การจัดผู้สอน การบริหารหลักสูตรในประเด็นการจัดผู้สอน อาจารย์ทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชาเห็นว่า การจัดผู้สอนได้คำนึงถึงคุณวุฒิของผู้สอน วัยวุฒิของผู้สอน ความเชี่ยวชาญในรายวิชาของผู้สอน จำนวนรายวิชาที่รับผิดชอบต่อภาคการศึกษา และเกณฑ์ภาระงาน อยู่ในระดับมาก

๒.๔ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรในประเด็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ๘ เรื่อง ตามความเห็นของ อาจารย์ทั่วไป ประธานโปรแกรมวิชาและนักศึกษาทั่วไป พบว่า

๒.๔.๑ ห้องเรียน อาจารย์ทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชา มีความเห็น สอดคล้องกันว่าห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมในระดับปานกลาง และความเหมาะสมกับลักษณะรายวิชา อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาทั่วไปเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก สำหรับความ เพียงพอของห้องเรียนทั้ง ๓ กลุ่ม เห็นสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความทันสมัยของ ห้องเรียน อาจารย์ทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชามีความเห็นสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ประธานโปรแกรมวิชาเห็นว่า มีความทันสมัยในระดับน้อย อย่างไรก็ตาม ในประเด็นความ ทันสมัย เมื่อพิจารณาจากความคิดเห็นของกลุ่มอาจารย์ทั่วไป พบว่า มีอาจารย์ผู้สอนถึงร้อยละ ๔๘ ที่ ยังเห็นว่า ห้องเรียนมีความทันสมัยน้อยถึงน้อยที่สุด

๒.๔.๒ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ทั้งอาจารย์ทั่วไป ประธานโปรแกรม วิชา และนักศึกษาทั่วไป มีความเห็นสอดคล้องกันว่า บรรยากาศภายในห้องเรียนมีความเหมาะสม ระดับปานกลาง ความสะอาดเรียบร้อยของสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และ สภาพพร้อมใช้ในห้องเรียนก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

๒.๔.๓ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ทั้งอาจารย์ทั่วไปและประธาน โปรแกรมวิชา เห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาทั่วไปเห็นว่า มีความ เหมาะสมระดับมาก สำหรับความเพียงพอของอุปกรณ์ในการเรียนการสอน อาจารย์ทั่วไปและ นักศึกษาทั่วไปเห็นตรงกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ประธานโปรแกรมวิชา เห็นว่า อยู่ในระดับ น้อย ซึ่งมีอาจารย์จำนวนถึงร้อยละ ๔๙.๕ ที่เห็นว่ามีความเพียงพอระดับน้อยถึงน้อยที่สุด ส่วนความ ทันสมัยของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน อาจารย์ทั่วไปและนักศึกษาทั่วไป เห็นตรงกันว่าอยู่ใน ระดับปานกลาง ในขณะที่ประธานโปรแกรมวิชามีความเห็นอยู่ในระดับน้อย

๒.๔.๔ ทรัพยากรสารสนเทศในการเรียนรู้ อาจารย์ทั่วไปและประธาน โปรแกรมวิชาเห็นสอดคล้องกันว่าทรัพยากรสารสนเทศในการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีความเพียงพอ และมีความทันสมัยระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาทั่วไป มีความเห็นว่าความเหมาะสมและความ ทันสมัยอยู่ในระดับมาก แต่ความเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง

๒.๔.๕ สนามกีฬาภายในมหาวิทยาลัย ทั้งอาจารย์ทั่วไปและประธาน โปรแกรมวิชา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสม มีความเพียงพอ และมีความทันสมัย ระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาทั่วไปมีความเห็นว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ความเพียงพอ และความทันสมัยอยู่ในระดับปานกลาง

๒.๔.๖ การบริการศูนย์แพทย์ชุมชนภายในมหาวิทยาลัย อาจารย์ทั่วไป ประธานโปรแกรมวิชา และนักศึกษาทั่วไป มีความเห็นสอดคล้องกันว่าบริการศูนย์แพทย์ชุมชน ภายในมหาวิทยาลัย มีความเหมาะสมและมีความเพียงพอระดับมาก และมีความคิดเห็นว่า มีความ ทันสมัยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

๒.๔.๗ ห้องปฏิบัติการภายในมหาวิทยาลัย ทั้งอาจารย์ทั่วไปและประธาน โปรแกรมวิชา มีความเห็นว่าห้องปฏิบัติการภายในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมระดับปานกลาง

ในขณะที่นักศึกษาทั่วไปเห็นว่าอยู่ในระดับมาก สำหรับความเพียงพอ อาจารย์ทั่วไปและนักศึกษาทั่วไปเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ประธานโปรแกรมวิชาเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ส่วนความทันสมัย อาจารย์ทั่วไปและประธานโปรแกรมวิชาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาทั่วไปเห็นว่าอยู่ในระดับมาก

๒.๔.๘ ส่วนบริการต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เช่น ที่พักผ่อน ห้องพักอาจารย์ ร้านค้า และสถานที่จำหน่ายอาหารกลางวัน ทั้งอาจารย์ทั่วไปและประธานโปรแกรมวิชาเห็นว่ามีความเหมาะสมระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาทั่วไปเห็นว่าอยู่ในระดับมาก สำหรับความเพียงพอ อาจารย์ทั่วไป ประธานโปรแกรมวิชา และนักศึกษาทั่วไปเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความทันสมัยเช่นเดียวกัน อาจารย์ทั่วไปและนักศึกษาทั่วไปเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

๒.๔.๙ ระบบทะเบียน อาจารย์ทั่วไป ประธานโปรแกรมวิชา และนักศึกษาทั่วไป มีความเห็นว่าระดับความรู้ความเข้าใจในการใช้ระบบทะเบียน ความรวดเร็วในการใช้งาน ความแม่นยำของข้อมูล ความทันสมัยของระบบ MIS งานทะเบียนและวัดผลของมหาวิทยาลัย และความเหมาะสมของระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการลงทะเบียนอยู่ในระดับมาก ส่วนความชัดเจนในการปฏิบัติตามขั้นตอนของงานทะเบียน เมื่อมาติดต่อเกี่ยวกับงานทะเบียน ประธานโปรแกรมวิชาและนักศึกษาทั่วไป มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ทั่วไป มีความเห็นในระดับปานกลาง

๒.๔.๑๐ การบริหารหลักสูตรในประเด็นระบบอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ทั่วไป และประธานโปรแกรมเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา และความครบถ้วนของการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาอยู่ในระดับมาก

๒.๔.๑๑ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาทั่วไปมีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาเข้าพบนักศึกษาตามกำหนดเวลาในตารางเรียนตารางสอบ อาจารย์ปรึกษาสละเวลาให้นักศึกษาเข้าพบเมื่อมีปัญหา อาจารย์ที่ปรึกษาชี้แจง แนะนำให้นักศึกษาเข้าใจวิธีเรียนและวิธีศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียน รวมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับนักศึกษา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดลอดหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

๒.๔.๑๒ การกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ประธานโปรแกรมวิชาได้ ทบทวน หรือประเมินผลการใช้หลักสูตรในด้านแผนการเรียน ผู้สอน สื่อ คุณภาพนักศึกษา กิจกรรมนักศึกษา และแหล่งฝึกประสบการณ์

๒.๔.๑๓ การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ทั่วไป และประธานโปรแกรมวิชา ได้แสดงความคิดเห็นในฐานะผู้ใช้หลักสูตร และบริหารหลักสูตร โดยระบุเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอน ๔ เรื่อง ได้แก่ ความรู้ในสาขาวิชา การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในชั้นเรียน และการวัดผลประเมินผล

๓. ด้านผลการใช้หลักสูตร

๓.๑ ผลการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของนักศึกษาปีสุดท้ายในประเด็นคุณลักษณะของนักศึกษา ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะและพฤติกรรม พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาปีสุดท้ายเห็นว่าตนเองมีคุณลักษณะทั้ง ๓ ด้านในระดับมาก

๓.๒ ผลการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการในประเด็นคุณลักษณะของนักศึกษา ๓ ด้านได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะและพฤติกรรม พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาปีสุดท้ายคุณลักษณะทั้ง ๓ ด้านในระดับมาก

๓.๓ ผลการใช้หลักสูตร ประเด็นการวางแผนการเรียนตลอดหลักสูตร นักศึกษาปีสุดท้ายในฐานะที่ได้ศึกษาตลอดหลักสูตรแล้ว เห็นว่า การวางแผนการเรียนตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

๔. แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร

จากการสนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ในประเด็นตามโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะสรุปเป็นแนวทางการปรับปรุงได้ ดังนี้

๔.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

๔.๑.๑ ปรับปรุงหรือเพิ่มรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้เป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย

๔.๑.๒ ปรับสัดส่วนหน่วยกิตโดยมีแนวทาง ดังนี้

- ๑) ปรับให้กลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีจำนวนหน่วยกิตเท่ากัน
- ๒) ปรับจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกในแต่ละกลุ่มวิชาให้มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากัน

๔.๑.๓ เพิ่มรายวิชาภาษาไทยเป็นรายวิชาบังคับอีก ๑ รายวิชา ส่วนรายวิชาภาษาอังกฤษ ควรเน้นทักษะการนำไปใช้

๔.๑.๔ เพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคม สิ่งแวดล้อม และการดำเนินชีวิต เช่น รายวิชาที่เกี่ยวกับพลังงานทดแทน จิตสำนึกต่อสังคม หน้าที่ ศีลธรรม การพัฒนาจิตและปัญญา การอยู่ร่วมกันในสังคม การรู้จักตนเอง เศรษฐกิจพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์

๔.๑.๕ เนื้อหารายวิชาที่เกี่ยวกับ “การสืบค้น” ในรายวิชา “ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น” ควรแยกเป็น ๑ รายวิชา หรือปรับให้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

๔.๑.๖ ปรับปรุงเนื้อหาสาระของรายวิชาให้ทันสมัยและเน้นการปฏิบัติมากขึ้น

๔.๒ หมวดวิชาเฉพาะ

๔.๒.๑ กลุ่มวิชาแกนของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ควรพิจารณาให้มีความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในสาขาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ให้แตกต่างกัน

๔.๒.๒ กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ ควรกำหนดให้มีรายวิชาเลือกหลากหลาย โดยสาขาวิชาเลือกอย่างน้อย ๓ หน่วยกิต

๔.๒.๓ รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะการปรับปรุงควมคำนึงถึง ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ความทันสมัย ความต่อเนื่อง ความหลากหลายของวิชา กำหนดรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานขององค์การวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ความลึกซึ้งและเข้มข้นของวิชาเอก^{๘๕}

ฉันทพร ปัญญาทิพย์ ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ประเมินความเหมาะสมด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ๒) ประเมินปัจจัยเบื้องต้น ๓) ประเมินกระบวนการดำเนินงาน และ ๔) ประเมินผลผลิตของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า (๑) ด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก (๒) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรและอาจารย์ทุกกลุ่มมีความเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมาก บัณฑิตมีความเห็นที่ สื่อกาเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง (๓) ด้านกระบวนการ พบว่า การบริหารหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมาก และ (๔) ด้านผลผลิตพบว่า คุณลักษณะบัณฑิตและคุณภาพทางวิชาการบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งผลการประเมินทุกด้าน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด^{๘๖}

ปวีรีศา เรื่องพานิช ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รุ่นที่ ๑-๔ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งมุ่งประเมินใน ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ และด้านความยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ๑) กลุ่มนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์โครงสร้าง อยู่ในระดับเหมาะสม และเนื้อหาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติผู้เรียน อยู่ในระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านประสิทธิผล ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติงาน ความรู้ด้านปฐมวัย ความรู้ด้านวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษามีความคิดเห็น เกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน ๒) กลุ่มบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์โครงสร้าง อยู่ในระดับเหมาะสม เนื้อหาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ประเด็น คุณสมบัติผู้เรียน ระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านประสิทธิผล ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติงาน ความรู้ด้านปฐมวัย ความรู้ด้านวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก โดยบัณฑิตมีความคิดเห็น

^{๘๕} สมทรง อัครกุล และคณะ, “การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๔๘”, (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๘๖} ฉันทพร ปัญญาทิพย์, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย”, (แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

เกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน ๓) กลุ่มผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติผู้เรียน อยู่ในระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร ประเด็นการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก โดยผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน ๔) กลุ่มผู้ประสานงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ประเด็นคุณสมบัติผู้เรียน อยู่ในระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ด้าน กระบวนการ ได้แก่การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก โดยผู้ประสานงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน ๕) กลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านประสิทธิผล ได้แก่ ทักษะในการปฏิบัติงาน ความรู้ด้านปฐมวัย อยู่ในระดับมาก ด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ด้านความยั่งยืน อยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน ๖) กลุ่มผู้บังคับบัญชาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านประสิทธิผล ได้แก่ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ความรู้ด้านปฐมวัย ความรู้ด้านวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ด้านความยั่งยืน อยู่ในระดับมาก โดยผู้บังคับบัญชาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน ๗) กลุ่มเพื่อนร่วมงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านประสิทธิผล ได้แก่ ทักษะในการปฏิบัติงาน ความรู้ด้านปฐมวัย ความรู้ด้านวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ด้านความยั่งยืน อยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มเพื่อนร่วมงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน ๘) กลุ่มอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านประสิทธิผล ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน ความรู้ด้านปฐมวัย ความรู้ด้านวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ด้านความยั่งยืน อยู่ในระดับมาก โดยอาจารย์นิเทศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกด้าน สรุปว่า หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในทั้ง ๖ องค์กรประกอบ มีความเหมาะสมดีพอที่จะนำไปใช้ผลิตบัณฑิตต่อไป^{๘๘๗}

สรุปผล หยกฟ้าวิจิตร ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดอุปสมงค์เพื่อ ๑) ประเมินวัดอุปสมงค์ของหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

^{๘๘๗} ปวีรีสา เรื่องพานิช, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รุ่นที่ ๑-๔ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๙-๑๑๐.

ราชวิทยาลัย ๒) ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓) ประเมินกระบวนการของหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ ๔) ประเมินผลผลิตของหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ๑) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน มีความเหมาะสมในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ๒) ปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินมี ๕ ด้านคือ ด้านโครงสร้างหลักสูตรโครงสร้างที่ ๑ (วิชาเอก-โท) โครงสร้างหลักสูตรโครงสร้างที่ ๒ (วิชาเอกเดี่ยว) ด้านรายวิชาในหลักสูตร ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ และด้านคุณลักษณะความพร้อมของนิสิต ส่วนด้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคือ ด้านสิ่งสนับสนุนอื่นๆ ๓) กระบวนการของหลักสูตร โดยภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินมี ๓ ด้านคือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการปฏิบัติศาสนกิจของนิสิต ส่วนด้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ๔) ผลผลิตของหลักสูตร พิจารณาจากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาและจำนวนผู้ออกกลางคันพบว่า นิสิตรุ่นที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๐ มีจำนวนทั้งสิ้น ๙๑๘ รูป/คน มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น ๕๙๔ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗๑ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบัณฑิตพบว่า บัณฑิตมีผลการเรียนเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ ๒.๐๐ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านความพึงพอใจในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต ๙ ประการโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน^{๘๘}

นิรมล ศตวุฒิ และ มาลินี บุญยรัตพันธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๙ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๙ ๒) ศึกษาผลการประเมินหลักสูตรจากการประเมินของอาจารย์และนักศึกษาทั้งในกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาค ๓) เปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตรจากการประเมินของนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาค และ ๔) เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๙ ผลการประเมินหลักสูตรโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ทั้งจากการประเมินของอาจารย์และนักศึกษา นักศึกษาในกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาค ประเมินหลักสูตรโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรนี้ได้จากผลการประเมินในรายประเด็นและข้อเสนอแนะจากผู้ประเมิน ได้แก่ การจัดทำประมวลรายวิชาควบคู่กับเอกสารหลักสูตร การจัดทำหัวข้อ การวัดและประเมินผลรายวิชารวมถึงการสอบประมวลความรู้ และการประเมินผลวิทยานิพนธ์ไว้ด้วยกันในเอกสารหลักสูตร การปรับปรุงรายวิชาจำนวน ๒ วิชา ที่ทั้งอาจารย์และนักศึกษาประเมินอยู่ในระดับมาก (วิชาอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด) การนำเนื้อหาวิชา

^{๘๘} สุรพล หยกฟ้าวิจิตร, “การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

จริยธรรมและภาวะผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรสอดแทรกไว้ในรายวิชาอื่นๆ การเพิ่มประสบการณ์และ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการค้นคว้ารวมถึงการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ แก้ปัญหาให้นักศึกษา การจัดทำคำแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้นักศึกษา โดยเฉพาะใน ส่วนภูมิภาคเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า การวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละวิชาในส่วน ภูมิภาคให้เป็นลำดับและกระจายสัดส่วนเท่าๆ กันใน ๔ สัปดาห์ เพื่อให้นักศึกษาทำงานที่ได้รับ มอบหมายเสร็จทันเวลาและไม่หนักเกินไปในบางสัปดาห์ การใช้เทคนิคการสอนหลายๆ แบบในการ สอนของอาจารย์แต่ละวิชาเพื่อเป็นตัวช่วยให้นักศึกษา และผู้บังคับบัญชาของนักศึกษาควรมีส่วนร่วม ประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตด้วย^{๘๙}

๒.๕.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

เทย์เลอร์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรปริญญาโททางการศึกษาใน วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐโอกลาโฮมา โดยสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษา ๑๒๕ คน ครูใหญ่โรงเรียนที่ผู้สำเร็จการศึกษาสอนอยู่จำนวน ๗๕ คน ผลการวิจัยสรุปว่า ความรู้ทางวิชาเฉพาะ ควรมีเนื้อหาหลายวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้นในส่วนของการศึกษา การปรับปรุงบางส่วน เพื่อนำไปใช้ใน สถานการณ์จริง ควรให้มีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาตามความ สนใจของผู้เรียน^{๙๐}

Nagel ศึกษาการประเมินหลักสูตรบริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย อากาศอน โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้แก่ดุษฎีบัณฑิตจำนวน ๑๒๙ คนจากคำตอบของ ดุษฎีบัณฑิต ๑๑๓ คน พบว่า ส่วนใหญ่มีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากหลักสูตร และ หลังจากสำเร็จการศึกษาไปทำงานแล้ว ปรากฏว่างานในหน้าที่มีความก้าวหน้าไปอย่างดี อย่างไรก็ตาม ดุษฎีบัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรทำการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และควรมีการ สร้างแผนงานในการทำงานติดต่อกันระหว่างมหาวิทยาลัยและบัณฑิตที่จบออกไปด้วย^{๙๑}

เจียง ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรม เทคโนโลยีวิศวกรรมเครื่องกล ๕ ปี ของจูนีเยอร์ คอลเลจ ในไต้หวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมิน ประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยใช้ ชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) กลุ่มตัวอย่าง คือ บัณฑิต นักศึกษา คณะ และนายจ้าง พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นตรงกันว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในด้านความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งมี นักศึกษาพอใจกับหลักสูตรนี้ เช่นเดียวกับทางคณะพอใจกับ ความสำเร็จของนักศึกษา ส่วนนายจ้าง พพอใจกับหลักสูตรนี้เช่นเดียวกับทางคณะพอใจกับความสำเร็จ ของนักศึกษา ส่วนนายจ้างพอใจใน ระดับมากที่สุดเกี่ยวกับบัณฑิตที่จบการศึกษา ด้านบริบทพบว่า บัณฑิตและนักศึกษาเห็นว่า หลักสูตร

^{๘๙} นิรมล ศตวุฒิ และ มาลินี บุญรัตน์, “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๔”, *วารสารรามคำแหง*, ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ (เมษายน ๒๕๕๓ - มิถุนายน ๒๕๕๓): หน้า ๑๕๔-๑๕๕.

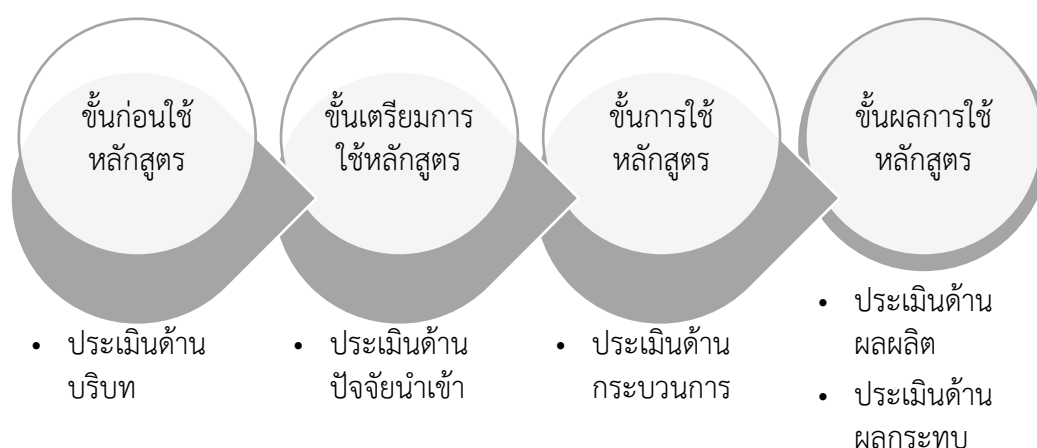
^{๙๐} Tyler, Ralph W., *Basic Principles of Curriculum and Instruction*, p. 41.

^{๙๑} Negel, Joseph Robert., “An Evaluation of the Doctoral Program in Education Administration at the University of Akron as Perceived by Its Graduates”, *Dissertation Abstracts international* ๔๗, (๑๙๖๙): p. ๑๙๘.

ไม่ค่อยยืดหยุ่น และสอดคล้องกับเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เนื้อหาของหลักสูตรมีความซ้ำซ้อนกันมาก และชั่วโมงทำงานไม่เหมาะสม ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า บัณฑิต นักศึกษา และครูเห็นว่าอุปกรณ์เครื่องมือที่ช่วยในการเรียนการสอน และ โสตทัศนูปกรณ์เหมาะสมดีแล้ว แต่ตำราเอกสารยังไม่เหมาะสม ด้านกระบวนการพบว่า ส่วนใหญ่ เห็นว่ากระบวนการไม่เหมาะสม นักศึกษาและบัณฑิต เห็นว่าเทคนิคการสอนและคุณภาพเครื่องมือที่ ใช้ยังไม่เหมาะสม ผู้ดูแลหลักสูตรควรให้ความสนใจ และจัดทำหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อ ประสบการณ์การเรียนการสอน ด้านผลผลิต พบว่า นายจ้าง พอใจกับคุณสมบัติและความสามารถ ของบัณฑิตมาก โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร และการทำงานในหน่วยงาน^{๙๒}

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการประเมินหลักสูตรแบบ CIPPMoDEL (+) ผู้วิจัยได้ กำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินดังภาพที่ ๒.๒

ภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๙๒} Chiang, P.W., "Assessing The Effectiveness of Five - Year Mechanical Engineering Technology Programs of Junior Colleges in Taiwan, R.O.C.: An application of The CIPP Evaluation Model (China)," *Dissertation Abstracts International*, ๕๗th (Feb. ๑๙๗๗): Abstract.

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยทำการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
๒. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล
๕. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และนิสิตปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑-๕ จำนวน ๔๘๖ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดขนาดโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จำนวน ๑๕ คน บัณฑิตที่จบจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ คน และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตจำนวน ๑๐ คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดโดยเทียบจากตารางเครซี่และมอร์แกน^{๙๓} เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๕๐ จำนวน ๒๑๐ คน

๓.๒ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

๓.๒.๑ แบบสอบถามนิสิตและบัณฑิตที่จบการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๑. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การประเมินหลักสูตรและแนวคิดทฤษฎี CIPP MODEL จากนั้นกำหนดวัตถุประสงค์ และนิยามการประเมินโดยเพิ่มการประเมินด้านผลกระทบร่วมด้วย เพื่อนำไปใช้ในการสร้างข้อคำถาม

^{๙๓} Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W., *Determining Sample Size for Research Activities*.

๒. กำหนดกรอบแนวคิด และขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และค่านิยมศัพท์

๓. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศาสตรบัณฑิต ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนนดังนี้

- ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
- ๑ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๔. คณะผู้วิจัยร่วมกันพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องแบบสอบถาม แก้ไขปรับปรุงก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ

๕. หาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการประเมินโครงการ ด้านหลักสูตร และด้านการบริหารการศึกษา ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์การประเมิน (Index of item Objective Congruence : IOC)

๖. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๗. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^{๔๔} มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๐๖

๘. นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ และสรุปผลต่อไป

๓.๒.๒ แบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรศาสตรบัณฑิต

๑. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านการประเมินการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาตรี ที่จบจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างแบบสอบถามแก่ผู้ใช้บัณฑิตในลำดับต่อไป

^{๔๔} Cronbach, L.T., *Essentials of psychological testing*, (New York: Harper Collins, 1990).

๒. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
- ๑ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

๓. คณะผู้วิจัยร่วมกันพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องแบบสอบถาม แก้ไขปรับปรุงก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ

๔. หาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่าน ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการประเมินการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่จบจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์การประเมิน (Index of item Objective Congruence : IOC)

๕. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๖. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^{๔๕} มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๖๙

๗. นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ และสรุปผลต่อไป

๓.๒.๓ แบบสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๒. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนาโดยมีขอบเขตในเรื่องต่อไปนี้

- ๑) ความเหมาะสม
- ๒) ปัญหาที่พบ
- ๓) การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา

^{๔๕} Cronbach, L.T., Essentials of psychlogical testing.

- ๔) การนำหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
๓. หาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการด้านการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์การประเมิน (Index of item Objective Congruence : IOC)
 ๔. ปรับแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๒.๔ แบบประเมินหลักสูตรสำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

๑. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบประเมินหลักสูตรจากเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการสร้างแบบประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
๒. สร้างแบบประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยใช้ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ว่ารายการที่ระบุในข้อคำถาม มีหรือไม่มีในหลักสูตรการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต
๓. หาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการประเมินหลักสูตรและการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์การประเมิน (Index of item Objective Congruence : IOC)
๔. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
๕. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๘๙๔
๖. นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ และสรุปผลต่อไป

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๑ ข้อมูลแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งเหตุผลและความสำคัญการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากนิสิตที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ ๑-๕ แก่ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทราบ
๒. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออธิบายถึงจุดมุ่งหมายเป้าหมายการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดตลอดจนส่งกลับคืนให้กับผู้วิจัย ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน
๓. หากพบว่าแบบสอบถามไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามให้ตอบอีกครั้งและนัดวันรับคืนด้วยตนเอง

๔. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ส่งคืนมาทุกฉบับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๓.๒ ข้อมูลแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต เรื่องการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่งไปยังองค์กร หน่วยงาน หรือสถานศึกษาที่บัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยปฏิบัติงานอยู่ เพื่อแจ้งเหตุผลความสำคัญการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

๒. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความร่วมมือ ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออธิบายถึงจุดมุ่งหมาย เป้าหมายการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนด ตลอดจนส่งกลับคืนให้กับผู้วิจัย ภายในระยะเวลา ๑ เดือน

๓. หากพบว่าแบบสอบถามไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามให้ตอบอีกครั้งและนัดวันรับคืนด้วยตนเอง

๔. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ส่งคืนมาทุกฉบับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๓.๓ ข้อมูลแบบสัมภาษณ์การพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งเหตุผลและความสำคัญการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากจากอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต แก่ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทราบ

๒. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยถึงอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เพื่ออธิบายถึงจุดมุ่งหมาย เป้าหมายการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ตามรายละเอียดในแบบสัมภาษณ์ที่ส่งให้

๓. ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยการนัดสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล บันทึกผลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง

๔. นำผลการสัมภาษณ์ที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลเชิงคุณภาพต่อไป

๓.๓.๔ ข้อมูลแบบประเมินหลักสูตรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งเหตุผลและความสำคัญการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากจากอาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรบัณฑิต แก่ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทราบ

๒. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยถึงอาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรบัณฑิต เพื่ออธิบายถึงจุดมุ่งหมาย เป้าหมายการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการให้ความร่วมมือตรวจสอบประเมินหลักสูตร ตามเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการที่ส่งให้

๓. ผู้วิจัยส่งแบบตรวจสอบประเมินหลักสูตรแก่อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรบัณฑิตด้วยตนเอง ในวันที่มีการสัมภาษณ์ โดยขอแบบตรวจสอบประเมินหลักสูตรคืนภายในเวลา ๑ เดือน

๔. หากพบว่าแบบตรวจสอบประเมินหลักสูตรไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะส่งให้ตอบอีกครั้งและนัดวันรับคืนด้วยตนเอง

๕. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบตรวจสอบประเมินหลักสูตรที่ส่งคืนมาทุกฉบับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาหลักสูตรศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๑. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของเนื้อหาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

๒. หากพบว่ามีข้อบกพร่องในการให้ข้อมูลที่มีผลกระทบต่อวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถามเพื่อขอเก็บข้อมูลอีกครั้ง

๓. เมื่อได้ข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการสรุปผลต่อไป

๓.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต เรื่องการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของเนื้อหาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

๒. หากพบว่ามีข้อบกพร่องในการให้ข้อมูลที่มีผลกระทบต่อวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถามเพื่อขอเก็บข้อมูลอีกครั้ง

๓. เมื่อได้ข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการสรุปผลต่อไป

๓.๔.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เรื่องการพัฒนาหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๑. ผู้วิจัยถอดบทสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงเป็นตัวหนังสือให้ครบถ้วนตามบทสนทนาระหว่างการสัมภาษณ์
๒. ทำการคัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
๓. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
๔. ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อการสรุปผล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

๓.๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของเนื้อหาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
๒. หากพบว่ามีข้อบกพร่องในการให้ข้อมูลที่มีผลกระทบต่อวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถามเพื่อขอเก็บข้อมูลอีกครั้ง
๓. เมื่อได้ข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการสรุปผลต่อไป

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีการดำเนินการดังนี้

๑. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (%)
๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต เรื่องการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีการดำเนินการดังนี้

๑. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (%)
๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓.๕.๓ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตรแบบตรวจสอบรายการ
ของอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
โดยการวิเคราะห์ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (%)

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยแบ่งเป็น ๔ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนิสิต
 - ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต
 - ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ
 - ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์
- โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนิสิต

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๘๐	๘๖.๑๙
หญิง	๓๐	๑๓.๘๑
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๕	๒.๓๘
๑๘ - ๒๐ ปี	๘๕	๔๐.๔๗
๒๑ - ๒๓ ปี	๑๐๐	๔๗.๖๒
๒๔ ปีขึ้นไป	๒๐	๙.๕๓
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐๐
๓. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ ๑	๓๑	๑๔.๗๖
ชั้นปีที่ ๒	๓๒	๑๕.๒๓
ชั้นปีที่ ๓	๖๗	๓๑.๙๐
ชั้นปีที่ ๔	๔๗	๒๒.๓๘
ชั้นปีที่ ๕	๒๓	๑๐.๙๕
จบการศึกษาแล้ว	๑๐	๔.๗๘
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
๔. สาขาวิชาที่ศึกษา		
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย	๖๘	๓๒.๓๘
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ	๕๑	๒๔.๒๘
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา	๖๐	๒๘.๕๗
สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา	๓๐	๑๔.๒๘
ยังไม่เลือกเรียนตามสาขาวิชาเฉพาะ	๑	๐.๔๙
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๑๙ มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๓ ปี จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๒ ชั้นปีที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙๐ และสาขาวิชาที่ศึกษา คือ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๘

๔.๑.๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

ตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เป็นรายด้าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑. ด้านบริบท	๔.๑๒	๐.๗๑	มาก	๑
๒. ด้านปัจจัยนำเข้า	๔.๐๔	๑.๐๓	มาก	๔
๓. ด้านกระบวนการ	๔.๐๕	๐.๗๗	มาก	๓
๔. ด้านผลผลิต	๔.๐๗	๐.๗๔	มาก	๒
๕. ด้านผลกระทบ	๓.๘๙	๑.๕๘	มาก	๕
รวม	๔.๐๓	๐.๙๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาเป็น ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลกระทบ ($\bar{X} = 3.89$)

ตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านบริบท เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต	๔.๖๗	๐.๖๗	มากที่สุด	๑
๒	หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๔.๒๗	๐.๖๕	มาก	๒
๓	จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	๔.๑๕	๐.๗๔	มาก	๗
๔	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	๔.๒๐	๐.๖๗	มาก	๕
๕	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	๔.๒๑	๐.๗๗	มาก	๓
๖	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร	๔.๑๔	๐.๗๑	มาก	๘
๗	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๓.๐๙	๐.๗๔	ปานกลาง	๑๐
๘	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น	๔.๑๑	๐.๗๓	มาก	๙
๙	โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม	๔.๒๑	๐.๗๓	มาก	๓
๑๐	จำนวนหน่วยกิตในรายวิชาต่างๆ มีความเหมาะสม	๔.๑๖	๐.๗๒	มาก	๖
รวม		๔.๑๒	๐.๗๑	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านบริบท โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาเป็น หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.09$)

ตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๕๐	๓.๓๒	มาก	๑
๒	ผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมการสอน	๔.๒๐	๐.๖๔	มาก	๒
๓	ผู้สอนนำสื่อวัสดุอุปกรณ์มาประกอบเนื้อหาที่เรียนและทันสมัยอยู่เสมอ	๔.๐๙	๐.๗๔	มาก	๖
๔	ผู้สอนเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนและติดตามผลการเรียนของนิสิต	๔.๑๑	๐.๗๑	มาก	๕
๕	ผู้สอนส่งเสริมให้นิสิตรู้จักค้นคว้าแสวงหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ	๔.๐๘	๐.๗๗	มาก	๗
๖	มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต	๓.๐๔	๐.๗๘	ปานกลาง	๙
๗	มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน	๔.๑๔	๐.๗๕	มาก	๔
๘	มีห้องเรียนจำนวนเพียงพอ	๔.๑๖	๐.๗๙	มาก	๓
๙	มีการจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียนที่เหมาะสม	๔.๐๕	๐.๗๙	มาก	๘
	รวม	๔.๐๔	๑.๐๓	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาเป็นผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมการสอน ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต ($\bar{X} = 3.04$)

ตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านกระบวนการ เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	ดำเนินการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดได้ครบถ้วน	๔.๑๔	๐.๗๖	มาก	๓
๒	มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	๔.๐๓	๐.๗๔	มาก	๑๓

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๓	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด ข้อตกลงในการเรียน	๓.๐๐	๐.๘๐	ปานกลาง	๑๕
๔	มีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	๔.๐๘	๐.๘๐	มาก	๙
๕	มีการวัดและประเมินผลครอบคลุม เนื้อหาที่เรียน	๔.๐๙	๐.๘๓	มาก	๘
๖	วัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	๔.๑๒	๐.๗๑	มาก	๕
๗	ใช้วิธีวัดที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	๔.๑๑	๐.๖๗	มาก	๖
๘	มีการแจ้งรายละเอียดของหลักสูตรให้ นิสิตก่อนเรียน	๔.๐๗	๐.๗๖	มาก	๑๐
๙	มีการจัดโปรแกรมการศึกษาตามเกณฑ์ การใช้หลักสูตร	๔.๕๗	๐.๗๓	มากที่สุด	๑
๑๐	มีการสรุปรายงานผลการจัดการเรียน การสอนของ รายวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง	๔.๐๑	๐.๘๑	มาก	๑๔
๑๑	วางแผนนิเทศร่วมกันทุกภาคเรียน	๔.๑๐	๐.๗๘	มาก	๗
๑๒	มีการนิเทศติดตามการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	๔.๐๔	๐.๘๔	มาก	๑๒
๑๓	มีการช่วยเหลือผู้เรียนในเครือข่าย	๔.๒๓	๐.๗๕	มาก	๒
๑๔	นำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัด กิจกรรมการเรียน การสอน	๔.๑๓	๐.๗๘	มาก	๔
๑๕	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	๔.๐๖	๐.๗๓	มาก	๑๑
รวม		๔.๐๕	๐.๗๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการจัดโปรแกรมการศึกษาตามเกณฑ์การใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา เป็น มีการช่วยเหลือผู้เรียนในเครือข่าย ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียน ($\bar{X} = 3.00$)

ตารางที่ ๔.๖ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านผลผลิต เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๓.๐๘	๐.๘๒	ปานกลาง	๙
๒	นิสิตมีความรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลทั่วไป	๔.๑๖	๐.๖๔	มาก	๔
๓	นิสิตมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลทั่วไป	๔.๖๒	๐.๖๘	มากที่สุด	๑
๔	นิสิตมีความซื่อสัตย์ สุจริต	๔.๑๕	๐.๖๕	มาก	๕
๕	นิสิตมีความขยันหมั่นเพียร	๔.๐๘	๐.๘๔	มาก	๘
๖	นิสิตมีความตรงต่อเวลา	๔.๑๗	๐.๗๔	มาก	๓
๗	นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๔.๒๐	๐.๗๖	มาก	๒
๘	นิสิตมีระเบียบวินัยในตนเอง	๔.๑๒	๐.๗๕	มาก	๖
๙	นิสิตเคารพกฎระเบียบของสังคม	๔.๐๙	๐.๗๗	มาก	๗
รวม		๔.๐๗	๐.๗๔	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า นิสิตมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาเป็น นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.08$)

ตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านผลกระทบ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	นิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๔.๓๗	๓.๒๓	มาก	๑
๒	สามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้	๓.๐๙	๐.๘๒	ปานกลาง	๓
๓	สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ตรงตามสาขาที่จบ	๔.๒๑	๐.๗๐	มาก	๒
รวม		๓.๘๙	๑.๕๘	มาก	

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้านผลกระทบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า นิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาเป็น สามารถ

นำความรู้ไปใช้ได้ตรงตามสาขาที่จบ ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้ ($\bar{X} = 3.09$)

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต

๔.๒.๑ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบ

ตารางที่ ๔.๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
๑. ประเภทของหน่วยงาน		
หน่วยงานราชการ	๑	๑๐
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	๒	๒๐
หน่วยงานเอกชน	๓	๓๐
ธุรกิจอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว	๔	๔๐
รวม	๑๐	๑๐๐
๒. ความเกี่ยวข้องของท่านต่อบัณฑิต		
หัวหน้าหน่วยงาน	๘	๘๐
ผู้ร่วมงาน	๒	๒๐
อื่นๆ (โปรดระบุ)		
รวม	๑๐	๑๐๐
๓. งานที่บัณฑิตปฏิบัติอยู่ ตรงหรือสอดคล้องกับสาขาที่สำเร็จหรือไม่		
ตรง	๓	๓๐
ไม่ตรง	๗	๗๐
รวม	๑๐	๑๐๐
๔. ระยะเวลาที่บัณฑิตทำงานอยู่กับท่าน		
น้อยกว่า ๓ เดือน	๑	๑๐
๓-๖ เดือน	๒	๒๐
๗-๑๒ เดือน	๓	๓๐
มากกว่า ๑๒ เดือน	๔	๔๐
รวม	๑๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นธุรกิจอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ มีความเกี่ยวข้องของท่านต่อบัณฑิต เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐ และระยะเวลาที่บัณฑิตทำงานอยู่กับท่าน มากกว่า ๑๒ เดือน จำนวน ๔ คิดเป็นร้อยละ ๔๐

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

ตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เป็นรายด้าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑. ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	๓.๖๒	๐.๘๖	มาก	๕
๒. ด้านความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ	๓.๖๓	๐.๗๖	มาก	๔
๓. ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	๓.๖๕	๐.๗๘	มาก	๒
๔. ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล	๓.๗๙	๐.๗๙	มาก	๑
๕. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	๓.๖๔	๐.๗๘	มาก	๓
รวม	๓.๖๗	๐.๗๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมาเป็น ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.65$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.62$)

ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	๓.๕๓	๐.๙๙	มาก	๘
๒	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	๓.๕๘	๐.๙๔	มาก	๗
๓	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	๓.๖๒	๐.๗๖	มาก	๖
๔	การเป็นผู้นำที่ดี	๓.๖๓	๐.๙๑	มาก	๕

ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นรายชื่อ (ต่อ)

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๕	การเป็นผู้ตามที่ดี	๓.๙๘	๐.๐๘	มาก	๑
๖	ความสามารถในการรับรู้/เรียนรู้งาน	๓.๖๕	๐.๘๕	มาก	๔
๗	การศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	๓.๔๗	๑.๐๑	มาก	๙
๘	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๓.๒๗	๐.๘๖	ปานกลาง	๑๐
๙	ความสามารถในการวางแผน	๓.๗๕	๑.๐๙	มาก	๒
๑๐	การทำงานอย่างเป็นระบบ	๓.๗๐	๑.๑๑	มาก	๓
รวม		๓.๖๒	๐.๘๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การเป็นผู้ตามที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาเป็น ความสามารถในการวางแผน ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.27$)

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	ความถูกต้อง ละเอียดยรอบคอบในการปฏิบัติงาน	๓.๙๔	๐.๙๕	มาก	๑
๒	ความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชา	๓.๖๖	๐.๑๖	มาก	๖
๓	ความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพและงานที่รับผิดชอบ	๓.๗๔	๐.๔๘	มาก	๔
๔	ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษามาเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	๓.๘๒	๐.๖๘	มาก	๒
๕	ความสามารถในการสร้าง/พัฒนาองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน	๓.๗๗	๐.๙๘	มาก	๓
๖	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน	๓.๖๗	๑.๐๒	มาก	๕

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ เป็นรายชื่อ (ต่อ)

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๗	ความสามารถในการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง	๒.๘๘	๐.๘๐	ปานกลาง	๘
๘	ความสามารถในการบริหารจัดการงานที่ได้รับผิดชอบให้สำเร็จตามเป้าหมาย	๓.๕๕	๐.๘๘	มาก	๗
รวม		๓.๖๓	๐.๗๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความถูกต้อง ละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาเป็น ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษามาเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ($\bar{X} = 2.88$)

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	ความสามารถในการพูด เขียน และนำเสนอ (ภาษาไทย) ได้ดี	๓.๘๗	๐.๔๕	มาก	๒
๒	ความสามารถในการพูด อ่าน เขียน (ภาษาต่างประเทศ) ได้ดี	๓.๕๗	๐.๖๖	มาก	๗
๓	ความสามารถในการสื่อสาร และการถ่ายทอด	๓.๒๐	๐.๗๘	ปานกลาง	๙
๔	ความสามารถในการติดต่อประสานงาน	๓.๖๖	๐.๘๘	มาก	๖
๕	ความสามารถในการนำเสนอผลงาน	๓.๙๘	๐.๐๘	มาก	๑
๖	ความรอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปประยุกต์ใช้กับงาน	๓.๗๕	๑.๐๙	มาก	๓
๗	การบูรณาการความคิดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้กับงานวิชาชีพ	๓.๗๐	๑.๑๑	มาก	๔

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นรายชื่อ (ต่อ)

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๘	สามารถใช้เทคนิคพื้นฐานทางสถิติ และคณิตศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอ งาน	๓.๖๘	๑.๐๐	มาก	๕
๙	ความสามารถในการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน	๓.๔๑	.๙๓	มาก	๘
รวม		๓.๖๕	๐.๗๘	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการนำเสนอผลงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาเป็นความสามารถในการพูด เขียน และนำเสนอ (ภาษาไทย) ได้ดี ($\bar{X} = 3.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการสื่อสาร และการถ่ายทอด ($\bar{X} = 3.20$)

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	แต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และบุคคล	๓.๖๑	.๙๑	มาก	๘
๒	ท่าทีและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย	๔.๒๖	.๗๑	มาก	๑
๓	มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี	๔.๑๗	.๗๔	มาก	๒
๔	ฉลาดในการปรับตัว	๓.๘๒	.๘๑	มาก	๓
๕	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	๓.๖๗	.๗๘	มาก	๖
๖	มีความกระตือรือร้น	๓.๗๓	.๗๕	มาก	๕
๗	กล้าแสดงออก	๓.๘๐	.๖๖	มาก	๔
๘	มีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง	๓.๖๖	.๘๔	มาก	๗
๙	รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ	๓.๔๑	.๘๙	ปานกลาง	๙
รวม		๓.๗๙	๐.๗๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่าทีและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาเป็น มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ ($\bar{X} = 3.41$)

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
๑	มีความคิด ความรู้สึกที่ดีต่องานและหน่วยงาน	๓.๖๐	.๗๒	มาก	๑๐
๒	มีความมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	๓.๘๕	.๘๐	มาก	๓
๓	มีความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร	๓.๘๒	.๘๑	มาก	๔
๔	มีความอดทน	๓.๘๑	.๘๓	มาก	๕
๕	รู้จักพอเพียง	๓.๒๒	.๘๕	ปานกลาง	๑๖
๖	ตรงต่อเวลา	๓.๕๘	.๗๒	มาก	๑๒
๗	มีวินัย เคารพกฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร	๓.๕๔	.๘๒	มาก	๑๔
๘	มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่	๓.๖๑	.๗๔	มาก	๙
๙	รู้จักพึ่งตนเองในการปฏิบัติงาน	๓.๙๒	.๗๓	มาก	๒
๑๐	มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	๓.๗๔	.๘๐	มาก	๖
๑๑	รู้จักกาลเทศะและบุคคล	๓.๗๒	.๗๘	มาก	๗
๑๒	มีความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ	๔.๑๐	.๗๗	มาก	๑
๑๓	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๕๖	.๘๓	มาก	๑๓
๑๔	มีความเสียสละ/มีจิตสาธารณะ	๓.๕๙	.๗๒	มาก	๑๑
๑๕	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	๒.๘๐	.๗๐	ปานกลาง	๑๕
๑๖	ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	๓.๗๐	.๗๘	มาก	๘
รวม		๓.๖๔	๐.๗๘	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณา

รายชื่อ พบว่า มีความอ่อนนุ่ม มีสัมมาคารวะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาเป็น รู้จักพึ่งตนเองในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รู้จักพอเพียง ($\bar{X} = 3.22$)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ

ข้อที่	รายการ	มี	ไม่มี
๑	ตรวจสอบความถูกต้องของปกหลักสูตรถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนด ได้แก่ ตรามหาวิทยาลัย ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา พ.ศ. สังกัด และข้อความตามกำหนด	✓	
๒	มีสารบัญ แสดงหัวข้อครบถ้วนและเลขหน้าตรงกัน	✓	
๓	เอกสารแสดงขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตรจากคณะกรรมการต่างๆ	✓	
๔	มีหัวข้อการจัดทำหลักสูตรครบถ้วน	✓	
๕	ชื่อหลักสูตร สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การตั้งชื่อของ สกอ.	✓	
๖	ชื่อปริญญา สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาของมหาวิทยาลัย และหลัก เกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา	✓	
๗	หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานตามกฤษฎีกาหรือตั้งภายในมหาวิทยาลัยโดยระบุภาควิชา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย	✓	
๘	ปรัชญาของหลักสูตร	✓	
๙	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	✓	
๑๐	คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	✓	
๑๑	เกณฑ์การผลิตบัณฑิตและคุณลักษณะของบัณฑิต	✓	
๑๒	กำหนดการเปิดสอน (ไม่เปิดสอนก่อนหลักสูตรได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย/สกอ.)	✓	
๑๓	คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	✓	
๑๔	การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา ตรงกับข้อบังคับ	✓	
๑๕	ระบบการศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรโดยแจ้งการคิดหน่วยกิต (ภาคทฤษฎี+ภาค ปฏิบัติ)	✓	
๑๖	ระยะเวลาการศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับและไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	✓	

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	มี	ไม่มี
๑๗	การลงทะเบียนเรียน สอดคล้องกับข้อบังคับและไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	✓	
๑๘	การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับและไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	✓	
๑๙	การตรวจสอบรายชื่ออาจารย์ประจำหลักสูตร หรือการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ตรวจสอบคุณวุฒิและสถานที่สำเร็จการศึกษา กรณีจบจากต่างประเทศต้องเป็นสถาบันที่ สกอ. และ ก.พ.รับรองมาตรฐาน	✓	
๒๐	อาจารย์ประจำหลักสูตร	✓	
๒๑	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	✓	
๒๒	อาจารย์ผู้สอน	✓	
๒๓	อาจารย์พิเศษ	✓	
๒๔	จำนวนนิสิตและจำนวนบัณฑิตที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา เป็นระยะเวลา ๕ ปีการศึกษา สอดคล้องกับอาคารสถานที่ และอาจารย์ในการสอน/ที่ปรึกษา	✓	
๒๕	สถานที่และอุปกรณ์การสอน แสดงจำนวนพื้นที่ อาคาร อุปกรณ์การสอน จำนวนที่มีอยู่กับจำนวนนิสิตในหลักสูตรทั้งเก่าและที่จะรับใหม่	✓	
๒๖	ห้องสมุด แสดงจำนวนหนังสือ วารสาร สื่อ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศในสาขาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เปิด	✓	
๒๗	งบประมาณ แสดงหมวดค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ และ งบประมาณรายรับ และค่าธรรมเนียมที่จะ เรียกเก็บ	✓	
๒๘	โครงสร้างหลักสูตร	✓	
๒๙	การจัดหมวดวิชาครบตามกำหนด	✓	
๓๐	รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร	✓	
๓๑	แผนการศึกษา	✓	
๓๒	คำอธิบายรายวิชา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	✓	
๓๓	การพัฒนาหลักสูตร มีการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ภายใน ๕ ปี มีผลการ ศึกษาความคิดเห็นจากผู้ใช้นิตมา พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร	✓	

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	มี	ไม่มี
๓๔	ภาคผนวก มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการร่างและพิจารณา/ปรับปรุงหลักสูตร ระเบียบ ข้อ บังคับ ประวัติอาจารย์ประจำหลักสูตร	✓	
๓๕	ตรวจสอบรหัส ชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิตให้ตรงกันทั้งโครงสร้าง รายวิชา แผนการสอน และคำอธิบายรายวิชา	✓	
๓๖	ประมวลรายวิชาเฉพาะทั้งวิชาพื้นฐาน วิชา ชีพ วิชาชีพลือกในหลักสูตร แยกเป็นเล่มตามรูปแบบการเขียนประมวลรายวิชาที่กำหนด	✓	

จากตารางที่ ๔.๑๕ จากการตรวจสอบรายการของหลักสูตร พบว่า มีการดำเนินการในทุกรายการ

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๔.๔.๑ ความเหมาะสมของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในแต่ละด้าน ดังนี้

๑. ด้านบริบท พบว่า มีความสอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตรที่ว่า “มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ” จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ระบุถึงการพัฒนาและผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในวิชาชีพครู เป็นคนดีมีศีลธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา และยังสามารถนำความรู้ทางพุทธศาสนามาประยุกต์เพื่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ในส่วนของโครงสร้างหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการจัดกระบวนการสอน โดยมีความเหมาะสมในด้านการจัดเนื้อหา กำหนดรายวิชา การเรียงลำดับเนื้อหาที่ให้เรียน และระยะเวลาในการจัดการศึกษา คำอธิบายรายวิชา มีความชัดเจน และสอดคล้องกับรายวิชาว่าด้วยพระพุทธศาสนาและปรัชญาเชิงพุทธ อาจารย์ประจำหลักสูตรจึงมีความเห็นว่า จากบริบทของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม เป็นเอกลักษณ์ สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตได้ และยังมี ความทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางสังคม เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างบุคลากรครูที่มีคุณภาพ มีความพร้อมต่อการให้บริการทางการศึกษาแก่สังคมทั้งด้านวิชาการและด้านคุณธรรม

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่าคณะครุศาสตรมหาวิทาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเป็นผู้นำ จัดวางอาจารย์ผู้สอนได้เหมาะสมกับรายวิชา สอนได้เตรียมเนื้อหาการสอนเป็นอย่างดี จึงทำให้การจัดการเรียนรู้

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหารายวิชาและตำราที่ใช้มีความสอดคล้องกัน มีความทันสมัยและสามารถบูรณาการกับสภาพความเป็นไปในสังคมปัจจุบันได้ มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และทันสมัยให้เกิดการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย ชัดเจน และคงทน สะดวกต่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน ห้องเรียน และสถานที่เรียนมีความสะดวกสบายต่อการใช้เพื่อจัดการเรียนการสอน มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ การสัมมนาทางวิชาการตามโอกาส มีห้องสมุดประจำคณะและหอสมุดของมหาวิทยาลัยเพื่อบริการสำหรับสืบค้นนอกเวลา และมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านสัญญาณไร้สายและที่ให้บริการในห้องศูนย์คอมพิวเตอร์ เพื่อให้นิสิตได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครบวงจรทั้งในวิชาที่เรียนและประสบการณ์ชีวิตด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับความรู้ความสามารถทั่วไปและการเป็นผู้คงแก่เรียนในฐานะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ซึ่งในการปฏิบัติงานจริงต้องอาศัยทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

๓. ด้านกระบวนการ อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่ามีเหมาะสม เพราะในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรคณะครุศาสตร์ ผู้สอนได้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ได้ฝึกปฏิบัติจริงในการทดลองค้นคว้าหาข้อมูลสารสนเทศและสรุปเป็นองค์ความรู้ เพื่อแบ่งปันและร่วมอภิปรายภายในชั้นเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาและศักยภาพของผู้เรียน มีการทดสอบก่อนเรียนในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมแก่รายวิชาเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียน และได้นำไปปรับกระบวนการเรียนการสอนที่กำหนดในประมวลรายวิชา (Course Syllabus) ให้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีความเหมาะสมตามเนื้อหาวิชาและมีวิธีการวัดที่หลากหลาย มีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงรายละเอียดการให้คะแนนประจำวิชาเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการจัดการด้านอาจารย์ผู้สอนได้อาศัยการพิจารณาจากคณะกรรมการในที่ประชุมในการบรรจุผู้สอนในรายวิชา ทั้งนี้ได้อาศัยผลการประเมินคุณภาพอาจารย์ผู้สอนจากแบบประเมินของนิสิตเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจอีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้นำผลการประกันคุณภาพภายในและภายนอกมาร่วมวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของนิสิตที่เข้าศึกษาและจากหน่วยงานภายนอก เช่น สถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครุสภา ฯลฯ

๔. ด้านผลผลิต พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่าผลการเรียนรู้ของนิสิตตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตเป็นที่น่าพอใจ โดยผลสัมฤทธิ์ในระหว่างเรียนอยู่ชั้นปีที่ ๑-๔ นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนสอบในระดับมาก ซึ่งตรงตามคุณสมบัติส่วนบุคคลของนิสิตที่สอบไล่ในแต่ละชั้นปี คือนิสิตมีพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถและความเป็นครูเพิ่มมากขึ้นตามกรอบแนวทางของหลักสูตร เมื่อสังเกตจากการร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษาพบว่า นิสิตมีความกล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการแสดงออกและการพูด มีความเป็นนักวิชาการ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์จากเนื้อหาที่เรียนได้อย่างดี นอกนี้ นิสิตที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและหน้าที่ของครู มีความวิริยะอุตสาหะ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถถ่ายทอดได้ดีในชั้นเรียน จึงถือได้ว่า ผลผลิตจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในระดับที่น่าพอใจ

๕. ด้านผลกระทบ พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นต่อผลกระทบด้านต่างๆ เช่น จากการเปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี ทำให้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นที่รู้จักจากบุคคลภายนอกมากขึ้น โดยสังเกตได้จากการที่มีนิสิตมหาวิทยาลัยสมัครเข้าเรียนเพิ่มขึ้นในแต่ละปีนับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เป็นต้นมา บัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรคณะครุศาสตร์ ๕ ปี ได้รับพิจารณารับเข้าทำงานในหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ และมีผู้สอบบรรจุรับราชการได้บางส่วน มีการรับรองมาตรฐานพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแก่บัณฑิตจากครุสภา ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าผลการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์มีประสิทธิภาพและสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู นอกจากนี้ นิสิตและบัณฑิตที่มีโอกาสได้ปฏิบัติในหน่วยงานต่างๆ ได้รับความชื่นชมในด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกับสังคม และสามารถไขปัญหาข้อข้องใจเกี่ยวกับหลักการของพระพุทธศาสนาแก่บุคคลทั่วไปได้ เหมาะสมกับที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่เน้นการสอนตามแนวพุทธศาสตร์บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

๔.๔.๒ ปัญหาหรือความไม่สะดวกในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พบ ได้แก่ การขาดบุคลากรหรืออาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะเช่น ภาษาจีน ฯลฯ ทำให้รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (วิชาเลือก) บางวิชาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้จริง ซึ่งทำให้นิสิตเสียประโยชน์จากสิทธิ์การเลือกเรียนวิชาที่ตนสนใจได้ ห้องสมุดสำหรับค้นคว้าของคณะครุศาสตร์ยังมีหนังสือและสารสนเทศใหม่ๆ น้อย และไม่สะดวกที่นิสิตจะเข้าสืบค้นจากหอสมุดของมหาวิทยาลัยเนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งอยู่ห่างจากอาคารเรียนรวมซึ่งจะทำให้เสียเวลาถ้ามีมอบหมายให้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในช่วงเวลาเรียน นิสิตส่วนใหญ่ที่ศึกษาต้องเดินทางจากกรุงเทพมหานครมาที่มหาวิทยาลัยและเดินทางกลับทุกเช้า-เย็น ซึ่งส่งผลต่อการพักผ่อนไม่เพียงพอเป็นเหตุให้นิสิตลาออกในระหว่างเรียนจำนวนมากเนื่องจากเห็นว่าไม่คุ้มค่าต่อการเดินทางเมื่อสามารถเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในเขตกรุงเทพมหานครได้ กิจกรรมทางศาสนาหรือศาสนพิธีที่จัดขึ้นบ่อยครั้งในมหาวิทยาลัยมีผลกระทบต่อเวลาเรียนของนิสิตและอาจารย์พิเศษที่เดินทางมาถึงมหาวิทยาลัยแต่ไม่ได้ทำการเรียนการสอน เนื่องจากเวลาเรียนมีน้อยจึงทำให้การเรียนการสอนในบางวิชาที่มีเนื้อหาหนักและมากไม่สามารถบริหารจัดการได้ลงตัว ทำให้นิสิตไม่สามารถรับประสบการณ์และความรู้ได้เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น นิสิตที่เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันทั้งในเรื่องของอายุ พื้นฐานความรู้ และวุฒิการศึกษาที่ใช้สมัครเข้าเรียน จึงทำให้การสอนรายวิชาที่ต้องเน้นทักษะเฉพาะเช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี คณิตศาสตร์ ฯลฯ มีความล่าช้าและนิสิตส่วนใหญ่ไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรเมื่ออาจารย์ผู้สอนต้องสอนแบบปรับพื้นฐานใหม่ทั้งหมดในระยะเวลาที่จำกัด จึงทำให้ส่วนสำคัญของวิชาบางส่วนขาดหายไป ไม่สามารถสอนได้ครบ จากปัญหาทั้งหมดที่พบบนนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในทัศนะของอาจารย์ประจำหลักสูตร ทั้งนี้ปัญหาที่กล่าวมาอาจเป็นปัญหากับบุคคลเฉพาะกลุ่มหรือทั้งหมดก็ได้ เนื่องจากนิสิตและอาจารย์แต่ละคนมีเหตุผลและความจำเป็นที่แตกต่างกัน จึงทำให้ระดับการยอมรับได้มีความต่างกันด้วย ใน

ขณะเดียวกันปัญหาบางปัญหาอาจส่งผลกระทบต่อทุกฝ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นเดียวกัน เช่น ความแตกต่างอย่างชัดเจนของนิสิตที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิต ต้องตัดสินใจ จัดการ และทำข้อตกลงที่เหมาะสมให้มีผลเสียน้อยที่สุด และเกิดประโยชน์มากที่สุด จึงถือว่าปัญหาในลักษณะเช่นนี้ต้องอาศัยสติปัญญาแก้ไขเป็นรายกรณีไป อย่างไรก็ตามในส่วนที่เป็นปัญหาอาจมีข้อดีรวมอยู่ด้วยในขณะเดียวกัน เช่น ปัญหาความแตกต่างทางสถานภาพทำให้ทุกคนต้องปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกัน และสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ อันเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูที่ต้องพบกับสังคมที่แตกต่างภายในโรงเรียน จึงถือเป็นการฝึกประสบการณ์ในระหว่างเรียนได้เช่นเดียวกัน

๔.๔.๓ แนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนา

อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่าควรมีการจัดลำดับเนื้อหาในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและสภาพความเป็นจริงในสังคมและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ส่งเสริมให้นิสิตได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้จากการกระทำ เพื่อให้เกิดความคงทนและความชำนาญในสาระรายวิชาในหลักสูตร ควรมีการเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายและให้การอบรมเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น การเป็นครู การพัฒนาสื่อการสอน ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทั้งนี้ควรเป็นเนื้อหาที่เนื่องด้วยบริบทของสังคมภายนอกที่สามารถนำมาใช้ประกอบกับความรู้รายวิชาที่นิสิตศึกษา โดยไม่ซ้ำกับเนื้อหาในชั้นเรียน ควรมีการประชุมระดมความคิดและรับฟังข้อคิดเห็นของนิสิตก่อนจบการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพทุกปีก่อนสิ้นการศึกษา หรือทำเป็นรูปแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการปรับปรุงหลักสูตร เปิดโอกาสบุคคลภายนอกและบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตร เพื่อศึกษาความจำเป็น ความต้องการ และทิศทางการพัฒนานิสิตที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรให้อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนมีการติดตามการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการของหลักสูตรอย่างใกล้ชิด เพื่อศึกษาความสำเร็จและปัญหาของการจัดการศึกษาในทัศนะของอาจารย์ผู้สอน และบันทึกสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรครั้งต่อไป เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นผลผลิตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และยังเป็นหลักฐานสำคัญประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานได้อีกด้วย

๔.๔.๔ แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

การจัดการศึกษาจากหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา มีประเด็นที่อาจารย์ประจำหลักสูตรนำมากล่าวไว้เป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่ ๑) หลักไตรสิกขา ๒) อริยสัจ ๔ ๓) การศึกษาตามลำดับปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ ๔) คันถุระะ วิปัสสนาธุระ ซึ่งการนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตนั้นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมในฐานะที่เป็นหลักสูตรเพื่อผลิตครูที่มีความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่และทางพุทธศาสตร์ เพื่อ

เป็นแม่พิมพ์ที่มีคุณภาพ เป็นครูด้วยจิตวิญญาณและสติปัญญา มีคุณลักษณะที่ควรแก่การยกย่องเชิดชู โดยการจัดการศึกษาตามปรัชญาทางพระพุทธศาสนานั้น เริ่มจากการพิจารณาจำกัดความของคัมภีร์ ธรรมฐานเพื่อการพัฒนาทุกข์ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา หากนำหลักการนี้มาใช้เพื่อจัดการศึกษา ในหลักสูตร คัมภีร์อาจหมายถึงการศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และสารสนเทศทางวิชาการต่างๆ เพื่อพัฒนาไปสู่การฝึกปฏิบัติเพื่อความชำนาญในศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น การปรับหลักสูตรตามหลักการจัดการศึกษาลักษณะนี้จึงควรจัดให้นิสิตได้ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ ที่มีประโยชน์โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำวิชาเป็นผู้ถ่ายทอดและชี้แนะแนวทางการจัดการ ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจได้ว่านิสิตสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จากกระบวนการ ดังกล่าวไปฝึกฝนใช้ปฏิบัติได้จริงและสามารถทำความเข้าใจข้อเท็จจริง ลักษณะของวิชาหรือศาสตร์ ด้านนั้นๆ มองเห็นจุดเด่นและจุดด้อย สามารถปรับให้เหมาะสมกับความถนัดและคุณสมบัติส่วนบุคคล ของนิสิต สามารถประเมินสถานการณ์และกำหนดแนวทางพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จจาก การศึกษาและการฝึกฝนได้ หลักการของคัมภีร์และวิปัสสนาธุระนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางของ การศึกษา คือ ปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธ ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ การศึกษาจากภาคทฤษฎี นำไปใช้ฝึกฝนในภาคปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จในขั้นตอนสุดท้ายนั่นเอง

ส่วนการนำหลักอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต นั้น ผู้จัดทำหลักสูตรต้องเข้าใจถึงหลักการทำงานของอริยสัจตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนาอย่างดี คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งหลักการแห่งอริยสัจนี้เปรียบได้กับการศึกษาวิจัยหรือการศึกษา ตามแนวทางการแสวงหาข้อเท็จจริงตามแนวทางแห่งวิทยาศาสตร์ จึงสามารถนำมาบรรจุในรายวิชา เกี่ยวกับการวิจัยได้เช่นกัน เริ่มต้นจากการกำหนดปัญหา ศึกษาลักษณะของปัญหาและธรรมชาติของ ปัญหาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง (ทุกข์) เมื่อทราบแน่ชัดว่าปัญหาที่พบเป็นปัญหาลักษณะใดแล้ว จึงทำการ วิเคราะห์ที่มาของการเกิดปัญหาว่ามีสาเหตุที่มาจากอย่างไร เปรียบเสมือนการตั้งความเป็นมาและ ความสำคัญในขั้นตอนการวิจัย เพื่อชี้ทิศทางและกำหนดกรอบการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด (สมุทัย) เมื่อ สามารถกำหนดกรอบของปัญหาแล้ว สามารถตั้งสมมติฐานได้ว่าถ้าแก้ปัญหามีจากกรอบที่กำหนดใน ขั้นที่สอง จะได้ผลอย่างไร มีคุณค่าต่อการลงมือแก้ปัญหาในลักษณะใด และก่อให้เกิดประโยชน์อะไร แก่ใครอย่างไรบ้าง (นิโรธ) หลังจากขั้นตอนทั้งสามข้างต้นได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและผ่านการ ตัดสินใจจึงเริ่มต้นแสวงหาข้อมูลและแนวทางแก้ปัญหาอย่างจริงจัง (มรรค) จากหลักการศึกษาดังกล่าวเห็นได้ว่านอกจากจะสังเคราะห์หลักการของอริยสัจ ๔ เข้ากับกระบวนการวิจัยได้แล้ว ยัง สามารถปรับใช้กับการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ได้อีกด้วย อาจารย์ประจำวิชาสามารถนำหลักการนี้มาใช้ในการวางแนวทางการเรียนแก่นิสิตในรายวิชาของตนได้ เช่น ในวิชาเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน อาจารย์สามารถส่งเสริมให้นิสิตวิเคราะห์คุณค่าและวางแผนการศึกษาเศรษฐศาสตร์ด้วยการวิเคราะห์ สาเหตุและความสำคัญของการเรียนด้านเศรษฐศาสตร์ และตั้งสมมติฐานว่าเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้อย่างไร และมีวิธีการเรียนอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น จึงถือว่าหลักการทาง อริยสัจ ๔ ที่มีในคำสอนของพระพุทธศาสนานั้นมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรนำมาใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้นิสิตเป็นผู้ รักในการศึกษาและแสวงหาความรู้ สามารถวางแผนความคิดได้อย่างเป็นระบบ เห็นคุณค่าของชีวิต

และสิ่งต่างๆ รอบตัว มีสติและปัญญา ไม่ประมาทในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นคุณสมบัติอันดีที่บัณฑิตครูพึงมี เพื่อเป็นต้นแบบและสร้างเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญาและมีระบบการคิดที่มีประสิทธิภาพและตั้งอยู่บนหลักการแห่งการใช้เหตุผล

ส่วนปรัชญาหรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นิยามกล่าวถึงในวงการด้านการศึกษามากที่สุด คือ ไตรสิกขา เนื่องจากหลักไตรสิกขาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยการศึกษาโดยความหมายและมีเนื้อหาที่ครอบคลุมหลักคำสอนทั้งหมดของพระพุทธศาสนา นั่นคือ ศีล สมาธิ และปัญญา หลักการของไตรสิกขาเป็นกระบวนการศึกษาทางธรรมเพื่อการหลุดพ้นจากทุกข์ บรรลุมรรคผลตามแนวทางพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า แต่ในขณะเดียวกันยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาทางโลกหรือศาสตร์การศึกษาสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว ดังคำกล่าวที่ว่า คำสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าไม่เคยล้าสมัย แนวทางการประยุกต์หลักไตรสิกขาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตนั้น สามารถจำแนกได้เป็นรายข้อดังนี้ ๑) ศีล คือการสำรวมด้านกาย และวาจาไม่ทำให้ประมาทและประพฤติดี เมื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ศีลก็หมายถึงวินัย วินัยในการเป็นนิสิต วินัยในการเป็นครู วินัยในการเรียนในชั้นเรียน ตลอดจนวินัยตามหลักคำสอนที่นิสิตต้องรักษาในฐานะพุทธบริษัท การสร้างวินัยที่ดีแก่นิสิตย่อมเป็นข้อดีต่อความงามของภาพลักษณ์ และก่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกสถานที่ เมื่อมีความสงบ ความสามัคคีในหมู่คณะย่อมนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือที่ดี นำไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วและมีประสิทธิผล แนวทางการสร้างวินัยนั้นเริ่มจากการทำข้อตกลงซึ่งเป็นที่รับทราบและเข้าใจกันอย่างทั่วถึงและการประพฤติตนตามกรอบที่กำหนดไว้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอาจารย์ประจำหลักสูตรมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการศึกษาและสร้างเสริมวินัยนิสิตโดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ขาดตกบกพร่อง มีสติปัญญาในการแนะนำตักเตือนเมื่อมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้น คณาจารย์ต้องรู้วิธีการพูดที่สร้างความน่าเชื่อถือ ควรแก่การนำไปประพฤติปฏิบัติและหลีกเลี่ยงการว่ากล่าวด้วยถ้อยคำหรือวิธีการรุนแรงที่อาจนำมาซึ่งการต่อต้านที่จะส่งผลให้เกิดความล้มเหลวและผลเสียอื่นตามมา ๒) สมาธิ หมายถึงการดำรงสติให้ตั้งมั่นและจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความตั้งใจแน่วแน่ และประกอบด้วยความเพียรพยายาม ผลดีของการจัดการศึกษาชั้นนี้คือนิสิตเป็นผู้มีความมั่นคงและมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ การเรียน และงานต่าง ที่ได้รับมอบหมาย คณาจารย์ต้องทำความเข้าใจพื้นฐานด้านจิตใจและสังคมของนิสิต สิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลให้สามารถหาวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจให้นิสิตมีรู้สึกอยากติดตามอย่างต่อเนื่อง เมื่อนิสิตให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง หมายถึงเกิดสมาธิขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างสะดวกราบรื่น และมีเสถียรภาพ ในขณะเดียวกัน คณาจารย์ต้องไม่นิ่งนอนใจที่จะสร้างแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจแก่นิสิตอย่างสม่ำเสมอ ต้องใช้เวลาในการพัฒนาอย่างไม่ลดละ จึงจะประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ และมีวิสัยทัศน์ที่ดีได้ ๓) ปัญญา เป็นขั้นสูงสุดของการศึกษาที่บ่งบอกว่าจากระบวนการจัดการศึกษาทั้งหมด นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรต้องการและสำเร็จตามที่มุ่งหมาย นิสิตสามารถนำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สามารถศึกษาต่อยอดได้ด้วยตนเอง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ชั้นปัญญาจะทราบได้ต้องมีการทดสอบ หรือเรียกว่าเป็นการประเมินผล ซึ่งใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และการสังเกต

การพูดคุยสัมภาษณ์ คณาจารย์ผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาต้องวางใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม และมีจิตใจที่มั่นคงหนักแน่น มีสติปัญญาไตร่ตรองและพิจารณาเห็นความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของนิสิตเป็นรายบุคคลเพื่อหาแนวทางปรับปรุงกระบวนการและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จากแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่กล่าวมาสามขั้นตอน กระบวนการขั้นศีล สมาธิ และปัญญา แบ่งเป็นขั้นตอนชัดเจน แต่ไม่ได้เป็นกระบวนการที่แยกขาดจากกัน ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาแล้วการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาต้องทำทั้งสามขั้นตอนไปพร้อมๆ กัน เพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา จึงไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับว่าสิ่งใดก่อนหลัง สามารถทำขั้นตอนใดก่อนก็ได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์หรืออาจจัดให้ครบทั้งสามขั้นตอนในช่วงเวลาเดียวกันก็ได้

อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่กำหนดให้นิสิตเป็นพระภิกษุและสามเณรถึง ๗๐% ของนิสิตทั้งหมด การนำหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาตามศาสตร์สมัยใหม่นับเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน ต้องส่งเสริมการจัดการศึกษาทางธรรมตามหลักการดังกล่าวแก่นิสิตด้วย เพื่อให้นิสิตเป็นผู้ตั้งมั่นในคุณธรรมและศีลธรรมอันดีงามในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป เหมาะสมกับบริบทและความคาดหวังจากสังคมที่ต้องการครูที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งพร้อมความสามารถในการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามแก่เยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย การจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงควรให้ความสำคัญกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาและการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและหลักการปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจน โดยใช้เทคนิคการสอนที่ยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณาจารย์จึงต้องมีความรู้ในด้านพุทธศาสตร์และกรรมฐานอย่างลึกซึ้ง เพื่อใช้ในการบรรยายและตอบคำถามที่นิสิตเกิดความสงสัยได้อย่างละเอียดถูกต้องตามหลักคำสอน โดยยึดมั่นว่าการให้ความรู้ทางพุทธศาสตร์ที่ถูกต้องแก่นิสิตเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องถือเอาเป็นจรรยา ไม่สามารถละเลยหรือปล่อยผ่านไป

จากการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนาทั้งในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แนวทางการพัฒนาในด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ๑) หลักไตรสิกขา ๒) อริยสัจ ๔ ๓) การศึกษาตามลำดับปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ ๔) หลักคันถธุระ วิปัสสนาธุระ จึงถือเป็นหน้าที่ของคณะครุศาสตร์ และอาจารย์ประจำวิชาที่ต้องบริหาร จัดการกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องแนวทางของปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยยึดความเหมาะสมของผู้เรียนและรายวิชาเพื่อเป้าหมายคือความเจริญงอกงามของนิสิตทั้งในด้านสติปัญญาและด้านคุณธรรม

บทที่ ๕

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ๒) เพื่อพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา และ ๓) เพื่อเสนอหลักสูตรตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๑๙ มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๓ ปี จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๒ ชั้นปีที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙๐ และสาขาวิชาที่ศึกษาคือ สาขาการสอนภาษาไทย จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๘

๒. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาเป็น ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลกระทบ ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ด้านบริบท พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาเป็น หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.09$)

๒.๒ ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาเป็น ผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมการสอน ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต ($\bar{X} = 3.04$)

๒.๓ ด้านกระบวนการ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการจัดโปรแกรมการศึกษาตามเกณฑ์การใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา

เป็น มีการช่วยเหลือผู้เรียนในเครือข่าย ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียน ($\bar{X} = 3.00$)

๒.๔ ด้านผลผลิต พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตมีมนุษยสัมพันธ์ดีต่อบุคคลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาเป็น นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.03$)

๒.๕ ด้านผลกระทบ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาเป็น สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ตรงตามสาขาที่จบ ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้ ($\bar{X} = 3.09$)

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

๑. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบ พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นธุรกิจอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ มีความเกี่ยวข้องของท่านต่อบัณฑิตเป็นหัวหน้าหน่วยงาน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐ และระยะเวลาที่บัณฑิตทำงานอยู่กับท่านมากกว่า ๑๒ เดือน จำนวน ๔ คิดเป็นร้อยละ ๔๐

๒. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมาเป็น ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.65$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การเป็นผู้ตามที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาเป็น ความสามารถในการวางแผน ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.27$)

๒.๒ ด้านความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความถูกต้อง ละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาเป็น ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษามาเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ($\bar{X} = 2.88$)

๒.๓ ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความสามารถในการนำเสนอผลงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาเป็นความสามารถในการพูด เขียน และนำเสนอ (ภาษาไทย) ได้ดี ($\bar{X} = 3.87$) ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการสื่อสาร และการถ่ายทอด ($\bar{X} = 3.20$)

๒.๔ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่าทีและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาเป็น มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ ($\bar{X} = 3.41$)

๒.๕ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ พบว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาเป็น รู้จักพึ่งตนเองในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ รู้จักพอเพียง ($\bar{X} = 3.22$)

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ

พบว่า มีการดำเนินการในทุกรายการ

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๑. ความเหมาะสมของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในแต่ละด้าน ดังนี้

๑.๑ ด้านบริบท พบว่า มีความสอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตรที่ว่า “มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ” จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ระบุดังการพัฒนาและผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในวิชาชีพครู เป็นคนดีมีศีลธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา และยังสามารถนำความรู้ทางพุทธศาสตร์มาประยุกต์เพื่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ในส่วนของโครงสร้างหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการจัดกระบวนการสอน โดยมีความเหมาะสมในด้านการจัดเนื้อหา กำหนดรายวิชา การเรียงลำดับเนื้อหาที่ให้เรียน และระยะเวลาในการจัดการศึกษา คำอธิบายรายวิชา มีความชัดเจน และสอดคล้องกับปรัชญาของพระพุทธศาสนาและปรัชญาเชิงพุทธ อาจารย์ประจำหลักสูตรจึงมีความเห็นว่า จากบริบทของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม เป็นเอกลักษณ์ สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตได้ และยังมี ความทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางสังคม เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างบุคลากรครูที่มีคุณภาพ มีความพร้อมต่อการให้บริการทางการศึกษาแก่สังคมทั้งด้านวิชาการและด้านคุณธรรม

๑.๒ ด้านปัจจัยนำเข้า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่าผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเป็นผู้นำ จัดวางอาจารย์ผู้สอนได้เหมาะสมกับรายวิชา ได้เตรียมเนื้อหาการสอนเป็นอย่างดี จึงทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหารายวิชาและตำราที่ใช้มีความสอดคล้องกัน มีความทันสมัยและสามารถบูรณาการกับสภาพความเป็นไปในสังคมปัจจุบันได้ มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และทันสมัยให้เกิดการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย ชัดเจน และคงทน สะดวกต่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน ห้องเรียน และสถานที่เรียนมีความสะดวกสบายต่อการใช้เพื่อจัดการเรียนการสอน มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ การสัมมนาทางวิชาการตามโอกาส มีห้องสมุดประจำคณะและหอสมุดของมหาวิทยาลัยเพื่อบริการสำหรับสืบค้นนอกเวลา และมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านสัญญาณไร้สายและที่ให้บริการในห้องศูนย์คอมพิวเตอร์ เพื่อให้นิสิตได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครบวงจรทั้งในวิชาที่เรียนและประสบการณ์ชีวิตด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับความรู้ความสามารถทั่วไปและการเป็นผู้คงแก่เรียนในฐานะบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ซึ่งในการปฏิบัติงานจริงต้องอาศัยทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

๑.๓ ด้านกระบวนการ อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่ามีความเหมาะสม เพราะในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรคณะครุศาสตร์ ผู้สอนได้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ได้ฝึกปฏิบัติจริงในการทดลองค้นคว้าหาข้อมูลสารสนเทศและสรุปเป็นองค์ความรู้ เพื่อแบ่งปันและร่วมอภิปรายภายในชั้นเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาและศักยภาพของผู้เรียน มีการทดสอบก่อนเรียนในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมแก่รายวิชาเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียน และได้นำไปปรับกระบวนการเรียนการสอนที่กำหนดในประมวลรายวิชา (Course Syllabus) ให้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีความเหมาะสมตามเนื้อหาวิชาและมีวิธีการวัดที่หลากหลาย มีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงรายละเอียดการให้คะแนนประจำวิชาเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการจัดการด้านอาจารย์ผู้สอนได้อาศัยการพิจารณาจากคณะกรรมการในที่ประชุมในการบรรจุผู้สอนในรายวิชา ทั้งนี้ได้อาศัยผลการประเมินคุณภาพอาจารย์ผู้สอนจากแบบประเมินของนิสิตเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจอีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้นำผลการประกันคุณภาพภายในและภายนอกมาร่วมวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของนิสิตที่เข้าศึกษาและจากหน่วยงานภายนอก เช่น สถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครุสภา ฯลฯ

๑.๔ ด้านผลผลิต พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่าผลการเรียนรู้ของนิสิตตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตเป็นที่น่าพอใจ โดยผลสัมฤทธิ์ในระหว่างเรียนอยู่ชั้นปีที่ ๑-๔ นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนสอบในระดับมาก ซึ่งตรงตามคุณสมบัติส่วนบุคคลของนิสิตที่สอบไล่ในแต่ละชั้นปี คือนิสิตมีพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถและความเป็นครูเพิ่มมากขึ้นตามกรอบแนวทางของหลักสูตร เมื่อสังเกตจากการร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษาพบว่า นิสิตมีความกล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการแสดงออกและการพูด มีความเป็นนักวิชาการ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์จากเนื้อหาที่เรียนได้อย่างดี นอกจากนี้ นิสิตที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ มีทัศนคติที่ดีต่อ

วิชาชีพครูและหน้าที่ของครู มีความวิริยะอุตสาหะ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถถ่ายทอดได้ดีในชั้นเรียน จึงถือได้ว่า ผลผลิตจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในระดับที่น่าพอใจ

๑.๕ ด้านผลกระทบ พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นต่อผลกระทบด้านต่างๆ เช่น จากการเปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี ทำให้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นที่รู้จักจากบุคคลภายนอกมากขึ้น โดยสังเกตได้จากการที่มีนิสิตฆราวาสที่สมัครเข้าเรียนเพิ่มขึ้นในแต่ละปีนับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๓ เป็นต้นมา บัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรคณะครุศาสตร์ ๕ ปี ได้รับพิจารณารับเข้าทำงานในหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ และมีผู้สอบบรรจุรับราชการได้บางส่วน มีการรับรองมาตรฐานพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแก่บัณฑิตจากคุรุสภา ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าผลการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์มีประสิทธิภาพและสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู นอกจากนี้ นิสิตและบัณฑิตที่มีโอกาสได้ปฏิบัติในหน่วยงานต่างๆ ได้รับความชื่นชมในด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกับสังคม และสามารถไขปัญหาข้อข้องใจเกี่ยวกับหลักการของพระพุทธศาสนาแก่บุคคลทั่วไปได้ เหมาะสมกับที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่เน้นการสอนตามแนวพุทธศาสตร์บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

๒. ปัญหาหรือความไม่สะดวกในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พบได้แก่ การขาดบุคลากรหรืออาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะเช่น ภาษาจีน ฯลฯ ทำให้รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (วิชาเลือก) บางวิชาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้จริง ซึ่งทำให้นิสิตเสียประโยชน์จากสิทธิ์การเลือกเรียนวิชาที่ตนสนใจได้ ห้องสมุดสำหรับค้นคว้าของคณะครุศาสตร์ยังมีหนังสือและสารสนเทศใหม่ๆ น้อย และไม่สะดวกที่นิสิตจะเข้าสืบค้นจากหอสมุดของมหาวิทยาลัย เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งอยู่ห่างจากอาคารเรียนรวมซึ่งจะทำให้เสียเวลาถ้ามีมอบหมายให้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในช่วงโมงเรียน นิสิตส่วนใหญ่ที่ศึกษาต้องเดินทางจากกรุงเทพมหานครมาที่มหาวิทยาลัยและเดินทางกลับทุกเช้า-เย็น ซึ่งส่งผลต่อการพักผ่อนไม่เพียงพอเป็นเหตุให้มีนิสิตลาออกในระหว่างเรียนจำนวนมากเนื่องจากเห็นว่าไม่คุ้มค่าต่อการเดินทางเมื่อสามารถเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในเขตกรุงเทพมหานครได้ กิจกรรมทางศาสนาหรือศาสนพิธีที่จัดขึ้นบ่อยครั้งในมหาวิทยาลัยมีผลกระทบต่อเวลาเรียนของนิสิตและอาจารย์พิเศษที่เดินทางมาถึงมหาวิทยาลัยแต่ไม่ได้ทำการเรียนการสอน เนื่องจากเวลาเรียนมีน้อยจึงทำให้การเรียนการสอนในบางวิชาที่มีเนื้อหาหายากและมากไม่สามารถบริหารจัดการได้ลงตัว ทำให้นิสิตไม่สามารถรับประสบการณ์และความรู้ได้เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น นิสิตที่เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันทั้งในเรื่องของอายุ พื้นฐานความรู้ และวุฒิการศึกษาที่ใช้สมัครเข้าเรียน จึงทำให้การสอนรายวิชาที่ต้องเน้นทักษะเฉพาะ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี คณิตศาสตร์ ฯลฯ มีความล่าช้าและนิสิตส่วนใหญ่ไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรเมื่ออาจารย์ผู้สอนต้องสอนแบบปรับพื้นฐานใหม่ทั้งหมดในระยะเวลาที่จำกัด จึงทำให้ส่วนสำคัญของวิชาบางส่วนขาดหายไป ไม่สามารถสอนได้ครบ จากปัญหาทั้งหมดที่พบบนนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในทัศนะของอาจารย์ประจำหลักสูตร ทั้งนี้ ปัญหาที่กล่าวมาอาจเป็นปัญหากับบุคคลเฉพาะกลุ่มหรือทั้งหมดก็ได้ เนื่องจากนิสิตและอาจารย์แต่ละ

คนมีเหตุผลและความจำเป็นที่แตกต่างกัน จึงทำให้ระดับการยอมรับได้มีความแตกต่างกันด้วย ในขณะเดียวกันปัญหาบางปัญหาอาจส่งผลกระทบต่อทุกฝ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นเดียวกัน เช่น ความแตกต่างอย่างชัดเจนของนิสิตที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิต ต้องตัดสินใจ จัดการ และทำข้อตกลงที่เหมาะสมให้มีผลเสียน้อยที่สุด และเกิดประโยชน์มากที่สุด จึงถือว่าปัญหาในลักษณะเช่นนี้ต้องอาศัยสติปัญญาแก้ไขเป็นรายกรณีไป อย่างไรก็ตามในส่วนที่เป็นปัญหาอาจมีข้อดีรวมอยู่ด้วยในขณะเดียวกัน เช่น ปัญหาความแตกต่างทางสถานภาพทำให้ทุกคนต้องปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกัน และสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ อันเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูที่ต้องพบกับสังคมที่แตกต่างภายในโรงเรียน จึงถือเป็นการฝึกประสบการณ์ในระหว่างเรียนได้เช่นเดียวกัน

๓. แนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนา อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่าควรมีการจัดลำดับเนื้อหาในการเรียนการสอนให้เหมาะกับสภาพผู้เรียนและสภาพความเป็นจริงในสังคมและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ส่งเสริมให้นิสิตได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้จากการกระทำ เพื่อให้เกิดความคงทนและความชำนาญในสาระรายวิชาในหลักสูตร ควรมีการเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายและให้การอบรมเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น การเป็นครู การพัฒนาสื่อการสอน ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทั้งนี้ควรเป็นเนื้อหาที่เนื่องด้วยบริบทของสังคมภายนอกที่สามารถนำมาใช้ประกอบกับความรู้รายวิชาที่นิสิตศึกษา โดยไม่ซ้ำกับเนื้อหาในชั้นเรียน ควรมีการประชุมระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อคิดเห็นของนิสิตก่อนจบการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาและปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพทุกปีก่อนสิ้นการศึกษา หรือทำเป็นรูปแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการปรับปรุงหลักสูตร เปิดโอกาสบุคคลภายนอกและบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตร เพื่อศึกษาความจำเป็น ความต้องการ และทิศทางการพัฒนานิสิตที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรให้อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนมีการติดตามการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการของหลักสูตรอย่างใกล้ชิด เพื่อศึกษาความสำเร็จและปัญหาของการจัดการศึกษาในทัศนะของอาจารย์ผู้สอน และบันทึกสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรครั้งต่อไป เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นผลผลิตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และยังเป็นหลักฐานสำคัญประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานได้อีกด้วย

๔. แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา มีประเด็นที่อาจารย์ประจำหลักสูตรนำมากล่าวไว้เป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่ ๑) หลักไตรสิกขา ๒) อริยสัจ ๔ ๓) การศึกษาตามลำดับปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ ๔) คันถธรรมาวุธ ซึ่งการนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตนั้นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมในฐานะที่เป็นหลักสูตรเพื่อผลิตครูที่มีความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่และทางพุทธศาสตร์ เพื่อเป็นแม่พิมพ์ที่มีคุณภาพ เป็นครูด้วยจิตวิญญาณและสติปัญญา มีคุณลักษณะที่ควรแก่การยกย่องเชิดชู โดยการจัดการศึกษาตามปรัชญาทางพระพุทธศาสนานั้น เริ่มจากการพิจารณาจำกัลดความของคันถ

ธรรมาและวิปัสสนาธรรม ซึ่งหมายถึงการศึกษาหาความรู้จากตำรา คัมภีร์ และการศึกษาโดยการปฏิบัติ ธรรมเนียมฐานเพื่อการพัฒนาทุกข์ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา หากนำหลักการนี้มาใช้เพื่อจัดการศึกษา ในหลักสูตร คันถธรรมอาจหมายถึงการศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และสารสนเทศทางวิชาการต่างๆ เพื่อพัฒนาไปสู่การฝึกปฏิบัติเพื่อความชำนาญในศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น การปรับ หลักสูตรตามหลักการจัดการศึกษาลักษณะนี้จึงควรจัดให้นิสิตได้ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ ที่มี ประโยชน์โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำวิชาเป็นผู้ถ่ายทอดและชี้แนะแนวทางการจัดการ ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจได้ว่านิสิตสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จากกระบวนการ ดังกล่าวไปฝึกฝนใช้ปฏิบัติได้จริงและสามารถทำความเข้าใจข้อเท็จจริง ลักษณะของวิชาหรือศาสตร์ ด้านนั้นๆ มองเห็นจุดเด่นและจุดด้อย สามารถปรับให้เหมาะสมกับความถนัดและคุณสมบัติส่วนบุคคล ของนิสิต สามารถประเมินสถานการณ์และกำหนดแนวทางพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จจาก การศึกษาและการฝึกฝนได้ หลักการของคันถธรรมและวิปัสสนาธรรมนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางของ การศึกษา คือ ปรัชญา ปฏิบัติ และปฏิเวธ ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ การศึกษาจากภาคทฤษฎี นำไปใช้ฝึกฝนในภาคปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จในขั้นตอนสุดท้ายนั่นเอง

ส่วนการนำหลักอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์ บัณฑิตนั้น ผู้จัดทำหลักสูตรต้องเข้าใจถึงหลักการทำงานของอริยสัจตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา อย่างดี คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งหลักการแห่งอริยสัจนี้เปรียบได้กับการศึกษาวิจัยหรือ การศึกษาตามแนวทางการแสวงหาข้อเท็จจริงตามแนวทางแห่งวิทยาศาสตร์ จึงสามารถนำมาบรรจุ ในรายวิชาเกี่ยวกับการวิจัยได้เช่นกัน เริ่มต้นจากการกำหนดปัญหา ศึกษาลักษณะของปัญหาและ ธรรมชาติของปัญหาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง (ทุกข์) เมื่อทราบแน่ชัดว่าปัญหาที่พบเป็นปัญหาลักษณะใด แล้ว จึงทำการวิเคราะห์ที่มาของการเกิดปัญหาว่ามีสาเหตุที่มาจากอย่างไร เปรียบเสมือนการตั้งความ เป็นมาและความสำคัญในขั้นตอนการวิจัย เพื่อชี้ทิศทางและกำหนดกรอบการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด (สมุทัย) เมื่อสามารถกำหนดกรอบของปัญหาแล้ว สามารถตั้งสมมติฐานได้ว่าถ้าแก้ปัญหามีจาก กรอบที่กำหนดในขั้นที่สอง จะได้ผลอย่างไร มีคุณค่าต่อการลงมือแก้ปัญหาในลักษณะใด และ ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรแก่ใครอย่างไรบ้าง (นิโรธ) หลังจากขั้นตอนทั้งสามข้างต้นได้รับการพิจารณา อย่างถี่ถ้วนและผ่านการตัดสินใจจึงเริ่มต้นแสวงหาข้อมูลและแนวทางแก้ปัญหาอย่างจริงจัง (มรรค) จากหลักการศึกษาดังกล่าวเห็นได้ว่านอกจากจะสังเคราะห์หลักการของอริยสัจ ๔ เข้ากับ กระบวนการวิจัยได้แล้ว ยังสามารถปรับใช้กับการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ได้อีกด้วย อาจารย์ประจำวิชา สามารถนำหลักการนี้มาใช้ในการวางแผนการเรียนแก่นิสิตในรายวิชาของตนได้ เช่น ในวิชา เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน อาจารย์สามารถส่งเสริมให้นิสิตวิเคราะห์คุณค่าและวางแผนการศึกษา เศรษฐศาสตร์ด้วยการวิเคราะห์สาเหตุและความสำคัญของการเรียนด้านเศรษฐศาสตร์ และ ตั้งสมมติฐานว่าเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร และมีวิธีการเรียนอย่างไรให้ประสบ ผลสำเร็จ เป็นต้น จึงถือว่าหลักการทางอริยสัจ ๔ ที่มีในคำสอนของพระพุทธศาสนานั้นมีประโยชน์ต่อ การจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรนำมาใช้เพื่อจัดการเรียน การสอน เพื่อพัฒนาให้นิสิตเป็นผู้รักในการศึกษาและแสวงหาความรู้ สามารถวางแผนความคิดได้อย่าง เป็นระบบ เห็นคุณค่าของชีวิตและสิ่งต่างๆ รอบตัว มีสติและปัญญา ไม่ประมาทในการดำรงชีวิต ซึ่ง

เป็นคุณสมบัติอันดีที่บัณฑิตครูพึงมี เพื่อเป็นต้นแบบและสร้างเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญาและมีระบบการคิดที่มีประสิทธิภาพและตั้งอยู่บนหลักการแห่งการใช้เหตุผล

ส่วนปรัชญาหรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นิยมกล่าวถึงในวงการด้านการศึกษามากที่สุด คือ ไตรสิกขา เนื่องจากหลักไตรสิกขาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษาโดยความหมายและมีเนื้อหาที่ครอบคลุมหลักคำสอนทั้งหมดของพระพุทธศาสนา นั่นคือ ศีล สมาธิ และปัญญา หลักการของไตรสิกขาเป็นกระบวนการศึกษาทางธรรมเพื่อการหลุดพ้นจากทุกข์ บรรลุมรรคผลตามแนวทางพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า แต่ในขณะเดียวกันยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาทางโลกหรือศาสตร์การศึกษาสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว ดังคำกล่าวที่ว่า คำสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าไม่เคยล้าสมัย แนวทางการประยุกต์หลักไตรสิกขาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตนั้น สามารถจำแนกได้เป็นรายข้อดังนี้ ๑) ศีล คือการสำรวมร่างกาย และวาจาไม่ให้เป็นประมาทและประพฤติดี เมื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการศึกษา ศีลก็หมายถึงวินัย วินัยในการเป็นนิสิต วินัยในการเป็นครู วินัยในการเรียนในชั้นเรียน ตลอดจนวินัยตามหลักคำสอนที่นิสิตต้องรักษาในฐานะพุทธบริษัท การสร้างวินัยที่ดีแก่นิสิตย่อมเป็นข้อดีต่อความงดงามของภาพลักษณ์ และก่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกสถานที่ เมื่อมีความสงบ ความสามัคคีในหมู่คณะย่อมนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือที่ดี นำไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วและมีประสิทธิผล แนวทางการสร้างวินัยนั้นเริ่มจากการทำข้อตกลงซึ่งเป็นที่รับทราบและเข้าใจกันอย่างทั่วถึงและการประพฤติตนตามกรอบที่กำหนดไว้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอาจารย์ประจำหลักสูตรมีบทบาทที่สำคัญในการจัดการศึกษาและสร้างเสริมวินัยนิสิตโดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ขาดตกบกพร่อง มีสติปัญญาในการแนะนำตักเตือนเมื่อมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้น คณาจารย์ต้องรู้วิธีการพูดที่สร้างความน่าเชื่อถือ ควรแก่การนำไปประพฤติปฏิบัติและหลีกเลี่ยงการกล่าวด้วยถ้อยคำหรือวิธีการรุนแรงที่อาจนำมาซึ่งการต่อต้านที่จะส่งผลให้เกิดความล้มเหลวและผลเสียอื่นตามมา ๒) สมาธิ หมายถึงการดำรงสติให้ตั้งมั่นและจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความตั้งใจแน่วแน่ และประกอบด้วยความเพียรพยายาม ผลดีของการจัดการศึกษาชั้นนี้คือนิสิตเป็นผู้มีความมั่นคงและมีความรับผิดชอบต่อภาระ หน้าที่ การเรียน และงานต่าง ที่ได้รับมอบหมาย คณาจารย์ต้องทำความเข้าใจพื้นฐานด้านจิตใจและสังคมของนิสิต สิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลให้สามารถหาวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจให้นิสิตมีรู้สึกอยากติดตามอย่างต่อเนื่อง เมื่อนิสิตให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง หมายถึงเกิดสมาธิขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างสะดวกราบรื่น และมีเสถียรภาพ ในขณะเดียวกัน คณาจารย์ต้องไม่นิ่งนอนใจที่จะสร้างแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจแก่นิสิตอย่างสม่ำเสมอ ต้องใช้เวลาในการพัฒนาอย่างไม่ลดละ จึงจะประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ และมีวิสัยทัศน์ที่ดีได้ ๓) ปัญญา เป็นขั้นสูงสุดของการศึกษาที่บ่งบอกว่าจากกระบวนการจัดการศึกษาทั้งหมด นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรต้องการและสำเร็จตามที่มุ่งหมาย นิสิตสามารถนำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สามารถศึกษาต่อยอดได้ด้วยตนเอง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขั้นปัญญาจะทราบได้ต้องมีการทดสอบ หรือเรียกว่าเป็นการประเมินผล ซึ่งใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และการสังเกตการพูดคุยสัมภาษณ์ คณาจารย์ผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาต้องวางใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม และ

มีจิตใจที่มั่นคงหนักแน่น มีสติปัญญาไตร่ตรองและพิจารณาเห็นความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของ นิสิตเป็นรายบุคคลเพื่อหาแนวทางปรับปรุงกระบวนการและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จากแนวทางการจัดการ การศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่กล่าวมาสามขั้นตอน กระบวนการขั้นศีล สมาธิ และปัญญา แบ่งเป็น ขั้นตอนชัดเจน แต่ไม่ได้เป็นกระบวนการที่แยกขาดจากกัน ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาแล้วการ ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาต้องทำทั้งสามขั้นตอนไปพร้อมๆ กัน เพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกัน ดังนั้น การ จัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา จึงไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับว่าสิ่งใดก่อนหลัง สามารถทำขั้นตอนใด ก่อนก็ได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์หรืออาจจัดให้ครบทั้งสามขั้นตอนในระยะเวลาเดียวกันก็ได้

อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็น มหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่กำหนดให้นิสิตเป็นพระภิกษุและสามเณรถึง ๗๐% ของนิสิตทั้งหมด การนำหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาตามศาสตร์ สมัยใหม่นับเป็นสิ่งที่มีความหมาย ในขณะเดียวกัน ต้องส่งเสริมการจัดการศึกษาทางธรรมตามหลักการ ดังกล่าวแก่นิสิตด้วย เพื่อให้นิสิตเป็นผู้ตั้งมั่นในคุณธรรมและศีลธรรมอันดีงามในฐานะผู้นำทางจิต วิญญาณแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป เหมาะสมกับบริบทและความคาดหวังจากสังคมที่ต้องการครูที่มีความ รู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งพร้อมความสามารถในการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมอัน ดีงามแก่เยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย การจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงควรให้ความสำคัญกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาและการปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานและหลักการปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจน โดยใช้เทคนิคการสอนที่ยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ คณาจารย์จึงต้องมีความรู้ในด้านพุทธศาสตร์และกรรมฐานอย่างลึกซึ้ง เพื่อใช้ในการบรรยาย และตอบคำถามที่นิสิตเกิดความสงสัยได้อย่างละเอียดถูกต้องตามหลักคำสอน โดยยึดมั่นว่าการให้ ความรู้ทางพุทธศาสตร์ที่ถูกต้องแก่นิสิตเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องถือเอาเป็นจรรยา ไม่สามารถละเลยหรือปล่อย ผ่านได้

๕.๒ การอภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทาง พระพุทธศาสนา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทาง พระพุทธศาสนา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

๑. ด้านบริบท พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทาง พระพุทธศาสนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านการ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้จบการศึกษาเป็นที่น่าพึงพอใจ ผู้ศึกษาและผู้จบการศึกษา เห็นว่าแนวคิดของหลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีความเป็น สาธารณะ มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพและ คุณลักษณะตรงกับบริบทความต้องการทางสังคมและสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษา ข้อมูลหลักสูตรที่ใช้จัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยใน เบื้องต้นแล้ว จึงเลือกตัดสินใจเข้ารับการศึกษา นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะผู้เข้าศึกษาและบัณฑิต พิจารณาเห็นว่าเนื้อหาโครงสร้างหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัยมีความเป็นเอกลักษณ์ในด้านการเน้นแนวทางการพัฒนาครูด้วยวิชาการทางพุทธศาสตร์ที่

บูรณาการกับวิชาชีพครูและศิลปวิทยาการต่างๆ ทำให้หลักสูตรมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากหลักสูตรหลักธรรม หลักจิตวิทยาและปรัชญาเชิงพุทธศาสตร์เป็นทฤษฎีที่เอื้อต่อความเป็นครูอย่างยิ่งในฐานะครุมืออาชีพ ซึ่งต้องหนักแน่นในจรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปสำหรับพุทธศาสนิกชนว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นบรมครูและเป็นผู้นำแห่งการสอนที่มีหลักการ แนวคิดและวิธีการลึกซึ้งอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทนา ปล้องเจริญ ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๔๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี พบว่า ด้านบริบท ผู้ใช้หลักสูตรและบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก^{๔๔} และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา บุญมาน่า และสมควร ทรัพย์บำรุง ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิชาชีพศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับนโยบายการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับ^{๔๕}

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชามีความรู้ความสามารถในสิ่งที่สอน มีการจัดเตรียมการสอนเป็นอย่างดี มีความน่าเชื่อถือและประกอบด้วยคุณธรรมเหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และจัดกระบวนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของเนื้อหาวิชา อาจเป็นเพราะ มีการจัดทำประมวลรายวิชาอย่างชัดเจนมีเนื้อหาการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เข้าศึกษามีความพึงพอใจและมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้อย่างเต็มที่ สื่อการจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เราให้เกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา นอกจากนี้ ในด้านความสะดวกสบาย อาจเป็นเพราะสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนต่างๆ สภาพแวดล้อม และสถานที่ที่มีความพร้อม เอื้อต่อการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปวีรีศา เรืองพานิช ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รุ่นที่ ๑-๔ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model พบว่า กลุ่มนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติผู้เรียน อยู่ในระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมาก และกลุ่มบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ประเด็น คุณสมบัติผู้เรียน ระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมากเช่นกัน^{๔๖} และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจพร ชนะกุล ที่

^{๔๔} ฉันทนา ปล้องเจริญ, “การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตฯ”, บทคัดย่อ.

^{๔๕} พัชรา บุญมาน่า และ สมควร ทรัพย์บำรุง, “การประเมินหลักสูตรวิชาชีพศึกษาทั่วไป”, บทคัดย่อ.

^{๔๖} ปวีรีศา เรืองพานิช, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตฯ”, หน้า ๑๐๙-๑๑๐.

ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙ พบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านผู้สอน ($\bar{x} = 4.44$) ด้านผู้เรียน ($\bar{x} = 4.37$) ด้านสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.24$) ด้านสถานที่เรียน ($\bar{x} = 4.12$) และด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์การศึกษา ($\bar{x} = 3.89$)^{๘๗}

๓. ด้านกระบวนการ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตเป็นไปตามกรอบแนวทางและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นไปตามแผนที่กำหนดและสามารถจัดการศึกษาได้ครบถ้วนสมบูรณ์ กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง มีการใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีการเรียงลำดับเนื้อหาก่อนหลังอย่างเหมาะสมเพื่อความต่อเนื่องของการเรียนรู้ ใช้การจัดการกระบวนการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อฝึกประสบการณ์ให้ผู้ศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ การวัดและประเมินผลมีหลักการที่แน่นอนชัดเจน โปร่งใส เป็นไปได้ มีวิธีการวัดที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทรายวิชา ระยะเวลา และนิสิต มีเปิดโอกาสนิสิตมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล อาจารย์ผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดและการเลือกใช้สื่อการสอนอย่างชำนาญ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน มีการร่วมกันสรุปผลการจัดการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้นิสิตได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน และให้นิสิตได้ประเมินอาจารย์ผู้สอนเป็นรายบุคคลทุกปีการศึกษาหรือทุกภาคการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจพร ชนะกุล ที่ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙ พบว่า ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.32$) ด้านการบริหารหลักสูตร ($\bar{x} = 4.31$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.27$)^{๘๘} สอดคล้องกับผลการวิจัยของมานี แสงหิรัญ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า ด้านกระบวนการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกเรื่องดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ และการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก^{๘๙} และสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทพร ปัญญาทิพย์ ที่ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า ด้านกระบวนการ การบริหารหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมาก^{๙๐}

๔. ด้านผลผลิต พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนิสิตและบัณฑิตมีความเห็นว่ามีผลที่

^{๘๗} เบญจพร ชนะกุล, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตฯ”, บทคัดย่อ.

^{๘๘} เรื่องเดียวกัน, บทคัดย่อ.

^{๘๙} มานี แสงหิรัญ, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์”, วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, หน้า ๓๘-๓๙.

^{๙๐} ฉันทพร ปัญญาทิพย์, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี”, บทคัดย่อ.

ได้จากการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำให้ได้ประสบการณ์ที่ดี มีความสำคัญ และมีประโยชน์ ผู้ศึกษาอาจพบว่ามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเป็นนักวิชาการ รักในการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อบุคคลรอบข้าง ต่อหลักสูตร และต่อวิชาชีพครู และยังประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมที่สั่งงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสม อิศวกุล และคณะ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๔๘ พบว่า ด้านผลการใช้หลักสูตร ๑) ผลการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของนักศึกษาปีสุดท้ายในประเด็นคุณลักษณะของนักศึกษา ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะและพฤติกรรม พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาปีสุดท้ายเห็นว่าตนเองมีคุณลักษณะทั้ง ๓ ด้านในระดับมาก ๒) ผลการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการในประเด็นคุณลักษณะของนักศึกษา ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะและพฤติกรรม พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาปีสุดท้ายคุณลักษณะทั้ง ๓ ด้านในระดับมาก และ ๓) ผลการใช้หลักสูตร ประเด็นการวางแผนการเรียนตลอดหลักสูตร นักศึกษาปีสุดท้ายในฐานะที่ได้ศึกษาตลอดหลักสูตรแล้ว เห็นว่า การวางแผนการเรียนตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก^{๑๑} สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิชาชีพศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ด้านผลผลิตผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะของบัณฑิตด้านความรู้ ความสามารถพื้นฐาน และความรู้ความสามารถทางวิชาการในระดับพอใจ และมีความพึงพอใจคุณลักษณะบัณฑิตด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพในระดับพอใจมาก^{๑๒} และสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทพร ปัญญาทิพย์ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า ด้านผลผลิต คุณลักษณะบัณฑิตและคุณภาพทางวิชาการบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งผลการประเมินทุกด้าน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด^{๑๓}

๕. ด้านผลกระทบ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้เข้าศึกษาและบัณฑิตเห็นว่าคุณรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานจริงได้ จากการสอบถามความคิดเห็นและสังเกตท่าทีของบุคคลภายนอกต่อสถาบันการศึกษาและต่อผู้เข้าศึกษาและบัณฑิต อาจทำให้เข้าใจได้ว่า บุคคลภายนอกให้ความสนใจและให้การยอมรับต่อการจัดการศึกษาและผลผลิตของหลักสูตรเป็นอย่างดี บัณฑิตที่จบการศึกษาได้งานทำและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา จึงสามารถลงความเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลักสูตร ๕ ปี นั้น ประสบความสำเร็จและมีผลกระทบในเชิง

^{๑๑} สมทรง อิศวกุล และคณะ, “การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีฯ”, บทคัดย่อ.

^{๑๒} พัชรา บุญมานำ และ สมควร ทรัพย์บำรุง, “การประเมินหลักสูตรวิชาชีพศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”, บทคัดย่อ.

^{๑๓} ฉันทพร ปัญญาทิพย์, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปีฯ”, บทคัดย่อ.

บวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทนา ปลั่งเจริญ ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๔๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้น ผู้ใช้หลักสูตรมีการพัฒนาการสอนและการทำงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีการปรับปรุงพัฒนางาน^{๙๔} และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีริศา เรืองพานิช ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รุ่นที่ ๑-๔ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model พบว่า กลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก กลุ่มเพื่อนร่วมงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก และกลุ่มอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรด้านผลกระทบ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครู การนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก^{๙๕}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินในประเด็นต่อไปนี้เป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียน นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้ มีคะแนนความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรดำเนินการดังนี้

๑. ตรวจสอบและปรับแก้ไขจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าศึกษาตระหนักได้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้มุ่งส่งเสริมการพัฒนาให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้ ความสามารถเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้สามารถตัดสินใจได้ฉับไวและมั่นใจมากยิ่งขึ้น

๒. ร่วมประชุมและกำหนดนโยบายการจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกับบทเรียน มีความน่าสนใจ และเป็นแนวทางให้นิสิตได้นำไปพัฒนา และปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง และทำการติดตามและประเมินผลการผลิตสื่อการสอนและการใช้

^{๙๔} ฉันทนา ปลั่งเจริญ, “การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตฯ”, บทคัดย่อ.

^{๙๕} ปวีริศา เรืองพานิช, “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตฯ”, หน้า ๑๐๙-๑๑๐.

สื่อการสอนของอาจารย์ประจำวิชาอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ฯ ในระยะยาว

๓. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต เพื่อให้นิสิตที่ศึกษามีความพึงพอใจและเต็มใจศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อประโยชน์ด้านผลผลิตของหลักสูตรที่มีคุณภาพต่อไป

๔. ส่งเสริมกระบวนการสอนแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และร่วมอภิปรายในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๕. จัดให้มีการประสานงานกับชุมชนหรือมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การให้บริการสังคมในทุกภาคการศึกษา เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ให้นิสิตได้มีโอกาสนำความรู้ไปใช้ในชุมชน และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงานในสังคม และสามารถวางแผนการจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ในแง่การจัดการศึกษาในระดับสากลโดยประยุกต์กับปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เพื่อความเจริญงอกงามตามหลักพุทธธรรมร่วมสมัย

๒. ศึกษาการพัฒนาค่านิยมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และจิตวิญญาณในวิชาชีพของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อระสิทธิผลของการผลิตครูที่มีความสมบูรณ์พร้อมด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและเป็นแม่พิมพ์ที่มีคุณค่า

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, ๒๕๔๖.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ หนังสือ

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. พื้นฐานปรัชญาการศึกษา: ภูมิปัญญาของตะวันออกและตะวันตก. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๕๕.

จำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรและการออกแบบพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒.

นิคม ชมพุลอง. วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและวิธีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ธารอักษร, ๒๕๔๕.

ประยงค์ เนาวบุตร. การประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๕.

ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญาร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๗.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). หลักการศึกษาในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

_____. การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๒.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.

_____. การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, ๒๕๔๒.

_____. ธรรมกับการศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, ๒๕๓๘.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). การเสริมสร้างคุณลักษณะเด็กไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔.

_____. ปรัชญาการศึกษาของไทย ภาคพุทธธรรม: แก่นนำการศึกษา (ภาคต้นของหนังสือปรัชญาการศึกษาของไทย). กรุงเทพฯ: ผลิติมม์, ๒๕๕๖.

_____. รู้หลักก่อนแล้วศึกษาและสอนให้ได้ผล. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา, ๒๕๕๑.

พระราชวรมนี (ประยูร ธรรมจิตโต). ขอบฟ้าแห่งความรู้. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, ๒๕๔๐.

พุทธทาสภิกขุ. การศึกษาและการรับปริญญาในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์, ม.ป.ป.

- _____ . **คู่มือการศึกษาพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา, ๒๕๔๔.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๕๒**.
กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี. **การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- วิชัย ตันศิริ. **โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิวณิช. **การพัฒนาหลักสูตรสานต่อท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์รี่,
๒๕๔๒.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. **การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๗.
- _____ . **พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่**. กรุงเทพฯ: ธเนศวรการพิมพ์, ๒๕๓๓.
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. **ปฏิรูปการศึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ**. กรุงเทพฯ: วศิระ, ๒๕๕๓.
- สนิท ศรีสำแดง. **พุทธศาสนากับหลักการศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: นีลนาราการพิมพ์, ๒๕๓๔.
- สมคิด พรหมจ้อย. **เทคนิคการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม
มาธิราช, ๒๕๔๕.
- สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฒโน). **ลักษณะพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราช
วิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- สาโรช บัวศรี. **การศึกษาและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: กริดส์ ดีไซน์ แอนด์ คอมมูนิเคชั่น, ๒๕๔๙.
- สุนน อมรวิวัฒน์. **สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.
- สมิตร คุณากร. **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๒๕.

๑.๒.๒ บทความ

- นิรมล ศตวุฒิ และ มาลินี บุญยรัตพันธ์. “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๙”, **วารสารรามคำแหง**. ปีที่ ๒๗
ฉบับที่ ๒ (เมษายน ๒๕๕๓ - มิถุนายน ๒๕๕๓): ๑๕๔-๑๕๕.
- มานี แสงหิรัญ. “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์”, **วารสารครุ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ - กรกฎาคม
๒๕๕๔), ๓๘-๓๙.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. “การประเมินหลักสูตร”, **วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**. ปีที่
๑๐ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์-กรกฎาคม ๒๕๕๕): ๒๑-๒๒.
- สาโรช บัวศรี. “ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์”. ใน **การศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์เพื่อ
สันติภาพและการพัฒนา เล่ม ๑**. หน้า ๓๘๘. รวบรวมโดย ชม ภูมิภาค. กรุงเทพฯ: ศิลป
สนองการพิมพ์, ๒๕๓๑.

๑.๒.๓ งานวิจัย

- กุสุมา ใจสบาย. “การพัฒนา รูปแบบการประเมินสมรรถนะนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคใต้ตอนบน”. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๖.
- ฉันทนา ปล้องเจริญ. “การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๔๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๓.
- ชุมพร ศรีเทพย์. “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๕.
- ฐิติวัสส์ สุขป้อม. “การประเมินและหารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา (ศึกษาเฉพาะในรายวิชาการจริยธรรมทางจิตวิทยา)”. งานวิจัยงบประมาณทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบรายได้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๕.
- ธนพรรณ ชุลจันทร์ และ ปราณี วงศ์จำรัส. “การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”. งานวิจัยทุนสนับสนุน สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕.
- ธรรมสันต์ สุวรรณโรจน์. “การประเมินการจัดการเรียนรู้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โดยใช้รูปแบบซิพพ์”. รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนโครงการวิจัย สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๕๕.
- ธัญพร ปัญญาทิพย์. “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔.
- นิสากร ชูชาติ. “การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๕๕.
- เบญจพร ชนะกุล. “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๑”. รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๓.
- ปวีรศา เรืองพานิช. “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รุ่นที่ ๑-๔ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์”. ปริญญานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร

- มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๓.
- พัชรา บุญมานำ และ สมควร ทรัพย์บำรุง. “การประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”. รายงานการวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, ๒๕๕๓.
- วไลพร อาจารย์วัฒนา. “การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕.
- สถาพร เจริญสุขโชคกุล. “การกำหนดและประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๕.
- สมชาย วงศ์เกษม และคณะ. “การประเมินผลการใช้หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและการศึกษาความต้องการในการเข้าศึกษาต่อในทศวรรษหน้า พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”. งานวิจัยทุนอุดหนุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕.
- สมทรง อัสวกุล และคณะ. “การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๔๘”. งานวิจัยทุนอุดหนุนประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๔.
- สุรพล หยกฟ้าวิจิตร. “การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, ๒๕๕๔.
- อัจฉรา เทียนทอง. “การประเมินหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลควบคุมการติดเชื้อ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗.

๑.๒.๔ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, “เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย: สุภาชิต ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ”, <<http://www.mcu.ac.th/site/philosophy.php>>, กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕.

๑.๒.๕ เอกสารอื่นๆ

วสันต ทองไทย. “การประเมินหลักสูตรจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ”. ม.ป.ท., ม.ป.ป., (เอกสารไม่ตีพิมพ์).

๒. ภาษาอังกฤษ

๒.๑ หนังสือ

Beauchamp, G.A. **The Curriculum of the Elementary Schools.** Boston: Allyn and Bason, 1964.

Cronbach, L.T. **Essentials of psychological testing.** New York: Harper Collins, 1990.

Saylor J.G. and Alexander W.M. **Planning Curriculum for Schools.** Holt: Rinehart and Winston, 1974.

Stufflebeam, Daneil L. and others. **Education Evaluation and Decision Making.** 5th ed. Mini OS: Peacock Publishers, 1971.

Taba, Hilda. **Curriculum Development : Theory and Practice.** New York: Harcourt Brace and World, 1962.

Tyler, Ralph W. **Basic Principles of Curriculum and Instruction.** Chicago: University of Chicag Press, 1970.

Worthen, BR. and Sanders, J.R. **Educational Evaluation: Theory and Practice.** CaliFornia: Wadsworth Publishing, 1973.

๒.๒ บทความ

Chiang, P.W. “Assessing The Effectiveness of Five - Year Mechanical Engineering Technology Programs of Junior Colleges in Taiwan, R.O.C.: An application of The CIPP Evaluation Model (China),” **Dissertation Abstracts International.** 57th (Feb. 1977): Abstract.

Hammond R. “Content Evaluation of Instruction in Local School Districts”. In **Educational Technology.** pp. 1-17. pp., 1969.

Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. “Determining Sample Size for Research Activities”. In **Educational and Psychological Measurement 30,** 1970.

Negel, Joseph Robert. “An Evaluation of the Doctoral Program in Education Administration at the University of Akran as Perceived by Its Graduates”, **Dissertation Abstracts international.** 47th (1969): 198.

ภาคผนวก

ผนวก ก

บทความวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
Development of Bachelor of Education Curriculum Based on Buddhist Educational
Philosophy

ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ^{๑*} พระมหาชุตีภัก อภินันโท^๒ และ ผศ.ดร.อิทธิพงษ์ เพชรสุทธิ^๓
Dr.Pimolpun Phetsombat^{1*} Phramaha Chutipak Aphinanto (Haemtong)²
 and Asst.Prof.Atiphong Phetsut³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550 ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ 2) พัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา และ 3) เสนอหลักสูตรตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยทำการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2550 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และ การนำเสนอหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ได้หลักสูตรใน 5 สาขาวิชา คือ 1) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาไทย 2) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ 3) หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา 4) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และ 5) หลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

ABSTRACT

The purpose of this research are 1) to evaluate the context, input, process, output, and impact of Mahachulalongkornrajavidyalaya University's Bachelor of Education curriculum (B.E. 2550); 2) to develop the Bachelor of Education curriculum based on Buddhist educational philosophy; and 3) to present the Bachelor of Education curriculum based on Buddhist educational philosophy. The research is conducted in both quantitative and qualitative methods The results of data analysis are as followed: The result of evaluation of the bachelor of education curriculum releases that entire performance is in the high level ($\bar{X} = 4.03$). and In addition, the research also finds five curriculums of education management as followed: 1) Bachelor of Arts Program in Social Studies, 2) Bachelor of Arts Program in Thai Language Teaching, 3) Bachelor of Education Program in English Teaching, 4) Bachelor of Arts Program in Social Studies, and 5) Bachelor of Arts Program in Buddhism Teaching.

Key Words: Curriculum Development, Buddhist Educational Philosophy

*Corresponding Author; e-mail address: master_tom12@yahoo.com

^๑ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

^๒ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

^๓ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี อ.เมืองปทุมธานี จ.ปทุมธานี ๑๒๐๐๐

คำนำ

การจัดการศึกษาโดยทั่วไปไม่ว่าในระดับใดก็ตาม หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาก็คือหลักสูตร ซึ่งถือว่าหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพราะเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถและทักษะไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะฉะนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษามาก เนื่องจากหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาประเทศ เพราะฉะนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงต้องวางแผนและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและความสามารถที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแนวทางที่พึงปรารถนาโดยเฉพะอย่างยิ่งคณะครุศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพได้ และมีสถานภาพเป็นวิชาชีพชั้นสูง ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านครุศาสตร์จะต้องใช้เวลาในการศึกษาวิทยาการ และฝึกฝนจนมีความชำนาญเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังต้องมีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพด้วย เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อพัฒนาการทางการศึกษาความต้องการของสังคม (เบญจพร ชนะกุล, ๒๕๕๓: ๓)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสถาปนาขึ้น โดยมีพระราชปณิธานให้เป็นสถานที่ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ภายใต้ปรัชญาการศึกษาที่ว่าจัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ตระหนักในบทบาทและภารกิจที่รับผิดชอบ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อไปปรับใช้สังคมและประเทศชาติ จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมและมวลงประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อถ่ายทอดและพัฒนานิสิตให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ ตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร และเน้นย้ำถึงการนำหลักปรัชญาทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมองค์ความรู้คู่คุณธรรมและเทคนิควิธีการสอนตามแนวทางพุทธให้เกิดแก่นิสิตที่ศึกษาตามในหลักสูตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด สัมกับความเป็นสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำหลักสูตรที่ได้ไปใช้ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ
๒. เพื่อพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อเสนอหลักสูตรตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

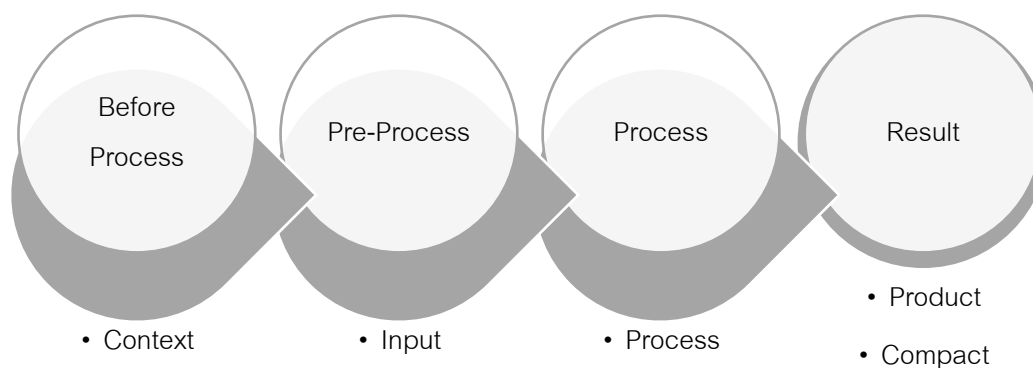
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป
๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อใช้ประกอบการวางแผนและเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมาย
๓. เป็นแนวทางให้ผู้สนใจค้นคว้าและวิจัยได้นำข้อมูลไปทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

๑. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
๒. แนวคิดการประเมินแบบ CIPP MODEL
๓. ปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
๔. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ได้ทำการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model โดยมุ่งเน้นการประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

- ๑) ด้านบริบท (Context)
- ๒) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
- ๓) ด้านกระบวนการ (Process)
- ๔) ด้านผลผลิต (Product)

๕) ด้านผลกระทบ (Impact)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นิสิตปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑-๕ บัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งสิ้น ๔๘๖ คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จำนวน ๑๕ คน บัณฑิตที่จบจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ คน และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตจำนวน ๑๐ คน กำหนดขนาดโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง นอกจากนี้ยังมีนิสิตที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดขนาดโดยเทียบจากตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวน ๒๑๐ คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรได้แก่แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) หลักไตรสิกขา 2) อริยสัจ 4 3) การศึกษาตามลำดับปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ 4) หลักคันถธุระ วิปัสสนาธุระ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรายวิชาและผู้เรียน

3. การนำเสนอหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ได้หลักสูตรใน 5 สาขาวิชา คือ 1) หลักสูตร สาขาวิชาการสอนภาษาไทย 2) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ 3) หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา 4) หลักสูตรสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และ 5) หลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายดังนี้

๑. ด้านบริบท พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านการตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้จบการศึกษาเป็นที่น่าพึงพอใจ ผู้ศึกษาและผู้จบการศึกษาเห็นว่าแนวคิดของหลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีความเป็นสากล มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพและคุณลักษณะตรงกับบริบทความต้องการทางสังคมและสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาข้อมูลหลักสูตรที่ใช้จัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในเบื้องต้นแล้ว จึงเลือกตัดสินใจเข้ารับการศึกษา นอกจากนี้ อาจเป็น

เพราะผู้เข้าศึกษาและบัณฑิตพิจารณาเห็นว่าเนื้อหาโครงสร้างหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความเป็นเอกลักษณ์ในด้านการเน้นแนวทางการพัฒนาครูด้วยวิชาการทางพุทธศาสตร์ที่บูรณาการกับวิชาชีพรูและศิลปวิทยาการต่างๆ ทำให้หลักสูตรมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากหลักสูตรหลักจิตวิทยาและปรัชญาเชิงพุทธศาสตร์เป็นทฤษฎีที่เอื้อต่อความเป็นครูอย่างยิ่งในฐานะครูมืออาชีพ ซึ่งต้องหนักแน่นในจรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปสำหรับพุทธศาสนิกชนว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นบรมครูและเป็นผู้นำแห่งการสอนที่มีหลักการ แนวคิดและวิธีการลึกซึ้งอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง (๒๕๕๓: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับนโยบายการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับ

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชามีความรู้ความสามารถในสิ่งที่สอน มีการจัดเตรียมการสอนเป็นอย่างดี มีความน่าเชื่อถือและประกอบด้วยคุณธรรมเหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และจัดกระบวนการสอนด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของเนื้อหาวิชา อาจเป็นเพราะ มีการจัดทำประมวลรายวิชาอย่างชัดเจนมีเนื้อหาการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เข้าศึกษามีความพึงพอใจและความปรารถนาที่จะเรียนรู้อย่างเต็มที่ สื่อการจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เราให้เกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา นอกจากนี้ ในด้านความสะดวกสบาย อาจเป็นเพราะสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนต่างๆ สภาพแวดล้อม และสถานที่ที่มีความพร้อม เอื้อต่อการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีรีศา เรืองพานิช (๒๕๕๓: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รุ่นที่ ๑-๔ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model พบว่า กลุ่มนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติผู้เรียน อยู่ในระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมาก และกลุ่มบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ประเด็น คุณสมบัติผู้เรียน ระดับเหมาะสม คุณสมบัติผู้สอน ทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

๓. ด้านกระบวนการ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตเป็นไปตามกรอบแนวทางและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นไปตามแผนที่กำหนดและสามารถจัดการศึกษาได้ครบถ้วนสมบูรณ์ กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง มีการใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีการเรียงลำดับเนื้อหาที่ก่อนหลังอย่างเหมาะสมเพื่อความต่อเนื่องของการเรียนรู้ ใช้การจัดกระบวนการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อฝึกประสบการณ์ผู้ศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ การวัดและประเมินผลมีหลักการที่แน่นอนชัดเจน โปร่งใส เป็นไปได้ มีวิธีการวัดที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทรายวิชา ระยะเวลา และนิสิต มีเปิดโอกาสนิสิตมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการ

ประเมินผล อาจารย์ผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดและการเลือกใช้สื่อการสอนอย่างชำนาญเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน มีการร่วมกันสรุปผลการจัดการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน และให้นักเรียนได้ประเมินอาจารย์ผู้สอนเป็นรายบุคคลทุกปีการศึกษาหรือทุกภาคการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานี แสงหิรัญ (๒๕๕๔: ๓๘-๓๙) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนทุกเรื่องดำเนินการเป็นส่วนมาก และการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๔. ด้านผลผลิต พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนิสิตและบัณฑิตมีความเห็นว่าผลที่ได้จากการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำให้ได้ประสบการณ์ที่ดี มีความสำคัญ และมีประโยชน์ ผู้ศึกษาอาจพบว่ามีความรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเป็นนักวิชาการ รักในการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อบุคคลรอบข้าง ต่อหลักสูตร และต่อวิชาชีพครู และยังประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมที่พึงงามด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทพร ปัญญาทิพย์ (๒๕๕๔: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า ด้านผลผลิต คุณลักษณะบัณฑิตและคุณภาพทางวิชาการบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งผลการประเมินทุกด้าน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๕. ด้านผลกระทบ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้เข้าศึกษาและบัณฑิตเห็นว่าความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานจริงได้ จากการสอบถามความคิดเห็นและสังเกตท่าทีของบุคคลภายนอกต่อสถาบันการศึกษาและต่อผู้เข้าศึกษาและบัณฑิต อาจทำให้เข้าใจได้ว่า บุคคลภายนอกให้ความสนใจและให้การยอมรับต่อการจัดการศึกษาและผลผลิตของหลักสูตรเป็นอย่างดี บัณฑิตที่จบการศึกษาได้งานทำและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา จึงสามารถลงความเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลักสูตร ๕ ปี นั้น ประสบความสำเร็จและมีผลกระทบในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทพร ปล้องเจริญ (๒๕๕๓: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๔๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้น ผู้ใช้หลักสูตรมีการพัฒนาการสอนและการทำงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีการปรับปรุงพัฒนางาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินในประเด็นต่อไปนี้เป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงใน

การเรียนรู้ นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้ มีคะแนนความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรดำเนินการดังนี้

๑. ตรวจสอบและปรับแก้ไขจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าศึกษาตระหนักได้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้มุ่งส่งเสริมการพัฒนาให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้ ความสามารถเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้สามารถตัดสินใจได้ฉับไวและมั่นใจมากยิ่งขึ้น

๒. ร่วมประชุมและกำหนดนโยบายการจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกับบทเรียน มีความน่าสนใจ และเป็นแนวทางให้นิสิตได้นำไปพัฒนาและปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง และทำการติดตามและประเมินผลการผลิตสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ประจำวิชาอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ฯ ในระยะยาว

๓. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความต้องการของนิสิต เพื่อให้นิสิตที่ศึกษามีความพึงพอใจและเต็มใจศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อประโยชน์ด้านผลผลิตของหลักสูตรที่มีคุณภาพต่อไป

๔. ส่งเสริมกระบวนการสอนแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และร่วมอภิปรายในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๕. จัดให้มีการประสานงานกับชุมชนหรือมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การให้บริการสังคมในทุกภาคการศึกษา เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ให้นิสิตได้มีโอกาสนำความรู้ไปใช้ในชุมชน และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงานในสังคม และสามารถวางแผนการจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ในแง่การจัดการศึกษาในระดับสากลโดยประยุกต์กับปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เพื่อความเจริญงอกงามตามหลักพุทธธรรมร่วมสมัย

๒. ศึกษาการพัฒนาค่านิยมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และจิตวิญญาณในวิชาชีพของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อระสีทธิผลของการผลิตครูที่มีความสมบูรณ์พร้อมด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและเป็นแม่พิมพ์ที่มีคุณค่า

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทนา ปล้องเจริญ. ๒๕๕๓. การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๕๕ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธัญพร ปัญญาทิพย์. ๒๕๕๔. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๕ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เบญจพร ชนะกุล. ๒๕๕๓. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี) สาขาการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๙. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ปวีรีศา เรืองพานิช. ๒๕๕๓. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต รุ่นที่ ๑-๔ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรา บุญมาน้ำ และ สมควร ทรัพย์บำรุง. ๒๕๕๓. การประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต.
- มานี แสงหิรัญ. ๒๕๕๔. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีที่ ๙ (ฉบับที่ ๒): หน้า ๓๘-๓๙.

ผนวก ข

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้าพเจ้า ดร. ชาญชัย ลีลา ศรีศิริ ตำแหน่ง น.น. ปรดิศพรกิจวิมล
ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน วิทยาลัยเทคโนโลยี
ที่อยู่ 46 ถนนจรัญสนิทวงศ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600
โทรศัพท์ 02-828-5085 โทรสาร -

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง
“การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา”

ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ ดร. พิมลพรรณ เพชรสมบัติ
โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๘ จนถึง ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ซึ่งการนำผลงานวิจัย/
งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ได้แนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นแนวทางใหม่ที่ได้นำมาใช้ที่สถาบันการศึกษา ประกอบด้วยทฤษฎีและหลักการที่เหมาะสมแก่การจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน
๒. ช่วยให้สถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนามากขึ้น
๓. เป็นการเสริมสร้างค่านิยมในการประยุกต์หลักการและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในสังคมปัจจุบันให้เกิดเป็นพุทธธรรมร่วมสมัยในองค์กรและสถาบันการศึกษาไทย

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ ชาญชัย ลีลา ศรีศิริ
(ดร. ชาญชัย ลีลา ศรีศิริ)
ตำแหน่ง น.น. ปรดิศพรกิจวิมล

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

การประชุมเพื่อวางแผนการนำผลวิจัยไปใช้

ผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรม และผลการดำเนินโครงการ

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรม และผลการดำเนินโครงการ

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุวัตถุประสงค์	โดยทำให้
๑. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ทราบผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ	ข้อที่ ๑	สามารถระบุจุดเด่นและจุดด้อยของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่เปิดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
๒. การศึกษาผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ทราบถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นการประเมินด้านผลผลิตและผลกระทบจากมุมมองของผู้ใช้บัณฑิต	ข้อที่ ๑	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสามารถนำผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมาใช้ประกอบการพิจารณาการจัดทำนโยบายและแผนการจัดการหลักสูตรเพื่อประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น
๓. การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา	ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนาเข้ากับกระบวนการเรียนการสอน	ข้อที่ ๒	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่นได้เห็นความสำคัญและวิธีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนาเพื่อจัดการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ผลคือบัณฑิตครีมีคุณภาพ คุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
๔. การนำเสนอหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ได้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสำหรับการจัดการศึกษาตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา	ข้อที่ ๓	คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องได้แนวทางการปรับใช้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ทำให้การดำเนินการของหลัก

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุนิติคุณประสงค์	โดยทำให้
			สูตรได้รับการยอมรับและ น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ใน ด้านการเป็นหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ ไทยที่มีเนื้อหาทันสมัยร่วม กับวิถีพุทธ
๕. การทำรายงานการวิจัย	ได้รูปเล่มงานวิจัยที่สมบูรณ์ เป็นหลักฐานการปฏิบัติงาน	ข้อที่ ๑ ๒ ๓	บรรลุผลการดำเนินงาน การพัฒนาหลักสูตรครุศาศ สตรบัณฑิต ตามหลัก ปรัชญาการศึกษาทางพระ พุทธศาสนา และสามารถ เผยแพร่ผลงานให้เป็นที่ รู้จักในวงกว้างเพื่อเป็น แนวทางการศึกษาและ พัฒนาต่อไป

ผนวก ง

เครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และความชำนาญด้านการสร้างเครื่องมือ และให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัยดังต่อไปนี้

๑. ดร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
๒. ดร.อภิเชษฐ์ นิมพลีสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหัวจิว จังหวัดนครสวรรค์
๓. ดร.เชษฐภรณ์ ลีลาศรีศิริ หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์
๔. ดร.นุชจรี ภิญโญสวัสดิ์สกุล กรรมการผู้จัดการ บจก.เดอะโซลูชั่นส์ ไอซีที
๕. ดร.ภิศาชล พรม่วงค์ หัวหน้าฝ่ายจัดซื้อบริษัท All Seasons property co.ltd

แบบสอบถาม
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้ไว้เป็นความลับ ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม เนื้อหาคำถามมี ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๑๘ ปี

๑๘ - ๒๐ ปี

๒๑ - ๒๓ ปี

๒๔ ปีขึ้นไป

๔. ชั้นปีที่ศึกษา

ชั้นปีที่ ๑

ชั้นปีที่ ๒

ชั้นปีที่ ๓

ชั้นปีที่ ๔

ชั้นปีที่ ๕

จบการศึกษาแล้ว

๕. สาขาวิชาที่ศึกษา

สาขาการสอนภาษาไทย

สาขาการสอนภาษาอังกฤษ

สาขาการสอนสังคมศึกษา

สาขาการสอนพระพุทธศาสนา

ยังไม่เลือกเรียนตามสาขาวิชาเฉพาะ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ว่ามีการปฏิบัติในระดับมากน้อยเพียงใด โดยทำ ✓ ลงในช่องลำดับความสำคัญ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
 ๔ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก
 ๓ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
 ๒ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
 ๑ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ด้านบริบท					
๑	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต					
๒	หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
๓	จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม					
๔	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
๕	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน					
๖	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร					
๗	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
๘	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น					
๙	โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม					
๑๐	จำนวนหน่วยกิตในรายวิชาต่างๆ มีความเหมาะสม					
	ด้านปัจจัยนำเข้า					
๑๑	ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
๑๒	ผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมการสอน					

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๓	ผู้สอนนำสื่อวัสดุอุปกรณ์มาประกอบเนื้อหาที่เรียนและทันสมัยอยู่เสมอ					
๑๔	ผู้สอนเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนและติดตามผลการเรียนของนิสิต					
๑๕	ผู้สอนส่งเสริมให้นิสิตรู้จักค้นคว้า แสวงหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ					
๑๖	มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต					
๑๗	มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน					
๑๘	มีห้องเรียนจำนวนเพียงพอ					
๑๙	มีการจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียนที่เหมาะสม					
	ด้านกระบวนการ					
๒๐	ดำเนินการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดได้ครบถ้วน					
๒๑	มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
๒๒	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียน					
๒๓	มีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
๒๔	มีการวัดและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน					
๒๕	วัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย					
๒๖	ใช้วิธีวัดที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
๒๗	มีการแจ้งรายละเอียดของหลักสูตรให้นิสิตก่อนเรียน					
๒๘	มีการจัดโปรแกรมการศึกษาตามเกณฑ์การใช้หลักสูตร					
๒๙	มีการสรุปรายงานผลการจัดการเรียนการสอนของ รายวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง					
๓๐	วางแผนนิเทศร่วมกันทุกภาคเรียน					
๓๑	มีการนิเทศติดตามการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
๓๒	มีการช่วยเหลือผู้เรียนในเครือข่าย					
๓๓	นำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน					
๓๔	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน					
	ด้านผลผลิต					
๓๕	นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
๓๖	นิสิตมีความรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลทั่วไป					

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓๗	นิสิตมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลทั่วไป					
๓๘	นิสิตมีความซื่อสัตย์ สุจริต					
๓๙	นิสิตมีความขยันหมั่นเพียร					
๔๐	นิสิตมีความตรงต่อเวลา					
๔๑	นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
๔๒	นิสิตมีระเบียบวินัยในตนเอง					
๔๓	นิสิตเคารพกฎระเบียบของสังคม					
	ด้านผลกระทบ					
๔๔	นิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
๔๕	สามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้					
๔๖	สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ตรงตามสาขาที่จบ					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอย่างมากในการสละเวลาตอบแบบสอบถามจนครบทุกข้อ
คำตอบของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้ไว้เป็นความลับ ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม เนื้อหาคำถามมี ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

๑. ประเภทของหน่วยงาน

๑. หน่วยงานราชการ

๒. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

๓. หน่วยงานเอกชน

๔. ธุรกิจอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว

๒. ความเกี่ยวข้องของท่านต่อบัณฑิต

๑. หัวหน้าหน่วยงาน

๒. ผู้ร่วมงาน

๓. อื่นๆ (โปรดระบุ)

๓. งานที่บัณฑิตปฏิบัติอยู่ ตรงหรือสอดคล้องกับสาขาที่สำเร็จหรือไม่

๑. ตรง

๒. ไม่ตรง

๔. ระยะเวลาที่บัณฑิตทำงานอยู่กับท่าน

๑. น้อยกว่า ๓ เดือน

๒. ๓-๖ เดือน

๓. ๗ - ๑๒ เดือน

๔. มากกว่า ๑๒ เดือน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ว่ามีการปฏิบัติในระดับมากน้อยเพียงใด โดยทำ ✓ ลงในช่องลำดับความสำคัญ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
 ๔ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก
 ๓ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
 ๒ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
 ๑ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
ความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน						
๑	การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า					
๒	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์					
๓	การทำงานร่วมกับผู้อื่น					
๔	การเป็นผู้นำที่ดี					
๕	การเป็นผู้ตามที่ดี					
๖	ความสามารถในการรับรู้/เรียนรู้งาน					
๗	การศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม					
๘	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
๙	ความสามารถในการวางแผน					
๑๐	การทำงานอย่างเป็นระบบ					
ความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ						
๑๑	ความถูกต้อง ละเอียตรอบคอบในการปฏิบัติงาน					
๑๒	ความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชา					
๑๓	ความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพและงานที่รับผิดชอบ					
๑๔	ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษามาเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน					
๑๕	ความสามารถในการสร้าง/พัฒนาองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน					
๑๖	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน					
๑๗	ความสามารถในการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง					
๑๘	ความสามารถในการบริหารจัดการงานที่รับผิดชอบให้สำเร็จ					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ตามเป้าหมาย					
ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						
๑๙	ความสามารถในการพูด เขียน และนำเสนอ (ภาษาไทย) ได้ดี					
๒๐	ความสามารถในการพูด อ่าน เขียน (ภาษาต่างประเทศ) ได้ดี					
๒๑	ความสามารถในการสื่อสาร และการถ่ายทอด					
๒๒	ความสามารถในการติดต่อประสานงาน					
๒๓	ความสามารถในการนำเสนอผลงาน					
๒๔	ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปประยุกต์ใช้กับงาน					
๒๕	การบูรณาการความคิดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้กับงานวิชาชีพ					
๒๖	สามารถใช้เทคนิคพื้นฐานทางสถิติ และคณิตศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนองาน					
๒๗	ความสามารถในการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน					
บุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล						
๒๘	แต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และบุคคล					
๒๙	ท่าทีและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย					
๓๐	มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี					
๓๑	ฉลาดในการปรับตัว					
๓๒	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
๓๓	มีความกระตือรือร้น					
๓๔	กล้าแสดงออก					
๓๕	มีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง					
๓๖	รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ					
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ						
๓๗	มีความคิด ความรู้สึกที่ดีต่องานและหน่วยงาน					
๓๘	มีความมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ					
๓๙	มีความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร					
๔๐	มีความอดทน					
๔๑	รู้จักพอเพียง					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
๔๒	ตรงต่อเวลา					
๔๓	มีวินัย เคารพกฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร					
๔๔	มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่					
๔๕	รู้จักพึ่งตนเองในการปฏิบัติงาน					
๔๖	มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน					
๔๗	รู้จักกาลเทศะและบุคคล					
๔๘	มีความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ					
๔๙	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น					
๕๐	มีความเสียสละ/มีจิตสาธารณะ					
๕๑	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
๕๒	ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอย่างมากในการสละเวลาตอบแบบสอบถามจนครบทุกข้อ
คำตอบของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่ง

แบบฟอร์มการตรวจสอบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๕๖

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงตามความเป็นจริง

	เกณฑ์การวิเคราะห์	ผล		ข้อเสนอแนะ
		มี	ไม่มี	
๑	ตรวจสอบความถูกต้องของปกหลักสูตร ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนด ได้แก่ ตรา มหาวิทยาลัย ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา พ.ศ. สังกัด และข้อความตามกำหนด			
๒	มีสารบัญ แสดงหัวข้อครบถ้วนและเลขหน้า ตรงกัน			
๓	เอกสารแสดงขั้นตอนการพิจารณาหลักสูตร จากคณะกรรมการต่างๆ			
๔	มีหัวข้อการจัดทำหลักสูตรครบถ้วน			
๕	ชื่อหลักสูตร สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การ ตั้งชื่อของ สกอ.			
๖	ชื่อปริญญา สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา ของมหาวิทยาลัยและหลัก เกณฑ์การ กำหนดชื่อปริญญา			
๗	หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานตาม กฤษฎีกาหรือตั้งภายในมหาวิทยาลัยโดย ระบุนามวิชา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย			
๘	ปรัชญาของหลักสูตร			
๙	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร			
๑๐	คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์			
๑๑	เกณฑ์การผลิตบัณฑิตและคุณลักษณะของ บัณฑิต			
๑๒	กำหนดการเปิดสอน (ไม่เปิดสอนก่อน หลักสูตรได้รับการอนุมัติจากสภามหา วิทยาลัย/สกอ.)			
๑๓	คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา สอดคล้องกับ			

เกณฑ์การวิเคราะห์		ผล		ข้อเสนอแนะ
		มี	ไม่มี	
	ข้อบังคับและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร			
๑๔	การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา ตรงกับข้อบังคับ			
๑๕	ระบบการศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับ และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรโดยแจ้งการ คิดหน่วยกิต (ภาคทฤษฎี+ภาค ปฏิบัติ)			
๑๖	ระยะเวลาการศึกษา สอดคล้องกับ ข้อบังคับและไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร			
๑๗	การลงทะเบียนเรียน สอดคล้องกับ ข้อบังคับและไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร			
๑๘	การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับ และไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตร			
๑๙	การตรวจสอบรายชื่ออาจารย์ประจำ หลักสูตร หรือการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทางวิชาการ ตรวจสอบคุณวุฒิและสถานที่ สำเร็จการศึกษา กรณีจบจากต่างประเทศ ต้องเป็นสถาบันที่ สกอ. และ ก.พ.รับรอง มาตรฐาน			
๒๐	อาจารย์ประจำหลักสูตร			
๒๑	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร			
๒๒	อาจารย์ผู้สอน			
๒๓	อาจารย์พิเศษ			
๒๔	จำนวนนักศึกษาและจำนวนบัณฑิตที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา เป็นระยะเวลา ๕ ปี การ ศึกษาสอดคล้องกับอาคารสถานที่และ อาจารย์ในการสอน/ที่ปรึกษา			
๒๕	สถานที่และอุปกรณ์การสอน แสดงจำนวน พื้นที่ อาคาร อุปกรณ์การสอน จำนวนที่มี			

เกณฑ์การวิเคราะห์		ผล		ข้อเสนอแนะ
		มี	ไม่มี	
	อยู่กับจำนวนนักศึกษาในหลักสูตรทั้งเก่าและที่จะรับใหม่			
๒๖	ห้องสมุด แสดงจำนวนหนังสือ วารสาร สื่อทั้งภาษาไทยและต่างประเทศในสาขาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เปิด			
๒๗	งบประมาณ แสดงหมวดค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ และงบประมาณรายรับ และค่าธรรมเนียมที่จะ เรียกเก็บ			
๒๘	โครงสร้างหลักสูตร			
๒๙	การจัดหมวดวิชาครบตามกำหนด			
๓๐	รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร			
๓๑	แผนการศึกษา			
๓๒	คำอธิบายรายวิชา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ			
๓๓	การพัฒนาหลักสูตร มีการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรภายใน ๕ ปี มีผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้ใช้นิติมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร			
๓๔	ภาคผนวก มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการร่างและพิจารณา/ปรับปรุงหลักสูตร ระเบียบ ข้อบังคับ ประวัติอาจารย์ประจำหลักสูตร			
๓๕	ตรวจสอบรหัส ชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิตให้ตรงกันทั้งโครงสร้าง รายวิชา แผนการสอน และคำอธิบายรายวิชา			
๓๖	ประมวลรายวิชาเฉพาะทั้งวิชาพื้นฐาน วิชาชีพ วิชาชีพเลือกในหลักสูตร แยกเป็นเล่มตามรูปแบบการเขียนประมวลรายวิชาที่กำหนด			

แบบสัมภาษณ์**เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา****คำชี้แจง**

๑. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา
๒. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน
๓. โปรดให้การสัมภาษณ์ด้วยข้อมูลที่เป็นจริงตามความเห็นของท่าน เพื่อประโยชน์ในการเสนอปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ให้มีรูปแบบที่ชัดเจน เป็นเอกลักษณ์ และสามารถนำไปใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อคำถาม

๑. ท่านคิดว่าหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่สถาบันการศึกษาของท่านมีความเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดในด้านต่อไปนี้
 - ๑.๑ ด้านบริบท
 - ๑.๒ ด้านปัจจัยนำเข้า
 - ๑.๓ ด้านกระบวนการ
 - ๑.๔ ด้านผลผลิต
 - ๑.๕ ด้านผลกระทบ
๒. ปัญหาหรือความไม่สะดวกในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ในสถาบันของท่าน มีลักษณะอย่างไรบ้าง
๓. จากปัญหาหรือความไม่สะดวกที่พบ ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาด้วยวิธีการใดบ้าง
๔. ท่านมีแนวทางการนำปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตอย่างไร

ขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือ

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามนิสิตและบัณฑิตด้านการประเมินความเหมาะสมของ
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ	คำถาม	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
ด้านบริบท								
๑	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๒	หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖
๓	จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๔	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๕	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๖	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๗	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๘	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น	๐	+๑	๐	+๑	+๑	+๓	.๖
๙	โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๑๐	จำนวนหน่วยกิตในรายวิชาต่างๆ มีความเหมาะสม	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
ด้านปัจจัยนำเข้า								
๑๑	ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน และจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๑๒	ผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๓	ผู้สอนนำสื่อวัสดุอุปกรณ์มาประกอบเนื้อหาที่เรียนและทันสมัยอยู่เสมอ	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘

ข้อ	คำถาม	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
๑๔	ผู้สอนเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนและติดตามผลการเรียนของนิสิต	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๕
๑๕	ผู้สอนส่งเสริมให้นิสิตรู้จักค้นคว้า แสวงหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๕
๑๖	มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๕
๑๗	มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๘	มีห้องเรียนจำนวนเพียงพอ	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๕
๑๙	มีการจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียนที่เหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
ด้านกระบวนการ								
๒๐	ดำเนินการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดได้ครบถ้วน	๐	+๑	๐	+๑	+๑	+๓	.๖
๒๑	มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๒๒	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียน	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๕
๒๓	มีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๕
๒๔	มีการวัดและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๕
๒๕	วัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๕
๒๖	ใช้วิธีวัดที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๕
๒๗	มีการแจ้งรายละเอียดของหลักสูตรให้นิสิตก่อนเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๒๘	มีการจัดโปรแกรมการศึกษาตามเกณฑ์การใช้หลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๕
๒๙	มีการสรุปรายงานผลการจัดการเรียนการสอนของ รายวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓๐	วางแผนนิเทศร่วมกันทุกภาคเรียน	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	.๖

ข้อ	คำถาม	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
๓๑	มีการนิเทศติดตามการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓๒	มีการช่วยเหลือผู้เรียนในเครือข่าย	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๓๓	นำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๓๔	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
ด้านผลผลิต								
๓๕	นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๓๖	นิสิตมีความรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลทั่วไป	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖
๓๗	นิสิตมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลทั่วไป	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๓๘	นิสิตมีความซื่อสัตย์ สุจริต	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๓๙	นิสิตมีความขยันหมั่นเพียร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๔๐	นิสิตมีความตรงต่อเวลา	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๔๑	นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๔๒	นิสิตมีระเบียบวินัยในตนเอง	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	.๖
๔๓	นิสิตเคารพกฎระเบียบของสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
ด้านผลกระทบ								
๔๔	นิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๔๕	สามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๔๖	สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ตรงตามสาขาที่จบ	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘

ค่าตรวจวัดความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
ความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน								
๑	การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖
๒	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๓	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๔	การเป็นผู้นำที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๕	การเป็นผู้ตามที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๖	ความสามารถในการรับรู้/เรียนรู้งาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๗	การศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	๐	+๑	๐	+๑	+๑	+๓	.๖
๘	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๙	ความสามารถในการวางแผน	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๑๐	การทำงานอย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
ความรู้ความสามารถเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ								
๑๑	ความถูกต้อง ละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๒	ความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชา	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๑๓	ความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพและงานที่รับผิดชอบ	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๑๔	ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษามาเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๑๕	ความสามารถในการสร้าง/พัฒนาองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๑๖	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๗	ความสามารถในการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานจริง	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๑๘	ความสามารถในการบริหารจัดการงานที่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
	รับผิดชอบให้สำเร็จตามเป้าหมาย							
ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ								
๑๙	ความสามารถในการพูด เขียน และนำเสนอ (ภาษาไทย) ได้ดี	๐	+๑	๐	+๑	+๑	+๓	.๖
๒๐	ความสามารถในการพูด อ่าน เขียน (ภาษาต่างประเทศ) ได้ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๒๑	ความสามารถในการสื่อสาร และการถ่ายทอด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๒	ความสามารถในการติดต่อประสานงาน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๒๓	ความสามารถในการนำเสนอผลงาน	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๔	ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปประยุกต์ใช้กับงาน	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๕	การบูรณาการความคิดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้กับงานวิชาชีพ	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๖	สามารถใช้เทคนิคพื้นฐานทางสถิติ และคณิตศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอ งาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๒๗	ความสามารถในการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิ ภาพในการทำงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
บุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคล								
๒๘	แต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และบุคคล	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	.๖
๒๙	ท่าทีและการพูดจาสุภาพเรียบร้อย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓๐	มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๓๑	ฉลาดในการปรับตัว	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๓๒	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓๓	มีความกระตือรือร้น	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๓๔	กล้าแสดงออก	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
๓๕	มีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๓๖	รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ								
๓๗	มีความคิด ความรู้สึกที่ดีต่องานและหน่วยงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๓๘	มีความมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓๙	มีความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	.๖
๔๐	มีความอดทน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๔๑	รู้จักพอเพียง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๔๒	ตรงต่อเวลา	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๔๓	มีวินัย เคารพกฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๔๔	มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๔๕	รู้จักพึ่งตนเองในการปฏิบัติงาน	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๔๖	มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๔๗	รู้จักกาลเทศะและบุคคล	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๔๘	มีความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๔๙	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๕๐	มีความเสียสละ/มีจิตสาธารณะ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๕๑	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	.๖
๕๒	ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑

ค่าตรวจประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
ความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ใช้ในการปฏิบัติงาน								
๑	ท่านคิดว่าหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่ สถาบันการศึกษาของท่านมีความ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใด ในด้าน ต่อไปนี้ ๑.๑ ด้านบริบท ๑.๒ ด้านปัจจัยนำเข้า ๑.๓ ด้านกระบวนการ ๑.๔ ด้านผลผลิต ๑.๕ ด้านผลกระทบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๒	ปัญหาหรือความไม่สะดวกในการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิต ในสถาบันของท่าน มีลักษณะ อย่างไรบ้าง	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖
๓	จากปัญหาหรือความไม่สะดวกที่พบ ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาด้วย วิธีการใดบ้าง	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๔	ท่านมีแนวทางการนำปรัชญาการศึกษา ทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ใน การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิตอย่างไร	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘

**ค่าตรวจประเมินความสอดคล้องของแบบตรวจสอบรายการหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
๑	ตรวจสอบความถูกต้องของปกหลักสูตร ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนด ได้แก่ ตรา มหาวิทยาลัย ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา พ.ศ. สังกัด และข้อความตามกำหนด	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	.๖
๒	มีสารบัญ แสดงหัวข้อครบถ้วนและเลข หน้าตรงกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓	เอกสารแสดงขั้นตอนการพิจารณา หลักสูตรจากคณะกรรมการต่างๆ	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๔	มีหัวข้อการจัดทำหลักสูตรครบถ้วน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๕	ชื่อหลักสูตรสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การ ตั้งชื่อของ สกอ.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๖	ชื่อปริญญาสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา ของมหาวิทยาลัยและหลักเกณฑ์การ กำหนดชื่อปริญญา	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๗	หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานตาม กฤษฎีกาหรือตั้งภายในมหาวิทยาลัยโดย ระบุภาควิชา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๘	ปรัชญาของหลักสูตร	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖
๙	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๑๐	คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๑๑	เกณฑ์การผลิตบัณฑิตและคุณลักษณะ ของบัณฑิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๒	กำหนดการเปิดสอน (ไม่เปิดสอนก่อน หลักสูตรได้รับการอนุมัติจากสภามหา วิทยาลัย/สกอ.)	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๓	คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา สอดคล้องกับ ข้อบังคับและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	๐	๐	+๑	+๑	+๑	+๓	.๖

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
๑๔	การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา ตรงกับข้อบังคับ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๕	ระบบการศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับ และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรโดยแจ้ง การคิดหน่วยกิต (ภาคทฤษฎี+ภาค ปฏิบัติ)	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๑๖	ระยะเวลาการศึกษา สอดคล้องกับ ข้อบังคับและไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๑๗	การลงทะเบียนเรียน สอดคล้องกับ ข้อบังคับและไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๑๘	การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับข้อบังคับ และไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๑๙	การตรวจสอบรายชื่ออาจารย์ประจำ หลักสูตร หรือการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทางวิชาการ ตรวจสอบคุณวุฒิและ สถานที่สำเร็จการศึกษา กรณีจบจาก ต่างประเทศต้องเป็นสถาบันที่ สกอ. และ ก.พ.รับรองมาตรฐาน	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖
๒๐	อาจารย์ประจำหลักสูตร	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๑	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๒๒	อาจารย์ผู้สอน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๒๓	อาจารย์พิเศษ	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๔	จำนวนนักศึกษาและจำนวนบัณฑิตที่ คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาเป็นระยะเวลา ๕ ปีการศึกษา สอดคล้องกับอาคาร สถานที่และอาจารย์ในการสอน/ที่ ปรึกษา	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๕	สถานที่และอุปกรณ์การสอน แสดง	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
		๕	๔	๓	๒	๑		
	จำนวนพื้นที่ อาคาร อุปกรณ์การสอน จำนวนที่มีอยู่กับจำนวนนักศึกษาใน หลักสูตรทั้งเก่าและที่จะรับใหม่							
๒๖	ห้องสมุด แสดงจำนวนหนังสือ วารสาร สื่อ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศใน สาขาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่ เปิด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๒๗	งบประมาณ แสดงหมวดค่าตอบแทนใช้ สอยวัสดุ และงบประมาณรายรับ และ ค่าธรรมเนียมที่จะ เรียกเก็บ	+๑	๐	+๑	๐	+๑	+๓	.๖
๒๘	โครงสร้างหลักสูตร	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๒๙	การจัดหมวดวิชาครบตามกำหนด	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๔	.๘
๓๐	รายวิชาในโครงสร้างหลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓๑	แผนการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๔	.๘
๓๒	คำอธิบายรายวิชา ทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑
๓๓	การพัฒนาหลักสูตร มีการประเมินและ ปรับปรุงหลักสูตรภายใน ๕ ปี มีผลการ ศึกษาความคิดเห็นจากผู้ใช้นิติมา พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร	๐	+๑	๐	+๑	+๑	+๓	.๖
๓๔	ภาคผนวก มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการร่าง และพิจารณา/ปรับปรุงหลักสูตร ระเบียบ ข้อบังคับ ประวัติอาจารย์ ประจำหลักสูตร	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘
๓๕	ตรวจสอบรหัส ชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิต ให้ตรงกันทั้งโครงสร้างรายวิชา แผนการ สอน และคำอธิบายรายวิชา	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	.๘
๓๖	ประมวลรายวิชาเฉพาะทั้งวิชาพื้นฐาน วิชา ชีพ วิชาชีพลึกในหลักสูตร แยก เป็นเล่มตามรูปแบบการเขียนประมวล รายวิชาที่กำหนด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	.๘

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded (a)	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.906	84

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๑	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต	๓๖๓.๘๐๐๐	๓๓๖.๙๙๓	.๖๑๘	.๙๐๓
๒	หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๓๖๔.๑๓๓๓	๓๔๘.๓๒๖	.๑๓๐	.๙๐๖
๓	จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	๓๖๔.๐๐๐๐	๓๓๗.๕๑๗	.๕๔๕	.๙๐๓
๔	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	๓๖๓.๙๐๐๐	๓๔๔.๘๕๒	.๓๓๘	.๙๐๕
๕	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	๓๖๓.๙๓๓๓	๓๔๑.๙๒๖	.๓๖๑	.๙๐๕

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๖	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร	๓๖๔.๑๓๓๓	๓๔๗.๐๑๖	.๑๗๑	.๙๐๖
๗	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๓๖๔.๓๓๓๓	๓๔๑.๑๙๕	.๓๕๗	.๙๐๕
๘	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น	๓๖๔.๐๐๐๐	๓๔๙.๘๖๒	.๐๕๓	.๙๐๗
๙	โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม	๓๖๓.๘๓๓๓	๓๓๘.๘๓๓	.๕๓๒	.๙๐๓
๑๐	จำนวนหน่วยกิตในรายวิชาต่างๆ มีความเหมาะสม	๓๖๓.๘๓๓๓	๓๔๕.๔๕๔	.๒๗๐	.๙๐๕
๑๑	ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๓๖๓.๙๖๖๗	๓๕๐.๓๐๙	.๐๓๔	.๙๐๗
๑๒	ผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมการสอน	๓๖๓.๙๖๖๗	๓๓๙.๘๙๕	.๔๔๕	.๙๐๔
๑๓	ผู้สอนนำสื่อวัสดุอุปกรณ์มาประกอบเนื้อหาที่เรียนและทันสมัยอยู่เสมอ	๓๖๔.๑๖๖๗	๓๔๔.๒๘๒	.๒๙๓	.๙๐๕
๑๔	ผู้สอนเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนและติดตามผลการเรียนของนิสิต	๓๖๓.๗๓๓๓	๓๔๕.๒๓๗	.๒๙๓	.๙๐๕
๑๕	ผู้สอนส่งเสริมให้นิสิตรู้จักค้นคว้าแสวงหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ	๓๖๔.๑๓๓๓	๓๔๙.๗๐๖	.๐๕๐	.๙๐๗
๑๖	มีสื่อที่เหมาะสมกับนิสิต	๓๖๔.๐๖๖๗	๓๔๖.๒๐๒	.๒๑๘	.๙๐๖
๑๗	มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน	๓๖๓.๙๖๖๗	๓๔๓.๖๒๐	.๓๒๒	.๙๐๕
๑๘	มีห้องเรียนจำนวนเพียงพอ	๓๖๓.๘๖๖๗	๓๔๓.๕๖๘	.๓๕๙	.๙๐๕

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๑๙	มีการจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียนที่เหมาะสม	๓๖๓.๘๓๓๓	๓๔๐.๙๐๒	.๔๔๑	.๙๐๔
๒๐	ดำเนินการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดได้ครบถ้วน	๓๖๓.๙๐๐๐	๓๔๔.๙๙๐	.๒๙๐	.๙๐๕
๒๑	มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	๓๖๓.๙๓๓๓	๓๔๕.๖๕๑	.๒๓๓	.๙๐๖
๒๒	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงในการเรียน	๓๖๔.๐๓๓๓	๓๔๑.๘๙๕	.๓๗๐	.๙๐๔
๒๓	มีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	๓๖๓.๙๐๐๐	๓๔๐.๐๙๓	.๔๓๔	.๙๐๔
๒๔	มีการวัดและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน	๓๖๔.๐๓๓๓	๓๔๑.๖๘๙	.๓๗๘	.๙๐๔
๒๕	วัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	๓๖๔.๑๐๐๐	๓๔๐.๙๙๐	.๓๘๖	.๙๐๔
๒๖	ใช้วิธีวัดที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	๓๖๔.๑๐๐๐	๓๓๙.๖๑๐	.๔๑๐	.๙๐๔
๒๗	มีการแจ้งรายละเอียดของหลักสูตรให้นักศึกษาก่อนเรียน	๓๖๔.๑๓๓๓	๓๔๓.๔๙๙	.๒๗๑	.๙๐๕
๒๘	มีการจัดโปรแกรมการศึกษาตามเกณฑ์การใช้หลักสูตร	๓๖๔.๐๖๖๗	๓๓๙.๑๖๘	.๓๙๕	.๙๐๔
๒๙	มีการสรุปรายงานผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง	๓๖๔.๑๓๓๓	๓๓๙.๗๐๖	.๔๑๒	.๙๐๔
๓๐	วางแผนนิเทศร่วมกันทุกภาคเรียน	๓๖๔.๐๐๐๐	๓๔๑.๓๗๙	.๓๘๗	.๙๐๔
๓๑	มีการนิเทศติดตามการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	๓๖๔.๐๓๓๓	๓๔๒.๑๐๒	.๓๑๑	.๙๐๕
๓๒	มีการช่วยเหลือผู้เรียนในเครือข่าย	๓๖๔.๐๖๖๗	๓๔๑.๐๓๐	.๓๗๙	.๙๐๔

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๓๓	นำผลการนิเทศไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	๓๖๓.๘๖๖๗	๓๔๒.๗๔๐	.๓๕๙	.๙๐๕
๓๔	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	๓๖๓.๙๖๖๗	๓๔๒.๒๔๐	.๓๒๔	.๙๐๕
๓๕	นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๓๖๓.๘๖๖๗	๓๓๙.๔๓๐	.๔๐๑	.๙๐๔
๓๖	นิสิตมีความรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลทั่วไป	๓๖๔.๐๓๓๓	๓๓๖.๓๗๘	.๕๑๘	.๙๐๓
๓๗	นิสิตมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลทั่วไป	๓๖๔.๓๓๓๓	๓๔๕.๖๐๙	.๒๕๕	.๙๐๕
๓๘	นิสิตมีความซื่อสัตย์ สุจริต	๓๖๔.๑๐๐๐	๓๓๘.๓๐๐	.๔๓๐	.๙๐๔
๓๙	นิสิตมีความขยันหมั่นเพียร	๓๖๔.๑๐๐๐	๓๔๑.๙๕๕	.๓๗๘	.๙๐๔
๔๐	นิสิตมีความตรงต่อเวลา	๓๖๔.๑๖๖๗	๓๔๕.๑๐๙	.๑๘๘	.๙๐๖
๔๑	นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๓๖๔.๐๖๖๗	๓๔๓.๘๕๗	.๒๗๐	.๙๐๕
๔๒	นิสิตมีระเบียบวินัยในตนเอง	๓๖๔.๐๖๖๗	๓๔๐.๒๐๒	.๔๑๑	.๙๐๔
๔๓	นิสิตเคารพกฎระเบียบของสังคม	๓๖๓.๙๐๐๐	๓๔๒.๙๙๐	.๓๔๗	.๙๐๕
๔๔	นิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๓๖๓.๙๖๖๗	๓๔๖.๓๐๙	.๒๐๖	.๙๐๖
๔๕	สามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชนได้	๓๖๔.๒๖๖๗	๓๔๓.๑๖๘	.๒๘๘	.๙๐๕
๔๖	สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ตรงตามสาขาที่จบ	๓๖๔.๑๐๐๐	๓๔๑.๙๕๕	.๓๗๘	.๙๐๔

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม
เรื่อง ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตผู้จบหลักสูตรศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded (a)	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.969	.969	84

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๑	การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	๓๓๑.๖๖๖๗	๑๑๙๙.๘๑๖	.๔๕๑	.๙๖๘
๒	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	๓๓๒.๐๓๓๓	๑๑๙๘.๑๐๒	.๔๗๑	.๙๖๘
๓	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	๓๓๒.๒๖๖๗	๑๒๐๐.๕๔๗	.๔๓๖	.๙๖๘
๔	การเป็นผู้นำที่ดี	๓๓๒.๔๓๓๓	๑๒๐๐.๖๖๘	.๔๐๐	.๙๖๘
๕	การเป็นผู้ตามที่ดี	๓๓๒.๐๖๖๗	๑๑๙๕.๓๐๖	.๕๐๒	.๙๖๘
๖	ความสามารถในการรับรู้/เรียนรู้งาน	๓๓๒.๐๖๖๗	๑๑๙๓.๒๓๗	.๕๗๗	.๙๖๘
๗	การศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	๓๓๒.๓๐๐๐	๑๑๙๖.๖๓๑	.๔๖๘	.๙๖๘
๘	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๓๓๒.๓๓๓๓	๑๑๙๘.๑๖๑	.๔๕๔	.๙๖๘
๙	ความสามารถในการวางแผน	๓๓๒.๒๐๐๐	๑๑๙๔.๗๘๖	.๕๒๒	.๙๖๘

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๑๐	การทำงานอย่างเป็นระบบ	๓๓๒.๒๓๓๓	๑๑๘๘.๘๗๕	.๖๑๕	.๙๖๘
๑๑	ความถูกต้อง ละเอียดยรอบคอบ ในการปฏิบัติงาน	๓๓๒.๒๖๖๗	๑๑๙๑.๗๘๙	.๕๑๕	.๙๖๘
๑๒	ความรู้ ความสามารถในการใช้ ทักษะวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชา	๓๓๑.๘๓๓๓	๑๒๐๒.๖๙๕	.๓๒๔	.๙๖๙
๑๓	ความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพ และงานที่รับผิดชอบ	๓๓๒.๔๓๓๓	๑๒๐๒.๑๑๖	.๓๗๓	.๙๖๘
๑๔	ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษามา เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	๓๓๒.๔๐๐๐	๑๑๘๔.๓๑๗	.๖๑๙	.๙๖๘
๑๕	ความสามารถในการสร้าง/ พัฒนาองค์ความรู้ในการปฏิบัติ งาน	๓๓๒.๓๓๓๓	๑๑๘๗.๘๘๕	.๖๑๔	.๙๖๘
๑๖	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน	๓๓๒.๓๓๓๓	๑๑๘๙.๔๐๒	.๕๘๖	.๙๖๘
๑๗	ความสามารถในการประยุกต์ ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงาน จริง	๓๓๒.๔๓๓๓	๑๑๘๙.๗๐๒	.๕๗๓	.๙๖๘
๑๘	ความสามารถในการบริหารจัดการงานที่รับผิดชอบให้ สำเร็จตามเป้าหมาย	๓๓๒.๔๐๐๐	๑๑๘๖.๕๙๓	.๖๐๙	.๙๖๘
๑๙	ความสามารถในการพูด เขียน และนำเสนอ (ภาษาไทย) ได้ดี	๓๓๒.๔๐๐๐	๑๑๘๘.๕๙๓	.๖๐๖	.๙๖๘
๒๐	ความสามารถในการพูด อ่าน เขียน (ภาษาต่างประเทศ) ได้ดี	๓๓๒.๒๖๖๗	๑๑๘๘.๔๗๘	.๖๐๓	.๙๖๘
๒๑	ความสามารถในการสื่อสาร และการถ่ายทอด	๓๓๒.๔๐๐๐	๑๑๙๒.๘๐๐	.๕๖๑	.๙๖๘
๒๒	ความสามารถในการติดต่อ ประสานงาน	๓๓๒.๓๖๖๗	๑๒๐๒.๓๗๘	.๓๖๓	.๙๖๙

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๒๓	ความสามารถในการนำเสนอผลงาน	๓๓๒.๒๖๖๗	๑๑๙๙.๙๙๕	.๓๙๕	.๙๖๘
๒๔	ความรอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปประยุกต์ใช้กับงาน	๓๓๒.๓๖๖๗	๑๑๙๖.๗๙๒	.๔๔๒	.๙๖๘
๒๕	การบูรณาการความคิดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้กับงานวิชาชีพ	๓๓๒.๔๓๓๓	๑๑๙๐.๓๙๒	.๕๖๑	.๙๖๘
๒๖	สามารถใช้เทคนิคพื้นฐานทางสถิติ และคณิตศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนองาน	๓๓๒.๕๓๓๓	๑๑๙๑.๐๘๕	.๕๘๒	.๙๖๘
๒๗	ความสามารถในการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน	๓๓๒.๖๖๖๗	๑๑๘๙.๘๑๖	.๖๑๓	.๙๖๘
๒๘	แต่งกายเหมาะสมกับโอกาสสถานที่ และบุคคล	๓๓๒.๕๐๐๐	๑๑๙๓.๒๙๓	.๕๑๘	.๙๖๘
๒๙	ทำที่และการพูดจาสุภาพเรียบร้อย	๓๓๒.๕๖๖๗	๑๑๙๔.๕๙๙	.๕๔๐	.๙๖๘
๓๐	มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี	๓๓๒.๕๖๖๗	๑๑๙๒.๘๗๕	.๕๔๐	.๙๖๘
๓๑	ฉลาดในการปรับตัว	๓๓๒.๖๖๖๗	๑๑๙๖.๐๒๓	.๕๒๘	.๙๖๘
๓๒	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	๓๓๒.๕๓๓๓	๑๑๙๘.๕๓๓	.๔๔๑	.๙๖๘
๓๓	มีความกระตือรือร้น	๓๓๒.๔๓๓๓	๑๒๐๑.๐๑๓	.๓๗๑	.๙๖๙
๓๔	กล้าแสดงออก	๓๓๒.๓๓๓๓	๑๑๙๕.๔๗๑	.๔๕๒	.๙๖๘
๓๕	มีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง	๓๓๒.๔๐๐๐	๑๑๙๖.๖๖๒	.๔๕๘	.๙๖๘
๓๖	รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ	๓๓๑.๗๖๖๗	๑๒๒๑.๗๗๑	.๐๑๑	.๙๖๙
๓๗	มีความคิด ความรู้สึกที่ดีต่องานและหน่วยงาน	๓๓๒.๑๖๖๗	๑๒๐๑.๕๒๓	.๓๘๔	.๙๖๘

ข้อ	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๓๘	มีความมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	๓๓๒.๒๐๐๐	๑๒๐๔.๓๐๓	.๓๒๐	.๙๖๙
๓๙	มีความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร	๓๓๒.๒๓๓๓	๑๑๙๘.๒๕๔	.๔๔๐	.๙๖๘
๔๐	มีความอดทน	๓๓๒.๒๐๐๐	๑๑๙๘.๙๒๔	.๓๙๕	.๙๖๘
๔๑	รู้จักพอเพียง	๓๓๒.๑๓๓๓	๑๑๙๗.๔๓๐	.๔๒๗	.๙๖๘
๔๒	ตรงต่อเวลา	๓๓๒.๑๓๓๓	๑๑๘๙.๗๐๖	.๕๖๓	.๙๖๘
๔๓	มีวินัย เคารพกฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร	๓๓๒.๑๖๖๗	๑๑๙๓.๕๙๒	.๕๓๓	.๙๖๘
๔๔	มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่	๓๓๒.๒๖๖๗	๑๑๙๑.๖๕๑	.๕๑๘	.๙๖๘
๔๕	รู้จักพึ่งตนเองในการปฏิบัติงาน	๓๓๒.๒๖๖๗	๑๑๙๓.๘๕๗	.๕๗๒	.๙๖๘
๔๖	มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	๓๓๒.๔๐๐๐	๑๑๙๕.๒๑๔	.๕๙๓	.๙๖๘
๔๗	รู้จักกาลเทศะและบุคคล	๓๓๒.๔๐๐๐	๑๑๙๐.๘๖๙	.๕๙๘	.๙๖๘
๔๘	มีความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ	๓๓๒.๓๖๖๗	๑๒๐๒.๕๑๖	.๔๑๒	.๙๖๘
๔๙	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	๓๓๒.๔๖๖๗	๑๑๙๘.๑๘๙	.๔๖๕	.๙๖๘
๕๐	มีความเสียสละ/มีจิตสาธารณะ	๓๓๒.๓๐๐๐	๑๑๙๖.๔๙๓	.๔๗๑	.๙๖๘
๕๑	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	๓๓๒.๒๓๓๓	๑๑๘๙.๙๐๙	.๕๖๓	.๙๖๘
๕๒	ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	๓๓๒.๓๓๓๓	๑๑๘๗.๑๒๖	.๖๒๘	.๙๖๘

ผนวก จ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สาขาวิชาสังคมศึกษา

๑. ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Program in Social Studies (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : พุทธศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา)

: พธ.บ. (สังคมศึกษา)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts (Social Studies)

: B.A. (Social Studies)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษา บนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการเรียนรู้สังคมศึกษา

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถความรู้ ทางพุทธศาสตร์และสังคมศึกษามาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธานุชา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๓๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต

ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

ก. วิชาแกนพระพุทธานุชา ๓๐ หน่วยกิต

ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

นิสิตทุกคนจะต้องศึกษาจำนวน ๓๐ หน่วยกิต จากกลุ่มวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๑ มนุษย์กับสังคม ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๒ กฎหมายทั่วไป ๒(๒-๐-๔)

ข. วิชาเลือก ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๓ การเมืองกับการปกครองของไทย ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๔ เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๐๕ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๐๖ เหตุการณ์โลกปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)

๒) กลุ่มวิชามนุษย์ศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ ๖ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๗ เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา (๒)(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๘ ปรัชญาเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๐๙ ศาสนาทั่วไป ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๑๐ ตรรกศาสตร์เบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

หมายเหตุ: รายวิชา ๐๐๐ ๑๐๗ เป็นวิชาบังคับโดยไม่นับหน่วยกิต

ข. วิชาเลือก ๒ หน่วยกิต

๐๐๐ ๒๑๑ วัฒนธรรมไทย ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๑๒ มนุษย์กับอารยธรรม ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๑๓ ชีวิตกับจิตวิทยา ๒(๒-๐-๔)

๓) กลุ่มวิชาภาษา ๔ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๑๔ ภาษากับการสื่อสาร ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๑๕ ภาษาศาสตร์เบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

ข. วิชาเลือก ๙ หน่วยกิต ให้เลือกเรียน ๙ ภาษา

๐๐๐ ๑๑๖ ภาษาอังกฤษเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๑๗ ภาษาอังกฤษขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๑๘ ภาษาสันสกฤตเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๑๙ ภาษาสันสกฤตขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๐ ภาษาเวียดนามเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๑ ภาษาเวียดนามขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๒ ภาษาพม่าเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๓ ภาษาพม่าขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๔ ภาษามาลาย์เบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๕ ภาษามาลาย์ขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๖ ภาษาลาวเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๗ ภาษาลาวขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๘ ภาษาจีนเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๙ ภาษาจีนขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๐ ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๑ ภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๒ ภาษาเขมรเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๓ ภาษาเขมรขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๔ ภาษาฮินดูเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๕ ภาษาฮินดูขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๖ ภาษาเกาหลีเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๗ ภาษาเกาหลีขั้นสูง	๒(๒-๐-๔)

๔) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๒๓๘ สถิติเบื้องต้นและการวิจัย	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๓๙ คณิตศาสตร์เบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)

ข. วิชาเลือก ๒ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๔๐ โลกกับสิ่งแวดล้อม	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๑ วิทยาศาสตร์กายภาพและประยุกต์วิทยา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๒ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๓ สาธารณสุขมูลฐาน	๒(๒-๐-๔)

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีศึกษาตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐ -๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒(๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๒ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาวิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต ประกอบด้วย กลุ่มวิชาภาษาบาลี ๖ หน่วยกิต และกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา ๒๔ หน่วยกิต ดังนี้

ก. กลุ่มวิชาภาษาบาลี ๖ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๔๔ แต่งแปลบาลี	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๕ วรรณคดีบาลี	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๖ บาลีไวยากรณ์ชั้นสูง	๒(๒-๐-๔)

ข. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา ๒๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๔๗ พระไตรปิฎกศึกษา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๘ พระวินัยปิฎก	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๙ พระสุตตันตปิฎก	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๕๐ พระอภิธรรมปิฎก	๒(๒-๐-๔)

๐๐๐ ๑๕๑	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๑๕๒	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๒๕๓	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๒๕๔	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๓๕๕	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๕	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๓๕๖	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๖	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๔๕๗	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗	๑(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๑๕๘	ประวัติพระพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๕๙	เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๐	การปกครองคณะสงฆ์ไทย	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๑	ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๒	ธรรมนิเทศ	๒(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๓	งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

๒๐๐ ๑๒๒	พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓	พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔	พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕	พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖	หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการสังคมศึกษา ให้นิสิตเรียนรายวิชาในวิชาเฉพาะสาขา จำนวน ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิตวิชาบังคับเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๓ ๓๐๑	ภูมิศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๒	ประวัติศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๓	รัฐศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๔	เศรษฐศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๕	สังคมวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๖	รัฐประศาสนศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๗	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๘	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๙	วิจัยทางสังคมศึกษาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๑๐	การสอนสังคมศึกษา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๓ ๔๑๑ สัมมนาสังคมศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๑๒ เหตุการณ์ปัจจุบัน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๓ การปลูกฝังทางวัฒนธรรม	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๔ การปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๕ ประชากรศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๖ วิทยาการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๗ พุทธธรรมาภิบาล	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๑๘ เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๑๙ ศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๒๐ การเรียนรู้หน้าที่พลเมือง	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๒ การปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๓ พระพุทธศาสนากับสังคม	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๔ การแปลความหมาย แผนที่ และภาพถ่าย	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๒๕ การศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๓ ๔๒๖ สารสนเทศและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๔๒๗ ศึกษาอิสระทางสังคมศึกษา	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาโท ต้องศึกษาวิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๓ ๓๐๑ ภูมิศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๒ ประวัติศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๐๓ เศรษฐศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๓ ๓๑๐ การสอนสังคมศึกษา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาสังคมศึกษา ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

๑) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

ก. วิชาบังคับ ๔ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๑ มนุษย์กับสังคม

๒ (๒-๐-๔)

(Man and Society)

ศึกษาความหมายและความเป็นมาเกี่ยวกับมนุษย์และสังคมตามหลักการทางสังคมศาสตร์และพุทธศาสตร์ พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม สถาบันสังคม ประชาสังคม หลักธรรมาภิบาลและสันติภาพ กระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม การวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน รวมทั้งแนวทางแก้ปัญหาแบบสันติวิธี

๐๐๐ ๑๐๒ กฎหมายทั่วไป

๒(๒-๐-๔)

(General Law)

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป ที่มาของระบบกฎหมาย ลักษณะทั่วไป และประเภทของกฎหมาย กฎหมายมหาชน กฎหมายเอกชนที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ กฎหมายที่พระสงฆ์ควรรู้เป็นการเฉพาะ และกฎหมายที่เกี่ยวกับมุสลิม

ข. วิชาเลือก

๐๐๐ ๑๐๓ การเมืองกับการปกครองของไทย

๒(๒-๐-๔)

(Thai Politics and Government)

ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง พัฒนาการการเมืองการปกครองของไทย สถาบันทางการเมืองและการปกครองของไทย กระบวนการทางการเมืองของไทย การจัดระเบียบการปกครองของไทย และพระพุทธศาสนากับการเมืองการปกครองของไทย

๐๐๐ ๑๐๔ เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

๒(๒-๐-๔)

(Economics in Daily Life)

ศึกษาหลักการเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์ ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รูปแบบต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจ การทำงานของกลไกราคาในตลาด บทบาทของภาครัฐและภาคเอกชน ในระบบเศรษฐกิจ เงินตราและสถาบันการเงิน เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา และศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ

๐๐๐ ๒๐๕ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

๒(๒-๐-๔)

(Man and Environment)

ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับมนุษย์ แนวคิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

๐๐๐ ๒๐๖ เหตุการณ์โลกปัจจุบัน

๒(๒-๐-๔)

(Current World Affairs)

ศึกษาเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในโลก ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ความร่วมมือ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ประเทศไทยกับเหตุการณ์สำคัญของโลก ความร่วมมือของชาวพุทธในเวทีโลก บทบาทของพระพุทธศาสนากับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในโลกปัจจุบัน

๒) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์

ก. วิชาบังคับ

๐๐๐ ๑๐๗ เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(๒)(๒-๐-๔)

(Technique of Higher Learning)

ศึกษาเทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้ห้องสมุด การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต วิธีแสวงหาความรู้ การเรียนเป็นกลุ่ม การเรียนด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมทางวิชาการ การเขียนรายงานและภาคินพนธ์

๐๐๐ ๑๐๘ ปรัชญาเบื้องต้น

๒(๒-๐-๔)

(Introduction to Philosophy)

ศึกษาความหมายและขอบเขตของปรัชญา ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญา ศาสนา และวิทยาศาสตร์สาขาปรัชญา และสาระสำคัญของปรัชญาสาขาต่างๆ พัฒนาการของปรัชญาตะวันออกและปรัชญาตะวันตก

๐๐๐ ๑๐๙ ศาสนาทั่วไป

๒(๒-๐-๔)

(Religions)

ศึกษาความหมาย ลักษณะ ความสำคัญ คุณค่าของศาสนา ประวัติ พัฒนาการ หลักในการศึกษา ศาสนา หลักคำสอน พิธีกรรมและจุดมุ่งหมายของศาสนาต่างๆ วิเคราะห์ลักษณะที่เป็นสากลร่วมกันและต่างกันของศาสนาปัจจุบัน อิทธิพลของศาสนาต่อสังคมโลก วิธีการเผยแผ่ศาสนา ความร่วมมือระหว่างศาสนา และท่าทีของศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย

๐๐๐ ๒๑๐ ตรรกศาสตร์เบื้องต้น

๒(๒-๑-๔)

(Introduction to Logic)

ศึกษานิमित คำที่ปฏิเสธต่อกัน วิภาค การนิยามความหมาย ญัตติประพจน์ในแบบต่างๆ การแบ่งญัตติ ความเป็นปฏิเสธแห่งญัตติ ญัตติผลม การให้เหตุผล ปรัตถนุमानและปฤจฉาวาที่แบบต่างๆ ศึกษาหลักการและวิธีการให้เหตุผลจากบทสนทนาของพระพุทธเจ้า ในอนัตตลักขณสูตรหรือในสูตรอื่นๆ บทสนทนาในคัมภีร์ถกถาวัตถุ ญาณวิทยาของนิกายสรวาสตีวาทีน วิภาชวิธีของนาคคารชุน เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างตรรกศาสตร์ตะวันตกกับตรรกศาสตร์ตะวันออก โดยเฉพาะหลักการเชิงตรรกในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ข. วิชาเลือก**๐๐๐ ๒๑๑ วัฒนธรรมไทย****๒(๒-๐-๔)****(Thai Culture)**

ศึกษาความหมายและเนื้อหาของวัฒนธรรม พัฒนาการของวัฒนธรรมไทย ประเภทของวัฒนธรรม พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรม การอนุรักษ์ การเผยแพร่และสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมไทยกับการพัฒนา ผลกระทบของวัฒนธรรมต่างชาติต่อวัฒนธรรมไทย

๐๐๐ ๒๑๒ มนุษย์กับอารยธรรม**๒(๒-๐-๔)****(Man and Civilization)**

ศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยปัจจุบัน ความหมายของอารยธรรม บ่อเกิดและพัฒนาการของอารยธรรมตะวันออกและตะวันตกในยุคต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของสังคมตะวันออกและตะวันตก ที่ก่อให้เกิดผลกระทบและความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ การแลกเปลี่ยนกันระหว่างอารยธรรมตะวันออกกับอารยธรรมตะวันตก และอิทธิพลของอารยธรรมทั้งสองที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๐๐๐ ๒๑๓ ชีวิตกับจิตวิทยา**๒(๒-๐-๔)****(Life and Psychology)**

ศึกษาพัฒนาการและองค์ประกอบของชีวิต ความสัมพันธ์ของจิตวิทยากับการดำรงชีวิต วิเคราะห์คุณสมบัติของจิตใจในลักษณะต่างๆ ผลของสุขภาพจิตที่มีต่อพฤติกรรมและการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมและสิ่งแวดล้อม

๓) กลุ่มวิชาภาษา**ก. วิชาบังคับ****๐๐๐ ๑๑๔ ภาษากับการสื่อสาร****๒(๒-๐-๔)****(Language and Communication)**

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสาร การอ่าน เขียน พูด และฟังภาษาไทย เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การอ่านคำร้อยแก้ว คำร้อยกรอง อ่านประกาศ แถลงการณ์ การเขียนจดหมาย ย่อความ เรียงความ โวหารต่างๆ การพูด การสนทนา บรรยาย อภิปราย มารยาทในการพูด การฟัง การจับสาระของเรื่อง มารยาทในการฟัง และศึกษาระเบียบงานสารบรรณ

๐๐๐ ๑๑๕ ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**๒(๒-๐-๔)****(Introduction to Linguistics)**

ศึกษาความหมายของภาษาและภาษาศาสตร์ สาขาของวิชาภาษาศาสตร์ ลักษณะทั่วไปของภาษา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสัทศาสตร์ (Phonetics) สรศาสตร์ (Phonemics) สัทอักษรสากล สัทอักษรไทย และหลักการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์

ข. วิชาเลือก**๐๐๐ ๑๑๖ ภาษาอังกฤษเบื้องต้น****๒(๒-๐-๔)****(Basic English)**

ศึกษากฎเกณฑ์และการใช้ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านาม (Article) การใช้กาล (Tense) การสร้างประโยค (Sentence) การใช้บุรพบท (Preposition) สันธาน (Conjunction) ผูกทักษะเบื้องต้นในการฟัง พูด อ่าน และเขียนในลักษณะที่สัมพันธ์กัน เน้นด้านการอ่านและความเข้าใจภาษาอังกฤษซึ่งมีรูปประโยคและคำศัพท์ต่างๆ

๐๐๐ ๑๑๗ ภาษาอังกฤษขั้นสูง**๒(๒-๐-๔)****(Advanced English)**

ศึกษาโครงสร้างประโยคตามหลักไวยากรณ์และผูกทักษะในการฟัง พูด อ่านและเขียน เน้นการอ่าน การเขียนและความเข้าใจข้อความภาษาอังกฤษซึ่งมีคำศัพท์และโครงสร้างประโยคสัมพันธ์กับเอกสารที่ใช้ศึกษา

๐๐๐ ๑๑๘ ภาษาสันสกฤตเบื้องต้น**๒(๒-๐-๔)****(Basic Sanskrit)**

ศึกษาโครงสร้างของภาษาสันสกฤต อักษร เครื่องหมาย ระบบเสียง การเปลี่ยนอักษรและเสียง การเขียน การอ่านคำศัพท์ ส่วนประกอบของนามศัพท์ การแจกรูปนามศัพท์ สระการันต์ สระสนธิ บุรุษ สรรพนาม นิยมสรรพนาม ปุจฉาสรรพนาม สัมพันธสรรพนาม กริยาศัพท์ ส่วนประกอบของกริยาอาขยาต การประกอบรูปเป็นอาขยาตกรรตุวาทจากธาตุ การแจกรูปกริยา แปลและแต่งประโยคสันสกฤตเหมาะสมกับไวยากรณ์ที่ได้ศึกษา

๐๐๐ ๑๑๙ ภาษาสันสกฤตขั้นสูง**๒(๒-๐-๔)****(Advanced Sanskrit)**

ศึกษานามศัพท์ การแจกรูปนามศัพท์ พยัญชนะการันต์ พยัญชนะสนธิ สังขยาศัพท์ อพยยศัพท์ กริยาศัพท์ การประกอบรูปเป็นอาขยาตกรรตุวาทจากธาตุ กริยาอาขยาตกรรตวาท ภาววาท ฌิชั้น ตกรรตุวาท ฌิชั้นตกรรตวาท การสลับเปลี่ยนประโยคกรรตุวาทเป็นกรรตวาท ประโยคคำถาม ประโยคปฏิเสธ แปลและแต่งประโยคภาษาสันสกฤตที่เหมาะสมกับไวยากรณ์ที่ได้ศึกษา

๐๐๐ ๑๒๐ ภาษาเวียดนามเบื้องต้น**๒(๒-๐-๔)****(Basic Vietnamese)**

ศึกษาโครงสร้างของภาษาเวียดนามในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค ผูกการอ่าน เขียน ภาษาเวียดนาม และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน

๐๐๐ ๑๒๑ ภาษาเวียดนามขั้นสูง**๒(๒-๐-๔)****(Advanced Vietnamese)**

ผูกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาเวียดนาม เน้นการสนทนาโดยอาศัย ข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน

- ๐๐๐ ๑๒๒ ภาษาพม่าเบื้องต้น
(Basic Burmese)
ศึกษาโครงสร้างของภาษาพม่าในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกอ่าน เขียน ภาษาพม่า และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)
- ๐๐๐ ๑๒๓ ภาษาพม่าขั้นสูง
(Advanced Burmese)
ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาพม่า เน้นการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)
- ๐๐๐ ๑๒๔ ภาษามลายูเบื้องต้น
(Basic Malay)
ศึกษาโครงสร้างของภาษามลายู ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำและระบบประโยค ฝึกการอ่าน การเขียนภาษามลายู และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)
- ๐๐๐ ๑๒๕ ภาษามลายูขั้นสูง
(Advanced Malay)
ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษามลายู เน้นการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)
- ๐๐๐ ๑๒๕ ภาษาลาวเบื้องต้น
(Basic Lao)
ศึกษาโครงสร้างของภาษาลาวในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกทักษะในการ ฟัง พูด อ่าน และเขียนอักษรลาวปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)
- ๐๐๐ ๑๒๗ ภาษาลาวขั้นสูง
(Advanced Lao)
ฝึกเขียนอักษรที่ใช้จารึกภาษาลาวแบบต่างๆ ศึกษาความแตกต่างระหว่างภาษาถิ่นที่สำคัญของ ลาว และอ่านเอกสารหรือตำราที่กำหนดจากประวัติศาสตร์ วรรณคดี และกฎหมาย ๒(๒-๐-๔)
- ๐๐๐ ๑๒๘ ภาษาจีนเบื้องต้น
(Basic Chinese)
ศึกษาโครงสร้างของภาษาจีน ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกการอ่าน และ เขียนภาษาจีน และการฝึกสนทนา โดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)
- ๐๐๐ ๑๒๙ ภาษาจีนขั้นสูง
(Advanced Chinese)
ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาจีน เน้นการฝึกสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน ๒(๒-๐-๔)

- ๐๐๐ ๑๓๐ ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
 (Basic Japanese)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาญี่ปุ่น ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกการอ่าน เขียนภาษาญี่ปุ่น และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๑ ภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
 (Advanced Japanese)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาญี่ปุ่น เน้นการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๒ ภาษาเขมรเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
 (Basic Khmer)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาเขมร ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกการอ่าน เขียนภาษาเขมร และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๓ ภาษาเขมรขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
 (Advanced Khmer)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาเขมร เน้นการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๔ ภาษาฮินดีเบื้องต้น ๒(๒-๐-๔)
 (Basic Hindi)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาฮินดี ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกการอ่าน เขียนภาษาฮินดี และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๕ ภาษาฮินดีขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
 (Advanced Hindi)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาฮินดี เน้นการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๖ ภาษาเกาหลีเบื้องต้น ๒(๒-๑-๔)
 (Basic Korean)
 ศึกษาโครงสร้างของภาษาเกาหลี ในเรื่องระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค ฝึกทักษะใน การ ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาเกาหลี และการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๐๐๐ ๑๓๗ ภาษาเกาหลีขั้นสูง ๒(๒-๐-๔)
 (Advanced Korean)
 ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาเกาหลี เน้นการสนทนาโดยอาศัยข้อมูลจาก สถานการณ์ปัจจุบัน

๔) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์**ก. วิชาบังคับ****๐๐๐ ๒๓๘ สถิติเบื้องต้นและการวิจัย****๒(๒-๐-๔)****(Basic Statistics and Research)**

ศึกษานิยามพื้นฐานของสถิติ การแจกแจงความถี่ การวัดและแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การกระจายความเบ้และความโค้ง เปอร์เซ็นไทล์ เดซิส์ ควอร์ไทล์ ทฤษฎีความน่าจะเป็นเบื้องต้น และการสุ่มตัวอย่าง การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ขั้นตอนของการวิจัย ลักษณะและประเภทของการวิจัย รูปแบบและกระบวนการของการวิจัย และการเขียนรายงานผลงานการวิจัย

๐๐๐ ๑๓๙ คณิตศาสตร์เบื้องต้น**๒(๒-๐-๔)****(Basic Mathematics)**

ศึกษาหลักพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วยนิยาม ประพจน์ การใช้สัญลักษณ์ แสดงกฎเกณฑ์ การอ้างเหตุผลทางตรรกศาสตร์ เรื่องเซตและพิชคณิตของเซต เรื่องระบบจำนวนและคุณสมบัติที่สำคัญ ของจำนวนชนิดต่างๆ การแก้สมการและอสมการ ทฤษฎีเมตริกซ์ และดีเทอร์มิแนนท์ ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน

ข. วิชาเลือก**๐๐๐ ๐๔๐ โลกกับสิ่งแวดล้อม****๒(๒-๐-๔)****(World and Environment)**

ศึกษาความหมายของวิทยาศาสตร์และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ภาวะอุณหภูมิพื้นโลก ที่สูงขึ้น ฝนกรดและหมอกควันดำ สภาวะเรือนกระจก ภาวะมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ การตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาขยะล้นโลกและสารพิษใต้ดิน การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย การพิทักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจและสังคม การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเสริมสร้างบทบาทของพระสงฆ์และของกลุ่มหลักในสังคมด้านสิ่งแวดล้อมและความเที่ยง

๐๐๐ ๒๔๑ วิทยาศาสตร์กายภาพและประยุกต์วิทยา**๒(๒-๐-๔)****(Physical Science and Technology)**

ศึกษาประวัติและผลงานของนักวิทยาศาสตร์ในยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเอกภาพและระบบสุริยะ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร วัชพืช วิธีการป้องกันและกำจัดโรคพืช การขนส่งและการสื่อสาร อุปกรณ์ด้านเครื่องเสียงและภาพ นวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และประยุกต์วิทยา

๐๐๐ ๒๔๒ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น**๒(๒-๐-๔)****(Introduction to Computer and Information Technology)**

ศึกษาวิทยาการคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งทางด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบเลขฐาน ภาษาคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ

๐๐๐ ๒๔๓ สาธารณสุขมูลฐาน**๒(๒-๑-๔)****(Primary Health Care)**

ศึกษาประวัติความเป็นมาของสมุนไพร ประเภทยาสามัญประจำบ้าน ยาปฏิชีวนะ สารเสพติด การปฐมพยาบาล การออกกำลังกาย การเลือกบริโภคอาหารตามวัยและการพักผ่อน การแพทย์ทางเลือก และสุขภาวะองค์กรวม

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

นิสิตต้องศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู**๓(๓-๐-๖)****(Teachership)**

ศึกษาความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาท หน้าที่ ภาระงานของครู พัฒนาการของวิชาชีพครู คุณลักษณะของครูที่ดี คุณธรรม จริยธรรมของความเป็นครู การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และการเป็นผู้นำทางวิชาการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครู

๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู**๓(๓-๐-๖)****(Psychology for Teachers)**

ศึกษาจิตวิทยาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมนุษย์ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ การแนะแนวและการให้คำปรึกษา ธรรมชาติของผู้เรียน การส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิต ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร**๓(๓-๐-๖)****(Curriculum Development)**

ศึกษาปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีการศึกษา ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย ทฤษฎีหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู**๓ (๒-๒-๕)****(Language usage and Technology for Teachers)**

ศึกษาหลักการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ เพื่อการสื่อสาร การใช้ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อนำไปใช้พัฒนาสมรรถภาพครูในการสื่อความหมาย ฝึกการใช้งานคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

๒๐๐ ๓๐๕ การจัดการเรียนรู้**๓(๓-๐-๖)****(Learning Management)**

ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบูรณาการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้ การใช้และการผลิตสื่อและการ

พัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้ การวิจัย การประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๐ ๓๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน

๓(๓-๐-๖)

(Classroom Administration)

ศึกษาทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำทางการศึกษา การคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร การติดต่อสื่อสารในองค์กร การบริหารจัดการชั้นเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา การทำงานเป็นทีม การจัดทำโครงการทางวิชาการ การจัดโครงการฝึก อาชีพ การจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนา การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ และการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา

๓(๒-๒-๕)

(Educational Innovation and Information Technology)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนา คุณภาพการเรียนรู้ การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ การออกแบบ การสร้าง การนำไปใช้ การประเมินและการปรับปรุง นวัตกรรม

๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการศึกษา

๓(๓-๐-๖)

(Educational Measurement and Evaluation)

ศึกษาหลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา การสร้างและ การใช้เครื่องมือ การวัดและประเมินผลการศึกษา การประเมินตามสภาพจริง การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การประเมิน ภาคปฏิบัติ การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม การประเมินตามหลักไตรสิกขา การประเมินตามหลัก อริยวัฑฒิ การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรการใช้สถิติเพื่อการวัด และประเมินผลการศึกษา

๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา

๓(๒-๒-๕)

(Educational Research)

ศึกษาทฤษฎีการวิจัย รูปแบบการวิจัย การออกแบบการวิจัย กระบวนการวิจัยทางการศึกษา สถิติเพื่อการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติการวิจัยและการนำเสนอผลงานวิจัย การค้นคว้าศึกษา งานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา การเสนอ โครงการเพื่อทำวิจัย

๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

๓(๑-๕-๓)

(Professional Experience)

ฝึกพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิค รูปแบบและวิธีสอนแบบต่างๆ ฝึกปฏิบัติด้านทักษะการ สอนตามรูปแบบวิธีสอนที่พัฒนาขึ้น สังเกตการปฏิบัติงานครูและการฝึกทดลองปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา และศึกษาเกี่ยวกับภารกิจต่างๆ ของสถานศึกษา

๒๐๐ ๕๑๑ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา**๑๐(๐-๓๐-๐)****(Instructional Practice in School)**

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและภารกิจต่างๆ ของครูอย่างครบถ้วน ทั้งงานสอน งานวิชาการ งานเตรียมและดำเนินการสอน การผลิตและ การใช้สื่อการสอน การประเมินผลในชั้นเรียน ตลอดจนทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ฝึกปฏิบัติงานด้านบุคลากรทางการศึกษา การช่วยงานแนะแนว งานธุรการ และกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน โดยได้รับการนิเทศและการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษา การสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสอน ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตลอด ๑ ปีการศึกษา และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติการสอน

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา**๒(๒-๒-๒)****(Seminar on Education)**

สัมมนาวิเคราะห์สภาพการศึกษาไทย พระราชบัญญัติการศึกษากับการจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหารทางการศึกษา หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษา การถ่ายโอนการศึกษา การปฏิรูปการศึกษากับการศึกษาของคณะสงฆ์ ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา นวัตกรรมทางการศึกษา ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคต

๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา**๒(๒-๐-๔)****(Educational Laws)**

ศึกษาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยสิทธิหน้าที่ แนวนโยบายแห่งรัฐ และนโยบายส่งเสริมพัฒนาการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทบาทของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษากับกฎหมายการศึกษา

๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการเรียนรู้**๒(๒-๒-๒)****(Teaching Aids Production)**

ศึกษาความสำคัญและพัฒนาการของสื่อการสอน ระบบและกระบวนการสื่อการเรียนรู้ ฝึกการสร้างสื่อการสอน งานกราฟิก ชุดการสอน การผลิตสื่อจากวัสดุธรรมชาติ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสารมวลชนกับการสอน ประสิทธิภาพการใช้สื่อการสอน

๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน**๒(๒-๐-๔)****(Pedagogy Science)**

ศึกษาวิวัฒนาการของศาสตร์ทางการสอน บริบททางการสอน ปรัชญาการศึกษากับการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้กับการสอน หลักการจัดการเรียนการสอนร่วมสมัย ระบบการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอนแบบต่างๆ เทคนิคและทักษะการสอน นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน

๒(๒-๒-๒)

(Classroom Research)

ศึกษาพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน นวัตกรรมทางการศึกษา การออกแบบการวิจัยในชั้นเรียน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนโครงร่างการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน การเผยแพร่และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

๒๐๐ ๔๑๓ การศึกษาพิเศษ

๒(๒-๐-๔)

(Special Education)

ศึกษาแนวคิด ประวัติ และขอบข่ายของการศึกษาพิเศษ เหตุผลและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษในสถานการณ์ปัจจุบัน รูปแบบและลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ หลักการจัดการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาการเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ อุปกรณ์การสอน และนวัตกรรมสำหรับเด็กพิเศษ แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เด็กพิเศษ

๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

๒ (๒-๐-๔)

(Education for Community Development)

ศึกษาความหมายการพัฒนาชุมชน สาระสำคัญของการศึกษาเพื่อชุมชน แนวคิดและหลักการศึกษาในการพัฒนาชุมชน ศึกษาโครงสร้างลักษณะของชุมชน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ลักษณะของชุมชนโรงเรียนชนบท การสำรวจและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย และบทบาทของการศึกษาต่อการพัฒนาชุมชน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย

๒ (๒-๐-๔)

(Thai Folklore)

ศึกษาลักษณะวัฒนธรรมและโครงสร้างสังคมไทย ค่านิยม บุคลิกภาพ วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรม การปกครอง การดำรงรักษาและการพัฒนามรดกไทย

๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย

๒(๒-๒-๒)

(Computer for Research)

ศึกษาหลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ ภาษาที่ใช้วิเคราะห์และสร้างโปรแกรมพื้นฐานสำหรับคอมพิวเตอร์ แหล่งโปรแกรมสำเร็จรูป ฝึกการปฏิบัติการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย

๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู

๒(๒-๒-๒)

(English for Teachers)

ศึกษาและฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ศัพท์ทางการศึกษา การอ่านและเขียนเอกสารทางวิชาการ ตลอดจนข่าวสารภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการศึกษา

๒๐๐ ๔๒๒ หมากล้อมสำหรับครู

๒(๒-๒-๒)

(Go for Teachers)

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหมากล้อม กฎ กติกา มารยาท เทคนิคในการเล่นหมากล้อมแบบต่างๆ การใช้ความคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อแก้ปัญหาระหว่างเกม คุณค่าของหมากล้อมและการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนทักษะการคิดสร้างสรรค์และการวางแผนในชีวิตประจำวันสำหรับครู

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน**๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา****ก. กลุ่มวิชาภาษาบาลี****๐๐๐ ๑๔๔ แต่งแปลบาลี**

๒(๒-๐-๔)

(Pali Composition and Translation)

ศึกษาการแต่งบาลี การแปลบาลี ทั้งโดยอรรถและโดยพยัญชนะให้ถูกต้องตามหลักภาษา การแต่งและการแปลประโยคพิเศษและสำนวนที่ควรทราบ การแปลบาลีเป็นไทยและแปลไทยเป็นบาลีจากหนังสือที่กำหนด

๐๐๐ ๑๔๕ วรรณคดีบาลี

๒(๒-๐-๔)

(Pali Literature)

ศึกษาประวัติ ความหมาย ประเภท และพัฒนาการของคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา อนุฎีกา โยชนา และปกรณ์วิเสส วรรณกรรมบาลีในประเทศไทย และคุณค่าของวรรณกรรมบาลีต่อสังคมไทย

๐๐๐ ๒๔๖ บาลีไวยากรณ์ขั้นสูง

๒(๒-๐-๔)

(Advanced Pali Grammar)

ศึกษาไวยากรณ์บาลี โดยอาศัยสูตรต่างๆ ในคัมภีร์กัจจายนะ โมคคัลลานะ สัททณฺฑีติปริกกรม์ และปทรูปสัททณฺฑีติปริกกรม์

ข. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา**๐๐๐ ๑๔๗ พระไตรปิฎกศึกษา**

๒(๒-๐-๔)

(Tipitaka Studies)

ศึกษากำเนิด ความเป็นมา และพัฒนาการของคัมภีร์พระไตรปิฎก การจำแนกโครงสร้างและเนื้อหาสาระพระไตรปิฎก คำอธิบายโดยย่อของพระอรรถกถาจารย์ การรักษาสืบทอดโดยมุขปาฐะและลายลักษณ์อักษร ลำดับคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ความเป็นมาของพระไตรปิฎก ในประเทศไทย และประโยชน์ ที่ได้รับจากการศึกษาพระไตรปิฎก

๐๐๐ ๑๔๘ พระวินัยปิฎก

๒(๒-๐-๔)

(Vinaya Pitaka)

ศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความหมาย โครงสร้างของพระวินัยปิฎก เลือกศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่สำคัญในคัมภีร์มหาวีกังค์ ภิกขุณีวิกังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปริวาร โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาพระวินัยปิฎก

๐๐๐ ๑๔๙ พระสุตตันตปิฎก**๒(๒-๐-๔)****(Suttanta Pitaka)**

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย โครงสร้างของพระสุตตันตปิฎก เลือกศึกษาวิเคราะห์พระสูตรที่สำคัญ คือ พรหมชาลสูตร มหาปรินิพพานสูตร อัคคัณณสูตร รวมทั้งประเด็นที่น่าสนใจจากนิกายทั้ง ๔ นิกาย คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๐๐๐ ๒๕๐ พระอภิธรรมปิฎก**๒(๒-๐-๕)****(Abhidhamma Pitaka)**

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย โครงสร้างของพระอภิธรรมปิฎก เนื้อหาสาระ ประเด็นที่น่าสนใจในพระอภิธรรมปิฎกทั้ง ๓ คำภีร์ โดยเป็นให้เข้าใจหลักปรมาตถธรรม คือ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๐๐๐ ๑๕๑ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑**(๒)(๑-๒-๔)****(Buddhist Meditation I)**

ศึกษาความเป็นมา ความหมาย หลักการ วิธีการ และประโยชน์ของการปฏิบัติกรรมฐาน อารมณ์ ของสมถกรรมฐาน ๔๐ วิปัสสนาญาณ ๖ สติปัฏฐาน ๔ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ ภาวนา ๓ นิमित ๓ สมาธิ ๓ รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ วสี ๕ นีวรณ ๕ อุปกิเลส ๑๑ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติและนำไปใช้ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานโดยการเดินจงกรม ๑ ระยะ นั่งกำหนด ๑ ระยะ หรือ ๒ ระยะ

๐๐๐ ๑๕๒ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒**๑(๑-๒-๔)****(Buddhist Meditation II)**

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติกายานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร และอานาปานสติสูตร วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทั้งแบบสมถยานิกะและวิปัสสนายานิกะ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ สิกขา ๓ วิชชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๒๕๓ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓**(๒)(๑-๒-๔)****(Buddhist Meditation III)**

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ วิปปลาส ๓ อภิญญา ๖ วิสุทธ ๗ วิชชา ๘ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยการเดินจงกรม ๓ ระยะ นั่งกำหนด ๓ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๒๕๔ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔**๑(๑-๒-๔)****(Buddhist Meditation IV)**

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร กระบวนการเกิดของไตรสิกขาและไตรลักษณ์ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ วิปัสสนาญาณ ๑๖ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๓๕๕ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๕ (Buddhist Meditation V) **(๒)(๑-๒-๔)**

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร กระบวนการเกิดดับของรูปนามตามแนวปฏิจจสมุปบาท หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ โภธิปักขิยธรรม ๗ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๕ ระยะ นั่งกำหนด ๕ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๓๕๖ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๖ (Buddhist Meditation VI) **๑(๑-๒-๔)**

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในพระสูตรที่เชื่อมโยงกับมหาสติปัฏฐานสูตร เช่น อปัณณกสูตร สติสูตร อากาการบรรลุมรรคผลและคุณธรรมของพระอรหันตบุคคล ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๖ ระยะ นั่งกำหนด ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๔๕๗ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗ (Buddhist Meditation VII) **๑(๑-๒-๔)**

ศึกษาวิธีการปฏิบัติกรรมฐาน สภาวะธรรมที่เกิดดับในขณะปฏิบัติ วิธีการแก้สภาวะธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมในสมัยปัจจุบันเปรียบเทียบกับมหาสติปัฏฐานสูตร ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยการเดินจงกรมและนั่งกำหนดส่งและสอบอารมณ์

๐๐๐ ๑๕๘ ประวัติพระพุทธศาสนา (History of Buddhism) **๒(๒-๐-๔)**

ศึกษาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญและลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา การแยกนิกายของพระพุทธศาสนา การขยายตัวของพระพุทธศาสนาเข้าไปในนานาประเทศ และอิทธิพลของพระพุทธศาสนาต่อวัฒนธรรมในประเทศนั้นๆ รวมทั้งศึกษาขบวนการและองค์กรใหม่ๆ ในวงการพระพุทธศาสนายุคปัจจุบันและอนาคต

๐๐๐ ๒๕๙ เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา (Buddhist Festival and Traditions) **๒(๒-๐-๔)**

ศึกษาเทศกาลและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ความหมาย คุณค่าของเทศกาลและพิธีกรรมนั้นๆ ให้สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

๐๐๐ ๒๖๐ การปกครองคณะสงฆ์ไทย (Thai Sangha Administration) **๒(๒-๐-๔)**

ศึกษาพัฒนาการของระบบการปกครองคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับต่างๆ กฎ ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่สำคัญของคณะสงฆ์

๐๐๐ ๒๖๑ ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ (Dhamma in English) **๒(๒-๐-๔)**

ศึกษาศัพท์ธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้เป็นภาษาอังกฤษ

๐๐๐ ๒๖๒ ธรรมนิเทศ

๒(๒-๐-๔)

(Dhamma Communications)

ศึกษาหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ศิลปะการเขียนบทความ การพูดในที่ชุมชน การพัฒนาบุคลิกภาพเกี่ยวกับการพูด การเทศนา การแสดงปาฐกถาธรรม การอภิปราย และการใช้สื่อประกอบการบรรยาย

๐๐๐ ๒๖๓ งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

๒(๒-๐-๔)

(Research and Literary Works on Buddhism)

ศึกษาคำความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา ศึกษางานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่น่าสนใจ เช่น เถภูมิกถาของพญาลีไท มังคลัตถที่ปนีของพระสิริมังคลาจารย์ กายัมมมหาชาติของพระเจ้าทรงธรรม สังคีตยวงศ์ของสมเด็จพระวันรัต (แก้ว) วัดพระเชตุพนฯ พระมงคลวิเสสเถระของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส แก่นพุทธศาสน์ของพุทธทาสภิกขุ กรรมที่ปนีของพระพรหมโมลี (วิลาส ญาณวโร) พุทธธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) พุทธวิทยาของนายพร รัตนสุวรรณ และงานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา

๒(๒-๐-๔)

(Buddhism and Education)

ศึกษาระบบการศึกษาในพระพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยพุทธกาลถึงยุคเสื่อมของพระพุทธศาสนาในอินเดีย ศึกษาพระธรรมวินัยโดยระบบมุขปาฐะถึงยุคจาริกเป็นตวัอักษร การเกิดขึ้นและพัฒนาการของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการศึกษาในประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชีย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

๒๐๐ ๑๒๓ พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์

๒ (๒-๐-๔)

(Educational Development of the Sangha)

ศึกษาโครงสร้างและระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ สภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ กระบวนการพัฒนาและการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการศึกษาของคณะสงฆ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาพัฒนาการการศึกษาของคณะสงฆ์ ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาของคณะสงฆ์ แนวโน้มในการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์

๒๐๐ ๒๒๔ พุทธปรัชญาการศึกษา

๒ (๒-๐-๔)

(Buddhist Philosophy of Education)

ศึกษาคุณลักษณะของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาในฐานะปรัชญา หลักคำสอนพื้นฐานในพุทธปรัชญา การศึกษาในทัศนะของนักปรัชญาการศึกษา กระบวนการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ การศึกษาในทัศนะของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับพุทธปรัชญากับการกำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการ แนวทางการจัดการศึกษา หลักการจัดการศึกษา สาธารณการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

๒๐๐ ๒๒๕ พุทธวิธีการสอน**๒ (๒-๐-๔)****(Buddha's Teaching Methods)**

ศึกษาวิเคราะห์หลักและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า การวิเคราะห์ธรรมชาติของผู้เรียน คุณสมบัติของผู้สอน วัตถุประสงค์ในการสอน กระบวนการออกแบบการสอนตามหลักไตรสิกขา อริยสัจจอนุุปุพพิกขา นวังกศัตถศาสตร์ โยนิโสมนสิการ และการพัฒนาจิตและเจริญปัญญา

๒๐๐ ๒๒๖ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา**๒ (๒-๐-๔)****(Curriculum and Content of Buddhism)**

ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) วิชาเฉพาะสาขา**๒๐๓ ๓๐๑ ภูมิศาสตร์สำหรับครู****๓(๓-๐-๖)****(Geography for Teachers)**

ศึกษาความสำคัญของสภาพทางธรรมชาติของโลกและความสัมพันธ์ของภูมิภาค ลักษณะภูมิศาสตร์ของแต่ละประเทศและทวีป ความสัมพันธ์ของภูมิศาสตร์กับเกษตรกรรม อุตสาหกรรมวัฒนธรรม และการเมือง ศึกษาภูมิศาสตร์ของไทย ลักษณะภูมิศาสตร์กับเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของไทย ตลอดจนศึกษาภูมิศาสตร์ขมพูทวีปยุคพุทธกาล ผลกระทบการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อระบบนิเวศของโลก ความคิดรวบยอดและค่านิยมทางภูมิศาสตร์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๒ ประวัติศาสตร์สำหรับครู**๓(๓-๐-๖)****(History for Teachers)**

ศึกษาบ่อเกิดอารยธรรมตะวันออก ประวัติศาสตร์ไทย กลุ่มประเทศเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออกไกล เอเชียตะวันออกไกล เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บ่อเกิดอารยธรรมตะวันตก ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยโบราณ สมัยกลางและสมัยใหม่ ประวัติศาสตร์และอารยธรรมอเมริกา บ่อเกิดอารยธรรมในแอฟริกา การค้นพบออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ การวิเคราะห์สภาพการณ์ของโลกและปัญหาปัจจุบัน ความคิดรวบยอดและค่านิยมทางประวัติศาสตร์สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๓ รัฐศาสตร์สำหรับครู**๓(๓-๐-๖)****(Political Science for Teachers)**

ศึกษาความหมาย ขอบข่ายและปรัชญาของรัฐศาสตร์ ทฤษฎี แนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ทฤษฎีความขัดแย้ง ระบบและลัทธิทางการเมือง อำนาจทางการเมือง รูปแบบการปกครอง อุดมการณ์ทางการเมืองของไทย พรรคการเมืองไทย สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม

ระบอบประชาธิปไตยการเมืองระดับท้องถิ่น ความคิดรวบยอดและค่านิยมทางรัฐศาสตร์สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๔ เศรษฐศาสตร์สำหรับครู **๓(๓-๐-๖)**
(Economics for Teachers)

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน เศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาค การบริโภค การผลิต การตลาด การออมและการลงทุนของภาครัฐและเอกชน วิเคราะห์กลไกทางเศรษฐกิจในระบบปิดและระบบเปิด วิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจ ข้อตกลงเสรีทางการค้า (FTA) ทุนข้ามชาติ การค้าต่างตอบแทน ตลาดทุน สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ความคิดรวบยอดและ ค่านิยมทางเศรษฐศาสตร์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๓๐๕ สังคมวิทยาสำหรับครู **๓(๓-๐-๖)**
(Religious Sociology for Teachers)

ศึกษากำเนิดและพัฒนาการของศาสนาต่างๆ ในแง่สังคมวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคม ศาสนากับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและศาสนากับการพัฒนา

๒๐๓ ๓๐๖ รัฐประศาสนศาสตร์สำหรับครู **๓(๓-๐-๖)**
(Public Administration for Teachers)

ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี วิวัฒนาการในการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ หลักรัฐประศาสนศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ การปลูกฝังค่านิยมการบริหารบ้านเมืองที่ดีด้วยกระบวนการเรียนรู้ แนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

๒๐๓ ๓๐๗ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาสำหรับครู **๓(๓-๐-๖)**
(Sociology and Anthropology for Teachers)

ศึกษาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โครงสร้างและการจัดระเบียบทางสังคม การพบปะสังสรรค์ กระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม การจัดลำดับขั้นทางสังคม สถาบันทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สถาบันและบทบาทพฤติกรรมร่วมสังคมแบบต่างๆ ประชากรการศึกษา กฎหมาย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แนวคิดรวบยอดสำคัญและจำเป็นทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาสำหรับการจัดการเรียนการสอน

๒๐๓ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา **๓(๓-๐-๖)**
(Social Study Measurement and Evaluation)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ความหมายการวัดและประเมินผล การพัฒนารูปแบบการวัดและการประเมินผลทางสังคมศึกษา การประเมินผลการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลกรณีศึกษาทางสังคมศึกษา การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อ

๒๐๓ ๓๐๙ การวิจัยทางสังคมศึกษาสำหรับครู

๓(๒-๒-๕)

(Social Study Research for Teachers)

ศึกษาแนวทาง วิธีการการวิจัยทางการเรียนการสอนสังคมศึกษา ฝึกการออกแบบงานวิจัยที่เหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา และแก้ไขปัญหาสังคมโดยใช้กระบวนการวิจัย

๒๐๓ ๓๑๐ การสอนสังคมศึกษา

๓(๒-๒-๕)

(Social Study Teaching)

ศึกษาความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา พัฒนาการของวิชาสังคมศึกษา การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษา การพัฒนาสื่อการสอนสังคมศึกษา การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๓ ๔๑๑ สัมมนาสังคมศึกษา

๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Social Study)

ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้านสังคมศาสตร์ หลักสูตรสาระการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีทางสังคมศึกษา ปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาสังคม ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อนำมาเป็นหัวข้อสัมมนา ตลอดจนศึกษาทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่นำมาใช้ในการอธิบายปัญหาสังคมการศึกษานอกสถานที่ เป็นกรณีศึกษา

๒๐๓ ๔๑๒ เหตุการณ์ปัจจุบัน

๓(๓-๐-๖)

(Current Affairs)

ศึกษาหลักการวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และองค์กรระหว่างประเทศ แหล่งที่มาของข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูลที่สอดคล้องกัน การติดตามข่าวสารจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ วิจารณ์ เสนอเป็นรายงาน เน้นส่วนที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย วิจัยและฝึกทำแบบสำรวจความคิดเห็นต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่สำคัญและสนใจของสังคม

๒๐๓ ๔๑๓ การปลูกฝังทางวัฒนธรรม

๓(๓-๐-๖)

(Cultural Cultivation)

ศึกษาความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมา ลักษณะ ประเภท ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังทางวัฒนธรรม กฎระเบียบ กติกาสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ

๒๐๓ ๔๑๔ การปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม ๓(๓-๐-๖)
(Value and Ethic Cultivation)

ศึกษาความหมาย ลักษณะ ขอบข่ายที่มา ความสำคัญของค่านิยมและจริยธรรมองค์ประกอบของค่านิยม และหลักจริยธรรม รูปแบบและวิธีการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม ตลอดจนออกแบบและฝึกปฏิบัติ วิธีการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมและจริยธรรม

๒๐๓ ๔๑๕ ประชากรศึกษา ๓(๓-๐-๖)
(Population Study)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี โครงสร้าง มาตรการองค์ประกอบทางประชากรศาสตร์ ผลกระทบของการเพิ่มและการลดปริมาณของประชากรโลก ภาวะการเจริญพันธุ์ การย้ายถิ่นฐานของประชากร สำมโนประชากรของไทย นโยบายประชากรของไทย สถิติประชากร ศึกษาหลักสูตรและการสอนประชากรศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การออกแบบกิจกรรม พัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอนประชากรศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ

๒๐๓ ๔๑๖ วิทยาการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน ๓(๓-๐-๖)
(Environmental Study for School and Community)

ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม บทบาทความรับผิดชอบต่อแนวทางอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อมวิทยาการการป้องกันภัยธรรมชาติ กรณีศึกษาจากเหตุการณ์สึนามิ โคลนถล่ม พายุไต้ฝุ่น พายุหิมะ ภูเขาน้ำแข็งละลาย แผ่นดินไหว

๒๐๓ ๔๑๗ พุทธธรรมาภิบาล ๓(๓-๐-๖)
(Buddhist Governance)

ศึกษาหลักธรรมาภิบาลในพระไตรปิฎก หลักธรรมาภิบาลสากล วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลตามแนวตะวันออกกับหลักธรรมาภิบาลตามแนวตะวันตก การบริหารตามหลักพุทธธรรมาภิบาล การศึกษานอกสถานที่ กรณีศึกษาองค์กรที่บริหารจัดการโดยหลักพุทธธรรมาภิบาลและธรรมาภิบาลสากล

๒๐๓ ๔๑๘ เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา ๓(๒-๒-๕)
(Sufficiency Economics and Education)

ศึกษาความหมาย ความเป็นมา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฝึกการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การศึกษานอกสถานที่ กรณีตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

๒๐๓ ๔๑๙ ศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)
(Buddhist Arts in Buddhism)

ศึกษาสิ่งที่มีคุณค่าด้านนวรรกรรม ศิลปกรรม ในด้านศิลปะ ประกอบด้วยจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ วรรณศิลป์ พุทธศิลป์ และวิถีชีวิตของไทยที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา การศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับโบราณสถาน ศาสนสถาน เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของ

พระพุทธศาสนาที่มีต่อสุนทรียภาพ ศิลปหัตถกรรม สถาปัตยกรรม และแนวทางอนุรักษ์เพื่อการจัดการเรียนการสอน

**๒๐๓ ๔๒๐ การเรียนรู้หน้าที่พลเมือง
(Civic Study)** ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาระบบการเมือง การปกครองของไทย กฎหมายทั่วไป สิทธิมนุษยชน บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองดีของสังคมและประเทศ การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย บุคคลสำคัญ และสัญลักษณ์ของชาติ ตลอดจนการสร้างค่านิยมความรักชาติ และการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศ

**๒๐๓ ๔๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(The Constitution of the Kingdom of Thailand)** ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาขอบเขต ที่มา และความหมายของกฎหมายรัฐธรรมนูญ วิเคราะห์พัฒนาการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน

**๒๐๓ ๔๒๒ การปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับครู
(Local Administration for Teachers)** ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจ การปกครองโครงสร้าง และรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล ระบบการบริหารของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคในการปกครองส่วนท้องถิ่น การถ่ายโอนการศึกษากับการปกครองส่วนท้องถิ่น

**๒๐๓ ๔๒๓ พระพุทธศาสนากับสังคม
(Buddhism and Society)** ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาบทบาท หน้าที่ของพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม พุทธวิธีในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง

**๒๐๓ ๔๒๔ การแปลความหมายแผนที่และภาพถ่าย
(Map and Photography Interpretation)** ๓(๓-๐-๖)

ศึกษาความหมาย ประเภท หลักการอ่าน การวิเคราะห์ การตีความ การแปลความหมาย และวิธีการในแผนที่ที่สามารถนำแผนที่ไปใช้เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การใช้แผนที่เพื่อการสืบค้น การศึกษานอกสถานที่

**๒๐๓ ๔๒๕ การศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์
(Quasi Study of Local History)** ๓(๒-๒-๕)

ศึกษาความหมาย และความสำคัญของการศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์ ประเภทและแหล่งข้อมูลของท้องถิ่น วิธีการศึกษาและขั้นตอนการศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์ การนำเสนอองค์ความรู้ และการประยุกต์วิธีการศึกษาท้องถิ่นเชิงประวัติศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา การศึกษานอกสถานที่ กรณีศึกษาภาคสนามในแต่ละท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๒๐๓ ๔๒๖ สารสนเทศและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา

๓(๓-๐-๖)

(Information and Innovation in Social Study)

ศึกษาประเภทและแหล่งข้อมูลสารสนเทศทางสังคมศึกษา การเลือก การออกแบบ การพัฒนา และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อบูรณาการกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๓ ๔๒๗ การศึกษาอิสระทางสังคมศึกษา

๓(๐-๖-๖)

(Independent Study on Social Study)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางสังคมศึกษาหรือเรื่องอื่นโดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย**๑. ชื่อหลักสูตร**

๑.๑ ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

๑.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Program in Thai Language Teaching (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

๒.๑ ภาษาไทย : พุทธศาสตรบัณฑิต (การสอนภาษาไทย)

: พธ.บ. (การสอนภาษาไทย)

๒.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts (Thai Language Teaching)

: B. A. (Thai Language Teaching)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและวัตถุประสงค์**๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร**

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษามุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความเข้าใจในภาษาไทย

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการสอนภาษาไทย

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถนำความรู้ทางพุทธศาสตร์และภาษาไทยมาประยุกต์

เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

๔.๒.๔ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้นำที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

- ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต
- ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต
- ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต
- ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

- ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต
- ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต
- ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู ๓ (๓-๐-๖)	
๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครูครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๒ หมากล้อมสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓ พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔ พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕ พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ให้นิสิตเรียนรายวิชาในวิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๔ ๓๐๑ หลักภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๒ การใช้ภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๓๐๓ การพัฒนาทักษะการอ่าน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๔ การพัฒนาทักษะการเขียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๕ ร้อยกรองไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๖ วรรณคดีสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๗ คติชนวิทยากับกระบวนการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๙ การวิจัยการเรียนการสอนภาษาไทย	๓ (๒-๒-๕)

๒๐๔ ๓๑๐ การสอนภาษาไทย	๓ (๒-๒-๕)
วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต	
๒๐๔ ๔๑๑ สัมมนาการสอนภาษาและวรรณคดีไทย	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๔๑๒ สัมมนางานเขียนร้อยแก้วละร้อยกรอง	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๔๑๓ วรรณคดีวิจารณ์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๔ ภาษาถิ่นสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๕ ภาษาศาสตร์สำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๖ วิวัฒนาการของภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๗ วิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๘ การเขียนเชิงสร้างสรรค์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๑๙ ภาษาบาลีและสันสกฤตที่เกี่ยวกับภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๐ ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๑ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๒ การสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๓ วรรณคดีพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๔ วรรณคดีประวัติศาสตร์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๕ วรรณคดีเปรียบเทียบ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๖ วรรณกรรมปัจจุบัน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๗ วรรณกรรมการเมือง	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๘ ตรรกศาสตร์ทางภาษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๔๒๙ ศักยภาพอิสระทางการสอนภาษาไทย	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็น วิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาการพระพุทธศาสนา เป็นวิชาโท ต้องศึกษารายวิชาบังคับไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๔ ๓๐๑ หลักภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๐๒ การใช้ภาษาไทยสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๔ ๓๐๖ วรรณคดีสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๔ ๓๑๐ การสอนภาษาไทย	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๔ ๓๐๑ หลักภาษาไทยสำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Foundation of Thai Language for Teachers)

ศึกษาหลักและลักษณะสำคัญของภาษาไทย ระบบเสียง อักษรวิธี คำและโครงสร้างของคำ การสร้างคำ การจำแนกคำ ขนาดและโครงสร้างของวลีและประโยคและการใช้ถ้อยคำ วิเคราะห์หลักภาษาไทยเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน การวิเคราะห์การใช้หลักภาษาทางวิชาการสำหรับครู

๒๐๔ ๓๐๒ การใช้ภาษาไทยสำหรับครู

๓(๒-๒-๕)

(Thai Language Usage for Teachers)

ศึกษาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เน้นทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการดูกระบวนการและการแก้ปัญหาในการใช้ภาษา ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ เน้นการแก้ไขข้อบกพร่อง การใช้ทักษะทางภาษาของผู้เรียน การใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะในองค์กร การใช้ภาษาตามลำดับชั้นในสังคม การวิเคราะห์การใช้ภาษาในสังคม การใช้ภาษาวิชาการทางการศึกษา

๒๐๔ ๓๐๓ การพัฒนาทักษะการอ่าน

๓(๓-๐-๖)

(Reading Skill Development)

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน พัฒนาทักษะการอ่าน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การอ่านวรรณกรรมประเภทต่างๆ การอ่านข้อมูลข่าวสารและสื่อร่วมสมัย หลักการเลือกหนังสือ การใช้ทรัพยากรเพื่อการสอนอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินการทักษะการอ่าน

๒๐๔ ๓๐๔ การพัฒนาทักษะการเขียน

๓(๓-๐-๖)

(Writing Skill Development)

ศึกษาการเลือกใช้คำให้เหมาะสม การสร้างประโยค การเรียบเรียงข้อความ การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาล โอกาส และบุคคล การใช้สำนวนโวหาร รูปแบบและกลวิธีการเขียน โดยศึกษาและเขียนงานเขียนแต่ละประเภท

๒๐๔ ๓๐๕ ร้อยกรองไทย

๓ (๓-๐-๖)

(Thai Poetry)

ศึกษาวิวัฒนาการร้อยกรองไทยประเภทต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลักษณะเนื้อหา สีสารูปแบบคำประพันธ์ และวรรณศิลป์ในแต่ละสมัย

๒๐๔ ๓๐๖ วรรณคดีสำหรับครู

๓(๓-๐-๖)

(Literature for Teachers)

ศึกษาภูมิหลังวรรณคดี ลักษณะของวรรณคดี ประเภทของวรรณคดี พัฒนาการของวรรณคดีไทย ในด้านรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด กลวิธีการประพันธ์ อิทธิพลต่างประเทศที่มีต่อวรรณคดีไทย วิเคราะห์วรรณคดีไทยที่สำคัญประเภทต่างๆ คุณค่าวรรณคดีทั้งด้านสาระและสุนทรภาพ หลักและวิธีการสอนวรรณคดี

๒๐๔ ๓๐๗ คติชนวิทยากับกระบวนการเรียนรู้

๓(๒-๒-๕)

(Folklore and Learning Process)

ศึกษาความรู้พื้นฐานทั่วไป ระเบียบและวิธีการศึกษาของคติชนวิทยา บทบาทของคติชนในบริบทของสังคมไทย โดยเน้นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภาษา คติชนในวรรณคดีไทยโดยเฉพาะที่ปรากฏในหนังสือเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างคติชนวิทยากับศาสตร์สาขาอื่น การนำคติชนมาใช้ในการเรียนการสอน ฝึกการศึกษา ค้นคว้าตามระเบียบวิธีและนำเสนอผลงาน

๒๐๔ ๓๐๘ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

๓(๓-๐-๖)

(Thai Learning Measurement and Evaluation)

ศึกษาหลักการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ธรรมชาติของการวัดผล ความเที่ยงตรงของข้อสอบ การสร้างข้อสอบ การสร้างข้อสอบในชั้นเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์ตามหลักการเรียนรู้ภาษาไทย หลักการประเมินในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนและวิธีการเก็บข้อมูล การรายงานผลการประเมิน

๒๐๔ ๓๐๙ การวิจัยการเรียนการสอนภาษาไทย

๓(๒-๒-๕)

(Thai Learning and Teaching Research)

ศึกษาแนวทาง วิธีการการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาไทย ฝึกการออกแบบงานวิจัยเพื่อศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้กระบวนการวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียน

๒๐๔ ๓๑๐ การสอนภาษาไทย

๓(๒-๒-๕)

(Thai Language Teaching)

ศึกษาหลักสูตรภาษาไทย ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนร่วมสมัย วิธีสอน เทคนิคและทักษะที่นำมาใช้ในการสอนภาษาไทย การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๔ ๔๑๑ สัมมนาการสอนภาษาและวรรณคดีไทย

๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Thai Language and Literature Teaching)

การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลปัญหาจากการเรียนการสอนภาษาและวรรณคดีไทย ซึ่งเกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีการสื่อสารภาษาไทยและเนื้อหาวรรณคดีไทย การนำเสนอและอภิปรายเกี่ยวกับภาษาและวรรณคดีไทย แนวทางแก้ไขปัญหาที่เป็นประเด็นสำคัญของการเรียนการสอนภาษาและวรรณคดีไทย การศึกษาเป็นกรณีศึกษา

๒๐๔ ๔๑๒ สัมมนางานเขียนร้อยแก้วและร้อยกรอง ๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Thai Prose and Thai Poetry)

เลือกศึกษาค้นคว้างานเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองของนักเขียนและกวีไทยสมัยต่างๆ ในด้านสารัตถะและสุนทรียภาพ พัฒนาการแนวคิดและวิธีการเขียน เพื่อนำมาเป็นประเด็นสัมมนา

๒๐๔ ๔๑๓ วรรณคดีวิจารณ์ ๓(๓-๐-๖)

(Literature Critique)

ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวการวิจารณ์วรรณคดี ฝึกวิจารณ์วรรณคดีประเภทต่างๆ ทั้งวรรณคดีต่างสมัยและวรรณกรรมปัจจุบัน

๒๐๔ ๔๑๔ ภาษาถิ่นสำหรับครู ๓(๓-๐-๖)

(Dialects for Teachers)

ศึกษาหน่วยเสียง หน่วยคำ การสร้างประโยค ที่มาของคำที่ใช้ในถิ่นนั้นๆ ความหมายของภาษาแต่ละท้องถิ่นของไทย การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของการใช้ภาษาในแต่ละภูมิภาค และเปรียบเทียบกับภาษาราชการไทย

๒๐๔ ๔๑๕ ภาษาศาสตร์สำหรับครู ๓(๓-๐-๖)

(Linguistics for Teachers)

ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเกี่ยวกับวิชาภาษาศาสตร์ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ ระบบเสียง ระบบคำ และระบบความสัมพันธ์ของคำในประโยคภาษาไทย การวิเคราะห์เสียงและการเกิดของเสียงคำและการสร้างคำ รูปลักษณะของประโยคโดยอาศัยทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ การนำความรู้ทางภาษาศาสตร์ไปใช้ในการสอนภาษาไทย

๒๐๔ ๔๑๖ วิวัฒนาการของภาษาไทย ๓(๓-๐-๖)

(Thai Language Evolution)

ศึกษาประวัติและความเป็นมาของภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยด้านเสียง ตัวอักษร อักษรวิธี และสำนวนภาษาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน การรับอิทธิพลภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย

๒๐๔ ๔๑๗ วิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย ๓(๓-๐-๖)

(Thai Textbooks Analysis)

ศึกษาความเป็นมาของหนังสือเรียนภาษาไทยนับตั้งแต่หนังสือจินตามณีจนถึงหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตามหลักสูตรปัจจุบัน โดยวิเคราะห์วัตถุประสงค์ เนื้อหา การใช้ภาษา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลหนังสือเรียนในระดับต่างๆ การใช้หนังสือเรียนเพื่อการเรียนการสอน การเปรียบเทียบการจัดหนังสือเรียนภาษาไทยของแต่ละหลักสูตร

- ๒๐๔ ๔๑๘ การเขียนเชิงสร้างสรรค์** ๓(๓-๐-๖)
(Creative Writing)
 ศึกษาหลักและศิลปะการเขียน ฝึกการเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองชนิดต่างๆ โดยคำนึงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ๒๐๔ ๔๑๙ ภาษาบาลีและสันสกฤตที่เกี่ยวกับภาษาไทย** ๓(๓-๐-๖)
(Pali and Sanskrit Related Thai Language)
 ศึกษาประวัติภาษาบาลี สันสกฤต การยืมคำมาใช้ในภาษาไทย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ประกอบด้วยเสียง ความหมาย และไวยากรณ์
- ๒๐๔ ๔๒๐ ภาษาเขมรที่เกี่ยวกับภาษาไทย** ๓(๓-๐-๖)
(Khmer Related to Thai Language)
 ศึกษาประวัติความเป็นมาของภาษาเขมรในภาษาไทย อักษร เสียง และอักขรวิธี ลักษณะการสร้าง คำในภาษาเขมร ลักษณะวลี และสร้างประโยคในภาษาเขมร คำภาษาเขมรที่มีอยู่ในภาษาไทย และคำในภาษาไทยที่ใช้วิธีสร้างคำแบบเขมรและคำที่ใช้ร่วมกัน
- ๒๐๔ ๔๒๑ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย** ๓(๓-๐-๖)
(Foreign Language Related Thai Language)
 ศึกษาภาษาต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในภาษาไทย โดยศึกษาที่มา รากศัพท์ การกลายรูปคำ การกลายเสียง การกลายความหมาย ลักษณะสำคัญที่แตกต่างกันของภาษานั้นๆ
- ๒๐๔ ๔๒๒ การสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศ** ๓(๓-๐-๖)
(Teaching Thai Language to Foreigners)
 ศึกษาเทคนิควิธีการสอนภาษาไทย การออกแบบวิธีสอนโดยเน้นสัมพันธ์ทักษะกระบวนการ และการนำไปใช้เพื่อการสื่อสาร การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในการใช้ภาษา การใช้ทักษะทางภาษาเกี่ยวกับการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาตามสภาพจริง
- ๒๐๔ ๔๒๓ วรรณคดีพระพุทธศาสนา** ๓(๓-๐-๖)
(Literatures in Buddhism)
 ศึกษาลักษณะ ประเภท วัตถุประสงค์ ปรัชญา คุณค่า และอิทธิพลของวรรณคดีพระพุทธศาสนา ตลอดจนวรรณคดีชาดก และเลือกศึกษาวรรณคดีพระพุทธศาสนาที่สำคัญโดยละเอียด
- ๒๐๔ ๔๒๔ วรรณคดีประวัติศาสตร์** ๓(๓-๐-๖)
(Literature History)
 ศึกษาลักษณะ วัตถุประสงค์ ประเภทและคุณค่าของวรรณคดี เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์เปรียบเทียบในวรรณคดี และเลือกศึกษาวรรณคดีบางเรื่องโดยละเอียด
- ๒๐๔ ๔๒๕ วรรณคดีเปรียบเทียบ** ๓(๓-๐-๖)
(Comparative Literatures)

ศึกษาแนวคิดและหลักวรรณคดีเปรียบเทียบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีไทยต่างถิ่นหรือต่างสมัย และวรรณคดีไทยกับวรรณคดีต่างประเทศบางเรื่อง เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในด้านต่างๆ ของวรรณคดี

๒๐๔ ๔๒๖ วรรณกรรมปัจจุบัน

๓(๓-๐-๖)

(Contemporary Literatures)

ศึกษาพัฒนาการประเภทและองค์ประกอบของวรรณกรรมปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรม ปัจจุบันกับสังคม วิเคราะห์และประเมินค่าวรรณกรรมปัจจุบันประเภทต่างๆ

๒๐๔ ๔๒๗ วรรณกรรมการเมือง

๓(๓-๐-๖)

(Political Literatures)

ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทางการเมืองในวรรณกรรม อิทธิพลระหว่างสภาพทางการเมือง สภาพสังคม และวรรณกรรมที่มีต่อกัน เลือกศึกษาวรรณกรรมการเมืองบางเรื่องโดยละเอียด

๒๐๔ ๔๒๘ ตรรกศาสตร์ทางภาษา

๓(๓-๐-๖)

(Language Logic)

ศึกษาความหมายของการคิด ภาษากับการแสดงความคิด ระเบียบวิธีคิด การนิยาม การคิดเพื่อแก้ปัญหา การเกิดของเหตุผลในความคิด การแสดงเหตุผลตามระเบียบตรรกวิทยา ลักษณะของการพิสูจน์แบบอุปนัยและนิรนัย คุณค่าของการพิสูจน์ในการค้นหาความจริง ฝึกฝนความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล โดยเน้นบทบาทของภาษาในการพัฒนาความคิด อุปสรรคและการแก้ปัญหาของการคิด

๒๐๔ ๔๒๙ การศึกษาอิสระทางการสอนภาษาไทย

๓(๐-๖-๖)

(Independent Study on Thai Teaching)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางการสอนภาษาไทยหรือเรื่องอื่น โดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

๑. ชื่อหลักสูตร

๑.๑ ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

๑.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Education Program in English Teaching (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

๒.๑ ภาษาไทย : พุทธศาสตรบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ)

: พธ.บ. (การสอนภาษาอังกฤษ)

๒.๒ ภาษาอังกฤษ

: Bachelor of Arts (English Teaching)

: B. A. (English Teaching)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตร์บัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษา บนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชามนุษย์ศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต

ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู ๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู

๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร

๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐ -๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๒ หมากล้อมสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓ พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔ พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕ พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ให้นิสิตเรียนรายวิชาเฉพาะสาขาวิชา ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียน วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๕ ๓๐๑ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๓ (๒-๒-๕)
---	-----------

๒๐๕ ๓๐๒ ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๓๐๓ สัทศาสตร์ในการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๓๐๔ การเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๕ การสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๖ การสอนหลักการแปล	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๗ เทคนิคการสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๘ เทคนิคการสอนฟังและพูดภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๙ การวัดและประเมินผลการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๓๑๐ การวิจัยการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๕ ๔๑๑ สัมมนาการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๔๑๒ วรรณคดีอังกฤษเบื้องต้น	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๓ การพัฒนาวรรณกรรมภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๔ การพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๕ อินเทอร์เน็ตสำหรับครูภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๖ กิจกรรมสำหรับการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๗ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๑๘ การใช้ภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากรสำนักงาน	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๔๑๙ การอ่านและการเขียนวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๔๒๐ การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาอังกฤษ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๒ ภาษาอังกฤษสำหรับสื่อมวลชน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๓ การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๕ ๔๒๔ ศึกษาอิสระทางการสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในหลักวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็น วิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาโท ต้องศึกษา วิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิตมีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๕ ๓๐๕ การสอนภาษาอังกฤษ	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๕ ๓๐๖ การสอนหลักการแปล	๓ (๒-๒-๕)

๒๐๕ ๓๐๗ เทคนิคการสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ ๓ (๒-๒-๕)

๒๐๕ ๓๐๘ เทคนิคการสอนฟังและพูดภาษาอังกฤษ ๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิตโดย
ความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๔ ๓๐๑ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๓(๒-๒-๕)
(English for Communication)

ศึกษาโครงสร้างและไวยากรณ์ การใช้ศัพท์ ฝึกทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อการสื่อสาร การฟังคำบรรยาย การอภิปราย การสรุปเนื้อหาเรื่องที่ฟัง การอ่านและเขียนตอบคำถาม สรุปเรื่องที่อ่านด้วยไวยากรณ์และเรียบเรียงภาษาได้ถูกต้อง นำสิ่งที่ได้จากการฟังและอ่านมาพูดอภิปราย เขียนโครงร่างและเรียบเรียงเป็นความเรียงได้ชัดเจน

๒๐๔ ๓๐๒ ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสำหรับครู ๓(๓-๐-๖)
(English Grammar for Teachers)

ศึกษาประเภทต่างๆ ของคำและความหมาย กฎการสร้างคำ คำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ การวิเคราะห์ระบบคำ วิธีการสร้างคำใหม่ ลักษณะสำคัญของโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีไวยากรณ์แบบต่างๆ ที่สัมพันธ์กับแบบเรียนเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้นไป

๒๐๔ ๓๐๓ สัทศาสตร์ในการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(Phonetics in English Teaching)

ศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียงเน้นสรีรศาสตร์ การออกเสียงสระ พยัญชนะ เสียงควบกล้ำ เสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบา การถ่ายทอดเสียงเป็นสัญลักษณ์ทางสัทศาสตร์ การศึกษาปัญหาและการแก้ปัญหา การออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียน

๒๐๔ ๓๐๔ การเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น ๓(๒-๒-๕)

(Basic English Writing)

ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างของประโยค ฝึกทักษะในการเขียน โครงสร้างประโยคต่างๆ การเขียนประโยคโดยใช้กลุ่มนาม วลี กริยาวลี และคุณศัพท์วลี การเขียนเรียงความเบื้องต้น การเขียนย่อหน้าแบบต่างๆ

๒๐๔ ๓๐๔ การสอนภาษาอังกฤษ

๓(๒-๒-๕)

(English Language Teaching)

ศึกษาหลักและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ การสอนแบบค้นคว้า สรุปรตามวัตถุประสงค์การสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารตามธรรมชาติ การสอนแบบกิจกรรมเสริมทักษะ การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง การสอนแบบ CBI (Content Based Instruction) การเรียนรู้ด้วยกระบวนการหมวก ๓ ใบ (CAPS) การสอนแบบ MFS (Minutes For Student) การสอนแบบบูรณาการทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๕ ๓๐๖ การสอนหลักการแปล

๓(๒-๒-๕)

(Teaching of Translation Principles)

ศึกษาหลักและกลวิธีการแปล การวิเคราะห์หลักภาษาไทย การใช้ภาษาและสำนวนภาษาไทย การเปรียบเทียบโครงสร้างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ ฝึกแปลข้อความที่นำมาจากหนังสือภาษาไทย ประเภทเอกสารทางวิชาการ บทความสารคดีและบันเทิงคดี การวิเคราะห์หลักภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาและสำนวนภาษาอังกฤษ ฝึกแปลข้อความที่นำมาจากหนังสือภาษาอังกฤษประเภทเอกสารวิชาการ บทความ สารคดีและบันเทิงคดี

๒๐๕ ๓๐๗ เทคนิคการสอนอ่านและเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ

๓(๒-๒-๕)

(Academic English Reading and Writing Teaching Techniques)

ศึกษาหลักการอ่านและการเขียนตามโครงสร้างประโยค การอ่านออกเสียงอักษร การอ่านสนธิระหว่างศัพท์ การอ่านประโยคซับซ้อน การอ่านสรุปความ การฝึกทักษะการอ่านบทความทางวิชาการ การอ่านตำรา การเขียนจดหมาย บันทึก โครงการงานวิชาการ การศึกษางานเขียนทางวิชาการ การเรียบเรียงถ้อยคำ การผูกประโยค การใช้ศัพท์และประโยคทางวิชาการ การฝึกทักษะการเขียนบทความทางวิชาการ การประเมินการอ่านและการเขียน

๒๐๕ ๓๐๘ เทคนิคการสอนฟังและพูดภาษาอังกฤษ

๓(๒-๒-๕)

(Teaching Techniques on Listening and speaking English)

ศึกษาหลักการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เทคนิคการสอนการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ การฝึกสนทนาเป็นรายบุคคล เป็นคู่ และเป็นกลุ่ม ฝึกทักษะการฟังจากเครื่องบันทึกเสียง การฟังข่าวภาคภาษาอังกฤษ การชมภาพยนตร์ภาคภาษาอังกฤษ การพูดสรุปเรื่องต่างๆ การพูดในชีวิตประจำวัน การพูดเรื่องสั้น การเล่านิทาน การบรรยายทั่วไป และการอภิปรายเชิงวิชาการ การประเมินการฟังและการพูด

๒๐๕ ๓๐๙ การวัดและประเมินผลการสอนภาษาอังกฤษ

๓(๓-๐-๖)

(English Teaching Measurement and Evaluation)

ศึกษาหลักการวัดผลทางภาษาเบื้องต้น รูปแบบการวัดผลภาษาแบบต่างๆ ธรรมชาติของการวัดผล ความเที่ยงตรงของข้อสอบ การสร้างข้อสอบในชั้นเรียน ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษา ข้อสอบวัดทัศนคติ ความสามารถทางภาษา การวัดผลตามสภาพจริงเกี่ยวกับทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน การนำผลการวัดไปปรับปรุงการเรียนการสอน

๒๐๕ ๓๑๐ การวิจัยการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๒-๒-๕)

(English Learning and Teaching Research)

ศึกษาแนวทาง วิธีการ การวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ฝึกการออกแบบงานวิจัยเพื่อศึกษาค้นคว้า และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้กระบวนการวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียน

๒๐๕ ๔๑๑ สัมมนาการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๒-๒-๕)

(Seminar on English Teaching)

วิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษา การใช้สื่อการประเมินผล สัมมนาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษาเป็นกรณีศึกษา

๒๐๕ ๔๑๒ วรรณคดีอังกฤษเบื้องต้น ๓(๓-๐-๖)

(Introduction to Basic English Literature)

ศึกษาพื้นฐานและประวัติวรรณคดีอังกฤษและอเมริกัน เรื่องสั้น นวนิยาย บทกวี บทละคร และศัพท์เฉพาะทางวรรณคดี ฝึกอ่านวรรณกรรมต่างๆ เพื่อความเข้าใจและซาบซึ้งทั้งสำริดและสุนทรียภาพ

๒๐๕ ๔๑๓ การพัฒนาวรรณกรรมภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก ๓(๓-๐-๑)

(English Literature Development for Children)

ศึกษาแนวทางการพัฒนาวรรณกรรมสำหรับเด็ก และหนังสือสำหรับเด็กของชาติต่างๆ ที่เป็นต้นแบบภาษาอังกฤษ หลักการเขียนเรื่องเชิงจินตนาการ การวิเคราะห์ วิจัยวรรณกรรมสำหรับเด็ก

๒๐๕ ๔๑๔ การพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)

(Teaching aids Development for English Teaching)

ศึกษาหลักวิธีการคัดเลือกการออกแบบและการพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ การศึกษาโครงสร้าง สาระ มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย เพื่อสร้างและพัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษ หลักการคัดเลือกและสร้างสื่อเสริมภาษาอังกฤษ การประเมินสื่อและหลักการนำไปใช้

๒๐๕ ๔๑๕ อินเทอร์เน็ตสำหรับครูภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)

(Internet for English Teachers)

ศึกษาแหล่งข้อมูลต่างๆ จากเว็บไซต์ต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต ที่ครูสอนภาษาอังกฤษสามารถสืบค้นนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน

๒๐๕ ๔๑๖ กิจกรรมสำหรับการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)

(Activity for Teaching English)

ศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบต่างๆ ศัพท์ สำนวน และโครงสร้างของภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม

๒๐๕ ๔๑๗ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ๓(๓-๐-๖)
(English for Tourism)

ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยว ข้อมูลแหล่งการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในฐานะผู้ให้บริการและการแนะนำฝึกรอบรมและการนำเที่ยวในสถานที่จริง

๒๐๕ ๔๐๘ การใช้ภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากรสำนักงาน ๓(๒-๒-๕)
(English for Personnel)

ศึกษาและฝึกใช้ภาษาอังกฤษเป็นการเขียนหนังสือโต้ตอบ การพูดโทรศัพท์ การสนทนาที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับเลขานุการ และบุคลากรอื่นๆ ในสำนักงาน

๒๐๕ ๔๐๙ การอ่านและการเขียนวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)
(Buddhist Literature Reading and Writing)

ฝึกอ่านและการเขียนวรรณกรรมภาษาอังกฤษประเภทต่างๆ ประกอบด้วยนิทานชาดก บทความ บทละคร งานวิจัยที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาตลอดถึงพระไตรปิฎก ทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายาน

๒๐๕ ๔๒๐ การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาอังกฤษ ๓(๓-๐-๖)
(English Textbook Analysis)

ศึกษาหลักการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาแบบเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบเรียนเสริมทักษะภาษาอังกฤษ

๒๐๕ ๔๒๐ ภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๓(๓-๐-๖)
(English for Content Learning)

ศึกษาหลักการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ทฤษฎีการสอนแบบเป็นเนื้อหา ศัพท์ และโครงสร้างภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ การใช้ทักษะทางภาษาในบริบทต่างๆ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐๕ ๔๒๒ ภาษาอังกฤษสำหรับสื่อมวลชน ๓(๓-๐-๖)
(English for Mass Media)

ศึกษาภาษาอังกฤษที่ใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ เข้าใจในความหมายและจุดประสงค์ของสื่อต่างๆ พร้อมทั้งเขียนบทความ และสามารถผลิตสื่อตามที่กำหนด

๒๐๕ ๔๒๓ การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์ ๓(๓-๐-๖)
(Critical English Reading and Writing)

ศึกษาหลักวิธีการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์ การใช้ภาษาในการโน้มน้าวความคิด และเกณฑ์ในการประเมินผลข้อเขียนบทความทางวิชาการและสารคดีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา

๒๐๕ ๔๒๔ การศึกษาอิสระทางการสอนภาษาอังกฤษ ๓(๐-๖-๖)

(Independent Study on English Teaching)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางการสอนภาษาอังกฤษหรือเรื่องอื่นโดยความเห็นชอบและ
ควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๑. ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Program in Social Studies (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : พุทธศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา)

: พธ.บ. (สังคมศึกษา)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts (Social Studies)

: B.A. (Social Studies)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาวัตถุประสงค์

๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็น
หลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษา
บนพื้นฐานของศีลธรรมนำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการเรียนรู้สังคมศึกษา

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถความรู้ ทางพุทธศาสตร์และสังคมศึกษามาประยุกต์

เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิต ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต

ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

- ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต
- ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต
- ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต**๕.๓ รายวิชา****๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต**

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครู	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๘ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐ -๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๒๐๐ ๔๑๒	หมากล้อมสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต		
๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต		
ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา		
๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้		
๒๐๐ ๑๒๒	พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓	พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔	พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕	พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖	หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)
๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต		
สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ให้นิสิตเรียนรายวิชาในวิชาเฉพาะสาขา		
๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้		
วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต		
๒๐๘ ๓๐๑	พื้นฐานจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๒	จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวเชิงพุทธ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๓	ศิลปะการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๔	การบริหารงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนวในสถานศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๕	การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๖	การให้คำปรึกษาและการแนะแนวกับการพัฒนาชุมชน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๗	ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาเพื่อการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๘	การประเมินผลงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๙	การวิจัยทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๘ ๓๑๐	ประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๒-๒-๕)
วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต		
๒๐๘ ๔๑๑	สัมมนาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๘ ๔๑๒	การจัดกิจกรรมการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๓	แบบทดสอบสำหรับแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๔	การศึกษาเป็นกรณีในการแนะแนว	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๘ ๔๑๕	กระบวนการเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๖	กระบวนการเรียนรู้ความคิดรวบยอดและทักษะ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๗	จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวเด็กและวัยรุ่น	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๘	จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๑๙	จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวงานกิจการนิสิต	๓ (๓-๐-๖)

๒๐๘ ๔๒๐ จิตวิทยาโรงเรียนและสุขภาพจิตโรงเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๑ ระบบและโครงสร้างชีวิต	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๒ กระบวนการพัฒนาดน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๓ ระบบงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๔ สื่อเพื่อพัฒนาชีวิตและอาชีพ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๔๒๕ การศึกษาอิสระทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๐-๖-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์จะศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว เป็นวิชาโท ต้องศึกษาวิชาเฉพาะสาขา ไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๘ ๓๐๑ พื้นฐานจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๓ ศิลปะการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๐๕ การจัดระบบสารสนเทศทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๘ ๓๑๐ ประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๘ ๓๐๑ พื้นฐานจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓(๓-๐-๖)

(Foundation of Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย และประเภทของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ปรัชญา หลักการ สาเหตุ และประโยชน์ของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ประวัติการให้คำปรึกษาและการแนะแนวในประเทศไทยและประเทศต่างๆ แนวความคิด ทฤษฎีของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและการแนะแนว จิตวิทยาสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาและการแนะแนว รูปแบบและบริการที่สำคัญของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๒๐๘ ๓๐๒ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวเชิงพุทธ ๓(๓-๐-๖)

(Buddhist Counseling and Guidance)

ศึกษาหลักกัลยาณมิตรของผู้ให้การให้คำปรึกษาและการแนะแนว การให้คำปรึกษาและการแนะแนวตามหลักจริต ๖ การพัฒนาพฤติกรรมตามหลักภาวนา ๔ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทยตามหลักพระพุทธศาสนา การให้คำปรึกษาและการแนะแนว อัตลักษณ์และจิตลักษณะทางสังคมและทางเพศ หลักการควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก สืบเนื่องจากวิญญานคือความรอบรู้ความเข้าใจ จากการสัมผัสจากสิ่งเร้า การพิจารณาถึงความจริงของสภาวะธรรมทั้งหลายตามสามัญลักษณะ และการดำรงชีวิตตามหลักอริยมรรค

๒๐๘ ๓๐๓ ศิลปะการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ๓(๓-๐-๖)

(Arts of Educational and Occupational Guidance)

ศึกษาจุดมุ่งหมาย วิธีการและประโยชน์ของการแนะแนวการศึกษา การจัดกิจกรรมในการแนะแนวการศึกษา ข้อควนคำนึงในการศึกษาต่อ ความหมายและวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการแนะแนวทางอาชีพ ประวัติการแนะแนวและทฤษฎีการเลือกอาชีพ คุณสมบัติและหน้าที่ของผู้ให้การแนะแนวอาชีพ ขั้นตอนการดำเนินงานและเทคนิคการแนะแนวอาชีพ แหล่งบริการและข้อมูลสารสนเทศทางอาชีพ

๒๐๘ ๓๐๔ การบริหารงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนวในสถานศึกษา ๓(๓-๐-๖)

(Counseling and Guidance Administration in School)

ศึกษาการจัดสายงานและหลักสูตรการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ขั้นตอนการดำเนินงานและความร่วมมือระหว่างบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวทางการจัดโครงการและการประเมินผล การจัดการโครงการการให้คำปรึกษาและการแนะแนว บุคคลที่เกี่ยวข้อง และบริการจัดวางตัวบุคคลในงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๒๐๘ ๓๐๕ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศทางการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓(๓-๐-๖)

(Management of Data and Information System in Counseling and Guidance)

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบริการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน วิธีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน การจัดระบบข้อมูลและการนำไปใช้ แนวคิดเกี่ยวกับบริการสารสนเทศ การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การบริการให้ข้อมูลสารสนเทศ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดบริการข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ

๒๐๘ ๓๐๖ การให้คำปรึกษาและการแนะแนวกับการพัฒนาชุมชน ๓(๓-๐-๖)
(Counseling and Guidance and Community Development)

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้คำปรึกษาและการแนะแนวกับชุมชน ระบบงานในสถานศึกษากับชุมชน แหล่งทรัพยากรและวิธีใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการให้คำปรึกษาและการแนะแนว เทคนิคการศึกษาสภาพชุมชน การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน การทำงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนวร่วมกับชุมชน สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวโน้มการให้คำปรึกษาและการแนะแนวในสถานศึกษาและในชุมชน

๒๐๘ ๓๐๗ ทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษาเพื่อการแนะแนว ๓(๓-๐-๖)
(Theories and Techniques of Counseling for Guidance)

ศึกษาทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาที่เน้นความคิดและเหตุผล ทฤษฎีและเทคนิคการให้บริการ ให้คำปรึกษาที่เน้นอารมณ์และความรู้สึก ทฤษฎีและเทคนิคการให้บริการให้คำปรึกษาที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กระบวนการและเทคนิคการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ทักษะการให้บริการให้คำปรึกษาแบบต่างๆ กรณีตัวอย่างการให้บริการให้คำปรึกษาระดับต่างๆ

๒๐๘ ๓๐๘ การประเมินผลงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓(๓-๐-๖)
(Counseling and Guidance Evaluation)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ประเภทของการบริการติดตามและประเมินผลและเกณฑ์การประเมินงานการให้คำปรึกษาและงานแนะแนว ศึกษาบุคคลที่เกี่ยวข้อง แนวทางการติดตามและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล และการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ในการงานการให้คำปรึกษาและการแนะแนว การติดตามและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล

๒๐๘ ๓๐๙ การวิจัยทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓(๒-๒-๕)
(Counseling and Guidance Psychology Research)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และประเภทของการวิจัยทางการให้คำปรึกษาและการแนะแนว บทบาทของครูในการเลือกหัวข้อและการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการวิจัย การศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผังการออกแบบและวิธีดำเนินการวิจัย การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลการวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะบทบาทของครูแนะแนวในการใช้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดระบบงาน กลวิธีให้บริการ และวิเคราะห์ผู้รับบริการการให้คำปรึกษาและการแนะแนว

๒๐๘ ๓๑๐ ประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓(๒-๒-๕)
(Professional Experience in Counseling and Guidance Psychology)

ความสำคัญของการฝึกประสบการณ์การให้คำปรึกษาและการแนะแนว การแนะแนวด้านการอาชีพ และการปรับตัว การแนะแนวเป็นรายบุคคล หลักธรรมส่งเสริมการให้คำปรึกษาและแนะแนวฝึกปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการแนะแนวภาคสนาม

๒๐๘ ๔๑๑ สัมมนาทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Counseling and Guidance Psychology)

การประมวลปัญหา การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ วิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาของการให้คำปรึกษาและการแนะแนว เป็นประเด็นสัมมนาเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข

๒๐๘ ๔๑๒ การจัดการกิจกรรมการแนะแนว ๓(๓-๐-๖)

(Guidance Activity Management)

ศึกษาความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของกิจกรรมการแนะแนว หลักการและขั้นตอนการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนว แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามระดับช่วงชั้นของหลักสูตร ตัวอย่างการจัดการจัดกิจกรรม การประเมินผลการจัดกิจกรรม การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงกิจกรรม

๒๐๘ ๔๑๓ แบบทดสอบสำหรับการแนะแนว ๓(๓-๐-๖)

(Testing for Guidance)

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแบบทดสอบและแบบสำรวจสำหรับการแนะแนว แบบทดสอบมาตรฐาน และแหล่งให้บริการในประเทศไทย แบบทดสอบเชาว์และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบความถนัด และแบบสำรวจความสนใจ แบบสำรวจบุคลิกภาพ การนำแบบทดสอบไปใช้ การพัฒนาแบบทดสอบตามระดับการศึกษา

๒๐๘ ๔๑๔ การศึกษาเป็นรายกรณีในการแนะแนว ๓(๒-๒-๕)

(Case Study in Guidance)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ และหลักการของการศึกษาเป็นรายกรณี การประชุมปรึกษาหารือรายกรณี ขั้นตอนการศึกษาและแนวทางช่วยเหลือเป็นรายกรณี กรณีศึกษาปัญหา นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน ปัญหา นักเรียนที่ปรับตัวไม่เหมาะสม ปัญหา นักเรียนที่มีปมด้อยแยกตัวจากสังคม ปัญหา นักเรียนที่มีความวิตกกังวล ปัญหา นักเรียนติดการเล่นเกมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

๒๐๘ ๔๑๕ กระบวนการเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์ ๓(๓-๐-๖)

(Creative Thinking Learning Process)

ศึกษาความหมายและลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ บทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พื้นฐานการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา วิเคราะห์แนวทางการจัดการกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้

๒๐๘ ๔๑๖ กระบวนการเรียนรู้ความคิดรวบยอดและทักษะ ๓(๓-๐-๖)

(Conceptual Skill Learning Process)

ศึกษาความหมาย ลักษณะ และประเภทของความคิดรวบยอด กระบวนการเกิดความคิดรวบยอด แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ความคิดรวบยอด ความหมาย ลักษณะ และประเภทของ

ทักษะ กระบวนการเกิดทักษะ แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดทักษะ บทบาทของครูในการส่งเสริม และพัฒนาความคิดรวบยอดและทักษะ การประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๘ ๔๑๗ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนววัยเด็กและวัยรุ่น ๓(๓-๐-๖)

(Child and Adolescent Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาพื้นฐานจิตวิทยาสำหรับเด็ก พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ความรู้ความเข้าใจในวัยเด็ก การพัฒนาการเรียนรู้และทักษะสำหรับเด็ก การสร้างลักษณะนิสัยให้แก่เด็ก การปลูกฝังหลักคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็ก พัฒนาการด้านต่างๆ ของวัยรุ่น การปรับตัว ความสนใจ ความต้องการและปัญหาของวัยรุ่น การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและวัยรุ่น

๒๐๘ ๔๑๘ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ๓(๓-๐-๖)

(Adult and Elder Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาพื้นฐานจิตวิทยาผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ การให้คำปรึกษาและการแนะแนวการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการอาชีพ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การพัฒนาตนและครอบครัวตามหลักพุทธธรรม การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ การปรับพฤติกรรม ทัศนคติ ค่านิยม และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงในยุคข้อมูลข่าวสาร โลกาภิวัตน์ การประเมินตนเองและสังคม

๒๐๘ ๔๑๙ จิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวงานกิจการนิสิต ๓(๓-๐-๖)

(Student Affairs Counseling and Guidance Psychology)

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการงานกิจการนิสิต กระบวนการทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต การมีระเบียบวินัยในตนเอง การปรับตัวด้านวิชาการและสังคม การเป็นผู้นำ และการบริหารงานกิจการนิสิตด้านอื่นๆ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม หลักการทำงานร่วมกับผู้อื่น

๒๐๘ ๔๒๐ จิตวิทยาโรงเรียนและสุขภาพจิตโรงเรียน ๓(๓-๐-๖)

(School Psychology and School Mental Health)

ศึกษาบทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาของนักเรียน การวินิจฉัยและกลยุทธ์ในการช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาการของนักเรียนวัยต่างๆ (ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม) ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพจิตในโรงเรียน การปรับตัวให้เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ การส่งเสริมสุขภาพจิตในโรงเรียน การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาโรงเรียนและสุขภาพจิตโรงเรียน

๒๐๘ ๔๒๑ ระบบและโครงสร้างของชีวิต ๓(๓-๐-๖)

(System and Structure of Life)

ศึกษาความหมาย ระบบ และโครงสร้างกายวิภาคศาสตร์ ระบบชีวิตเชิงพุทธศาสตร์ แรงจูงใจ อารมณ์ การเรียนรู้ การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการดำเนินชีวิตในสังคม

๒๐๘ ๔๒๒ กระบวนการพัฒนาดน

๓(๓-๐-๖)

(Self Development Process)

ศึกษาหลักการ วิธีการ และกระบวนการพัฒนาดน จิตวิทยาตะวันตกและหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาดน บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ การรู้จักสังเกตและวิเคราะห์ตนเอง ความรับผิดชอบในตนเองและสังคม การทำงานเป็นทีมและการปรับตัว หลักพุทธธรรมสำหรับพัฒนาดน

๒๐๘ ๔๒๓ ระบบงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓(๓-๐-๖)

(Professional System for Quality of Life Development)

ศึกษาความหมาย ระบบงาน ทฤษฎี การพัฒนาบุคลิกภาพ องค์ประกอบของงาน อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในองค์กรที่มีผลต่อการทำงาน ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ พฤติกรรมของการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ การนำหลักพุทธธรรมมาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต

๒๐๘ ๔๒๔ สื่อเพื่อการพัฒนาชีวิตและอาชีพ

๓(๓-๐-๖)

(Media for Life and Career Development)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ บทบาทของสื่อ ระบบข้อมูลของสื่อต่างๆ การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชีวิตและอาชีพ งานแนะแนวเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจตนเอง หลักธรรมในการพัฒนาชีวิตและอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพในการดำเนินชีวิต

๒๐๘ ๔๒๕ การศึกษาอิสระทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนว ๓(๐-๖-๖)**(Independent Study on Counseling and Guidance Psychology)**

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาและการแนะแนวหรือเรื่องอื่นโดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**๑. ชื่อหลักสูตร**

๑.๑ ภาษาไทย: หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

๑.๒ ภาษาอังกฤษ: Bachelor of Arts Programme in Buddhism Teaching (๕ years program)

๒. ชื่อปริญญา

๒.๑ ภาษาไทย : พุทธศาสตรบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

: พธ.บ. (พระพุทธศาสนา)

๒.๒ ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts (Buddhism Teaching)

: B.A. (Buddhism Teaching)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและวัตถุประสงค์**๔.๑ ปรัชญาของหลักสูตร**

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นหลักสูตรที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต บูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์ทางการศึกษาบนพื้นฐานของศีลธรรม นำความรู้ เพื่อบริการสังคมและประเทศชาติ

๔.๒ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๔.๒.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการสอนพระพุทธศาสนา

๔.๒.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถพัฒนารูปแบบการสอนสื่อการสอนพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถนำที่มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

๕.๑ จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ๑๗๗ หน่วยกิต

๕.๒ โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็นหมวดวิชา ดังนี้

๑) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ข. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ๘ หน่วยกิต

ค. กลุ่มวิชาภาษา ๘ หน่วยกิต

ง. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๖ หน่วยกิต

๒) หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

๓) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

ก. วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ข. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

ค. วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

๔) หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

๕.๓ รายวิชา

๕.๓.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๒ หมวดวิชาชีพครู ๕๐ หน่วยกิต

ให้นิสิตศึกษาหมวดวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วิชาบังคับ ๔๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๑๐๑ ความเป็นครู

๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๑๐๒ จิตวิทยาสำหรับครูครู

๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๒๐๓ การพัฒนาหลักสูตร

๓ (๓-๐-๖)

๒๐๐ ๒๐๔ การใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู

๓ (๒-๒-๕)

๒๐๐ ๒๐๕ การจัดการเรียนรู้	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๒๐๖ การบริหารจัดการในห้องเรียน	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๗ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๓๐๘ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๐ ๓๐๙ การวิจัยทางการศึกษา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๐ ๔๑๐ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๓ (๑-๕-๓)
๒๐๐ ๔๑๑ การปฏิบัติการสอนทางการศึกษา	๑๐(๑-๓๐-๐)

วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๒๐๐ ๔๑๒ สัมมนาทางการศึกษา	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๓ กฎหมายการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๔ การผลิตสื่อการสอน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๕ ศาสตร์การสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๖ การวิจัยในชั้นเรียน	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๗ การศึกษาพิเศษ	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๘ การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๑๙ วิถีไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๔๒๐ คอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย	๒(๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๒๑ ภาษาอังกฤษสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)
๒๐๐ ๔๑๒ หมากล้อมสำหรับครู	๒ (๒-๒-๒)

๕.๓.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน ๙๑ หน่วยกิต

๕.๓.๓.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๕.๓.๓.๒ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

๒๐๐ ๑๒๒ พระพุทธศาสนากับการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๑๒๓ พัฒนาการการศึกษาคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๔ พุทธปรัชญาการศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๕ พุทธวิธีการสอน	๒ (๒-๐-๔)
๒๐๐ ๒๒๖ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๕.๓.๓.๓ วิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต

สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา ให้นิสิตเรียนรายวิชาในวิชาเฉพาะสาขา ๕๑ หน่วยกิต โดยเรียนวิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๓๐ หน่วยกิต

๒๐๙ ๓๐๑ จิตวิทยาความเป็นครูสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๒ การบริหารจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)

๒๐๙ ๓๐๓ กิจกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๔ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางพระพุทธ ศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๕ เทคนิคและวิธีการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๖ การสอนแบบโยนิโสมนสิการ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๗ การสอนแบบบริหารจิตและเจริญปัญญา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๘ การบูรณาการการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๙ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๑๐ การวิจัยและพัฒนาการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๒๑ หน่วยกิต

๒๐๙ ๔๑๑ สัมมนาการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๔๑๒ แนวโน้มการศึกษาพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๓ การสอนพุทธประวัติเชิงวิเคราะห์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๔ พุทธศิลป์กับการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๕ การสอนธรรมวิทยา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๖ การสอนพระวินัย	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๗ การสอบบาลีศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๘ การสอนชาดกศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๑๙ การสอนศาสนพิธี	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๒๐ ธรรมโฆษณ์	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๒๑ ฉันทลักษณ์บาลีศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๔๒๒ การศึกษาอิสระทางการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๓-๐-๖)

๕.๓.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๕.๓.๕ วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาอื่นที่ประสงค์ จะศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย เป็นวิชาโท ต้องศึกษารายวิชาบังคับไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยศึกษาวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต มีรายละเอียดดังนี้

วิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต

๒๐๙ ๓๐๕ เทคนิคและวิธีการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)
๒๐๙ ๓๐๖ การสอนแบบโยนิโสมนสิการ	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๗ การสอนแบบบริหารจิตและเจริญปัญญา	๓ (๓-๐-๖)
๒๐๙ ๓๐๘ การบูรณาการการสอนพระพุทธศาสนา	๓ (๒-๒-๕)

วิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ให้เลือกศึกษาจากรายวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖. คำอธิบายรายวิชา

๖.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๒ หมวดวิชาชีพครู

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๖.๓ หมวดวิชาเฉพาะด้าน

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๒) วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์

ดูรายละเอียดในหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา

๓) วิชาเฉพาะสาขา

๒๐๙ ๓๐๑ จิตวิทยาความเป็นครูสอนพระพุทธศาสนา

๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Teaching Psychology)

ศึกษารูปร่างองุ่นแห่งการศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา การอภิปรายปัญหาจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lowsesse Kohlberg) ยุทธวิธีการสอนเมื่อใช้การคิดและความรู้สึกของวิลเลียมอี (Frank E. Williams)

๒๐๙ ๓๐๒ การบริหารจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Learning Administration)

ศึกษาแนวคิด หลักการและรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ปัจจัยและตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงาน

๒๐๙ ๓๐๓ กิจกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

๓(๒-๒-๕)

(Buddhism Learning Activity)

ศึกษาการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมต่อพระรัตนตรัย การออกแบบกิจกรรม การฝึกปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องในเทศกาลและพิธีกรรมต่างๆ การจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา โครงการค่ายพุทธธรรมหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น การบรรพชาภาคฤดูร้อน การประเมินและติดตามผลโครงการ

๒๐๙ ๓๐๔ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางพระพุทธศาสนา

๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Innovation and Information Technology)

ศึกษาการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา การเลือกใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดการเรียนการสอนทางไกล การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๒๐๙ ๓๐๕ เทคนิคและวิธีการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)

(Technique and Method of Buddhism Teaching)

ศึกษาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การสอนแบบเน้นตัวผู้เรียน แบบเน้นความรัก ความสามารถ แบบเน้นประสบการณ์ แบบเน้นปัญหา แบบเน้นทักษะกระบวนการ กระบวนการสืบสวน กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการค้นคว้าตามจุดประสงค์ กระบวนการเพื่อสร้างสรรค์ปัญญา กระบวนการเผชิญสถานการณ์และตัดสินใจแก้ปัญหา การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิธีวิจัย การพัฒนาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา การสาธิตการสอน การประเมินผลการสอน

๒๐๙ ๓๐๖ การสอนแบบโยนิโสมนสิการ ๓(๓-๐-๖)

(Critical Reflectory Teaching Method)

ศึกษาหลักและวิธีการสอนแบบโยนิโสมนสิการ การออกแบบการสอน การจัดกระบวนการ การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิด การกำหนดแผนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี การประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๓๐๗ การสอนการบริหารจิตและเจริญปัญญา ๓(๒-๒-๕)

(Spiritual and Intellectual Development Teaching)

ศึกษาองค์ธรรมแห่งสมณะและวิปัสสนา การฝึกสวดมนต์และแผ่เมตตา การฝึกสมาธิในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การฝึกอิริยาบถทั้งสี่อย่างมีสติ การฝึกกำหนดรู้อารมณ์ การฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน การพัฒนาความคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ

๒๐๙ ๓๐๘ การบูรณาการการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Integration Teaching)

ศึกษาความหมายการบูรณาการ กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม การบูรณาการระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน การบูรณาการภายในวิชา การบูรณาการแบบสหวิชา การเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒๐๙ ๓๐๙ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)

(Buddhism Learning Measurement and Evaluation)

ศึกษากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามระบบไตรสิกขา การประเมินตามสภาพจริง ตามหลักอริยวัฑฒิ ๕ หลักการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ การนำผลการวิเคราะห์ไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

๒๐๙ ๓๑๐ การวิจัยและพัฒนาการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)

(Research and Development of Teaching Buddhism)

ศึกษากระบวนการและฝึกการออกแบบการวิจัยการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้และรูปแบบวิธีการสอน กระบวนการวิจัยพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อวิเคราะห์ผล การเรียนรู้ การนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน

๒๐๙ ๔๑๑ สัมมนาการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๒-๒-๕)

(Seminar on Buddhism Teaching)

สัมมนาปัญหาการสอนพระพุทธศาสนาในประเด็นต่างๆ กรณีศึกษาภาคสนาม (Field case Studies) เสนอผลการวิเคราะห์และแนวทางการแก้ปัญหาประกอบการสัมมนา

๒๐๙ ๔๑๒ แนวโน้มการศึกษาพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)

(The Trend of Buddhism Study)

ศึกษาสภาพปัญหาที่มีผลกระทบต่อการศึกษาพระพุทธศาสนา อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาพระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจพอเพียงและบทบาทของพระพุทธศาสนากับสังคมในอนาคต

๒๐๙ ๔๑๓ การสอนพุทธประวัติเชิงวิเคราะห์ ๓(๓-๐-๖)

(Analytical Study of the Buddha's Biography Teaching)

ศึกษาประวัติของพระพุทธเจ้าเชิงวิเคราะห์ในด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการประกาศพระศาสนา การออกแบบการสอน การสร้างนวัตกรรมการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์กับกลุ่มเป้าหมาย การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๔ พุทธศิลป์กับการสอนพระพุทธศาสนา ๓(๓-๐-๖)

(Buddhist Arts and Buddhism Teaching)

ศึกษาพัฒนาการของพุทธศิลป์ในอินเดีย ศิลปะพระพุทธศาสนาที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ความสัมพันธ์กับสกุลศิลปะสมัยต่างๆ ทั้งด้านประติมากรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ปรัชญาธรรมทางวัตถุ ความงดงามของพระพุทธศาสนาในสมัยต่างๆ ในประเทศไทย

๒๐๙ ๔๑๕ การสอนธรรมวิทยา ๓(๓-๐-๖)

(Dhammology Teaching)

การสอนหลักธรรมตามหลักพุทธธรรม การจัดหมวดหมู่ของหลักธรรม การออกแบบการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดแผนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยสอนและวิธีการสอน การสอนแบบบูรณาการ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๖ การสอนพระวินัยศึกษา ๓(๓-๐-๖)

(Vinaya Study Teaching)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของพระวินัยบัญญัติที่เกี่ยวกับพุทธบัญญัติและอนุบัญญัติ ทั้งที่เป็นอาทิพรหมจรรย์ที่มาในพระปาฏิโมกข์ และอภิสมาจารที่มาในชั้นธกะ การออกแบบการสอน การสร้างนวัตกรรม การใช้สื่อและเทคโนโลยีการสอน การสอนแบบมีส่วนร่วม การสอนตามเทศกาลและพิธีกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๗ การสอนบาลีศึกษา ๓(๓-๐-๖)

(Pali Study Teaching)

ศึกษาหลักภาษาบาลี หลักการสอน การอ่าน การเขียน หลักไวยากรณ์ หลักการสัมพันธ์ หลักการแปลและแต่งบาลีไวยากรณ์เบื้องต้น การสนทนาภาษาบาลี การออกแบบการสอน การจัดทำแผนการสอนตามกลุ่มเป้าหมาย การสร้างนวัตกรรมในการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๒๐๙ ๔๑๘ การสอนชาดกศึกษา**๓(๓-๐-๖)****(Jataka Study Teaching)**

ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของชาดก ความสำคัญ คุณค่าทางจริยธรรมของชาดก การสอนชาดกจากพระไตรปิฎก การสอนแบบบุคลาธิษฐาน การแสดงบทบาทสมมติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาในชาดก

๒๐๙ ๔๑๙ การสอนศาสนพิธี**๓(๓-๐-๖)****(Religious Ceremony Teaching)**

ศึกษาหลักการจัดศาสนพิธีตามเทศกาลและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของพิธีกรรมนั้นๆ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การให้ปฏิบัติจริง การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในการสอน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

๒๐๙ ๔๒๐ ธรรมโฆษณ**๓(๓-๐-๖)****(Propagation of Dhamma)**

ศึกษาหลักการและวิธีการพูดแบบต่างๆ โวหารและสำนวน สุภาชิตและคำพังเพย การคัดเลือกเนื้อหาธรรมและพุทธสุภาชิต รูปแบบของการแสดงธรรม องค์แห่งธรรมกถึก การแสดงธรรมตามหลักอนุพุทพิกถา การใช้สื่อธรรมชาติ การประเมินผู้พูดและผู้ฟัง

๒๐๙ ๔๒๑ ฉันทลักษณ์บาลีศึกษา**๓(๓-๐-๖)****(Pali Prosody Study)**

ศึกษาหลักเกณฑ์และประเภทของฉันทตามนัยคัมภีร์วุตโตทัย โดยใช้คัมภีร์สุโฆธาหลังการประกอบการแต่งฉันท ๖ ชนิด ปฐยาวัตร อินทวิเชียร อุเปนทวิเชียร อินทวงศ์ ว่างส์ฐะ และวสันตติลก

๒๐๙ ๔๒๒ การศึกษาอิสระทางการสอนพระพุทธศาสนา**๓(๐-๖-๖)****(Independent Study on Buddhism Teaching)**

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางการสอนพระพุทธศาสนาหรือเรื่องอื่นโดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ได้แนวทางการพัฒนาในด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ได้แก่

๑) หลักไตรสิกขา

๒) อริยสัจ ๔

๓) การศึกษาตามลำดับปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

๔) หลักคัมภรฺระ วิปัสสนาธุระ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามหลักปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) หลักไตรสิกขา 2) อริยสัจ 4 3) การศึกษาตามลำดับปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และ 4) หลักคัมภรฺระ วิปัสสนาธุระ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรายวิชาและผู้เรียน จึงถือเป็นหน้าที่ของคณะครู ศาสตราจารย์ประจำวิชาที่ต้องบริหาร จัดการกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องแนวทางของปรัชญาการศึกษาทางพระพุทธศาสนา โดยยึดความเหมาะสมของผู้เรียนและรายวิชาเพื่อเป้าหมายคือความเจริญงอกงามของนิสิตทั้งในด้านสติปัญญาและด้านคุณธรรม

ผนวก ฉ

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ-สกุล: ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ
Dr Pimolpun Phetsombat

เลขประจำตัวประชาชน: ๓๔๓๐๙๐๐๗๘๒๑๖๒

วัน เดือน ปีเกิด: ๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๙

สถานที่เกิด: จังหวัดหนองคาย

ประวัติการศึกษา:

- พ.ศ. ๒๕๔๔ ปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. ๒๕๕๐ ปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอก การวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พ.ศ. ๒๕๕๕ ปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ ที่มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ประสบการณ์การทำงาน:

อาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ประจำหมวดพื้นฐานที่โรงเรียนพณิชยการพงษ์สวัสดิ์
อาจารย์ประจำหมวดศึกษาทั่วไปที่วิทยาลัยราชพฤกษ์
ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตตอนเมือง
เป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการวิจัยและการประเมินโครงการ

ประสบการณ์การวิจัย:

- ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย”
- ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน ในกรุงเทพมหานคร”
- ได้ทำวิจัยเรื่อง “การประเมินหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในกรุงเทพมหานคร”
- ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน จังหวัดปทุมธานี”
- ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร”
- ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนใน จังหวัดปทุมธานี”

ปัจจุบัน

๑. อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
๒. อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมของนักศึกษาปริญญาโทสาขาบริหารการศึกษา
๓. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และงานวิจัย ด้านการดำเนินการวิจัย การใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล
๔. เป็นผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองและประเมินมาตรฐานการศึกษา (องค์การมหาชน)

ที่อยู่ปัจจุบัน: ๓๐๓/๗๖ หมู่ ๖ ถนนประชาชื่น แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๘๘๒๕๕๑๖๖

อีเมล master_tom๒๒@yahoo.com

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล/ฉายา:	พระมหาชุตีภัก อภินันโท (แหมทอง) PHRAMAHA CHUTIPAK APHINANDO (HEAMTONG)
เลขประจำตัวประชาชน:	๓๓๒๑๐๐๐๐๕๖๐๓๓
ตำแหน่ง:	นักวิจัย
วันที่เข้ารับตำแหน่ง:	๑ ตุลาคม ๒๕๕๓
สถานที่เกิด:	จังหวัดสุรินทร์
การศึกษา:	- เปรียญธรรม ๙ ประโยค - พธ.บ. คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย - พธ.ม. คณะสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา โทร.๐๓๕- ๒๔๘-๐๗๓ ภายใน ๘๐๗๓ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัด มหาธาตุฯ ท่าพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โทร.๐๒-๖๒๓-๕๓๖๗ ภายใน ๑๑๕๓
ที่อยู่ปัจจุบัน	๑๑๐ วัดสังเวชวิศยาราม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์มือถือ ๐๘-๙๐๑๙-๙๖๖๗ E-mail: chutipak_๑@hotmail.com
ประสบการณ์การทำงาน:	-ไม่มี
งานพิมพ์/เผยแพร่:	-ไม่มี

ประวัติผู้ร่วมวิจัย**ชื่อ-สกุล:**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อติพงษ์ เพชรสุทธิ

Asst.Prof. Atiphong Phetsut

เลขที่บัตรประชาชน:

๓๘๔๐๒๐๐๐๑๓๘๔๗

วันเดือนปีเกิด:

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ประวัติการศึกษา:

ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต วท.บ. (สถิติประยุกต์) สจพ, ๒๕๔๐

ปริญญาโท วิทยาศาสตร์บัณฑิต วท.ม. (สถิติประยุกต์) สจพ, ๒๕๔๓

ประวัติการทำงาน

2543 อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยปทุมธานี

2544 หัวหน้าหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยปทุมธานี

2549 คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

๒๕๕๖ คณบดีคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผลงานวิชาการ

ตำรา สถิติเบื้องต้น, ๒๕๕๔ , พีค การพิมพ์

งานวิจัย การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางธุรกิจ เรื่อง “การโปรแกรมเชิงเส้น” สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๑

ที่อยู่ปัจจุบัน:

๑๓๙/๓๑ ซ.ร่วมมิตรพัฒนา แยก ๑๐ แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๒๐

E-mail : atiphong_ru@yahoo.com